

**ÖZBEK TÜRKÇESİNDE
İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ**

Hazal AKÇAY ULUSOY
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Tuna BEŞEN DELİCE
Aralık, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

Hazırlayan
Hazal AKÇAY ULUSOY

Danışman
Doç. Dr. Tuna BEŞEN DELİCE

AFYONKARAHİSAR 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum **Özbek Türkçesinde İsimden İsim Yapım Ekleri** adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

02/12/2024

İmza

Hazal AKÇAY ULUSOY

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Hazal AKÇAY ULUSOY
	Numarası	210678105
	Anabilim Dalı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Programı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Özbek Türkçesinde İsimden İsim Yapım Ekleri
Tez Savunma Sınav Tarihi		02.12.2024
Tez Savunma Sınav Saati		10.00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

Hazal AKÇAY ULUSOY

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

Aralık, 2024

Danışman: Doç. Dr. Tuna BEŞEN DELİCE

Bu çalışma, eklemeli bir dil olan Türk dili ailesinin Karluk kolunun üyelerinden Özbek Türkçesinde kullanılan isimden isim yapım ekleri ve bu eklerin türetim gücü ile işlevlerini ele almaktadır. Sözcük yapımı, sözcük türünü değiştirme, anlam genişletme ve sözcüğün sözdizimsel yapıda kullanılmasını sağlayan eklerden sözcük işletim ekleri dışında kalan ekler, bu çalışmanın konusudur. Çalışmada Özbek Türkçesi üzerine yapılan gramer çalışmalarında isimden isim yapım ekleri olarak ele alınan bütün ekler listelenmiş; bu eklerle türetilmiş olup Özbek Türkçesinin en kapsamlı sözlüklerinden biri olan O‘zbek Tilining Izohli Lug‘ati’ne giren bütün türetilmiş isimler tespit edilmiş ve aldığı eklerle göre sınıflandırılmıştır. Böylece eklerin işlevselliği sayısal değerlerle somutlaştırılmıştır. İsimden isim yapım ekleri, Türkçe ve yabancı ekler olarak iki başlık altında değerlendirilmiş ve her bir ekin işlevi tanık cümlelerle çalışmada verilmiştir. Eş zamanlı yöntemle incelenen bu eklerin tarihsel süreçteki durumlarına da değinilmiştir. Özbek Türkçesinde kullanılıp Türkiye Türkçesinde kullanılmayan ekler ve -varsa- Türkiye Türkçesinde olmayan işlevler de ilgili başlık altında belirtilmiştir. Çalışmanın sonunda türetilmiş isimlerin aldıkları isimden isim yapım eklerine göre sınıflandırılmış listesi ve bu isimlerin sözlüğü de yer almaktadır. Bu çalışmayla Özbek Türkçesindeki isimden isim yapım ekleri ve bunların işlevlerinin belirlenmesi sonucunda Türkiye Türkçesiyle benzer ve farklı olan yapı ve kullanımların ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özbek Türkçesi, Yapım Ekleri, İsimden İsim Yapma, Ek Tasnifi, Eklerin İşlevi

ABSTRACT

NOUN-TO-NOUN FORMATION SUFFIXES IN UZBEK TURKISH

Hazal AKÇAY ULUSOY

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CONTEMPORARY TURKISH DIALECTS AND
LITERATURES

December, 2024

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Tuna BEŞEN DELİCE

This study examines the nominal derivational affixes used in O‘zbek Turkish, a member of the Karluk branch of the Turkic language family, and their derivational power and functions. The focus of this study is on affixes other than those used for word formation, changing word types, expanding meanings, and enabling syntactic structure, which are specifically considered as nominal derivational affixes. The study lists all the affixes identified as nominal derivational affixes in grammar studies of O‘zbek Turkish; it also identifies and classifies all derived nouns that are included in one of the most comprehensive dictionaries of O‘zbek Turkish, the *O‘zbek Tilining İzo‘hli Lug‘ati*. Thus, the functionality of these affixes is concretized with quantitative values. Nominal derivational affixes are evaluated under two headings: Turkish and foreign affixes, with each affix's function illustrated with example sentences. The historical context of these affixes, examined synchronously, is also addressed. Affixes used in O‘zbek Turkish but not in Turkish Turkish, as well as any functions not present in Turkish Turkish, are noted under the relevant heading. At the end of the study, a classified list of derived nouns based on the nominal derivational affixes they have taken and a dictionary of these nouns are also provided. The aim of this study is to identify the similarities and differences in structures and usages between O‘zbek Turkish and Turkish Turkish by determining the nominal derivational affixes and their functions in O‘zbek Turkish.

Keywords: O‘zbek Turkish, Derivational Affixes, Nominal Derivation, Affix Classification, Function of Affixes

ÖN SÖZ

Dilin toplumların iletişiminde temel unsur olması gibi morfoloji de gramerin temel unsurudur. Bu nedenle bir dili anlamanın yolu morfolojisinin anlaşılmasıyla mümkündür. Yapım ekleri, Türk dilinin yeni sözcük türetme, sözcük türünü değiştirme, dolayısıyla sözcüğün cümle içindeki görevini belirleme ve sözcüğün anlamını genişletme görevleriyle morfolojinin en önemli alt başlıklarından biridir. Söz varlığının en kalabalık grubunu oluşturan isim ve isim soylu sözcüklerin önemli bir kısmı türemiş yapıdadır. Bu türemiş isimler, isimlerden veya fiillerden yapılmıştır. Bu çalışmanın konusu, Türk dilinin tarihî lehçelerinden Çağatay Türkçesinin günümüzdeki temsilcilerinden biri olan Özbek Türkçesinde isme eklenerek isim yapan ekler ve onların işlevleridir. Bu tezde eklerin ve bu eklerle türetilmiş veya anlamı genişletilmiş sözcüklerin tespiti yoluyla Özbek Türkçesindeki isimden isim yapım eklerinin kökeni, türetim gücü ve işlevlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmamız, yalnız isimden isim yapım eklerinin işlevlerinin tespitiyle sınırlı kalmamıştır; aynı zamanda bu eklerle türetilmiş bütün isimlerin Özbek Türkçesinin sözlüğünden taranarak elde edilen listesini ve sözlüğünü de içermektedir. Bu çalışmanın Türkoloji alanına küçük de olsa bir katkı sağlaması en büyük hedefimizdir.

Hayatımın her aşamasında ve çıkmış olduğum bu yolun her kademesinde desteğini, ilgisini benden asla esirgemeyen, beni her zaman büyük bir inançla teşvik eden kıymetli annem Keziban AKÇAY'a ve kıymetli babam Şenol AKÇAY'a; tezimi oluştururken ve hayatımın her alanında fikirlerine her zaman ihtiyaç duyduğum dostum ve kıymetli meslektaşım Gizem CEYLAN YIRGAL'a teşekkürü borç bilirim. Tez dönemim boyunca her durumda bilgi, birikim ve ilgisini asla esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Tuna BEŞEN DELİCE'ye saygılarımla teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin her aşamasında fikirlerine her zaman başvurduğum, her durumda bana yardımcı olan, her zaman dinleyen ve her daim arkamda duran sevgili eşim Alper ULUSOY'a ayrıca teşekkür ederim.

Hazal AKÇAY ULUSOY
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TARİHİ, ÖZBEK TÜRKÇESİ VE EK TASNİFLERİ

1. ÖZBEK TARİHİ	5
2. ÖZBEK TÜRKÇESİ	7
2.1. ÖZBEK TÜRKÇESİ ALFABESİ	9
3. TÜRK DİLİ VE TÜRK DİLİNDE EKLER.....	12
3.1. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE EK TASNİFLERİ.....	13
3.1.1. Klasik Ek Tasnifleri	14
3.1.2. Yeni Ek Tasnifleri.....	15
3.2. ÖZBEK TÜRKÇESİNDE EK TASNİFLERİ.....	20
3.2.1. Kelime Yapma Yöntemleri	21

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

1. ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ VE İŞLEVLERİ.....	23
1.1. TÜRKÇE EKLER	23
1.1.1. +ak	23
1.1.1.1. Özbek Türkçesinde +ak Ekinin İşlevleri.....	24
1.1.2. +cha	24
1.1.2.1. Özbek Türkçesinde +cha Ekinin İşlevleri.....	25
1.1.3. +chan	25
1.1.3.1. Özbek Türkçesinde +chan Ekinin İşlevleri.....	25
1.1.4. +chi	26
1.1.4.1. Özbek Türkçesinde +chi Ekinin İşlevleri.....	27
1.1.5. +chilik (<+chi+lik)	30
1.1.5.1. Özbek Türkçesinde +chilik Ekinin İşlevleri	30
1.1.6. +dak	31
1.1.6.1. Özbek Türkçesinde +dak Ekinin İşlevleri	31
1.1.7. +dosh	32
1.1.7.1. Özbek Türkçesinde +dosh Ekinin İşlevleri	32
1.1.8. +day	32
1.1.8.1. Özbek Türkçesinde +day Ekinin İşlevleri.....	33
1.1.9. +lab	33

1.1.9.1. Özbek Türkçesinde + <i>lab</i> Ekinin İşlevleri	34
1.1.10. +loq; +aloq	34
1.1.10.1. Özbek Türkçesinde + <i>loq; +aloq</i> Ekinin İşlevleri	34
1.1.11. +li	35
1.1.11.1. Özbek Türkçesinde + <i>li</i> Ekinin İşlevleri	35
1.1.12. +lik	36
1.1.12.1. Özbek Türkçesinde + <i>lik</i> Ekinin İşlevleri	36
1.1.13. +lik (+li işlevinde)	38
1.1.13.1. + <i>lik</i> (+ <i>li</i> işlevinde) Ekinin İşlevleri.....	38
1.1.14. +roq	39
1.1.14.1. Özbek Türkçesinde + <i>roq</i> Ekinin İşlevleri	40
1.1.15. +simon	40
1.1.15.1. Özbek Türkçesinde + <i>simon</i> Ekinin İşlevleri	40
1.1.16. +siz	41
1.1.16.1. Özbek Türkçesinde + <i>siz</i> Ekinin İşlevleri.....	41
1.1.17. +tacha	42
1.1.17.1. Özbek Türkçesinde + <i>tacha</i> Ekinin İşlevleri	42
1.2. ALINTI EKLER	42
1.2.1. be+	43
1.2.1.1. Özbek Türkçesinde <i>be+</i> Ekinin İşlevleri.....	44
1.2.2. +bon	44
1.2.2.1. Özbek Türkçesinde + <i>bon</i> Ekinin İşlevleri	45
1.2.3. +boz	45
1.2.3.1. Özbek Türkçesinde + <i>boz</i> Ekinin İşlevleri	46
1.2.4. +dor	46
1.2.4.1. Özbek Türkçesinde + <i>dor</i> Ekinin İşlevleri.....	46
1.2.5. +doz	47
1.2.5.1. Özbek Türkçesinde + <i>doz</i> Ekinin İşlevleri.....	47
1.2.6. +goh	47
1.2.6.1. Özbek Türkçesinde + <i>goh</i> Ekinin İşlevleri	48
1.2.7. +gar/+gor; +kar/+kor	48
1.2.7.1. Özbek Türkçesinde + <i>gar/+gor; +kar/+kor</i> Eklerinin İşlevi	48
1.2.8. +kash	48
1.2.8.1. Özbek Türkçesinde + <i>kash</i> Ekinin İşlevleri	49
1.2.9. no+	49
1.2.9.1. Özbek Türkçesinde <i>no+</i> Ekinin İşlevi.....	49
1.2.10. +poz	50
1.2.10.1. Özbek Türkçesinde + <i>poz</i> Ekinin İşlevi	50
1.2.11. +soz	50
1.2.11.1. Özbek Türkçesinde + <i>soz</i> Ekinin İşlevleri.....	51
1.2.12. +shunos	51
1.2.12.1. Özbek Türkçesinde + <i>shunos</i> Ekinin İşlevi.....	51
1.2.13. +toy	52
1.2.13.1. Özbek Türkçesinde + <i>toy</i> Ekinin İşlevleri	52
1.2.14. +zor	52
1.2.14.1. Özbek Türkçesinde + <i>zor</i> Ekinin İşlevi	53
3. İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİNİN YENİ KELİME TÜRETME	
DURUMUNA GÖRE SINIFLANDIRILMASI	53
3.1. YENİ SÖZCÜK YAPAN İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ.....	53
3.2. ANLAM GENİŞLETEN İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ.....	55

TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	63

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Özbek Türkçesi için kullanılan Alfabeler ve Ses karşılıkları	11
Tablo 2. Kiril alfabesinde mevcut olup Latin kökenli yeni Özbek alfabesinde özel bir işaretle gösterilmeyen harfler	12
Tablo 3. Muharrem Ergin'in Ek Tasnifi	14
Tablo 4. Zeynep Korkmaz'ın Ek Tasnifi	15
Tablo 5. Tahsin Banguoğlu'nun Ek Tasnifi.....	15
Tablo 6. H. İbrahim Delice'nin Ek Tasnifi	16
Tablo 7. Zikri Turan'ın Ek Tasnifi	17
Tablo 8. Gürer Gülsevin'in Ek Tasnifi	17
Tablo 9. Cahit Başdaş'ın Ara Ekler Tasnifi.....	18
Tablo 10. Erdoğan Boz'un Ek Tasnifi	19
Tablo 11. Ekler ve örnek sayıları.....	58

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

DLT: Dîvânü Lûgati't- Türk

OME: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi

OTIL: O'zbek Tilining Izohli Lug'ati

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

vb: Ve benzeri

vs: Vesaire.

GİRİŞ

Altay dil ailesine ait olan Türkçenin morfolojisi, dilin yapısını, görevini ve bu görevine ilişkin kuralları ortaya koyması nedeniyle temelde dil bilgisinin önemli bir parçasıdır. Dilin sözcük dağarcığı, fonetiği, sözdizimi ve anlambilimiyle ilgili tüm bağlantılar bu ana bölüme geri döner. Bu nedenle morfoloji dilbilgisinin köküdür. Bu bölümün araştırılması ve incelenmesi ne kadar kapsamlı olursa dil bilgisinin diğer bölümlerine ilişkin eylem kapsamı da o kadar geniş olur (Korkmaz, 2019: 35).

Dilin omurgası olarak değerlendirilen morfolojinin araştırma konumuza dâhil olan ekler kısmı yoruma ve tartışmaya açık bir konudur. Ekler en geniş anlamıyla dilbilimde yeni kelimeler veya kelime biçimleri oluşturmak için köklere veya kelime gövdelerine bağlanmak için kullanılan biçimbirimlerdir. Türkçe dil özelliği açısından sondan eklemeli yani son eklerle sahip bir dildir. İçerisinde barındırmış olduğu bazı örneklerin varlığını İslamiyet ile birlikte Arapça ve Farsçadan girmiş ekler oluşturmaktadır. Aslında Türkçenin eklerinin tarihi net bir şekilde bir geçmişe dayandırılmamaktadır. Bunun sebebi de Eski Türkçe dönemine ait az sayıda eserin günümüze ulaşabilmiş olmasıdır. Ancak günümüze dek ulaşmış eserler sayesinde Türkçenin grameri konusunda fikir sahibi olunabilir. Ekler aynı zamanda çeşitli faktörlere bağlı olarak ses ve görev bakımından değişiklik gösterdiği gibi, kullanım alanlarında da bölgeye, lehçeye ve zamana göre farklılık gösterebilmektedir. Bu da Türk dilleri arasında her zaman karşılaştırma yapmayı gerekli kılmaktadır.

Köklerden kelime türetme hadisesinde asıl görev eklerindir. Kelime türetme yollarının en başında da ekler gelir ve eklendikleri sözcüğe yeni sözlüksel anlamlar katarak türetmede önemli rol oynarlar. Ekler eklendiği kelimelerin anlamını değiştirmese bile yapısında değişikliğe sebep olurlar. Bu nedenle her iki yönlü de ele alınmalıdır. Türkçe’de ekler temelde iki ana grupta ele alınır: 1. Yapım ekleri 2: Çekim Ekleri. Elbette bu iki grup da kendi içerisinde gruplara ayrılır. İşletme ekleri, bir isim ile isim ya da isim ile fiil arasında geçici bir ilişki kuran eklerdir. Yapım ekleri, kök ve kök sınırları arasında kalırken, işletme ekleri kök ve gövdeye anlamlı bağlantılar ekleyen, bunları birbirine bağlayan, kelime grupları ve öteki cümle bileşenleri ile aralarında geçici bir anlam bağları kuran yapılardır. Kelime gruplarından ve tamlamalardan işletme ekleri çıkarıldığında kelimeler arasındaki anlamsal bağlantılar ve cümle yapıları bozulmaktadır. Bu nedenle işletme ekleri kök ve gövdelere işleklik

kazandıran eklerdir. Bununla birlikte yapım eklerinden daha kapsamlıdır (Korkmaz, 2019: 111).

Temelde yapım eklerinin görevleri; eklendikleri sözcüklere yeni sözlüksel anlamlar katarak kelime türetmektir. Çekim ekleri ise; kendisinden sonra gelen kelimenin kök veya gövde anlamını değiştirmez. Bu ekler, kök ve gövde kelimelerin anlamlarına incelikli ilişkiler ekler. Türetme ekleri kök ve gövdenin anlamını değiştirerek yeni anlamlar oluşturur (Ergin, 1985: 125-126). Ancak bazı durumlarda yapım eki olarak adlandırılan grupta yer alan ekler her zaman kelimenin anlamını tamamen değiştirmez yalnızca anlam genişletir. Burada “anlam genişleten ek” ile kastedilen yapının görevi, yapım eki gibi eklendiği sözcüğün işaret ettiği kavramdan başka anlamda yeni bir kavram oluşturmaması (*göz+cü*, *kitap+lık* gibi) değil, eklendiği sözcüğün anlamına artı bir anlam daha katmasıdır (*kedi+cik*, *kadın+cağız* gibi). Bu nedenle yapım eklerini de *yeni sözcük yapan ekler* ve *anlam genişleten ekler* olarak iki alt başlıkta ele almak gerekir.

Ekler üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı, genel gramerler içinde yer alan türetim bahsinde yer alırken, bir kısmı da sadece ekler üzerinedir. Bu çalışmanın konusu da da Özbek Türkçesindeki isimden isim yapım ekleridir.

Son yıllarda Özbek Türkçesi üzerine yazılan hemen hemen bütün dil bilgisi kitaplarında, incelemelerde ve ders kitaplarında kelime türetme, dil bilgisinin ayrı bir bölümü olarak ele alınmıştır. Bu durum Özbek Türkçesi için yeni bir durumdur çünkü tarihsel kaynaklarda böyle bir ayrıma rastlanmamaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye Türkçesi gramerlerinde eskiden beri kelime yapımı ayrı bir bölüm olarak verilmektedir (Öz, 1999: 2).

Türk devletleri arasında tarihte Özbek Han ile adını duyuran ve Türk tarihinde güçlü Türk devletlerinden birinin mensubu olan Özbeklerin resmi dili olan Özbek Türkçesi, diğer lehçelerden ses özellikleri dolayısıyla farklılaşmaktadır. Bu lehçede kalınlık-incelik uyumunun olmaması hem kök hem ekler düzeyinde farklı bir görünüm ortaya koyar. Ekler özelinde bakıldığında birçok lehçede bir ekin 2 ila 16 farklı fonetik şekli varken Özbek Türkçesindeki eklerin çoğunluğu tek şekillidir.

Özbek Türklerinin de diğer Türk dili konuşan devlet ve topluluklar gibi tarih boyunca birçok milletle ve kavimle münasebeti olmuş; bu nedenle dillerine birçok

yabancı unsur dâhil olmuştur. İslamiyetin etkisiyle Arapça ve Farsça, SSCB'nin etkisiyle Rusça sözcük ve ekler dile girmiştir. Eski ve güçlü bir dil olması sebebiyle Özbek Türkçesi, bazı sözcük ve ekleri kendi yapısına benzetmişse de bunu başaramadığı geç dönem alıntılanmış örnekler de mevcuttur. Bu tezde ekler incelenirken Türkçe ve yabancı ekler ayrı başlıklar altında ele alınacaktır.

Bir dilin yapısını anlamamanın en temel yolu o dilin öncelikle morfolojisine bakmaktır. Çünkü bir dilin diğer diller arasındaki durumu, gelişimi ve değişimi kendi içerisindeki kök, gövde ve ek yapısına bağlıdır. Bir dilin ne denli güçlü olduğu yine kendi içerisinde kelime türetme yeteneğinden anlaşılır. Sürekli işletilen dil, değişen ve gelişen dünyadaki bütün durumları, olguları tanımlama çabasıyla yeni kavramlar oluşturmak zorunda kalır. Bu sebeple de sürekli yeni kelimeler türetir. Sonuçta dilin söz varlığında türemiş isimler önemli bir yer tutar.

Bu çalışmada da morfolojinin türetim bahsinde yer alan isimden isim yapım eklerinin türetim gücünün ve işlevlerinin ayrıntılı bir şekilde ortaya konması amaçlanmıştır. Bu yolla elde edilen verilerin Türkiye Türkçesi ile karşılaştırılması daha kolay olacak ve sonuçlar somut verilerle ifade edilebilecektir.

Bu çalışmada Özbek Türkçesi üzerine yazılmış gramer çalışmalarından tespit edilen isimden isim yapım ekleriyle türetilmiş isimler, M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nden taranarak listelenmiştir. Eş zamanlı yöntemle derlenen bu malzeme, sözcüklerin türetildikleri eklere göre sınıflandırılmıştır. Bu yolla hangi ekle kaç sözcüğün türetildiği bilgisine ulaşılmıştır. Taranan kelimeler internet sitelerinden derlenen örnekler ile örneklendirilmiştir. Elde edilen sayısal verilerle eklerin türetim gücü hakkında kesin sonuçlar ortaya konmuştur.

Çalışmanın “Birinci Bölüm”ünde elde edilen verilerin daha anlaşılır olabilmesi için Özbek Tarihi, Özbek Türkçesi, Özbeklerin kullandıkları alfabeler hakkında kısaca bilgi verilmiş; ardından Özbekistan'da yapılan ek tasnifleri ele alınmıştır. Bu yolla Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi gramercilerinin ekleri nasıl sınıflandırdıkları konusuna açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada Türkiye'de 2000 yılı itibariyle yapılan işlevsel ek tasniflerine dikkat çekilerek çalışmada ele alınan eklerin sınıflandırma prensipleri ortaya konulmuştur.

“İkinci Bölüm”de Türkiye'de ve Özbekistan'da Özbek Türkçesi üzerine hazırlanmış gramer çalışmalarından derlenmiş olan isimden isim yapan ekleri Türkçe ve

yabancı ekler olarak olarak sınıflandırılmıştır. Ekler, alfabetik sırayla verilmiş ve her ek başlığı altında ekin tarihsel süreçteki durumu ve türetim gücü hakkında bilgi verilmiştir. Bu ekle türetilmiş olan birkaç örnek ve anlamları da bu kısımda yer almaktadır. Ekin işlevleri için bir alt başlık daha açılıp orada ekle türetilmiş isimlerin anlamlarından yola çıkılarak işlevler listelenmiş ve bu işlevlerin varlığı sözlükten ve *Vikilug'at* sitesinden elde edilen tanık cümlelerle desteklenmiştir. Elde edilen tanık cümlelerin alındığı kaynaklar ilgili yerlere atıf şeklinde verilip kaynakçada gösterilmiştir. Eğer ek Türkiye Türkçesinde de kullanılıyor ise ve belirtilen işlevde kullanımı yoksa bu da ilgili maddede belirtilmiştir. Karşılaştırmalı yöntemle de bu durumlarda başvurulmuştur.

“Tartışma ve Sonuç” bölümünde Özbek Türkçesinde kullanılan isimden isim yapım ekleri, bu eklerin türettiği sözcük sayıları, kullanım sıklıkları ve sebepleri ortaya konmuştur.

“Kaynaklar” başlığı altında çalışmada kullanılan kaynakların künyesi yer almaktadır.

“Ekler” bölümünde ise “İsimden İsim Yapım Ekleri ile Türemiş İsimler Dizini” ile “İsimden İsim Yapım Ekleri ile Türemiş İsimler Sözlüğü” yer almaktadır. İsimden isim yapım ekleri ile türetilmiş bütün isimler aldıkları en son eke göre sınıflandırılmış ve eklerin alfabetik sırasına göre listelenmiştir. Her bir ekin altında yer alan türemiş isimler de kendi içlerinde alfabetik sırayla verilmiştir. Sözlük kısmında ise M. Marufov’un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*’nden tespit edilen bu türemiş isimlerin anlamları yer almaktadır.

Çalışmanın örneklem alanını standart Özbek Türkçesi oluşturduğu için klasik dilde ve ağızlarda kullanılan isimden isim yapım ekleriyle türemiş sözcüklere yer verilmemiştir. Bu durum da tezin sınırlılıkları arasında sayılabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TARİHİ, ÖZBEK TÜRKÇESİ VE EK TASNİFLERİ

1. ÖZBEK TARİHİ

13. yüzyılın başında yaşanan Moğol istilasını sadece Maverâünnehir'in değil, belki de o dönemde dünyanın kaderini de etkilemiştir. 1218 yılında başlayan Cengiz Han ve Moğol saldırıları (Otar olayı) sonrasında Türk İslam devletinin Maverâünnehir'deki varlığı kesintiye uğratmıştır (Üşenmez, 2012: 21).

Altın Orda hükümdarı (1312-1340) Özbek Han'ın Moğol istilasından sonra yönetimi altında bulunan halka “Özbek” adı verildiği bilinmektedir (Saray, 1933: 13). Özbek tabiri etnografik bir terim değil, Cengiz Han'ın en büyük oğlu Cuci Han'ın soyundan gelen Özbek Han'ın (1312-1340) isminden doğan siyasi bir terimdir. Özbek ismi Ebu'l Gazi Bahadır Han'ın da belirttiği gibi Altın Orda Devleti'nin lideri Özbek'in adını almıştır. Han Özbek'in (1313 -1340) Altın Orda tahtına çıkmasından sonra, onun komutası altındaki kitlelere Özbek denmeye başlanmıştır. Yani başlangıçta özel bir isim olan Özbek, bir süre sonra belli bir Türk topluluğunun adı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Omorov, 2012: 8).

Özbek tabiri etnografik bir terim değil, Cengiz Han'ın en büyük oğlu Cuci Han'ın soyundan gelen Özbek Han'ın (1312-1340) isminden doğan siyasi bir terimdir. Özbek ismi Ebu'l Gazi Bahadır Han'ın da belirttiği gibi Altın Orda Devleti'nin lideri Özbek'in adını almıştır. Han Özbek'in (1313 -1340) Altın Orda tahtına çıkmasından sonra, onun komutası altındaki kitlelere Özbek denmeye başlanmıştır. Yani başlangıçta özel bir isim olan Özbek, bir süre sonra belli bir Türk topluluğunun adı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Omorov, 2012: 8).

Moğollar, 13. yüzyılın başlarında Türkistan'ı işgal ederek yaklaşık bir buçuk asır kadar burada hüküm sürmüşler ve başta Harezmşahlar olmak üzere Özbek devletine ve diğer Türklere baskı ve zulüm uygulamışlardır. 14. yüzyılın üçüncü çeyreğinde Timurlu devletinin kurulmasıyla birlikte Türkistan bölgesindeki Moğol hâkimiyeti sona ermiştir. Özbekler, 15. yüzyılın ikinci yarısında yaklaşık 50 yıl boyunca Moğollara karşı savaşan birçok Moğol kabilesinin (Oyrat ve Kalmuklar) saldırısına uğramışlardır. Bu durum Abul Hayr Han'ın yeğeni Şeybani Han'ın (1500–1510) devlet başkanı olmasıyla sona ermiştir. 16. yüzyılın başlarında Özbeklerin Türkistan'a hâkim olduğu görülmektedir. Egemenliklerini genişleten Özbekler, 1510 yılında Safevi Devleti'nin hükümdarı Şah

İsmail'den ağır bir darbe almışlardır. Bu durumdan yararlanan Babür Şah, Türkistan'ı işgal etmiş ancak savaşta Özbeklere yenilmiştir(1512). 16. yüzyılda Şah İsmail'in yenilgisi ve Babür istilası Özbek devletinin bölünmesine yol açmıştır. 17. yüzyılın başlarında (1597-1598) Özbek devleti üçe ayrılmıştı: Buhara, Hive (Yomut Türkmenleri-Harezm) ve Hokand Hanlığı (Fergana). Bu durum hanlıkları iç ve dış tehlikeler karşısında zayıflatmıştır. Moğol baskısından sonra Ebul Hayr Han'ın (1428-1468) yenilgiye uğraması üzerine (1456'da) kuzeye göç eden Kazaklar, 17. yüzyılda Kazak siyasi birliğini kurmuşlardır. Kazak siyasi birliğinin dağılması nedeniyle Hive, Buhara ve Hokand hanlıkları ile kuzey Kazak ordusu birbirleriyle çatışmaya başlamıştır (Tursunov, 1992: 150).

18. yüzyılın ilk yarısında İran'da iktidara gelen Nadir Şah (1736-1747), Türkistan'ın dağınık hanlıklarını istila ederek hâkimiyet kurmuştur. Bu arada Ruslar Türkistan'da yayılmacı bir politika izlemekteydi. 18. yüzyılın ilk yarısının sonlarında Nadir Şah'ın ölümüyle Türkistan bölgesi hanları yeniden bir araya gelerek Merv ve Horasan bölgelerinin hâkimiyeti için rekabet etmeye başladılar. Buhara ve Hive hanlıkları arasındaki rekabet arttı ve iki Türk hanlığı çatıştı. 19. yüzyılın başlarında Hive ve Buhara Hanlıkları tükenmişti. Bu durumdan yararlanan Rus birlikleri önce bölgede keşifler yaparak Taşkent (1865), Buhara (1868), Hive (1873) ve Hokand (1876) şehirlerini ele geçirmiştir. 19. Yüzyılın ikinci yarısı Türkistan bölgesinde Rus hâkimiyetinin başladığı dönem olmuştur. Bu işgal 126 yıl devam etmiştir (Üşenmez, 2012: 22).

20. yüzyılın ilk çeyreğinde Sovyet Merkezi Toprak Komitesi (Eylül 1924) çalışmalarını tamamlayarak Türkistan bölgesini masa başında idari sınırlara ayırmıştır. Bu ayrıma göre Özbek Cumhuriyeti genellikle eski Buhara Cumhuriyeti toprakları bölge olarak Semerkand ve Taşkent bölgelerini kapsıyordu. 19. yüzyılda bugünkü Özbekistan topraklarının büyük bir kısmı Hive, Buhara ve Hokand hanlıklarının idaresine girmiştir. 1917 Sovyet devriminden sonra bölgede Özbeklerin ve diğer Müslümanların fiilen hâkim olduğu geçici bir hükümet kurulmuştur. Aralık 1917'de Hokand'da ulusal kongre düzenleyen Mustafa Çokayev'in önderliğinde Müslümanların kurduğu hükümet, 1918'de gönderilen Rus askerleri tarafından devrilmiştir. Özbekistan 20 Haziran 1990'da bağımsızlık kararını ilan etmiş ve 29 Ağustos 1991'de referandumla ülkenin bağımsızlığı onaylanmıştır. 1 Eylül 1991'de ise bağımsızlık ilan edilmiştir (Üşenmez, 2012: 23).

Türk Cumhuriyetleri'nden biri olan Özbekistan, 447.600 kilometrekare yüzölçümü ve 22 milyona varan nüfusuyla bölgenin en kalabalık ülkesidir. Bugün Özbekistan toprakları 12 vilayete bölünmüştür: Buhara, Nevai, Andican, Harezim, Surhanderya, Cizzak, Kaşkaderya, Semerkand, Siriderya, Taşkent ve Fergana (Üşenmez, 2012: 26)

Özbekistan, güneybatıda Amu Derya Nehri ile kuzeydoğuda Sir Derya Nehri arasında kalan arazide yer almaktadır; Kuzey ve kuzeybatıda Kazakistan, doğu ve güneydoğuda Kırgızistan ve Tacikistan, güneybatıda Türkmenistan, güneyde ise Afganistan'ın küçük bir kısmı ile çevrilidir. 1936 yılında kurulan Karakalpak Özerk Bölgesi de Özbekistan sınırları içerisinde yer almaktadır. Ayrıca Özbekistan Cumhuriyeti içerisinde Kongrat, Nayman, Kineges, Mangıt, Toyak, Saray, Barın, Üç Uruğ, Bugut, Arlat, Kanglı, Kırk, Bataş ve Karakalpak gibi boylara rastlamak mümkündür (Üşenmez, 2012: 26-27).

Son araştırmalara göre Özbekistan'ın nüfusu 26 milyon olup bunun %69'unu Özbekler, %9'unu Ruslar, %4,7'sini Tacikler, %4,1'ini Kazaklar, %2,4'ünü Tatarlar, %2,1'ini Karakalpak ve %7'sini diğer etnik gruplar oluşturmaktadır. Özbekistan'daki Rus azınlık nüfusu diğer Türk cumhuriyetlerine göre daha azdır. Özbekistan Anayasası'nın 4. maddesinde yer alan maddeye göre Özbekistan Cumhuriyeti'nin devlet resmi dili Özbek dilidir (Üşenmez, 2012: 27).

2. ÖZBEK TÜRKÇESİ

Özbek Türkçesi Doğu Türk yazı dilleri grubuna dâhildir. Özbek Türkçesinin Türkçedeki yerinin belirlenmesi konusunda N. A. Baskakov, S. E. Malov, A.N. Samoyloviç, A.M. Şerbak, A. Usmanov gibi araştırmacıların birbirlerinden pek de farklı olmayan görüşleri vardır. Özbek yazı dili genel olarak şu dönemlere ayrılabilir:

I. En Eski Türk Dili (7. asra kadar olan devir).

II. Eski Türk Dili (7. asırdan 10. asra kadar olan devir).

III. Orta Asya Edebî Dili (11-14. asırlar).

IV. Eski Özbek Edebi Dili (14-17. asırlar).

V. Yeni Özbek Edebî Dili (17-20. asır başları).

VI. Bugünkü Özbek Edebî Dili (20. asrın 30'lu yılları- günümüz) (Yıldırım, 2012: 1).

Bugünkü Özbek yazı dilinin geçmişi 20.yüzyılın başlarında şekillenmeye başlamıştır. Abdurauf Fitrat, Abdulla Avlâniy, Ashurali Zahiriy ve diğer bilim adamları Özbek yazı dilinin teorik ilkelerini oluşturmuşlar ve çeşitli sözlükler derlemişlerdir. Özbek yazı dilinin kurallarını belirlerken A. Fitrat, A. Kadiri, Â. Usmân, A. Çolpân, U. Nasir gibi şahsiyetlerin eserlerinin dil özellikleri de dikkate alınmıştır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Muhammed Kerimhoca'nın yazdığı *Türkçe Kaideleri*, İshakhân İbrat'ın *Lugati*, V. Nalivkin, N. Ostroumov ve diğer bilim adamlarının yazdığı ders kitaplarının basım dilinin edebî dilin oluşmasında büyük rolü vardır. 20. yüzyılın 30'lu yıllarında günümüz Özbek yazı dilinin kuralları şekillenmiş ve bir dizi ders kitabı, sözlük, imla kılavuzu ve makale yayınlanarak okullarda öğretilmeye başlanmıştır. (Yıldırım, 2012: 1).

Özbek Türkçesi aslında Çağatay dilinin devamı niteliğindedir. Uygurca ile birlikte Güneydoğu Türk yazı dilleri grubuna dâhildir. Bu grup aynı zamanda Karluk veya Ayak-Tağlık grubu olarak da bilinmektedir. Özbek Türkçesinin birçok ağız vardır. Bu ağızlar üç gruba ayrılır. Bunlardan ilki Karluk grubudur (Çiğil-Uygur). Taşkent, Fergana, Semerkant, Buhara ve Kaşkaderya gibi bölgelerin merkezlerinde görülür. Uygur halkına daha yakındır. Fars etkisi daha belirgindir. Günümüz Özbek yazı dilinin kökenini oluşturur. İkinci grubu ise Kıpçak grubu oluşturur. Kazakçaya ve Karakalpak diline yakındır. Üçüncü grup ise Oğuz grubudur ve Türkmen kavmine yakındır. Karakalpakistan'ın Harezm bölgesinde ve Türkmenistan'ın Taşoğuz bölgesinde konuşulan ağızdır (Öztürk, 2011: 1).

Mevcut Özbek edebî dilinin imla ve telaffuz kuralları, fonetik sistemi, gramer düzeni ve kelime kompozisyonu standartlaştırılarak Taşkent-Fergana lehçeleri (fonetik olarak Taşkent lehçeleri; morfolojik olarak Fergana lehçesi) esas alınmıştır. Ancak bazı durumlarda bu vurguların malzemesi edebî dil kurallarına uymamaktadır; Kıpçak ve Oğuz lehçelerinin özellikleri edebî dile de yansımaktadır (Yıldırım, 2012: 2).

Özbek Türkçesinin ağızlarını oluşturan Karluk, Kıpçak ve Oğuz ağızlarının bölge dağılımını şu şekilde özetlemek mümkündür (Yıldırım, 2012: 2-3):

Karluk ağızı (Güneydoğu grubu): Bu lehçe Fergana ve Taşkent ağızları olmak üzere üç grubu kapsar. Bu grubun önemli noktaları:

Kelime sonundaki /k/ sesi /y/ şeklinde söylenir: *elak-elay, terak -teray* gibi;

/o/laşma vardır: *aka oka, Akram - Akrom, bahor - bohor, boramiz -borovuz*;

İlgi hâli eki yoktur ve onun yerine de yükleme hâli eki *+ni* kullanılır: *ukamni(ng) daftari* gibi (Yıldırım, 2012: 3)

Kıpçak ağzı (Güneybatı grubu): Bu grupta Kazak, Kırgız, Karakalpak gibi Kıpçak grubunda yer alan Türk lehçeleri ile benzerlik gösteren ağızlar bulunur. Bu ağzın önemli hususları:

/y/ yerine /j/ kullanılır: *yo'l - jo'l, yo'q - jo'q*;

/g/yerine/v/kullanılır: *tog tov, sog' - sov*;

/k/, /q/ düşürülür: *eşi(k), sari(q), quru(q)* gibi.

Oğuz ağzı (Kuzeybatı grubu): Güney Harezmi'nin Ürgenç, Hazarasp, Hanka, Hive, Bağat, Şavat, Koşköpir ilçelerinde, Türkmenistan'ın Taşoğuz vilayetinin bir kısmında, Türkistan'ın Karnak, Sayram, Karabulak, İbata köy ahalisi, Oğuz ağzı kullanır. Bu ağzın önemli hususları aşağıdaki gibidir:

Ünlüler kısa ve uzun söylenir: *at* (hayvan), *ād* (ad, isim); *-t/* sesi *d/*, */k/* sesi ise */g/* şeklinde söylenir: *tog dog', keldi – galdi* vs.

/ning/ eki */ng/* şeklinde, */ga/* eki ise */a, na/* şeklinde söylenir: *akamning - akaming, yorimga-yorima, qo'liga - alina* gibi (Yıldırım, 2012: 4).

2.1. ÖZBEK TÜRKÇESİ ALFABESİ

Özbek Türklerinin kültürü, siyasi ve idari istikrarsızlık ile işgalin tüm olumsuz etkilerinden payını almıştır. Özbek yazı dili, 1920'lerin başında Özbekistan'daki İran Taciklerinden etkilenen şehir ağızlarının temel alındığı bir lehçeye dayanarak ortaya çıkmıştır. Yazı dili oluşturulurken Çağatay geleneğini sürdüren ağızlar, kuzeyde Kazak ve Kırgızcaya yakın Kıpçak-Özbek ağızları, batı ve güneybatıda Oğuz karakteri taşıyan ağızlar dikkate alınmamıştır. 1930 yılına kadar Arap alfabesiyle yazılan Özbek Türkçesinin yazılı dilini oluşturma çabaları 1920'li yılların başında başlayıp hızla sonuca ulaşmıştır. Yazılı Özbek dilinin temelini oluşturan ağızlar, basında ve çeşitli bilimsel toplantılarda tartışılırken Özbek Türkçesi henüz tam anlamıyla ıslah edilmemiş olan geleneksel Arap alfabesiyle yazılmaya devam edilmiştir. Tüm Türk lehçelerinde olduğu gibi Arap alfabesinin alfabetik sırası ve yazım kuralları Özbek Türkçesi için de geçerli olmuştur (Şirin User, 2006: 346-347).

1860'lı yıllarda Taşkent, Semerkant ve Özbekistan'ın diğer şehirlerinde kitap, dergi ve gazeteler yayımlanmaya başlandı. Ancak Arap alfabesinin yetersizliği ve

reform arama çalışmalarının da başladığı bu yıllarda bazı seslerin Özbek alfabesinde tam karşılığı bulunmuyordu. Ayrıca bu yıllarda İshakhan Turı'nın *Cami'ü'l hutüt* adlı eseri başta olmak üzere alfabe, imla sorunları ve yazı tarihiyle ilgili kitaplar yayımlanmaya başlandı. XX. yüzyılın başlarında birçok Orta Asya şehrinde matbaaların açılmasıyla birlikte basılan alfabe kitapçıklarında sayısı artmaya başladı. 1913 yılında Tatar Profesör İsmail Alyaviy'in *Tecvid* adlı ders kitabının Özbekçe çevirisi Taşkent il matbaasında basıldı. İlkokul öğrencilerine yönelik bu kitapçıkta Kur'an alfabesinin 29 harften oluştuğu ve Özbek alfabesinin de bu harflerden oluştuğu yazılıdır. Açıkça Kur'an-ı Kerim okuma ihtiyacını karşılamak amacıyla yazılan bu kitapçığın alfabesinin Özbek Türkçesine tam olarak uymadığı açıktır ve bu alfabe tam bir Arap alfabesine dönüştürülmüştür (Şirin User, 2006: 347).

1923 yılının Ekim ayında Buhara'da yapılan Orta Asya Özbeklerinin İmla Kongresinde yeni imlalar tarafından sunulan düzenlenmiş alfabe çoğunluk tarafından kabul edilince bu kongre Arap alfabesinin tarihte ilk defa değişiklik yapıldığı kongre olmuştur. Özbek Türkçesinde Arap alfabesinin kullanımı 1930'da sona ermiştir. Latin alfabesi 1930'da resmen kabul edilmiş olsa da, 1. Türkoloji Kongresi'nden dört yıl önce, 1920'den itibaren Özbekistan'da Latinciler olarak adlandırılan bir grup tarafından Latin alfabesi savunulmaya başlanmıştı. Latin alfabesinin kullanımı ile ilgili tartışmalar 1926'da yeniden başlamıştır ve Latin Alfabesi Merkez Komitesi kurulmuştur. Bu komitede bulunan uzmanların hazırladığı Özbek Latin projesi tartışmalarında Özbek Türkçesinde 9 ünlünün olduğu konusunda hemfikir olunmuştur. 1929 Dil ve İmla Kongresinde 34 harften oluşan Özbek-Latin alfabesi kabul edilmiştir. Ancak daha sonraki alfabe tartışmaları sonucunda ünlülerin sayısı 9'dan 5'e indirilir. 1934 yılının Ocak ayında alfabe konusu tekrar gözden geçirilir ve ünlü sayısı 6 olarak belirlenir. 1938'de tekrar gözden geçirilen Özbek-Latin alfabesi Rus-Kiril alfabe düzenine göre değiştirilir: *a, b, v, g, d, e, z, z, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, f, x, c, ş, ç, ój, h, ŋ* (Şirin User, 2006: 350-352).

8 Mayıs 1940'ta Özbekistan SSC Yüksek Sovyeti'nin 3. oturumunda Özbek-Latin alfabesinden Rus-Kiril alfabesine dayalı yeni bir alfabeğe geçişe ilişkin bir yasa kabul edilmiştir ve alfabe 1 Eylül 1940'tan itibaren kullanılmaya başlanacaktır. Ancak yeni alfabenin kabulünden sonra da seslerin karşılanmasının yetersizliği hususunda tartışmalar çıkar ve bu tartışmalardan birkaç yıl sonra yeni bir alfabe projesi ortaya konulur. Bu projede harflerin sırası Latin alfabesine göre düzenlenmiş olup, yeni

geliştirilen harfler alfabeye dâhil edilmiştir. Uluslararası Bakü Türkoloji Kongresi'nden (1926) sonra, Özbekistan Bilimler Akademisi tarafından S. İ. İbragimov başkanlığında, A. A. Abdullayev, Ş. Şaabdurahmanov, A. Usmanov ve Z. Magrufova'dan oluşan bir komite kurulmuştur ve yeni reform planları hazırlanmıştır (Şirin User, 2006: 354).

Kongreden altı yıl sonra Özbek-Latin alfabesi resmen kabul edilmiştir. 10 yıl boyunca kullanılan Latin alfabesi, Stalin döneminde yerini Kiril alfabesine bırakmıştır. SSCB'nin yıkılmasında sonra Özbekler yeniden Latin alfabesini kabul etmişlerdir ve 1933'te resmileşen alfabeyi 1955'te yeniden şekillendirmişlerdir. Özbek Türkçesi'nin üç temel ağzından ikisi olan Kıpçak ve Oğuz ağızlarında 8 sesli harf ve ünlü uyumu sistemi korunurken Özbek yazı dilinde 6 sesli harf bulunmakta ve ünlü uyumu bozulmaktadır. Özbek-Latin alfabesinin başta 9 ünlüsü olmasına rağmen Taşkent ağızı esas alınarak 6'ya düşürülmüştür. Ancak yapılan tüm alfabe çalışmalarına rağmen Özbek Türkçesinde kullanılan alfabelerin neredeyse hiç biri bu lehçenin ses yapısını tam olarak karşılayamamıştır (Şirin User, 2006: 361).

Tablo 1. Özbek Türkçesi için kullanılan Alfabeler ve Ses karşılıkları

LATİN		KİRİL	TÜRKÇE	LATİN		KİRİL	TÜRKÇE
İŞARETİ	OKUNUŞU		LATİN	İŞARETİ	OKUNUŞU		LATİN
A-a	a	A-a	A-a	Q-q	qe	Қ-қ	Q-q
B-b	be	Б-б	B-b	R-r	er	Р-р	R-r
D-d	de	Д-д	D-d	S-s	es	С-с	S-s
E-e	e	Э-э	E-e	T-t	te	Т-т	T-t
F-f	ef	Ф-ф	F-f	U-U	u	У-у	Uu/Üü
G-g	ge	Г-г	G-g	V-v	ve	В-в	V-v
H-h	he	Х-х	H-h	X-x	xe	Х-х	X-x
I-i	i	И-и	İ-i	Y-y	ye	Й-й	Y-y
J-j	je	Ж-ж	C-c/J-j	Z-z	zee	З-з	Z-z
K-k	ke	К-к	K-k	O'-o'	o'	Ў-ў	Oo/Öö
L-l	el	Л-л	L-l	G'-g'	g'e	Ғ-ғ	Ğ-ğ
M-m	em	М-м	M-m	Sh-sh	she	Ш-ш	Ş-ş
N-n	en	Н-н	N-n	Ch-ch	che	Ч-ч	Ç-ç
O-o	o	О-о	A-o	Ng-ng	nge	Ң-ң	Ng-ng
P-p	pe	П-п	P-p				

Kaynak: Şirin User, 2006: 352-360.

Kiril alfabesinde mevcut olup Latin kökenli yeni Özbek alfabesinde özel bir işaretle gösterilmeyen harfler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2. Kiril alfabesinde mevcut olup Latin kökenli yeni Özbek alfabesinde özel bir işaretle gösterilmeyen harfler

KİRİL	LATİN KARŞILIĞI	TÜRKÇE KARŞILIĞI
Е е	Ye	Ye
Ё ё	Yo	Yo
Я я	Ya	ya
Ю ю	Yu	Yu, yü

Kaynak: Şirin User, 2006: 352-360.

3. TÜRK DİLİ VE TÜRK DİLİNDE EKLER

Dil aileleri arasında Altay dil ailesi içerisinde yer alan Türkçenin morfolojisi gramerin önemli bir parçasıdır. Çünkü dilin yapısını, işlevini ve bu işlevle ilgili kuralları ortaya çıkarır. Bir dilin kelime dağarcığına, fonetiğine, sözdizimine ve anlambilimine kadar uzanan tüm bağlantılar bu ana bölüme geri döner. Bu nedenle morfoloji dilbilgisinin köküdür (Korkmaz, 2019: 35).

Morfoloji, bir dildeki kelimelerin kökenini, eklerini, kök ve eklerin birleşme şeklini, eklerin anlam ve işlevini, köken ve çeşitleme unsurlarının özelliklerini ve biçimle ilgili diğer konuları inceleyen bir dil bilgisi dalıdır. Morfolojinin temel unsurları kelimelerin kök ve ekleridir. Bütün dillerde olduğu gibi Türkiye Türkçesinde de şekil bilgisinin kendine has özellikleri vardır. Bu özelliklerin bir kısmı dilin yapısından, bir kısmı da işlevinden kaynaklanmaktadır. Türkçenin temel yapısal özelliklerinden biri eklemeli bir dil olmasıdır. Eklemeli dillerde kökü koruyan ve sabit, değişmez köke farklı işlevlere sahip yapım ekleri ve çekimler eklenir. Türkçe eklemeli dilin klasik bir örneğidir (Korkmaz, 2019: 99).

Türkçenin bir diğer yapısal özelliği de dildeki tüm değişim ve gelişmelerin kök eklerin birleşimine dayalı olmasıdır. Bu yapısal özellik aynı zamanda dilin işleyişini de sağlamaktadır. Morfolojinin temel unsurları kökler ve ekler olduğundan, belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelmelerinden binlerce yeni kelime ortaya çıkar ve dilin söz varlığını oluşturur. (Korkmaz, 2019: 99).

Karaağaç Dil Bilimi Terimleri Sözlüğünde ekin tanımını şu şekilde yapmıştır;

“getirildikleri asıl biçim birimleri ile sesçe bütünleşmiş bağlı birimlere ek denir. Bağlı biçim birimlerinin kendilerinden önce veya sonra gelen, yani bağlı bulundukları asıl birimin ses yapısına uyum sağlamasıyla ortaya çıkarlar. Yapımlık ve çekimlik bütün bağlı biçim birimlerin asıl biçim birimlerden kaynaklandığı ön kabulü, kanıtlanmasına gerek duyulamayacak kadar açık bir bilgidir. İşte dillerdeki bağlı biçim birimlerin, getirildikleri taban sözlerin ses yapılarına benzeşmelerine ekleşme ve ekleşme sonucu

ortaya çıkan yapılara da ek denir. Bağlı biçim birimlerinin ekleşme süreci, sözlü devirlerde daha hızlı gerçekleşmiştir. Ekler, dillerde ön ek (prefix), iç ek (infix) ve son ek (suffix) olarak karşımıza çıkarlar” (2013: 362).

Kökün ses yapısı ile anlamı arasında toplumsal olarak kabul edilen bir ilişki olduğu gibi, ekler için de aynı durum söz konusudur. Dilin toplumdaki bireylerle olan sosyal ilişkisi nedeniyle, ekler uzun zamandan beri toplum tarafından karşılıklı olarak kabul edilen veya tarihsel gelişim süreci boyunca ortaya çıkan bazı işlevlere sahiptir (Korkmaz,2019: 108).

Ekler çeşitli faktörlere bağlı olarak ses ve işlev bakımından değişiklik gösterdiği gibi, kullanım alanlarında da bölgeye, lehçeye ve zamana göre farklılık göstermektedir. Bazı son ekler yaygın olarak kullanılan son eklerdir. Bunlara canlı ekler de denir. Bunların yanı sıra tamamen kullanılmayan, kaybolmuş ve artık ölmüş olanlar da vardır. Türkçe eklemeli bir dil olduğundan sisteminde sadece son ekler bulunmaktadır ve ön ekler veya iç ekler yoktur (Korkmaz, 2019: 108-109).

Türkiye Türkçesi dilbilgisi çalışmalarında ekler genel olarak yapım ekleri ve çekim ekleri olarak iki ana başlık altında değerlendirilmektedir (Beşen Delice, 2018).Kelimelere yeni kazandıran yapım eklerinin kökle olan bağlantıları geçici değil kalıcıdır. Kelimeler arasında çeşitli yönlerden anlam ilişkileri kuran çekim eklerinin etkisi devamlı değil, geçici bağlantı ilişkileridir. Bu yüzden de kelime yapımında kullanılan ve devamlı ilişki kuran ekler ile kelimelere geçici olarak gelen ve geçici anlam bağlantısı kurmaya yarayan ekler, nitelikleri ve işlevleri bakımından birbirinden ayrılır (Korkmaz, 2019: 110).

3.1. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE EK TASNİFLERİ

Türkçe yapısal olarak eklemeli dillerden biridir ve sistematik bir ek sistemine sahiptir. Türkçede sözcük oluşumunda ve çekiminde daima ekler kullanılır. Yapım ekleri gramer terimleri sözlüğünde şu şekilde açıklanmıştır: *Tek başına anlam ve kullanımı bulunmayan, söz kök ve gövdelerin den yeni sözler türeten biçim birimleri, yapımlık biçim birimleridir. Tek başlarına anlam ve kullanımları bulunmayan, yeni sözler yapmaya yara- yan dil birimleridir. Türkçenin yapımlık bağlı biçim birimlerinin tamamı ekleşmiştir* (Karaağaç, 2013: 854).

Morfoloji esas olarak kelimelerin içyapısını ifade eder. Çekim ve türetim kavramları da morfolojinin merkezinde yer alır ve bu kavramlar bir dilin işleyişinin temel öğelerinin bir parçasıdır. Çekim daha çok bir kelimenin farklı biçimlerini ifade

eder ve dilbilgisel bir amaçla cümleye katılır. Türetim ise bir ek ekleyerek yeni bir kelime oluşturmak anlamına gelir (Erdem, 2011: 93).

Türkiye Türkçesinde ekler üzerine yapılmış çok sayıda çalışma vardır: Acun, 1999; Alyılmaz, 2000; Beşen Delice, 2018 vs.

3.1.1. Klasik Ek Tasnifleri

Türkiye Türkçesi üzerine hazırlanan gramer çalışmalarının neredeyse tamamında yapım ekleri şu dört başlık altında yer almaktadır: 1. İsimden isim yapım ekleri 2. İsimden eylem yapım ekleri. 3. Fiilden isim yapım ekleri 4. Fiilden fiil yapım ekleri Çekim ekleri de 1. İsim çekim ekleri, 2. Fiil çekim ekleri şeklinde iki ana başlık altında incelenmektedir (Ergin 2009: 160).

M.Ergin'in tasnifine bakıldığı zaman çekim ekleri için işletme ekleri terimini kullandığı görülür. İndirgeyici tasnifin özelliklerine uygun olarak iki temel başlıkta ele alınan ekler, yeni sözcük veya sözcük türü yapmasına ve sözcüğün dilbilgisel durumunu belirlemesine göre tasnif edilmiştir. Klasik gramerlerin genelinde olduğu gibi yapım ekleri dört alt başlıkta incelenmiştir. İşletme ekleri başlığı altında verilen ekler ise eklendiği sözcüğün isim ve fiil olma durumlarına göre gruplandırılmıştır.

Tablo 3. Muharrem Ergin'in Ek Tasnifi

I. Yapım ekleri
1. İsimden isim yapma ekleri
2. İsimden fiil yapma ekleri
3. Fiilden isim yapma ekleri
4. Fiilden fiil yapma ekleri
II. İşletme ekleri
1.İsim işletme ekleri
2. Fiil işletme ekleri

Kaynak: Ergin, 1972: 134.

Korkmaz *Türkiye Türkçesi Grameri, Şekil Bilgisi* adlı eserinde (2019) ekleri M. Ergin ile aynı şekilde tasnif eder. Kelimeler arasında kalıcı olmayan anlamsal ilişkiler kuran ekleri, *çekim / işletme ekleri*; sözcükleri oluşturan ve kalıcı ilişkiler kuran ekleri, *yapım ekleri* olarak adlandırır (2019:110) ve aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi sınıflandırır.

Tablo 4. Zeynep Korkmaz’ın Ek Tasnifi

I. Yapım ekleri
1. Addan ad türeten ekler
2. Fiilden ad türeten ekler
3. Addan fiil türeten ekler
4. Fiilden fiil türeten ekler
II. İşletme (çekim) ekleri
1. Ad çekimi ekleri
2. Fiil çekimi ekleri

Kaynak: Korkmaz, 2019:110.

T. Banguoğlu’nun tasnifinde ise ekler üretim ve çekim ana başlıkları altında ele alınmıştır ve yine Ergin’in tasnifine benzer şekilde *Üretim* ana başlığı altında dört alt başlık, *Çekim* ana başlığı altında iki alt başlık vardır.

Tablo 5. Tahsin Banguoğlu’nun Ek Tasnifi

I. Üretim
1. İsimden üreme isimler
2. İsimden üreme fiiller
3. Fiilden üreme isimler
4. Fiilden üreme fiiller
II. Çekim
1. Ad çekimi
2. Fiil çekimi

Kaynak: Banguoğlu, 1990:158-294.

3.1.2. Yeni Ek Tasnifleri

Son yıllarda birçok Türkolog, ekler konusuna yeni bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Bu fazla kapsayıcı iki başlığın dışına çıkarak ekleri işlevlerine göre tasnif etmişler, farklı alt başlıklar açmışlar ve hatta gramere yeni terimler kazandırmışlardır. Bu şekilde konuyu derinlemesine vermeye çalışan ve ayrıntıyı öne çıkaran ve Boz’un “**çoğaltıcı tasnifler**” olarak adlandırdığı (2019: 69-79) tasniflerin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

Eki “*Tek başına anlamsız olarak kullanılmayan, kendisine eşlik eden kelimenin altında yatan anlamı farklı bir anlamsal ilişki içinde genişletmek veya oluşturulabilecek biçimbirimleri değiştirmek için bir kelimeyle birlikte kullanılan bir yapıdır.*” şeklinde

tanımlayan H. İbrahim Delice, ek tasnifini yedi ana başlık altında ele almıştır (2000: 222). Dilimizde eklerin söz dizimi içindeki işlevlerine göre farklı kategorilere ayrıldığı gerçeğinden yola çıkarak ekleri yapılarına göre değil, kategorilerine göre ayrı ayrı sınıflandırmanın Türkçeye katkı sağlayacağını düşünen Delice, Türkiye Türkçesinde ekler konusunu derinlemesine inceleyerek çoğaltıcı tasnif yapmayı uygun görmüştür (2000: 224).

Tablo 6. H. İbrahim Delice'nin Ek Tasnifi

I. Genişletme Ekleri
1. İsmi genişleten ekler
2. Fiili genişleten ekleri
a. Olumsuzluk ekleri
b. Şahıs ekleri
c. Kip ekleri
d. Çatı ekleri
3. Hem ismi hem de fiili genişleten ekler
II. Durum Ekleri
1. Tümluç durumu ekleri
2. Yükleme durumu ekleri
III. Kurucu ekler
IV. Dönüştürücü ekler
1. Sıfata dönüştürücü ekler
2. Zarfa dönüştürücü ekler
3. İsme dönüştürücü ekler
4. Fiile dönüştürücü ekler
V. Yapım ekleri
1. Fiilden isim yapım ekler
2. İsimden isim yapım ekleri
3. İsimden fiil yapım ekleri
VI. Bütünleşik ekler
1. Çekim edatıyla bütünleşenler
2. Fiil öbeklerinde yardımcı fiil ile bütünleşenler
VII. Temsil ekleri

Kaynak: Delice, 2000: 221-235.

Z. Turan *Türkçenin Yapım ve Çekim Düzeninde Yer Alan Eklerin Sınıflandırılması Nasıl Olmalıdır?* isimli bildirisinde eklerin temel görevinin ve diğer eklerden onu farklı kılan özelliğin belirlenmesi yoluyla doğru bir tasnif yapılabileceğini belirtmiştir. Bu düşünceden yola çıkarak ekleri yedi başlık altında toplamıştır (2007: 1836-1842).

Tablo 7. Zikri Turan'ın Ek Tasnifi

1. Yapım ekleri (tuzluk, imambayıldı)
2. Çekim ekleri: hâl ekleri, iyelik ekleri, zaman ekleri, şahıs ekleri, aitlik eki
3. Fiilimsiler: mastar eki, sıfat-fiil ekleri ve zarf-fiil ekleri.
4. Çatı ekleri
5. Olumluluk-olumsuzluk ekleri
6. Teklik-çokluk ekleri
7. Soru eki

Kaynak: Turan. 2007: 1836-1842.

G. Gülsevin, “Türkçede Sıra Dışı Ekler ve Eklerin Tasnif-Tanımlama Sorunu Üzerine” başlıklı bildirisinde ilk önce yapım ve çekim ekleri için belirlenmiş genel kuralların haricinde kalan ve sözcüğe eklendiğinde yeni anlamlı bir sözcük yapmayan ve bir dil bilgisi kategorisi oluşturmayan ekleri tespit ederek kendi ek tasnifini yapmıştır (2004, 1278-1280).

Gülsevin'in, Türkçenin eklerini *türetme ekleri*, *tür değiştirici ekler*, *işletme ekleri* ve *kategori ekleri* olmak üzere dört ana başlık altında değerlendirdiği bu bildiride Türkçe eklerin bazılarının genel ek tasnifi ve eklerin diziliş yapısı dışında kullanıldığını tespit etmiş ve bu doğrultuda yeni bazı terimlerle birlikte yeni bir ek tasnifi önerisinde bulunmuştur.

Tablo 8. Gürer Gülsevin'in Ek Tasnifi

I. Türetme ekleri: İsim ve fiillerden yeni, kalıcı, sözlüksel sözcükler türetir.
1. İsimden isim türeten ekler
2. İsimden fiil türeten ekler
3. Fiilden isim türeten ekler
4. Fiilden fiil türeten ekler
II. Tür değiştirici ekler: Sözlüksel kelime türetmeyen eklendiği isim veya fiilleri geçici görevli isim, sıfat ya da zarfa dönüştüren eklerdir.
1. Fiillere eklenenler: fiilimsiler (mastar ekleri, sıfat-fiil ekleri, zarf-fiil ekleri)
2. İsimlere eklenenler: + <i>ki</i> ilgi eki, + <i>sız</i> yokluk eki, + <i>II</i> varlık eki.

Tablo 8 (Devam). Güner Gülsevin'in Ek Tasnifi

III. İşletme ekleri: Cümlede kelimeler ve kelime grupları arasında ilişki kurarlar.
1. Ögeleri belirleyiciler:
a. İsimlerde: ad durumu ekleri (yalın, belirtme, yönelme, bulunma, ayrılma, vasıta, eşitlik)
b. Fiillerde: çatı, şahıs, zaman, kip ve bildirme ekleri
2. Bağlantı Kurucu ekler: iyelik ve tamlayan ekleri
IV. Kategori ekleri: Sözlüksel kelime türetmeyen, kelime türünü de değiştirmeyen, kelimeler arasında ilişki kurma fonksiyonları olmayan ekler.
1. Çokluk kategorisi
2. Grup/aile kategorisi
3. Küçültme/sevimlilik kategorisi
4. Sıralama sayı kategorisi
5. Üleştirme sayı kategorisi
6. Nitelik dereceleyici kategorisi
7. Olumsuzluk kategorisi

Kaynak: Gülsevin. 2004, 1278-1280.

C. Başdaş, *Türkçede Eklerin Hiyerarşisi ve Ara Ekler* isimli çalışmasında ekleri birbirine eşit uzaklıktaki birer noktada değil, bir doğrunun değişik noktaları üzerinde bulunduğunu düşünmek gerektiğini belirtmiş ve bu doğru üzerinde eklerin bir birine yaklaştığı noktalarda ne çekim eki ne de yapım eki olan bazı eklerin varlığından söz etmiştir. Başdaş bu ekleri ara ekler olarak adlandırmış ve Türkiye Türkçesinde Ara Ekler konusunu da bu çerçevede tasnif etmiştir (Başdaş, 2006).

Tablo 9. Cahit. Başdaş'ın Ara Ekler Tasnifi

Ara Ekler
I. Yapım eki grubunda yer alanlar
1. Sıfat-fiil ekleri
2. Zarf-fiil ekleri
3. Mastar ekleri
4. Olumsuzluk eki
5. Küçültme ekleri
6. İlgi eki
7. Yokluk eki
8. Topluluk/ beraberlik eki

Tablo 9 (Devam). Cahit Başdaş'ın Ara Ekler Tasnifi

II. Çekim eki grubunda yer alanlar
1. Çokluk eki
2. Eski yön gösterme eki
3. Eski vasıta eki
4. Eşitlik eki

Kaynak: Başdaş, 2006.

Erdoğan Boz, *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçim Bilgisi (Tasnif Denemesi)* adlı eseri hazırlamasının asıl nedenini, özellikle dil bilgisi çalışmalarında karşılaşılan zorluklara bağlamakatadır. “Kullandığımız terimlerin çoğunun içi boşaltılmıştır. Terimler işlevselliklerini kaybetmiş ve bilimsel olmayan sözcükler hâline gelmişlerdir. Bu noktada terimleri yeniden tanımlamak ve yeni terimler bulmak durumundayız.” (Boz. 2012: VII) şeklinde yaptığı açıklama ile Türkiye Türkçesinde yapılan tasniflerin daha kapsamlı, detaylı ve inceleyici olması gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Dil bilgisinde asıl olanın biçimsel ve anlamsal işlevler olduğunu söyleyen Boz bu konunun bir bütün olarak ele alınması ve derinlemesine incelenmesi gerektiğini savunmuştur (Boz. 2012: VII) Bu düşüncelerden hareketle Türkiye Türkçesinde ekler konusunu çoğaltıcı tasnif bakış açısıyla ele almış ve bu ekleri temelde iki ana başlık altında kendi içlerinde gruplara ayırarak incelemiştir:

Tablo 10. Erdoğan Boz'un Ek Tasnifi

I. İşletimlikler
1. Ad işletimlikleri
a. Tümce düzeyinde dizime bağlı anlamsal işlevler (Durumlar)
b. Söz öbeği düzeyinde dizime bağlı anlamsal işlevler (İlgi)
c. Sözcük düzeyinde dizim dışı anlamsal işlevler (sayı, aitlik, iyelik, belirtme, soru, varlık, yokluk, küçültme/şefkat vd., benzerlik/gibilik vd., sevgi/alay, aile ve topluluk, bildirme, kuvvetlendirme/ihhtimal)
2. Eylem işletimlikleri
a. Söz öbeği kurucular ve sözcük türünü değıştiriciler (Eylemsiler)
b. Tümcede yüklem-özne ve tümleç bağlayıcılar (Çatılar)
c. Yüklemde zaman, kiplik, sayı ve kişi bildiriciler, olumsuzluk, soru, kuvvetlendirme/ihhtimal. *Birleşik yapıll eylem işletimi i. Bildirme işlevliler (ad+i-/ol-) ii. Kiplik işlevliler (eylem+yard. eylem; yeterlik, tezlik, devamlılık, yaklaşma)

Tablo 10 (Devam). Erdoğan Boz'un Ek Tasnifi

II. Türetimlikler
1. Ad türetimlikleri
a. Addan ad türetenler
b. Addan eylem türetenler
2. Eylem türetimlikleri
a. Eylemden eylem türetenler
b. Eylemden ad türetenler

Kaynak: Boz, 2019: 69-79.

3.2. ÖZBEK TÜRKÇESİNDE EK TASNİFLERİ

Özbek Türkçesinde söz yapımı *morfologiya* “morfoloji” başlığı altında ele alınır. Morfoloji ile ses bilgisinin en temel farkı ses bilgisinin kelimeleri oluşturan sesleri incelerken morfolojinin kelimelerin kök ve ek kısımlarını incelemesidir (Habibjonov, Ildırı N., 2023: 8)

Dilin gramatikal oluşumu morfoloji ile başlar ve gramatikal anlamlar da ek getirilmesiyle oluşmuş anlamlardır. Kelimeler aldıkları ekler sayesinde daha soyut bir anlam kazanırlar. Örneğin *+chi* eki sözcük oluşturma eki olarak görev yapar ve eklendiği sözcüğe o sözcükle ilgili bir iş yapan kişi anlamında sözcükler oluşturur: *gulchi* “çiçekçi”, *terimchi* “hasatçı”, *ishchi* “işçi” vb.

Gramatikal anlamlar üç gruba ayrılır:

a) Genel gramatikal anlamlar: Bir sözcüğe ait tüm “soyutluk” özelliği, fiil sözcük türüne ait “iş, hareket, durum özelliği”, sıfat ve zarf sözcük türlerine ait “nesnenin veya hareketin, durumun özelliği” genel gramatikal anlamlardır.

b) Özel gramatikal anlamlar: Genel gramatikal anlamlar içerisinde kelimelere ait özel anlamlardır. Örneğin hâl, iyelik, sayı kategorileri, kip, çatı ve zaman kategorileri gibi.

c) Ara gramatikal anlamlar: Sözcük değiştirme özelliğine sahip olmayan sıfatlar; sayılar ve zarflarla ilgili gramatikal anlamlardır (Habibjonov I, Ildırı N., 2023: 12)

O'zbek Tili Grammatikasına göre kelime yapımı Özbek Türkçesinde *so'z yasalishi* olarak adlandırılır ve genel olarak herhangi bir yöntem veya araçla yeni bir kelimenin türetilmesidir. Bu oluşumda örnekler, oluşturulan yeni kelimelerin hem yöntemini hem oluşturma aracını göstermesi bakımından önemlidir. *So'z yasalishi*

“kelime yapımı” kelimelerin oluşumunu, kurallarını, yeni kelime oluşumunun araçlarını ve bununla ilgili olarak kelimelerin yapısını inceleyen bağımsız bir dil bilgisi dalıdır (1975: 23).

3.2.1. Kelime Yapma Yöntemleri

Genel olarak Özbek Türkçesi'nde kelime yapımı, kelimelerin anlamını değiştiren veya yeni kelimeler oluşturan bir süreçtir. Bu süreçte genel olarak iki temel yöntem kullanılır. Bu yöntemler “ekleme” ve “birleştirme” yöntemleridir (Habıbjonov I, Ildırı N., 2023: 20).

1. Ekleme Yöntemi: Ekleme, bir kelimenin sonuna eklerin eklenmesiyle yapılan türetme yöntemidir. Özbek Türkçesi'nde bu yöntem, isim ve fiillerin dilbilgisel anlamlarını belirlemek için kullanılır. Ekleme yöntemiyle oluşturulan sözcükler, yeni anlamlar kazanarak dilde farklı kullanımlara sahip olabilir (Habıbjonov I, Ildırı N., 2023: 20).

2. Birleştirme Yöntemi: Birleştirme, iki veya daha fazla kelimenin birleşerek yeni bir anlam oluşturmalarıdır. Özbek Türkçesinde bu yöntemle bileşik kelimeler (örneğin, *işlab chiqarish* “üretim” gibi) yapılır. Birleştirme yöntemiyle oluşturulan kelimeler, birleşik anlam taşırlar ve genellikle daha özel veya teknik terimler oluştururlar (Habıbjonov I, Ildırı N. 2023: 20).

Özbek Türkçesinde bu iki yöntem kullanılarak yeni kelimeler türetilir ve dilin zenginleşmesi sağlanır. Bu yöntemler, hem anlam değişiklikleri hem de dilbilgisel işlevlerin eklenmesiyle yeni dilsel birimler ortaya çıkarır. Özbek Türkçesinde ekleme yöntemi ile türetme, eklerin kullanımıyla sözcüklerin dilbilgisel işlevlerini belirleyerek yeni anlamlar yaratma sürecidir. Bu yöntemde, kök sözcüklere çeşitli ekler eklenerek yeni kelimeler türetilir (Habıbjonov I, Ildırı N, 2023: 21). Özbek Türkçesinde ekler oluşturdukları kelimenin sözlüksel ve dilbilgisel anlamlarının anlatımına göre 2 türe ayrılır:

1. Kelime oluşturan ekler “So‘z yasovchi qo‘shimchalar” (Yapım ekleri)
2. Biçim oluşturan ekler” Kelishik qo‘shimchalari” (Çekim Ekleri)

Kelime oluşturan ekler, yeni sözlük anlamına sahip kelimeler oluşturan eklerdir. Biçim oluşturan ekler ise yeni kelime yapmayan, kelimelerin dilbilgisel biçimlerini

oluşturan ve farklı dilbilgisel anlamlar katan eklerdir (G'. Abdurahmonov, Sh. Shukurov, Q. Mahmudov. 2008: 5).

Biçim oluşturan ekler, kelimenin dilbilgisel biçimiyle ilgilidir ve ayrıca iki gruba ayrılır:

a) Sözlüksel biçim oluşturanlar: Tabana eklenen ve kelimenin anlamına ek anlam katan son eklerdir.

b) Sözdizimsel biçim oluşturanlar: Kelime öbeği oluşturan eklerdir.

Özbek Türkçesi gramerinde isim yapımında kullanılan ekler, isimden veya fiil kökünden kaynaklanmalarına bakılmaksızın aynı kategoriye girerler. Bu kategoride sadece Özbekçe ekler değil, Farsça ve Arapça isimden isim yapım ekleri de yer almaktadır (Hojiyev, 1989: 35).

Özbek Türkçesinde kelime yapma süreçleri şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. *Grammatik so'z yasash* “Gramatikal yöntemlerle sözcük oluşturma”

a. *Affiksatsiya / qo'shimcha qo'shish* “Ek ekleme”

b. *Kompozitsiya/ so'z qo'shish* “Birleştirme”

c. *Konversiya* “Dönüştürme”

2. *Leksik-semantik so'z yasash* “Anlam değişikliği aracılığıyla yeni kelimeler yapma”

3. *Fonetik so'z yasash* “Fonetik değişiklikler yardımıyla yeni sözcükler oluşturma” (İldırı, 2023: 4).

Özbek Türkçesinde çekim ekleri kategorisine giren ekler çokluk, iyelik, durum-hâl, zaman, istek gibi gramer kategorilerine sahip olmakla karakterize edilir. Özbek Türkçesinde iyelik ekleri *+m*, *+η*, *+i*, *+imiz*, *+iniz* şeklindedir. Bununla birlikte Özbek Türkçesinde durum-hâl ekleri yedi grupta incelenir (G'. Abdurahmonov, Sh. Shukurov, Q. Mahmudov. 2008: 83-109).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

İsim oluşturan ekler kategorisi isimlerden, sıfatlardan, sayılardan, zamirlerden isim oluşturmak için kullanılır. Özbek Türkçesinde *ot yasovchi affikslar* başlığı altında yer alan bu eklerin işlevleri morfolojik yöntemle oluşturulan isimler anlamlarına göre özetle şu şekildedir:

1.Kişi ve meslek, hüner isimlerini oluşturan ekler “ shaxs otlari yasovchilar”.

2.Nesne, kural, ölçü birimlerinin isimlerini oluşturan ekler “ narsa-qurol otlari yasovchilar”.

3.Yer - yön isimleri oluşturan ekler. “o’rin-joy otlari yasovchilar”.

4.Soyut isimleri oluşturan ekler “ mavhum otlar yasovchilar”.

Özbek Türkçesinde isim oluşturan ekler yalnızca biçim oluşturan ekler başlığı altında bulunmaz. Sıfat yapan ekler, zarf yapan ekler, zamir yapan ekler başlıkları altında da isim türeten ekler mevcuttur (İldırı, 2023: 7).

1. ÖZBEK TÜRKÇESİNDE İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ VE İŞLEVLERİ

Eklemeli dil yapısında olan Özbek Türkçesinin isimden isim yapım ekleri olarak şu ekler tespit edilmiştir: +ak, +cha, +chi, +chilik(chi+lik), +dak, +dosh, +day, +lab, +loq, +aloq, +li, +lik, +roq, +soz, +simon, +siz, +tacha, +bon, +boz, be+, +dor, +doz, +goh, +gar/+gor; +kar/+kor, +kash, no+, +poz, +toy, +zor, +shunos

Tespit edilen eklerden 17’si Türkçe, 14’ü alıntı ekler olarak belirlenmiştir.

1.1. TÜRKÇE EKLER

a) Özbek Türkçesinde isimden isim yapan Türkçe ekler şunlardır: +ak, +ça, +çan, +çi, +çilik (<+çi+lik), +dak, +dosh, +day, +lab, +loq; +aloq, +li, +lik, +lik(+li işlevinde), +roq, +simon, +siz, +taça.

1.1.1. +ak

Genellikle küçültme ve kuvvetlendirme bildiren bu ek, Eski Türkçede +kak, +kak, +g’ak, +gak şeklindedir (Gabain, 2007: 45). Günay Karaağaç da *Türkçenin Dil Bilgisi* adlı eserinde bu ekin benzerlik bildiren ancak işlek olmayan bir ek olduğu konusuna değinmiştir (2013:277).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati* 'nde +ak eki ile yapılmış 6 kelime tespit edilmiştir:

girdak, pastak, ichak, o'zak, yolak, boshak.

1.1.1.1. Özbek Türkçesinde +ak Ekinin İşlevleri

1. Bitki adı yapar:

boshak “başak”.

*Quyosh bug'doy **boshqlari** ortidan olovdek chiqayotgan edi..*

2. Yer adı yapar

burchak “köşe”.

*... Dahlizga chiqqanida **burchakda** turgan qora xotinni ko'rib, to'xtadi* (OTİL, 2022).

3. Organ adı yapar.

ichak” bağırsak”.

*Tugunchada em ignasi, ikki qarich ingichka rezina **ichak** bor edi* (OTİL, 2022)

4. Hayvan adı yapar.

popishak “ibibik”.

*Allaqayerdan uchib kelgan **popishak** o'zini tovuş his qilib, quyosh nurlari ostida tovlanib, oyin qilardi* (OTİL, 2022).

1.1.2. +cha

+cha eki küçültme ekidir ve esas olarak sıfatlara getirilir (Korkmaz 1958: 55). Türkiye Türkçesi gramer çalışmalarında çekim eki olarak kullanılan bu ek için Ergin, zamanla kullanım sıklığına bağlı olarak veya görev değiştirerek türetme eki olduğu bilgisini vermiştir (2013; 167). Eklendiği isim ve zamirleri çoğunlukla zarfa dönüştürdüğü görülür.

Eski Türkçede de aynı kullanım şekli ile örnekleri bulunmaktadır: *ancha* “biraz, o kadar”, *antacha* “tam o esnada, tam o arada” (Gabain 2007: 43).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati* 'nde +cha eki ile yapılmış 239 kelime tespit edilmiştir.

aksincha, bilganicha, o'rischa, qizilcha, tirrancha, yashirinch, ustuncha, qullarcha, eskicha, bilgicha vb.

1.1.2.1. Özbek Türkçesinde +cha Ekinin İşlevleri

1. Küçültme anlamı katar.

ancha “biraz”, *zig'ircha* “küçük, ufak”, *bolacha* “1. küçük.2. küçük kavun, kelek”, *chuqurcha* “küçük çukur”, *dekcha* “küçük kazan” vb.

Asadbek Sobitxon bilan dastlab uchrashganida ancha baodob muomalada bo'lgan edi (OTİL, 2022).

2. Dil ve lehçe isimleri yapar.

uygurcha “Uygurca”, *o'zbekcha* “Özbekçe” vb.

U ruschani durust bilmagani uchun yarim ruscha, yarim o'zbekcha qilib tushuntirmoqchi bo'ldi (OTİL, 2022).

1.1.3. +chan

Özbek Türkçesinde bu ek *sifat yasovchi qo'shimchalar* “sifat yapan ek” arasında sayılır. +li sıfat yapan ekiyle aynı görevde kullanılır. Bağlı olduğu kelimeye aşırılık anlamı kattığı görülmüştür (Tojiyev, Nazarova, Tojiyeva, 2012: s. 114). Bununla birlikte fiilden isim yapan -uv ekinen sonra getirildiği örnekler çoğunluktadır. Üzerine de en çok -lik ekinin getirildiği tespit edilmiştir.

Yeni Uygur Türkçesi gramerinde ise +chan şeklinde olan ve aynı işlevde olan bu ek kişinin bir işe uygunluğunu, yatkınlığını gösteren sıfatlar türetir (*so'z-chan* “konuşkan”, *nomus-chan* “namuslu”) Ayrıca kişinin ifade edilen nesneye veya özelliğe sahip olduğunu gösteren zarf görevinde isimler de türeten bir ektir. (*atlik-chan* “atlı hâlde”, *otuk-chan* “çizmeli hâlde”) Bu özelliği ile yine +li eki ile aynı işlevde kullanıldığı görülür (Öztürk, 2020: 38).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +chan eki ile yapılmış 13 kelime tespit edilmiştir.

cho'ziluvchan, o'tkazuvchan, o'suvchan, o'ychan, o'zgaruvchan, qizuvchan, qo'zg'aluvchan, sezuvchan, sho'xchan, sochiluvchan vb.

1.1.3.1. Özbek Türkçesinde +chan Ekinin İşlevleri

1. Eklendiği isimle ilgili fazlalık, aşırılık anlamlı sıfatlar yapar.

xayolchan” hayalperest, dalgın, düşünceli”, *sochiluvchan* “gevşek, kolay dağılan”, *talabchan* “titiz”vb.

Odiljon yengil tortdi. Kiyimlariga qarab olib, ichkariga kirdi. Do'sti biroz xayolchan, charchagan holda haliyam stoldan bosh ko'tarmay o'tirardi (OTİL, 2022).

2. Eklendiği kelimenin işaret ettiği şeyi sevdiğini bildiren sıfatlar yapar.

ishchan “çalışkan, iş yapmayı seven” vs.

Siz adovat qurboni bo'lishingizga bir bahya qolgan ekan. Aslida halol, ishchan inson ekansiz (OTİL, 2022).

3. -uv ekliyle isimleşmiş kelimelere gelerek o işle ilgili karakter ya da özelliğe sahip olma anlamında kelimeler yapar.

o'zgaruvchan “değişken, dönek, istikrarsız.”, *qizuvchan* “çabuk sinirlenen”, *sezuvchan* “duyarlı, hassas; uyanık” vb.

Yash Ijtimoiy-iqtisodiy aha-miyatga molik ko'pgina hodisalar, tabiiiki, o'zgaruvchan bo'ladi (OTİL, 2022).

1.1.4. +chi

Bu ek, Türkiye Türkçesinde tam bir ses uyumuyla kullanılırken Özbek Türkçesinde yalnızca tek bir biçime (+chi) sahiptir ve *shaxs otlari yasovchi qo'shimchalar* “kişi adları türeten ekler” içerisinde sayılmaktadır (Tojiyev, Nazarova, Tojiyeva, 2012: 39).

+chi eki, Özbek Türkçesinde eklendiği kelimelerin ünlü-ünsüz uyumuna bağlı değildir ve Eski Türkçe +ç biçiminde bulunur. Moğolcada faili ifade eden +ci ekinden gelir (Gabain, 2007: 43). Bu ekin en önemli işlevi, belli bir nesneyi, mesleği veya sanatı meslek olarak seçen kişiyi belirten isim türetmektir (Korkmaz, 2009: 41). Banguoğlu, bu ekin kullanım açısından en eski eklerden biri ve kılıcı adını oluşturan bir ek olduğunu belirtmektedir (Banguoğlu, 2004: 11).

Çok işlek olmamakla beraber bu ekle oluşturulan hayvan ve bitki isimleri de mevcuttur.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +chi eki ile yapılmış 806 kelime tespit edilmiştir.

adabiyotchi, bayanchi, chinakchi, dugchi, elakchi, folchi, gulchi, isyonchi, lug'atchi, motorchi, o'tinchi, pishloqchi, qoqimchi, sabzavotchi, undovchi, zavodchi vs.

1.1.4.1. Özbek Türkçesinde +chi Ekinin İşlevleri

1. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi pişiren kişiyi ifade eder.

halfanachi "halfana pişiren", *nisholdachi* "Ramazan muhallebisi pişiren", *xumdonchi* "tuğla, çömlek pişiren işçi" vb.

Yog' erib oqqan, tuxum singan bo'lganidan, halfanachi o'rtoqlarimning oldiga borishdan ma'no chiqmas edi, — dedi (OTİL, 2022).

2. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi üreten kişiyi belirtir.

arrachi "testere yapan kişi, kereste işi yapan", *pakkichi* "çakı yapan kişi" *lotokchi* "tezgâh, sehpa yapan kişi", *pishloqchi* "peynirci, peynir yapan kişi" *pichoqchi*: bıçak ustası, bıçakçı" *suvoqchi* "sıvacı" vb.

Kezi kelsa pichoqchi, kezi kelsa suvoqchi (OTİL, 2022).

3. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi kullanan kişiyi belirtir.

apparatchi "alet kullanan işçi", *linotipchi* "linotipi kullanan kimse", *o'qchi* "atıcı, silah kullanan", *paromchi* "feribot kullanan kimse", *saldovchi* "feribot kullanan kişi", *seyalkachi* "traktör kullanan kimse" vb.

O'ng qanotda turgan avtomatchilar, o'qchilar birdan ko'-tarilib, oldinga tashlandilar (OTİL, 2022).

4. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi söyleyen kişiyi belirtir

laparchi "bir vokal düetteki katılımcı; lapar söyleyen", *o'lanchi* "düğün şarkısı söyleyen", *ashulachi* "şarkıcı", *qo'shiqchi* "türkücü, şarkıcı", *yallachi* "şarkıcı" vb.

Kim aytsa boraversangiz obro'yingiz qolmaydi. Siz eng zo'r ashulachi bo'lishingiz kerak (OTİL, 2022).

5. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi diken kişiyi belirtir

do'ppichi "doppi diken", *bo'zchi* "dokumacı" vb.

G'alayon ko'targanlar oldida qilich yalang'ochlab Horun bo'zchi borardi (OTİL, 2022).

6. Kelimenin kökünde ifade edilen işi yapmakla görevli kişiyi ifade eder.

himoyachi “koruyucu, himayeci, müdafi, savunucu”, *mudofaachi* “savunucu, koruyucu, müdafi”, *qo’riqchi* “muhafiz, koruma, nöbetçi” *ta’qipchi* “takipçi”, *izchi* “1. yol gösterici, rehber. 2. iz süren, takipçi” *hisobchi* “mali işler çalışanı, muhasebeci.

Qo’qonda Sobitxon Asadbekni yo’qlab, unda Vatan himoyachisini ko’rishni istab yanglishgani kabi (OTİL, 2022)...

7. Kelimenin kökünde ifade edilen kavram üzerine çalışan kişiyi ifade eder.

tilchi “dilci” vb.

Tilchi va adabiyotchi olim-lar birinchi tadqiqotlarini shu yerda bosh-laganshr (OTİL, 2022)

8. Kelimenin kökünde ifade edilen enstrümanı çalan kişiyi ifade eder

arfachi “arp çalan sanatçı”, *doirachi* “tef çalan”, *doyrachi* “tef çalan”, *dutorchi* “iki telli saz çalan”, *do’mbirachi* “dombıra çalan”, *fleytachi* “fleyta çalan kişi¹”, *garmonchi* “akordiyon çalan”, *gornchi* “borazan çalan kimse”, *g’ijjakchi* “gıccak çalan”, *kamonchi* “kemancı, keman çalan kimse”, *karnaychi* “küçük borazan çalan”, *naychi*: “ney çalan kimse, neyzen”, *qo’bizchi* “kopuz çalan”, *qo’shnaychi* “Özbekler için önemli olan bir üflemeli çalgıyı çalan” *rubobchi* “rubabçi, rubab çalan” *sibizg’achi* “sıbizga (üflemeli müzik aleti) çalan kişi”. vb.

...bisotidagi yakkayu yagona qadim Xorazm tangasini Kreml kamonchilari dastidan kuygan kaftiga omonatgina olgan cha keladi (OTİL, 2022)

9. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi satan kişiyi ifade eder.

nosvoychi “maraş otu satan kimse”, *no’xatsho’rakchi* “nohut pişirip satan”.

Bir chekkada og’zi qulog’iga yetgan.. no’xatsho’rakchilar yosh bolalarning pullarini aldab olmoqdalar (OTİL, 2022).

10. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneyi avlayan kişiyi ifade eder.

baliqchi “balıkçı”.

Yuragi ko’ksini yorib chiqqudek potirlab – Yana arazlaydi-ya, – dedi baliqchi yosh hamrohiga o’dag’aylab. – Tosh otganing nimasi axir, baliqlarni cho’chitib (OTİL, 2022)

¹ Fleyta; en eski müzik aletlerinden biridir.

11. Kelimenin kökünden anlaşılan nesneyi işleyen kişiyi ifade eder.

ko'mirchi “kömürcü”, *temirchi* “demirci” vb.

Zavodskoy emas, temirchilar yasashadi. Ariq-zovur qaziganda foydalanimiz undan (OTİL, 2022).

12. Kelimenin kökünde ifade edilen kavramı yazan kişiyi ifade eder.

hikoyachi “hikâye yazarı”, *hikâyeci*”, *romanchi* “roman yazarı” vb.

Odatda, garip bir hikoyachi bayonidan boshlanib, og'izdanog'izga o'tish jarayonida erkin talkin qilinadi (OME, 2000).

13. Kelimenin kökünde ifade edilen şeyi başkasına anlatan kişiyi ifade eder.

dostonchi “hikâyeci, destanı anlatan”, *ertakchi* “masal anlatan, masal anlatıcısı; masal yazarı”, *latifachi* “fıkra anlatan kişi”, *rivoyatchi*: anlatıcı, anlatan (halk masalları)” vb.

Bu sizlarga cho'pchakka o'xshaydi, — dedi tabib. — Men ertakchi emasman. Bilganimni gapiraman (OTİL, 2022).

14. Kelimenin kökünde ifade edilen sözcükle ilgili olan karakter özelliğine sahip kişileri ifade eder (Tojiyev, Nazarova, Tojiyeva, 2012: 49).

hurriyatchi “hürriyetçi, özgürlükchü”, *irimchi* “batıl inançlı kişi, hurafelere inanan”, *istibdodchi* “despot, zorba”, *isyonchi* “isyankâr, isyancı, asi”, *istig'nochi* “nazlı, naz yapan”, *kekchi* “kinci, kindar, intikam güden”, *mishmishchi* “dedikoducu”, *moddiyunchi* “materyalist” vb.

Toshkandning Qo'qonga qarshi isyon qilgan zamonida, isyonchilardan biri.. Yusuf hojidek bir kimsaning o'z o'g'lini Marg'ilonga yuborib, bunda ham isyon chiqarish qasdida bo'lmog'i (O'zbek tilining izohli lugati, 2022)...

15. Kelimenin kökünde ifade edilen nesneye bakmakla yükümlü kişiyi ifade eder.

echkichi “keçi bakıcısı” vb.

Echkichi; *Echki boquvchi, yetishtiruvchi chorvador* (OTİL, 2022).

Bu işlevlerin yanında Özbek Türkçesinde +*chi* ekinin Türkiye Türkçesinden farklı olarak bir meslek adı yapma işlevi de vardır; *baletchi* “bale dansçısı” örneğinde

gördüğümüz bu ek Türkiye Türkçesinde *balet* “bale dansçısı” şeklinde görülürken Özbek Türkçesinde *+chi* eki eklenerek aynı anlama geldiği görülmektedir.

1.1.5. *+chilik* (<*+chi+lik*)

Özbek Türkçesinde *mavhum ot yasovchi affiks* “soyut isim yapan ekler” içerisinde yer alan bu ek isimden isim yapım ekleri olan *+chi* ve *+lik* eklerinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş ve meslek, uğraşı gibi soyut isimler yapan bir ektir (İldırı, 2023: 17).

Tarihsel ve çağdaş Türk lehçelerinde de işlek olan *+chi* ve *+lik* eklerinin bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuş bir ektir. İşlev olarak *+chi* ve *+lik* ekleri gibi meslek, uğraşı, ilgi alanı gibi soyut isimler yapar. Birleştiği eklerle aynı görevde olup eklendiği ismi pekiştirme, anlamını genişletme görevlerinde kullanılır (İldırı, 2023: 17)

Özbek Türkçesinde de meslek, uğraşı, ilgi alanı isimleri yapma işlevlerindedir kullanan işlek bir ektir. Bazı dil bilimciler *+chilik* ekini ayrı bir ek olarak ele almazken bazıları ayrı bir ek olarak nitelendirmişlerdir (Beşen Delice, 2010: 160). İşlev olarak *+chi* ve *+lik* ekleri ile aynı işlevde olmasına karşın iki ekin birleşimi olan *+chilik* ekini ayrıca ele almak kelime tahlilleri açısından daha verimli olacaktır.

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati’nde* *+chilik* eki ile yapılmış 190 kelime tespit edilmiştir.

bog’bonchilik, acramachilik, dangalchilik, qallobchilik, ko’pchilik, ma’murchilik, odamgarchilik, serobchilik, sherikchilik, ulfatchilik, tabibchilik vb.

1.1.5.1. Özbek Türkçesinde *+chilik* Ekinin İşlevleri

1. Meslek, uğraşı, ilgi alanı isimleri yapar:

baqqolchilik” bakkallık” vb.

Bir qassob dokoni; buning yoniga suqilgan kichkina baqqolchilik (OTİL, 2022).

2. Soyut isimler yapar:

mahalliychilik “yerelcilik” *ko’pchilik* “çoğunluk” , *odamgarchilik* “insaniyet, insanlık” vb.

Qishloqlarda mahalliychilik korinishlariga hali ham qat’iy zarba berilgan emas (OTİL, 2022).

1.1.6. +dak

Ses yansimalı şekillerden fiil yapan +dA- eki ile filden isim yapan -k ekinin birleşmesiyle oluşmuş birleşik bir ektir. Sıfat ve zarf görevinde sözcükler de türeten bu ek, ses taklidi bir hareketin sonucunu bildiren ya da vasıta gereçleri karşılayan adlar da türetmektedir (Korkmaz, 2009: 45).

Özbek Türkçesinde /-a-/ sesinin /-o-/ sesine; / k/ sesinin /-q/ sesine değişmesiyle bu ekin +doq şeklinde kullanıldığı görülmektedir: *boshbosh+doq*” başıboş, serseri” (İldırı,2023: 18).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +doq eki ile yapılmış 4 kelime tespit edilmiştir.

boldoq, po’rsildoq, zarg’aldoq, hiqildoq.

1.1.6.1. Özbek Türkçesinde + dak Ekinin İşlevleri

1. Nesne adları yapar.

boldoq “halka (yüzük, küpe)” vb.

Naziraning yelksgari, boshi-dagi zar ro’moli, quloqlaridagi boldoqlari yaltiradi (OTİL, 2022).

2. Bitki isimleri yapar.

po’rsildoq “kırkbaş otu” vb.

Hali mushtlari, tepkilarini ishga sola olmaganidan xunob ko’rinadi. Bashang kiyingan, bo’liq yuzlari po’rsildoq nonday qizarib turgan, barmog’iga yoqut ko’zli yo’g’on uzuk taqqan odamda esa xavotir yoki tashvish sezilmas edi (OTİL, 2022).

3. Hayvan isimleri yapar.

zarg’aldoq “sarıcık kuşu” vb.

Atrofimizdagi lolaqizg’aldoqlar, maysa o’tlar tagida zar-g’aldoqlar sayraydi (OTİL, 2022).

4. Organ adı yaptığı bir sözcüğe rastlanmıştır. (İldırı, 2023: 18).

hiqildoq “gırtlak”

Otabek eshik tomondan ko’zini uzmag’ani holda Mutalni sudrab o’zi biqing’an loyxonag’a olib bordi va qo’rqibqina hiqildoqdan qo’lini oldi (OTİL, 2022).

1.1.7. +dosh

Bu ek, Özbek Türkçesi gramerinde *shaxs oti yasovchi qo`shimchalar* “kişi adlarını oluşturan ekler” içerisinde değerlidir. +dosh isimlerden ortaklık, birlik anlamını taşıyan isim veya sıfatlar türeten bir ektir. Esas olarak ortak kelimeleri ifade eder ve Eski Türkçeden bu yana ünlü-ünsüz uyumuna dâhil olan bir ektir (Umurqulov, 2012: 74).

Bu ek, Eski Türkçeden beri kullanılmaktadır ve Eski Türkçe döneminde fonetik uyumuna göre dört biçimde kullanılmıştır. Özbek Türkçesi çok biçimliliğini kaybetmiş olup fonetik uyumu desteklememektedir. İşlevi açısından değerlendirildiğinde eşitlik, ortaklık, üyelik, bağlılık anlamları eklenerek yeni isimler ortaya çıkmaktadır (Ergin, 2009: 168).

+dosh ekiyle meydana getirilen ad gövdelerinden oldukça fazla yeni isim ve terimlerin türetilmiş olması, ekin işlekliliğe fazlaca elverişli bulunduğunu gösterir.

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +dosh eki ile yapılmış 86 kelime tespit edilmiştir.

butilkadosh, familiyadosh, jondosh, fikrdosh, qardosh, ravishdosh, o’rindosh, otdosh, sinfdosh, xizmatdosh, yurtdosh vb.

1.1.7.1. Özbek Türkçesinde +dosh Ekinin İşlevleri

1. Birliktelik, beraberlik, mensubluk, bağlılık anlamları katar.

ma’nodosh “anlamdaş, eş anlamlı”, *nasldosh* “soydaş, aynı kökene ait”, *orqadosh* “destekçi, yardımcı; can yoldaşı”, *qardosh* “1. akraba, kardeş. 2. arkadaş”, *safardosh* “sefer arkadaşı” vb.

O’, tashakkur, jon qardosh, palov yegani kelaman.— U shunday deb o’rnidan turdi (OTİL, 2022).

1.1.8. +day

Eski Türkçedeki *teg* gibi edatı, Özbek Türkçesinde eklenerek varlığını sürdürmektedir. Ekin +dek, +day +dayin, +daka, +daqa, +aqa, +dakangi, +daqangi, +aqangi gibi varyantları bulunmaktadır, bunlardan +day ve +dek en yaygın olanlardır (Tolkun, 2023).

Özbek Türkçesinde eşitlik anlamı, *+cha* ekinin yanı sıra ‘gibi’ anlamını veren *teg > dek* edatından ekleşmiş olan *+day*, *+dek* ekleriyle verilebilmektedir: *devanalardek*; *devanalardek* “deliler gibi”; *g’icinganday* “gocunmuş gibi”, *qoyday* “koyun gibi”, *yolbarsday* “kaplan gibi”. Bunun yanı sıra yazılı metinlerde ekin *+daq*, *+daq*; *+dag*; *+dak*; *+daka*; *+daqa*; *+dayin* gibi varyantları da vardır (Tolkun, 2023).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde *+day* eki ile yapılmış 65 kelime tespit edilmiştir.

aytganday, *bulutday*, *o’qday*, *jinday*, *zilday*, *yog’day*, *shamaloqday*, *olovday*, *qilichday*, *lo’mbozday*, *mayizday*, *qurtday* vb.

1.1.8.1. Özbek Türkçesinde *+day* Ekinin İşlevleri

1. “Gibi” anlamı katan söcükler türetir. Bu ekin eklendiği isim, Türkiye Türkçesine çekim edat öbeği olarak aktarılır.

Farishtadek oq liboslik momoni (Qodirov, 2009: 187).

1.1.9. *+lab*

Özbekçe gramerlerde *ravish yasovchi affikslar* “zarf yapan ekler” içinde değerlendirilen bu ek; isim, sıfat, sayı ve zarfların üstüne gelerek zarf türünde sözcükler türetmektedir (Hamroyev, Muhamedova, 2007: 159). İşlek ekler arasında sayılabilecekken konuşma dilinde bu ek ile yapılmış kelimelerin tamamı sözlüğe girmemiştir.

Geldikleri kelimelere *+lerce*, kadar manaları katan bu ek aslına bakarsak isimden fiil yapma eki *+la-* ile *-p* zarf fiilinin birleşmelerinden meydana gelmiştir. Ancak bu eki *+la-* ile türemiş bir fiilin zarf fiili diye düşünmemek lazımdır. Çünkü bu ekle türemiş olan kelimelerin kökü olması gereken fiil kullanışta yoktur. Mesela aşağıdaki örneklerdeki *onla-*, *yuzle-*, *mingle-*, *ayla-*, *yilla-* vs. benzer biçimde fiillerin örnekleri dilde yoktur (Tolkun, 2021: 36).

Özbek Türkçesinde de isimden eylem yapma *+la-* ekiyle *-p* zarf-fiil ekinin kalıplaşmasıyla oluşan *+lab* artık isimden biçim ifadeli isimler oluşturan bir eke dönüşmüştür. Özbek Türkçesinde oldukça işlek kullanılan bu ekin Eski Türkçede *börüleyi* “kurt şeklinde”, *munçulayu* “bunca, böylece, böyle” şeklindeki kelimelerde bulunan *+lAyU* (*+lA-y-U*) benzerlik bildiren isimden isim yapma ekine dayandığı söylenebilir (Tolkun, 2021:151).

Bu ek, daha çok sözcük türü değiştirme işleviyle karşımıza çıkar. Yapım özelliğinden çok gramatikal bir ek olma özelliğindedir.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+lab* eki ile yapılmış 1 kelime tespit edilmiştir: *boylab*.

1.1.9.1. Özbek Türkçesinde *+lab* Ekinin İşlevleri

1. Özbek Türkçesinde miktar, ölçü, zaman ifade eden sözcüklerin üzerine gelerek zarflar türetmektedir (Hojiyev, 1989: 95). *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde çok işlek kullanılan bir ek olmasına rağmen bu ekle yapılmış kısıtlı sayıda örnek tespit edilmiştir.

bo'ylab “boyunca”.

Oyoqqa yelimday yopisha-yotgan so'qmoq bo'ylab ketishdi (OTİL, 2022).

1.1.10. *+loq; +aloq*

Yer adları yapma işlevine de sahip olan *+loq, +lak* eki, yabancı dillerden Özbekçeye giren *+zor, +iston, +kent, +shan, +goh* eklerinin Türkçe karşılığıdır (Tojiyev, Nazarova, Tojiyeva, 2012: 39).

Türkçede isimden fiil yapan *+la-* ekiyle fiilden sıfat yapan *-k* ekinin kaynaşmasından oluşmuş birleşik yapılı bir ektir. Bu ek kalıplaştıktan sonra *+lak* biçimiyle çeşitli ad ve sıfatlar türetmiştir (Korkmaz: 2009: 50). Eski Türkçede de çok işlek olmayan bu ek yer ve hayvan isimleri türetmiştir (Mohammad, 2018: 52).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+loq/+aloq* eki ile yapılmış 3 kelime tespit edilmiştir.

suvloq, so'yloq, chaqaloq

1.1.10.1. Özbek Türkçesinde *+loq; +aloq* Ekinin İşlevleri

1. Küçültme anlamı katar. (İldırı, 2023: 9)

chaqaloq “yenidoğan, bebek”

Yettinchi kun xatmi quron qilinib, xalqqa osh berildi va shu munosabat bilan chaqaloqqa "Yodgorbek" deb ism qo'yildi (OTİL, 2022).

2. İsimlerden sıfat yapar.

so'yloq “dişlek”

So'yloq kishi chikib kelib, yukni qabul kilib olgach, choypoyga shama kilib o'tirmay, darhol eshikni yopdi (OTİL, 2022).

3. Yer adı yapar.

suvloq “su birikintisi”.

...bir ma'nisi Qabriston suvi, bir ma'nisi Otamozor bo'ladigan ariq yoqalab suvloqqa tushgan kaptardek tizilishgan katta-kichik g'orlar og'zidan o'g'ridek mo'raladi (OTİL, 2022).

1.1.11. +li

Özbek Türkçesinde *sifat yasovchi affikslar* “sifat yapan ekler” arasında sayılan bu ek, en işlek eklerdendir. Sifat yapan işlek bir ektir ve eklendiği sözcüğe sahip olmak, ilgili olmak anlamlarını katmaktadır. Sıfatları isimlerden (bazen de sıfatlardan) türeten bu yapım ekinin Türkiye Türkçesinde de benzer bir kullanımı vardır. Eski Türkçedeki *+lığ* /*+lig*, *+luğ*/*+lüg* eklerinin sonundaki *-ğ* ve *-g* ünsüzleri düşürülerek bu ek yapılmıştır (Küçük, 2015: 191).

Özbekçede bu ek, ünlülerin uyumuna aykırı olarak tek şekilli olarak kullanılmaktadır; *adab+li* “edepli”, *aksiya+li* “hisseli”, *aloqa+li* “ilgili, alakalı” vb (İldırı,2023: 28).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+li* eki ile yapılmış 891 kelime tespit edilmiştir.

alamli, bilimli, bolali, dabdabali, chiroyli, bargli, balchiqli, farahli, donli, efirli, fikrli, g'amzali, hurmatli, ichishli, ilimli, kayfli, mahsulli, oynakli, pulli, o'yli, qusurli, saltanatli, shekilli, so'zli, tegli, ulovli, xatli, vakolatli, yoqli, zotli vb.

1.1.11.1. Özbek Türkçesinde +li Ekinin İşlevleri

1. Eklendiği sözcüğe sahip olmak, ilgili olmak anlamlarını katar.

adab+li “edepli”, *Ixtilofli* “tartışmalı”, *bolali* “çocuklu”, *ilimli* “ ilimli, bilgili” vb.

Ixtilofli Mohiyatida, mazmunida qarama-qarshiliklar, ziddiyatlar bolgan; *cancalli, nizoli*. (Marufov, 1981: 341).

1.1.12. +lik

Özbek Türkçesinin en işlek ekidir. Bu ekin somut ve soyut isimlere uygulandığı ve nesne adlarını oluşturduğu örnekler bulunmaktadır: *tuzluq* “tuzluk”, *namozlik* “namaz elbisesi, namazlık”, *bellik* “kuşak, kemer”, *ovqatlik* “yiyecek, erzak, nevale”, *boshliq* “başlık, şapka” vb.

Eski Türkçede +/IIĞ biçiminde dört şekli olan bu ek Özbek Türkçesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Çoğu zaman isim ve sıfatlar türeten +*Ilk*+/+*IUk* eki oldukça kullanışlı ve kapsamlı bir ektir. Temel işlevi, eklendiği kelimeye tahsis etme, bir şey için olma anlamını veren isimleri türetmektir. Ekin kullanılma işlevi ve eklendiği kelimenin anlam yapısı, ona asıl işlevine paralel yeni bir işlevler bütünü kazandırmaktadır. Böylece ekin misyonu çeşitlenmiş ve kapsamı genişlemiştir (İldırı, 2023: 29).

Arapçada -*yyat* > -*iyet* birleşik eki ile kurulan egemenlik, insanlık, sicili tabiiyet gibi soyut isimlerin, dünyevi ve rubai gibi sıfatların -*i* son ekiyle Türkçeye çevrilmesinde soyut isim türetme eki +*Ilk*+/+*IUk* kullanılmıştır. -*i* nispet ekli *dünyevi*, *rubai* gibi kelimeler Arapça örneğini takip ederek dilimize girmiş; diğer bir kısım +*Ilk* eki ile türetilerek eklenmiştir ve bu sayede pek çok kelime elde edilmiştir: *ekalliyet* “azınlık”, *İslamiyet* “Müslümanlık”, *kat'iyet* “kesinlik, kifayet yeterlik”, *mebzuliyet* “bolluk, şahsiyet, kişilik” vb. (Korkmaz, 2019: 134).

Hem Eski Türkçede hem tarihsel süreçte oldukça işlek olan bu ek, Özbek Türkçesinde de sıkça kullanılmaktadır. Kullanım alanının çeşitliliği ve birçok görevi üstlenebilen bir ek olması sebebiyle hemen hemen her isimle birlikte kullanılmaktadır.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +*lik* eki ile yapılmış 2338 kelime tespit edilmiştir.

tanglik, *soflik*, *shodlik*, *sariqlik*, *qullik*, *peslik*, *otalik*, *namlik*, *mo'llik*, *kiborlik*, *hokimlik*, *eshlik*, *chog'lik*, *buyuklik*, *adiblik* vb.

1.1.12.1. Özbek Türkçesinde +lik Ekinin İşlevleri

1. Soyut isimler yapar.

ko'ngilsizlik “gönülsüzlük, isteksizlik” *shodlik* “mutluluk”, *kiborlik* “kibarlık” vs.

Shunday **ko'ngilsizlikka** sabab bolgani uchun Saidiy kop xicolat tortar edi (OTİL, 2022).

2. İsimlerin ve sıfatların üzerine gelerek sahip olma, o özelliği taşıma, ilgili olma anlamlarında sıfatlar türetir. Bu kullanımında daha çok *-li* ekinin işlevindedir.

yasog'liq “bezetilmiş, süslenmiş”, *osig'liq* “asılı, sarkık” vb.

Bo'ronbek Arslonbekov, — dedi u yelkasiga osig'liq charm sumkasini ocharkan (OTİL, 2022).

3. Sıfatları isim yapar.

abadiylik “ebedilik, sonsuzluk”, *abgorlik* “zavallılık, perişanlık”, *manmanlik* “kendini beğenmişlik” vb. *buyuklik* “büyüklik” vb.

Materiyaning abadiylik qonuni.

4. Sayı isimlerine gelerek nesnelerin o rakamla denkliğini ifade eden isimler türetir.

birlik “birlik”, *ikkilik* “ikilik”, *uchlik* “üçlü”, *“beshlik”* beşlik vb.

İkkilik ish (OTİL, 2022).

5. Akrabalık isimlerine gelerek durum bildiren isimler yapar.

otalik “babalık”, *onalik* “analık,” *tog'alik* “dayılık”, *o'g'illik* “oğulluk”, *farzandlik* “evlatlık” vb.

Siz menga otalik qilib, davolansin, deb jinnixonaga yuborgan edingiz (OTİL, 2022).

6. İnsan hayatının belirli dönemlerinin isimlerini yapar.

bolalik “çocukluk”, *yigitlik* “delikanlılık” vb.

Bolalik xotiralari Jalilsiz to 'kis bo 'larkanmi? Jalil ham, Asadbekning o 'zi ham otasini yaxshi eslashmaydi. Urushga ketayotganida go 'dak edilar (OTİL, 2022).

7. Meslek ve uğraşı isimleri yapar.

mudirlik “müdürlük”, *chorvadorlik* “hayvancılık”, *tabiblik* “doktorluk” vb.

Mudirlikka odam tayinlab qo'yuvdim. Akademiya ham tasdiqlagan (OTİL, 2022).

8. Kökte veya gövdede anlatılan isimden üreilmeye müsait olmayı, onu için ayrılmış olmayı anlatan isimler türetir.

argoqlik “atkılık”, *bayramlik* “bayramlık, bayram hediyesi”, *oshlik* “yemeklik, aşlık” vb.

Oldim, sizga uch-to 'rt bayramlikni bir qilib olib kelaman (OTİL, 2022).

1.1.13. +lik (+li işlevinde)

Özbek Türkçesi, çok heceli sözcüklerin sonundaki -ık/ -ik ses grubunu koruyan bir lehçe olduğu için +lik ekinin Türkiye Türkçesinden farklı olarak +li ekiyle aynı işlevde kullanıldığı görülmüştür.

Özbek Türkçesi gramerinde bu ek; bir yere, nesneye aitlik, içinlik ve o nesnenin varlığını, çokluğunu bildiren isimler türetir ve Türkiye Türkçesindeki -lı ve -lık ekini karşılar *su-luk* sulu, *Keshker-lik* “Kaşgarlı”, *dereh-lik* “ağaçlık”, *sheher-lik* “şehirli”, *yahshi-lik* “iyilik”, *yamgur-luk* “yağmurluk” (Öztürk, 2020: 35)

M. Marufov’un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati'nde* +lik eki ile yapılmış bu işlevde kullanılan 26 kelime tespit edilmiştir.

Eronlik, fatihlik, g'oyaviylik, gurdalik, ipaklik, jahongashtalik, jonlik, kaloriyalilik, o'zbeklik, vb.

1.1.13.1. +lik (+li işlevinde) Ekinin İşlevleri

1. Sahip olma, o özelliği taşıma anlamı katar.

barvastalik “iri yarı, yapılı”, *donlik* “tanecikli, taneli; tahıllı”, *kaloriyalilik* “kalorili”, *shifolik* “şifalı”, vb.

Mamlakatda siyosiy ve iqtisodiy ahvol shunday edi, shimollikler uchun quldorlikdan hech qanday foyda yo 'q edi (OTİL, 2022).

2. Ülke, şehir veya yer isimlerine eklenerek bir ülkeye, bir şehire, bir yere ilişik olma anlamında sıfatlar türetir.

Amerikalik “Amerikalı”, *Belgiyalik* “Belçikalı”, *eronlik* “İranlı”, *Toshkentlik* “Taşkentli” vb. (Korkmaz, 2019: 135)

Kumushbibi binti Mirzakarimboyga — zavji toshkentlik Otabek Yusufbek hoji o'g'lidan (OTİL, 2022)

3. Bir bölgeye ait olma anlamında sözcükler türetir.

shimollik “kuzeyli” vb.

Shimollik; *shimolda, shimol tomonda tug'ilgan, shimol tomonda yashovchi* (OTIL, 2022).

1.1.14. +roq

Bu ek Özbek Türkçesinde *ot yasovchi qo'shimcha* “isim yapan ek” değil, *forma yasovchi qo'shimcha* “biçim oluşturan ek” olarak tanımlanmaktadır (Tojiyev, 1992: 33). Bu özelliği itibariyle bu ek sıfatlara, zarflara, sıfat-fiil ve zarf-fiil eki almış yapılara da eklenmekte, mevcut anlamın azlığını ya da fazlalığını ortaya koymaktadır (İldırı. 2023: 35). Bu ek, Özbek Türkçesinde de isimlere eklendiğinde kuvvetlendirme ve karşılaştırma işlevinde görülmektedir.

Özbekçe gramerlerde +roq eki, işlevsel olarak değerlendirildiğinde karşılaştırma durumu olarak ifade edilen *qiyoslash kategoriyasi* “karşılaştırma kategorisi” içerisinde değerlendirilmekte ve *qiyosiy-daraja ko'rsatkichi* “karşılaştırma eki” olarak terimlendirilmektedir. Zarflarda ve sıfatlarda derecelendirme bu ek vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir (İldırı. 2023: 359).

Sıfatlara gelerek karşılaştırma, üstünlük ve pekiştirme görevinde kullanılan yapım eklerindendir (Argunşah, 2015:106). Bu ek ile ilgili yapılar Eski Uygur Türkçesinden itibaren bütün lehçelerde yer almakta ve her lehçede benzer kullanımlara sahip oldukları görülmektedir (Coşkun, 2001: 610).

Z. Korkmaz, -ar/-er geniş zaman sıfat fiili ile -ok/-ök edatının kaynaşmasından oluştuğunu düşünerek ekle ilgili -arak/-erek ekinin sonradan *a+rak/-e+rek* şeklinde yanlış bir ayırmaya uğratıldığını belirtmiştir. Bunun neticesinde bir mukayese eki olduğu zannedilen *+rak/+rek* ekinin benzetme yolu ile Kazan, Karakalpak, Özbek vb. lehçelerde -p ile sona eren zarf-fiillerden sonra da getirilmeye başlandığını söylemiştir. Bu görüşünü şu örneklerle desteklemiştir: *tözetibrek söyle-* “daha aleni söylemek”, *külibrok gepir-* “birazcık gülererek konuşmak”, *köteribırak* “biraz kaldırarak” vb (Korkmaz, 2019: 138).

O'zbek Tilining Izohli Lug'ati'nde +raq eki ile yapılmış 3 kelime tespit edilmiştir; ancak tespit edilen kelimelerde +roq eki sonda değildir, üzerine +lik eki almış şekilde bulunmaktadır. Bu ek de +lab eki gibi yazı ve konuşmada daha sık

kullanılmasına rağmen sözlükte madde başı olarak az sayıdadır; yeni sözcük türetmekten ziyade anlam genişleten bir ektir.

o'traqlik, o'yinqaraqlik, qo'ng'iraqli vb.

1.1.14.1. Özbek Türkçesinde +roq Ekinin İşlevleri

1. Kuvvetlendirme ve karşılaştırma durumu ifade eder.

ortiqroq “daha çok, daha fazla”.

*O'sha to'yda bir ulfat menga keragidan **ortiqroq** xizmat buyurdi* (OTİL, 2022).

1.1.15. +simon

“İldırı, eklerle ilgili çalışmasında bu ekin Özbek Türkçesinde benzerlik ifade eden sıfatlar yapan eklerdendirdiğini belirtmiştir” (İldırı, 2023, 36)

Eski Türkçede benzerlik ifade eden +sig eki ile küçültme ve benzerlik ifade eden +mAn ekinin (Eraslan, 2012: 100) bir araya gelmesiyle oluşmuş, birleşik ve işlek bir ektir.

Bu birleşik ekin diğer çağdaş lehçelerde de fonetik varyantlarını görmek mümkündür. {+sıman:}: *qara*+*sıman* “siyahımtırak”, *teli*+*-sıman* “hafif deli”, (Karaçay-Malkar); *kizil*+*zıman* “kızılımsı”, *ak*+*sıman* “beyazımsı” (Altay) (İldırı, 2023: 36).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +simon eki ile yapılmış 22 kelime tespit edilmiştir.

changsimon, daraxtsimon, derazasimon, egarsimon, gazsimon, hazilsimon, jannatsimon, kumushsimon vb.

1.1.15.1. Özbek Türkçesinde +simon Ekinin İşlevleri

1. Benzerlik anlamı katan sıfatlar meydana getirir.

bochkasimon “fıçı gibi”, *burgutsimon* “kartal gibi, kartalımsı”, *changsimon* “toza benzer”, *daraxtsimon* “ağaç gibi, ağaçsı, ağaç biçiminde”, *gumbazsimon* “kubbe biçimli, kubbe şeklinde” *jannatsimon* “cennet gibi” vb.

*Qahramon belorus xalqi **jannatsimon** diyor: muhtasham binolar qad ko'targan go'zal, obod shahar va badavlat xo'jaliklar bunyod etdilar* (OTİL, 2022).

1.1.16. +siz

Özbek Türkçesinde *sifat yasovchi qo'shimchalar* “sıfat yapan ekler” içerisinde değerlendirilen bu ek, isimlerin üzerine gelerek genelde sıfat olarak kullanılan sözcükler yapar. Bu sözcükler söz dizimi içerisinde zarf göreviyle de kullanılmaktadır (İldırı, 2023: 38).

Eski Türkçeden beri kelime oluşumunda en çok kullanılan eklerden biridir. Bu ek, Özbek Türkçesinde olumsuzluk veya yokluk ifade eden sözcükler üretmek amacıyla fonetik uyumun dışında tek biçimde kullanılmaktadır.

Özbek Türkçesinde +siz ekinin gramer terimlerini oluşturduğu örnekler de vardır. *o'timsiz* “ötümsüz” *jarangsiz* “geçişsiz” (İldırı, 2023: 37).

+siz yokluk, eksiklik ifade eden isimlerden olumsuz sıfatlar oluşturan oldukça kullanışlı bir ektir. Sahip olmak işlevine sahip sıfatlar türeten +II/+IU ekinin tam tersidir. Aynı zamanda eş anlamlı ikileme sıfatları da türetmiştir (İldırı, 2023: 37).

Sahip olma anlamlı ve +II /+IU ekli Türkçe kelime ve terimler arttıkça buna karşıt zıt anlamlı +slz/+sUz ekli kelime ve terimler yapmak da kolaylaşmaktadır: belirli / belirsiz, çiçekliler / çiçeksizler, dönüşlü / dönüşsüz, geçişli/ geçişsiz olumlu / olumsuz, ünlü / ünsüz, verimli/verimsiz, vb (Korkmaz, 2019: 140).

O'zbek Tilining Izohli Lug'ati'nde +siz eki ile yapılmış 416 kelime tespit edilmiştir. Buna karşılık varlık bildiren sıfatlar türeten +li ekiyle 891 kelime tespit edildiği bilgisi yukarıda verilmişti. Demek ki Özbek Türkçesinin sözlüğünde +li ekli her kelimenin +siz ekli bir karşılığı bulunmamaktadır.

adolatsiz, bahosiz, fahmsiz, himmatsiz, dinsiz, hududsiz, ifodasiz, javobsiz, kayfsiz, o'timsiz, parvosiz, uysiz, zararsiz, xabarsiz vb.

1.1.16.1. Özbek Türkçesinde +siz Ekinin İşlevleri

1. Eklendiği sözcüğün anlattığı şeyin yokluğunu bildirir.

g'ayratsiz “gayretsiz, tembel”, *iqtidorsiz* “iktidarsız, güçsüz, kuvvetsiz; yeteneksiz”, *javobsiz* “cevapsız”, *keraksiz* “gereksiz, lüzumsuz, ihtiyaç olmayan”, *tilsiz* “dilsiz” vb.

Uning hazili javobsiz qoldi. — Xulosa chiqarishga shoshilmanglar,— dedi Soliev o'ychan tarzda (OTİL, 2022).

2. Gramer terimleri oluşturur.

bo'lishsiz “olumsuz”.

bo'lishsiz fe'l; In-kor ifodalovchi fe'l shakli (OTİL, 2022).

1.1.17. *+tacha*

Özbek gramerlerinde bu yapının klasik dönemde direkt rakam ismine *+cha* eşitlik hâli ekinin getirilmesiyle oluşturulduğu, günümüzde yerini *+tacha* biçimine bıraktığı belirtilmektedir (Adurahmonov-Shukurov, 1973, s. 86). Özbek Türkçesinde de fazla işlek bir ek olmamasına karşın ortalama, yaklaşık ifadelerinin oluşmasını sağlar.

Sayılara eklenen birleşik bir ektir. Sayı bildiren *+ta* eki ile *+cha* ekinin birleşmesinden oluşur (*+ta+cha*). Tahminî sayı, tahminî miktar ölçüsü bildirir (Yıldırım, 2012: 48)

+ta üzerine Türkçe *+ça* eşitlik hâli ekinin gelmesiyle oluşan bu birleşik ek, ortalama miktar bildirmek için rakamlara ve “*necha sual*” sorusuna getirilerek kullanılır (Tolkun, 2021: 162).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+tacha* eki ile yapılmış 2 kelime tespit edilmiştir. . Bu ek de *+lab* ve *+roq* ekleri gibi kullanım alanı geniş, ancak sözlükte madde başı yapılmayan anlam genişleten eklerdendir.

1.1.17.1. Özbek Türkçesinde *+tacha* Ekinin İşlevleri

1. Eklendiği sayı ismine tahmin anlamı katar.

birtacha “ bir civarı, bir gibi”, *ikkitacha* “iki gibi” vb.

Xo'ja Yahyo ikki o'g'li, uch xotini, ikki-tacha xizmatkorlari yordamida tun bo'yi ko'ch yig'ishtirdi (OTİL, 2022).

1.2. ALINTI EKLER

Diğer diller gibi alıntı sözcükler ve ekler tarih boyunca Türkçeye de geçmiştir. Yabancı dillerin Türkçe üzerinde yoğun etkisi olduğu bir dönemde yabancı kelime kökleri, ekleri ve hatta gramer kuralları dile girmiş; yabancı kurallara göre oluşturulan cümle ve tamlamalar yapılmıştır. Hatta Türkçe kelimelere yabancı ekler eklenmiştir. Görülüyor ki sözcükler gibi ekler de diller arasında alınıp verilmekte, anlam ve rolü her dilde az çok aynı kalmaktadır. Bu bakımdan tarihin belli dönemlerinde olduğu gibi, tarihten önceki dönemlerde de eklerin ve kelimelerin benzer biçimde dilden dile

geçmesi normaldir; bu durum, dillerin karanlık dönemlerini aydınlatmada öncü de olmaktadır (Hatiboğlu, 1974: 268).

Tarihin her sahnesinde birçok farklı dille etkileşimi olan Türkçe, İslamiyet'in kabulüyle birlikte Tanzimat dönemi gelinceye kadar Arapça ve Farsçanın da etkisi altında kalmıştır. Fars ve Türk dilleri sözlükleri incelenmesi sonucunda 7000 ortak sözcük tespit edilmiştir. İki dil arasında hem kelime alışverişi hem de ön ek, son ek gibi dilbilgisel alıntıları oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Farsça, aslen eklemeli bir dil sayılabilir; bu özelliği açısından Türk dilleri ile benzerlik gösterir; ancak Farsçada Türk dillerinden farklı olarak son ekler yoluyla türetilen kelimelerin yanında ön ekler yoluyla da kelimeler türetilbildiği görülür. Tarihin birçok safhasında her anlamda etkileşimde bulunulmuş olması sebebiyle Farsçadan Türk dillerine geçmiş ve hâlâ varlığını koruyan çok sayıda ek ve kelime bulunmaktadır. Farsçanın etkisini gösterdiği ek ve kelimeler bazen Farsçadan Türk dillerine olduğu gibi geçmiş bazen de geçtiği dile uygun hale gelerek değişiklik göstermiştir (Hatiboğlu, 1974: 270)

Tüm Türk dillerinde olduğu gibi Özbek Türkçesine de girmiş ve hâlâ varlığını sürdüren alıntı ekler bulunmaktadır.

1.2.1. *be+*

Özbek Türkçesi gramerinde *sifat yasalishi* “sıfat yapımı” başlığı altında *otdan sifat yasovchi qo'shimchalar* “isimden sıfat yapan ekler” arasında değerlendirilmektedir. Özbek Türkçesi gramerinde alışılmışın dışında Farsça'nın etkisiyle bir ön ek olarak karşımıza çıkan *be+* eki ile yapılmış çok sayıda kelime mevcuttur.

Türklerin İslamiyeti kabul etmesi ile birlikte, Türkçenin Arap ve Fars dilleri ile olan ilişkileride zaman içerisinde kuvvetlenmiştir ve dolayısıyla Arapça ve Farsçadan Türk dillerine pek çok kelime geçmiştir. Bu kelimelerden bazılarında zaman içinde fonetik değişimler meydana gelmiş ve bu kelimeler Türkçeleşmişlerdir. Bu sebeplerden dolayı alıntı kelimelerde bazen ses değişiklikleri veya ses olayları meydana gelmiştir. Bu değişikliklerin bir örneği de eklendiği isme olumsuzluk anlamı katan *be+* ekidir (Bangı. 1971: 88). Bu ek, Farsça'da eklendiği kelimeye "yokluk" anlamı katan "*bî*" biçimindeki olumsuzluk eki olarak bilinmektedir ve Özbek Türkçesinde ünlü genişlemesiyle *be+* olmuştur. Oldukça işlek bir ektir.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *be+* eki ile yapılmış 50 kelime tespit edilmiştir.

bekaslik, bemacollik, bemanigarchilik, bemanilik, bemazachilik, bemazagarchilik, bemazagarlik, bemehrlik, bemorlik, bemulohazalik, benomuslik, beodoblik vb.

1.2.1.1. Özbek Türkçesinde *be+* Ekinin İşlevleri

1. Olumsuzluk anlamı katar.

befarosatlik “düşüncesizlik, ferasetsizlik” *befarqlik* “kayıtsızlık, ilgisizlik, umursamazlık, lakaytlık”, *befahmlik* “anlayışsızlık, ahmahlık”, *bexavotirlik* “endişesizlik, kaygısızlık,” vb.

Ilgarilari buni befarosatlik ramzi sifatida qabul qilgan bo'lsa, hozir mensimaslikning bir ko'rinishi deb (OTİL, 2022).

2. Yoksunluk anlamı katar.

befarzandlik “çocuksuzluk, kısırlık”

... *ayolning uzul-yuluq gaplaridan ismi Nazokatligini, endigina yigirma uch yoshga kirganligini, befarzandlikdan alam chekaverib yurak-bag'ri ezilganini va yaqinda poliklinika atrofidagi «Bo'ston» mahallasiga.* (OTİL, 2022)...

1.2.2. *+bon*

Özbek Türkçesi ünsüz morfolojisinin etkisiyle *b > v* değişimi sonucu bu ekin *+von* biçiminde görüldüğü durumlar vardır. *-ban (-van)* eki kelimelerin sonuna eklenerek “bakan, kollayan, gözeten, yapan” anlamlarında kelimeler yapar. Farsça *baniden* fiilinden gelmiştir ve bu ekle yapılmış Türkçeye geçmiş kelime örnekleri vardır. Bu demek oluyor ki *+bon* ekinin Farsçadaki asıl kökü *baniden* kelimesinden gelmektedir. Aynı şekilde Türkiye Türkçesinde de *+van* ekinin yine meslek ismi yapımında kullanıldığı görülür. Örneğin *bahçıvan*; bahçe işleri ile uğraşan kimse anlamına gelmekle birlikte asıl kelime kökü bahçe olmaktadır: *bahçe+van > bahçevan > bahçıvan* (Bangı. 1971: 28).

Bu ekin Özbek Türkçesinde tek başına kullanımı olduğu gibi *+li, +lik, +chi, ve +chilik* ekleri ile birlikte kullanımı da oldukça yaygındır; *bog'bonlik* “bahçıvanlık”, *bog'bonchilik* “bahçıvanlık”, *darvozabonlik* “1. kapıcılık. 2. kalecilik” vb.

Farsça alıntı eklerden bir tanesi olan *+bon* eki de tıpkı Farsçada olduğu gibi Özbek Türkçesinde de meslek isimleri yapımında kullanılır (İldırı, 2023: 92).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+bon* eki ile yapılmış 10 kelime tespit edilmiştir.

bog'bon, charog'bon, darvozabon, jibljibon, mehribon, mezbon, nigohbon, xazinabon, yilqibon, zindonbon vb.

1.2.2.1. Özbek Türkçesinde *+bon* Ekinin İşlevleri

1. Meslek isimleri yapar.

bag'bon “bahçıvan”. *darvozabon* “kapıcı”

... ***Bog'bon*** *bo'lmay, bilmas gulning qadrini, Ari boqmay, bilmas bolning qadrini.* (OTİL, 2022).

1.2.3. *+boz*

Özbek Türkçesinde son ek olarak kullanılan bu yapı bir nesneyi, araç gereci yapma veya tamir etme işi ile uğraşan kişileri gösteren isimler türetir (İldırı, 2023: 93) Farsçadan Türk dillerine olduğu gibi geçen eklerden bir tanesi de isimden isim yapma eklerinden biri olan ve genellikle meslek ismi yapan *+boz* ekidir.

Sonuna eklendiği kelimelere “... ile oynayan” anlamı katarak birleşik sıfatlar türeten bu ekin oynamak anlamındaki *bâhten* fiilinden türediği düşünülmektedir. Özbek Türkçesinde bu ekle türetilmiş örnekler bulunur. Bu ekin tarih içerisinde *b-* > *v-* ses değişimi sonucunda ortaya çıkan varyantı ise */+voz/* biçimindedir. Ek bu varyantıyla iki örnekte karşımıza çıkmaktadır: *löttivoz* “kukla sanatçısı, kuklacı”, *masxaravoz* “saraylarda söz ve davranışlarıyla hükümdar ve yakınlarını eğlendiren sanatçı, maskara, soytarı” (İldırı, 2022: 63).

+boz eki *O'zbek Tilining Izo'hli Lug'ati*'nde *+lik* ve *+chi* ekleri ile birlikte kullanılarak da karşımıza çıkmaktadır. Bir işi yapan kimse, bir işte usta olma anlamı katar.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *+boz* eki ile yapılmış 53 kelime tespit edilmiştir.

arizaboz, latifaboz, maynaboz, shahboz, telefonboz, xotinboz, itboz, sehrboz, buyruqboz vb.

1.2.3.1. Özbek Türkçesinde +boz Ekinin İşlevleri

1. ... ile oynayan anlamı katarak birleşik sıfatlar türetir.

dorbozlik “ip cambazlığı”, *maynabozchilik* “şaklabanlık, soytarıcılık, maskaralık”, *shahboz* “şahbaz” vb.

*U esa uquvsiz **dorboz**, qo ‘lida langar cho ‘pi ham yo ‘q* (OTİL, 2022).

2. Bir işi yapan kimse anlamında isimler türetir.

arizaboz “dilekçe yazan kişi”, *atomboz* “atom kuralları savunucusu”, *buyruqboz* “bürokrat”, *dutorboz* “iki telli saz çalan” vb.

***Dutorboz** datorini chertib, naychi nayini tortib, suxangarlar qo ‘shiq aytib, bazm juda avjiga chiqdi* (OTİL, 2022).

1.2.4. +dor

Özbek Türkçesinde isimden isim yapan +*li* eki ile aynı görevde kullanılan bu ek “sahip olan, malik olan” anlamlarında kelimeler yapan bir türetme ekidir. Özbek Türkçesinde +*lik* ve +*chilik* ekleri ile birlikte sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (İldırı, 2023, 96). Oldukça işlek bir yabancı ektir.

+*dār* eki, Farsça dâşten fiilinden gelmekte ve sonuna geldiği kelimeye sahiplenilen anlamı katar. Farsça +*dār* lo ılğab ,natut“ (adralda kişelib) داران” anlamındadır. Bu yapı, Farsça ve Orta Farsça dâştan, dār- ılğab ,kamtut“ داشتند, دار olmak, malik olmak” fiilinden türetilmiştir. Bu eylem, Eski Farsça aynı anlama gelen dāraya- sözcüğünden gelir. Osmanlıca Türkçe +*cI* ve +*II* eklerinin karşılığı olarak kullanılmıştır (Bangî. 1971: 72).

M. Marufov’un *O‘zbek Tilining Izohli Lug‘ati*’nde +*dor* eki ile yapılmış 166 kelime tespit edilmiştir.

alamdor, badkirdor, hashamdor, dandanador, etdor, g‘addor, kindor, quldor, niqobdor, shakldor, xoldor, zulfakdor vb.

1.2.4.1. Özbek Türkçesinde +dor Ekinin İşlevleri

1. Sahip olan, malik olan anlamlarında kelimeler oluşturur.

bilimdor “bilgili, bilge, aydın”, *bog‘dorlik* “bahçıvanlık”, *bog‘dorchilik* “bahçıvanlık”, *dabdabador* “gösterişli, görkemli”, *tig‘dor* “silahlı” vb.

Sizni ilmdor, bilimdor qilishlikka toqatim kamroq, — debdi (OTİL, 2022).

1.2.5. +doz

Özbek Türkçesinde aslen görevi bir meslek veya uğraşı ismi yapmak olan bu ek, çok işlek olmamakla birlikte Farsça *dûhten* “dikmek” fiilinin geniş zaman kökü buyruk hâli olup isimlerin sonuna eklendiğinde “diken, dikici” anlamlarında kullanılan “düz” kelimesi, Özbek Türkçesinde +doz şekliyle özellikle sıfat-fiil yapıları üzerinde ve genel olarak hep aynı kelimeyle kalıplaşmış kullanılır (Bangı, 1971, 78). Bu nedenle işlek bir ek değildir.

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +doz eki ile yapılmış 7 kelime tespit edilmiştir.

alqandoz, chapandoz, chavandoz, pardozchi, tirandoz, xokandoz, yakandoz.

1.2.5.1. Özbek Türkçesinde +doz Ekinin İşlevleri

1. Meslek veya uğraşı ismi yapar.

tirandoz “keskin nişancı”, *alqandoz* “palyaço”, *chavandoz* “atlı, binici”, *chapandoz* “sol koluyla ok atan” vb.

Otryad tirandozlar himoya qilib turgan tosiqlarni yorib otib, katta bozorga yaqinlashdi (OTİL, 2022).

1.2.6. +goh

Özbek Türkçesinde *o’rin-joy oti nomlari yasovchi qo’shimchalar* “yer adı yapan ekler” arasında değerlendirilen bu ek, Özbek Türkçesinde çok işlek olmayan bir ek olmasına karşın yer ismi yapan bir ektir (İldırı, 2023: 98). İşlek değildir.

Özbek Türkçesine Farsçadan geçmiş olan bu ek Eski Farsça *gathu-* “makam” sözcüğünden evrilmiştir. -*gâh*, sonuna geldiği kelimeye yer ve zaman anlamı katan Farsça bir sonectir: *cünbüş-gâh* “cümbüş yeri”, *seher-gâh* “seher vakti”, *subh-gâh* “sabah vakti”, *şam-gâh* “akşam vakti” vb (Bangı, 1971, 45).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +goh eki ile yapılmış 2 kelime tespit edilmiştir.

bandargoh, guzargoh.

1.2.6.1. Özbek Türkçesinde +*goh* Ekinin İşlevleri

1. Yer isimleri yapar.

bandargoh “liman, istasyon”, *guzargoh* “güzergâh

Katalak kochada emas, guzargohda yashaymiz (OTİL, 2022).

1.2.7. +*gar/+gor*; +*kar/+kor*

İsimlerin üzerine gelerek meslek, sanat, uğraş bildiren sözcükler türeten bu ek Farsçadaki *kâr* “iş” sözcüğü ile ilgili olup Özbek Türkçesinde meslek isimleri yapan +*chi* eki ile aynı işleve sahiptir (İldırı, 2023: 98). İşlek bir ektir.

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +*gar/+gor*; +*kar/+kor* eki ile yapılmış 101 kelime tespit edilmiştir.

devkor, ehtiyotkor, fidokor, fitnakor, lubkor, madadkor, maftunkor, ziyokor, javobgar, naqshinkor, gunohkor vb.

1.2.7.1. Özbek Türkçesinde .+*gar/+gor*; +*kar/+kor* Eklerinin İşlevi

1. Meslek, sanat, uğraş bildiren ve bir özelliğe sahip olma anlamında sözcükler türetir.

san’atkor “sanatçı”, *xizmatkor* “hizmetçi”, *sabzavotkor* “sebze yetiştiricisi” vb.

O’tgan yil faqat dehqonlar uchun emas, chorvadoru sabzavotkorlar, bog’bonlaru sohibkorlar uchun ham og’ir keldi (OTİL, 2022).

2. Bir özelliğe sahip olma anlamlarında sıfatlar türetir.

hiylakor “hilekâr”, *Ehtiyotkor* “dikkatli”, *fidokor* “fedakâr”, *fitnakor* “fitne, fesat” vb.

Bil’aks siz: hiylakor bir tulki, og’zi qon bir bo’ri, rahmsiz bir jallod, uyatsiz bir yigit (OTİL, 2022)!

1.2.8. +*kash*

Eklendiği isme “çekme” anlamı katan bu ek, Farsça *keşiden* fiilinin kök ve şimdiki zaman emir kipi şeklinden gelir. Özbek Türkçesinde ek olarak kullanılan +*kash* ekinin bazı örneklerde meslek ismi yapan ek olarak, bazı örneklerde ise sıfat yapan ek olarak kullanıldığı söylenebilir: *dardkash* “sorunlu”, *zahmatkash* “çalışkan”, *dilkash* “yumuşak dilli” vb (Bangi. 1971)

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +*kash* eki ile yapılmış 41 kelime tespit edilmiştir.

arrakash, davkash, jafokash, ko'chirmakash, paxtakash, sarkash, xatkash, zahmatkash, zaxkash vb.

1.2.8.1. Özbek Türkçesinde +*kash* Ekinin İşlevleri

1. Meslek adı yapar.

o'tinkash “oduncu”, *payvandkash* “kaynakçı”, *paxsakash* “kerpiç ustası”, *paxtakash* “pamukçu”, *suratkash* “ressam; fotoğrafçı” vb.

Sharof o'tinkashni xudoyi oshga ham yo'latmaydilar (OTİL, 2022).

2. Sıfat yapar.

zaxkash “*zengin*”, *jafokash* “*cefakâr*”, *sarkash* “*inatçı, aksi*” vs.

Yer zaxkash, zovur qazimay turib bu yerning zaxini aritib bolmas edi (OTİL, 2022).

1.2.9. *no+*

İsimlerin önüne eklenerek +*siz* ekinde olduğu şekilde “yokluk, mevcut olmama, eksiklik” şeklinde olumsuz anlama gelen sıfatlar türetir (Yıldırım, 2012: 50).

Farsça ان biçiminde olan bu ek aslen olumsuzluk ekidir ve eklendiği kelimeye Türkçedeki +*sız/ +siz* ekleri ile aynı görevde işlev katar. Özbek Türkçesinde de eklendiği kelimeye olumsuzluk anlamı katar. Farsçadan dilimize geçmiş eklerden biri olan *no+* eki aslen Türk ek yapımına aykırı bir ektir. Bu aykırılığın en temel sebebi sondan eklemeli bir dil olan Türk diline ön ek olarak girmiş olmasıdır (Bangı. 1971, 82).

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde *no+* eki ile yapılmış 24 kelime tespit edilmiştir.

noaniqlik, nobakor, nobakorlik, nobudgarchilik, nobudgarlik, nochorlik, nodanlik, nodarkor vb.

1.2.9.1. Özbek Türkçesinde *no+* Ekinin İşlevi

1. Eklendiği kelimeye zıt anlam yani anlamın olumsuzunu manasını katar.

noaniqlik “yanlışlık, belirsizlik, müphemlik, muğlaklık, anlaşılmazlık”, *notekislik* “düzgün olmayan, yamukluk”, *noshukurçilik* “nankörlük, şükürsüzlük” *nohaqlik* “kanunsuzluk, hukuksuzluk, kanuna aykırılık, haksızlık” vb.

Hikoyangiz yaxshi, ammo notamom (OTİL, 2022).

1.2.10. +poz

+*baz* eki ile aynı işlevde kullanılan bu ek Özbek Türkçesi morfolojisine göre +*poz* biçimi almış olması muhtemeldir. Farsça oynamak anlamına gelen *baziden* fiilinden türeyen bu sıfat örneklerinde kullanılmaktadır (Zülfikar, 2010:192). İşlek bir ek değildir.

Özbek Türkçesinde meslek adı yapan bir ektir. Bazı kelimelerde +*lik* eki ile bilikte de kullanılır. Türk dillerindeki asıl karşığı +*cI* eki olarak kabul edilebilir. Yabancı ekler zamanla Türkçenin ses kurallarına uymuştur (Zülfikar, 2010: 192).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +*poz* eki ile yapılmış 3 kelime tespit edilmiştir.

gijdapoz, oshpoz, somsapoz.

1.2.10.1. Özbek Türkçesinde +*poz* Ekinin İşlevi

1. Meslek adı yapar.

oshpoz “aşçı”, *somsapoz* “samsa pişirici”, *gijdapoz* “ekmekçi, gijda ekmeği pişiren” vb.

Oshpazlar qozonlar yaqinida otirib, birlari sabzi-piyoz, birlari gosht tog’rab, birlari zanglagan qozonlarni yuvish bilan mashgul boldilar (OTİL, 2022).

2. Özellik bildiren sıfat yapar.

diqqatpozlik “çok dikkatlilik” vs.

..ikki soat badalidagi ***diqqatpozligi*** yetmagandek, yana shuncha vaqt ipsiz bog’lanib o’tirishi kerak (OTİL, 2022).

1.2.11. +soz

Bir nesneyi, vasıta gereci yapma ya da onarım etme işi ile meşgul olan şahısları gösteren adlar isimler türetir (Yıldırım, 2012: 48).

Özbek Türkçesinde aynı görevde kullanımı görülmektedir. Yalnızca +soz eki ile kurulmuş sözcüklerin yanı sıra +soz ve+lik eklerinin birlikte kullanıldığı biçimlerin oldukça yaygındır fazla.

Temelde meslek veya uğraşı şahısları isimleri türeten bir isimden isim yapım eki olduğunu söylemek mümkündür. Özbek Türkçesinin ses özelliği dolayısıyla ek yapımına göre ünlünün ekin yalnızca tek şekillidir varyantı mevcuttur.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +soz eki ile yapılmış 21 kelime tespit edilmiştir.

kemasoz, qurolsoz, uysoz, yo'lsoz, zamonasoz, tobutsoz, sandiqsoz vb.

1.1.2.11. Özbek Türkçesinde +soz Ekinin İşlevleri

1. Meslek veya uğraşı isimleri türetir.

chinnisoz “çini ustası”, *kemasoz* “gemi inşaa eden”, *mabelsozlik* “mobilyacılık”, *multiqsozlik* “tüfekçilik”, *oynasoz* “camcı”, *qayiqsoz* “kayık ustası” vb.

Tong otishi bilanoq duradgorlar, kemasozlar ishga ketdilar (OTİL, 2022).

1.2.12. +shunos

Farsça *shinâs* biçiminde kullanılan bir sıfat olmasına karşın Özbek Türkçesinde ek olarak kullanılır ve isim yapar (İldırı, 2022: 73).

Eklendiği ismin ifade ettiği anlamda bu alanda faaliyet yürüten ve bu alanı meslek edinmiş kişileri ifade eder (Yıldırım, 2012: 48) Bir konuda uzman ve bilgili olma anlamı katar.

Özbek Türkçesinde bu görevde kullanılan +shunos ekinin sık sık +lik eki ile de kullanıldığı görülmüştür. Bu sebeple bu eki hem +shunos hemde +shunoslik şeklinde ele almak mümkündür.

M. Marufov'un *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'nde +shunos eki ile yapılmış 32 kelime tespit edilmiştir.

qiymatshunos, , san'atshunos, , xitoyshunos, vb.

1.2.12.1. Özbek Türkçesinde +shunos Ekinin İşlevi

1. Belirli bir alanla ilgilenen ve bu alanı meslek edinmiş kişi adları yapar.

adabiyotshunos “edebiyat bilimi”, *kitobshunos* “kitap bilimcisi”, *lug’atshunos* “sözlük bilimci”, *tabiatshunos* “doğabilimci”, vb.

Adabiyotshunos fani e’tiboridan dramaga xos adabiy-nazariy qonun-qoidalariga mos asarlarning sahnaga chiqishi (OTİL, 2022).

1.2.13. +toy

Özbek Türkçesinde eklendiği sözcüklere küçültme ve sevgi anlamı yükleyen yapım eklerindendir (Hojiyev, Ahmedov, 1981: 173). Bu ekin Moğolcada yer alan +tey ekinin Özbek Türkçesindeki şekli olduğu düşünülmektedir (Mamatov, 2009: 194).

+cIk, +cAğız, +cak gibi eklerle aynı işlevde kelimeler türetir. Özbek Türkçesi sözlüğü tarandığında sınırlı sayıda örnekle karşılaşmıştır. Aynı anlama gelen başka eklerin mevcudiyeti dolayısıyla ek işlek değildir: *hotamtoylik* (Hojiyev, Ahmedov, 1981: 175).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +toy eki ile yapılmış 1 kelime tespit edilmiştir.

bolatoy “küçük çocuk”.

1.2.13.1. Özbek Türkçesinde +toy Ekinin İşlevleri

1. Sözcüklere küçültme ve sevgi anlamı yükler.

bolatoy “küçük çocuk”.

Bolatoy *anasiz kolib yig’ladi.*

1.2.14. +zor

Özbek Türkçesinde eklendiği kelimenin bildirdiği şeyin yoğun olduğu yeri bildiren isimler türeten bir ektir (İldırı, 2023: 123). İşlek bir ektir.

Farsça kökenli bir son ek olup Özbek Türkçesine de geçmiş işlek bir ektir. (Far. +zār). Ağaç türlerinin, çiçeklerin ekildiği veya yetiştirildiği, bulunduğu yeri ifade eder (Yıldırım, 2012: 49).

M. Marufov’un *O’zbek Tilining Izohli Lug’ati*’nde +zor eki ile yapılmış 78 kelime tespit edilmiştir.

ancirzor, bambukzor, bolutzor, obzor, tikanzor, qayinzor, zarangzor, saksovluzor, mevazor, limonzor, paxtazor, o’tzor, ekinzor vb.

1.2.14.1. Özbek Türkçesinde +zor Ekinin İşlevi

1. Ağaç türlerinin, çiçeklerin ekildiği veya yetiştirildiği yeri gösteren isimler yapar.

ancirzor “incir bahçesi(bağı)”, *anorzor* “nar bahçesi(bağı)”, *archazor* “çam ormanı”, *binafshazor* “menekşe bahçesi”, *bolutzor* “meşe ormanı” vb.

Karimboy aka kirib – O‘-o‘, hormanglar! Hormanglar-ov! – Aliqul aka anorzor tomonga ovoz berdi (OTİL, 2022)

3. İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİNİN YENİ KELİME TÜRETME DURUMUNA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Türkçe üretken bir dildir. Bu üretkenliğin ana nedenlerinden biri yapım ekleridir. Yapım ekleri, kelimelerin köklerine veya gövdelerine farklı anlamlar kazandırmak amacıyla eklenir. Ergin’in dediği gibi “*Yapım ekleri eklendikleri kök ve gövdelerin manalarında değişiklik yaparlar. Yapım eki ile meydana getirilen bir kelime gövdesi, kendisinden türediği kök veya gövde ile uzak yakın bir ilgisi olmakla beraber ondan ayrı ve yeni bir mana taşır*” (2009: 160).

Yapım ekleri başlığı altında ele alınan eklerin bazıları yeni sözcük yapan isimden isim yapım ekleri olmayabilirler. Eklerin işlevlerine göre eklendikleri sözcüğe tamamen yeni bir anlam kazandırmaları veya yalnızca anlamını genişletmeleri mümkündür. Bir ekin gerçekten kelimenin anlamını tamamen değiştirip yeni bir anlam kazandırmasının tespiti ancak yeni oluşan kelimenin ana kök anlamdan ne kadar uzaklaştığının ispatı ile mümkün olabilir.

3.1. YENİ SÖZCÜK YAPAN İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

Eklendiği kelimenin işaret ettiği kavram dışında başka bir kavram alanına sahip kelimeler türeten ekler, gerçek anlamda yeni kelime yapan eklerdir.

Yapılan tasnif incelemeleri ve sözlük taramaları sonucunda tespit edilen Özbek Türkçesindeki isimden isim yapım ekleri arasından yeni kelime türeten ekler şu şekilde sıralanabilir:

+ak: *oğlak keçi yavrusu <oğ(u)l küçük çocuk, erkek evlat vb.*

+bon: Özbek Türkçesinde meslek adları yapımında kullanılan Farsça bir ektir: *bog‘bon* “bahçıvan” vb.

+*boz*: Özbek Türkçesinde daha çok kişilik özelliği bildiren sıfat görevli kelimeler yapan Farsça bir ektir: *dabdababoz* “gösteriş meraklısı”, *gapboz* “boşboğaz, çok konuşan”, *hunarboz* “hünerli, maharetli” vb.

+*chan*: Özbek Türkçesinde eklendiği isimdeki anlamı üzerinde bulundurma, alışkanlık yapma ve aşırılık ifade eden sıfatlar yapar: *ishchan* “çalışkan”, *kurashchan* “mücadeleci” vb.

+*chi*: Genellikle meslek isimleri yapar: *demürchi* “demirci”, *okchi* “okçu” vb.

+*chilik* (<+*chi*+*lik*): İşlevsiz +*çi* ve +*lik* eklerinin kalıplaşmasıyla oluşan birleşik bir ektir. Meslek, uğraşı, ilgi alanı gibi soyut isimler yapar: *baqqolchilik* “bakkalcılık”, *kemçilik* “eksiklik” vb.

+*dosh*: Eşitlik, ortaklık, üyelik, bağlılık anlamlı isimler yapar: *könguldes* “gönül arkadaşı, dost” vb.

+*doz*: meslek veya uğraşı ismi yapan Farsça bir ektir: *alqandoz*, *chapandoz*, *chavandoz* vb.

+*goh*: Yer ve zaman bildiren isimler yapan Farsça bir ektir: *bandargoh* “liman”, *guzargoh* “güzergâh”.

+*gar*/+*gor*; +*kar*/+*kor*: Meslek, sanat, uğraş bildiren kelimeler yapan Farsça bir ektir: *san’atkor* “sanatçı”, *xizmatkor* “hizmetçi”, *sabzavotkor* “sebze yetiştiricisi” vb.

+*kash*: Kişilik özelliği bildiren sıfatlar yapan Farsça bir ektir: *dardkash* “sorunlu”, *zahmatkash* “çalışkan”, *dilkash* “yumuşak dilli” vb.

+*lik*: Eklendiği kelimeye tahsis etmek, bir şey için olmak anlamını veren isimler ile soyut anlamlı durum bildiren isimler türetir: *namozlik* “namaz elbisesi, namazlık”, *bellik* “kuşak, kemer”, *ovqatlik* “yiyecek, erzak, nevale” *boshliq* “başlık, şapka” vb.

+*poz*: Meslek ismi yapan Farsça bir ektir: *oshpoz* “aşçı”, *somsapoz* “samsa pişiricisi” vb.

+*soz*: Meslek ismi yapar: *qayiqsoz* “kayıkçı”, *tunukasoz* “kalaycı” vb.

+*zor*: Daha çok bitki türlerinin ekildiği, yetiştiği, bulunduğu yeri ifade eden isimler yapar: *olmazor* “elmalık”, *lolazor* “lale bahçesi”, *gulzor*, “gül bahçesi” vb (Yıldırım,2012: 49).

+*shunos*: Meslek, iş adı yapan Farsça bir ektir; *adabiyotashunos* “ edebiyat bilimci ”, *tilshunos* “dil bilimci” vb.

3.2. ANLAM GENİŞLETEN İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

Anlam genişleten ekler, eklendiği ismin anlamından fazla uzaklaşmadan bu kök anlama yan anlamlar yükler ve kök gerçek anlamını korumaya devam eder. Bu işlevdeki ekler, Delice'nin ek tasnifinde “Genişletme Ekleri” başlığı altında “İsmi genişleten ekler” olarak verilmiştir (2000: 221-235).

Yapım ekleri içinde sayılan birtakım ekler, eklendikleri kök ya da gövdelerden her zaman sözlüksel anlam taşıyan yeni bir kelime türetmeyip işlevleri bakımından çekim eklerine yaklaşmıştır. Bazı ekler, dilin büyüme sürecinde, çeşitli bakımlardan değişerek günümüze gelmiştir. Bir kısmında fonetik gelişmeler doğrultusunda, ancak biçim değişikliği meydana gelmiş; bir kısmının hem şekli hem de işlevi değişmiştir. Hatta birtakım ekler, başka ekler ya da kelimelerle kalıplaşarak tanınmaz hâle gelmiştir (Başdaş, 2011).

Eklendiği kelimenin anlamını tamamen değiştirmeyen, yalnızca anlamda bir genişleme, kelimenin kök anlamına sadık kalarak aynı anlam çevresinde kelimeler yapan bu eklerin Özbek Türkçesindeki örnekleri şunlardır:

be+: Eklendiği isme yokluk anlamı katan Farsça bir önektir: *beayb* “suçsuz”, *behis* “hissiz”vb.

+*cha*: Eklendiği sözcüklere küçültme anlamı katar: *kitapcha* “kitapçık”, *depterche* “küçük defter” vb. +*cha* ekinin küçültme anlamı katmasının yanı sıra dil ve lehçe isimleri yapma özelliği de vardır; *Türkcha* “Türkçe”, *Özbekcha* “Özbekçe”. vb.

+*dak*: Bu ek, “gibi” edatının yerine benzerlik anlamı katma işleviyle kullanılır: *muzdek* “benzer biçimde”, *devonalardek* “deliler gibi” vb.

+*day*: Eski Türkçedeki teg (gibi) edatı, Özbek Türkçesinde ekleşerek varlığını sürdürmektedir; *olovday* “alev gibi”, *bulutday* “bulut gibi”, *qoyday* “koyuna benzer biçimde” vb.

+*dor*: +*li* ekinin eşdeğeri Farsça bir ektir: *azador* “yaşlı, matemli”, *vazifador* “memur, görevli” vb.

+*lab*: Eklendikleri isimlere “+*lerce*, *kadar*” anlamları katan, ismi zarfa dönüştüren birleşik bir ektir. Sözlükte madde başı olarak sayısı azsa da kullanım alanı çok yaygındır: *boylab* “boyunca”.

+*li*: Eklendiği isme o ismin bildirdiği anlamın var olduğuna dair anlam katan işlek bir ektir: *adabli* “edepli, terbiyeli”, *adirli* “tepecikli; engebeli”. *ayovli* “değerli, sevilen”, *azotli* “azotlu”, *aksiyali* “hisseli”, *aloqali* “ilgili, alakalı”, *andazali* “endazeli, ölçülü, orantılı” vb (İldırı, 2023: 28)

+*loq*; +*aloq*: Eklendiği isime küçültme anlamını katan eklerdendir: *toyloq* “taycık” vb.

no+: Eklendiği isme yokluk anlamı katan Farsça bir önektir: *nobakor* “yararsız” vb.

+*roq*: Karşılaştırma ve pekiştirme anlamı katar: *ortiqroq* “daha fazla”, *ichkariroq* “daha içeri” vb.

+*simon*: Türkiye Türkçesindeki +(I)*msI* ekiyle benzer işlevde kullanılan birleşik bir ektir: *qarasiman* “siyahımtırak”, *telisiman* “hafif deli”, *kishisiman* “insansı”, *o'ysiman* “ev gibi” vb.

+*tacha*: Sayılara eklenen ve tahminî sayı, miktar, ölçü bildiren birleşik bir ektir: *birtacha*, *ikkitacha* vb.

+*toy*: Özbek Türkçesinde eklendiği sözcüklere küçültme ve sevgi anlamı katar: *bolatoy* “bebek, çocuk”, *yoqimtoy* “sevimli” vb.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkçenin en önemli yapısal özelliklerinden biri de dilde meydana gelen tüm değişim ve gelişmelerin kök ve eklerin birleşimine dayalı olmasıdır. Yapının bu özelliği aynı zamanda dilin işlevini de sağlayan özel bir faktördür. Kökler ve ekler belirli kurallara göre bir araya geldiklerinde binlerce yeni sözcük ortaya çıkar. Bu çalışmada da Özbek Türkçesindeki isimden isim yapım ekleri incelenmiş; bu eklerin işlevleri, kökenlerine göre sınıflandırılarak verilmiş ve örneklendirilmiştir. Tespit edilen eklerle türemiş olan isimler, *O'zbek Tilining Izohli Lug'ati*'ni taramak suretiyle belirlenmiş ve işlevselliklerini ortaya koymak amacıyla listelenerek sayılmıştır. İsimden isim yapım ekiyle türemiş sözcüklerin bir de sözlüğü yapılmıştır.

Eklerin işlevleri belirlendikten sonra Özbek Türkçesindeki bütün isimden isim yapım ekleri, yeni anlamlı isim yapma ve eklendiği ismin anlamını genişletme işlevine göre iki başlık altında sıralanmıştır.

Bu yapılan çalışmanın sonuçları şu şekilde verilebilir:

1. Özbek Türkçesinde isimden isim yapan Türkçe ve alıntı 31 ek tespit edilmiştir. Bunların 17'si Türkçe, 14'ü Farsça ektir:

Türkçe ekler: *+ak*, *+ça*, *+çan*, *+çi*, *+çilik* (<*+çi+lik*), *+dak*, *+dosh*, *+day*, *+lab*, *+loq/ +aloq*, *+li*, *+lik*, *+lik* (*+li işlevinde*), *+roq*, *+simon*, *+siz*, *+taça*.

Alıntı ekler: *+bon*, *+boz*, *be+*, *+dor*, *+doz*, *+goh*, *+gar/+gor*; *+kar/+kor*, *+kash*, *no+*, *+poz*, *+toy*, *+zor*, *+soz*, *+shunos*.

2. Özbek Türkçesindeki alıntı ek sayısı ile Türkçe ek sayısının birbirine çok yakın olduğu görülmüştür. Bu da Özbek Türkçesi üzerindeki Farsça etkisini göstermesi bakımından önemlidir.

3. İsimden isim yapan 31 ek ile yapılmış isimler *O'zbek tilining Izohli Lug'ati*'nde taranmış ve 5700 (± 20) adet bu eklerle türemiş kelime tespit edilmiştir.

4. Belirlenen isimden isim yapım ekleriyle türetilmiş ve sözlükte maddebaşı olarak yer alan isimlerden şu sayısal verilere ulaşılmıştır: *+ak* eki ile 6, *+bon* eki ile 10, *+boz* eki ile 53, *be+* eki ile 50, *+cha* eki ile 239, *+chan* eki ile 13, *+chi* eki ile 806, *+chilik* eki ile 190, *+doq/+dak* eki ile 4, *+dor* eki ile 166, *+dosh* eki ile 86, *+day* eki ile 65, *+doz* eki ile 7, *+goh* eki ile 2, *+gar/+gor*; *+kar/+kor* eki ile 101, *+kash* eki ile 41, *+lab* eki ile 1, *+loq/+aloq* eki ile 3, *+li* eki ile 891, *+lik* eki ile 2338, *+lik* eki (*+li*

işlevinde) ile 26, *no+* eki ile 24, *+tacha* eki ile 2, *+poz* eki ile 3, *+raq* eki ile 3, *+soz* eki ile 21, *+simon* eki ile 22, *+siz* eki ile 416, *+toy* eki ile 1, *+zor* eki ile 78, *+shunos* eki ile 32 ve *+roq* eki ile 3 örnek tespit edilmiştir.

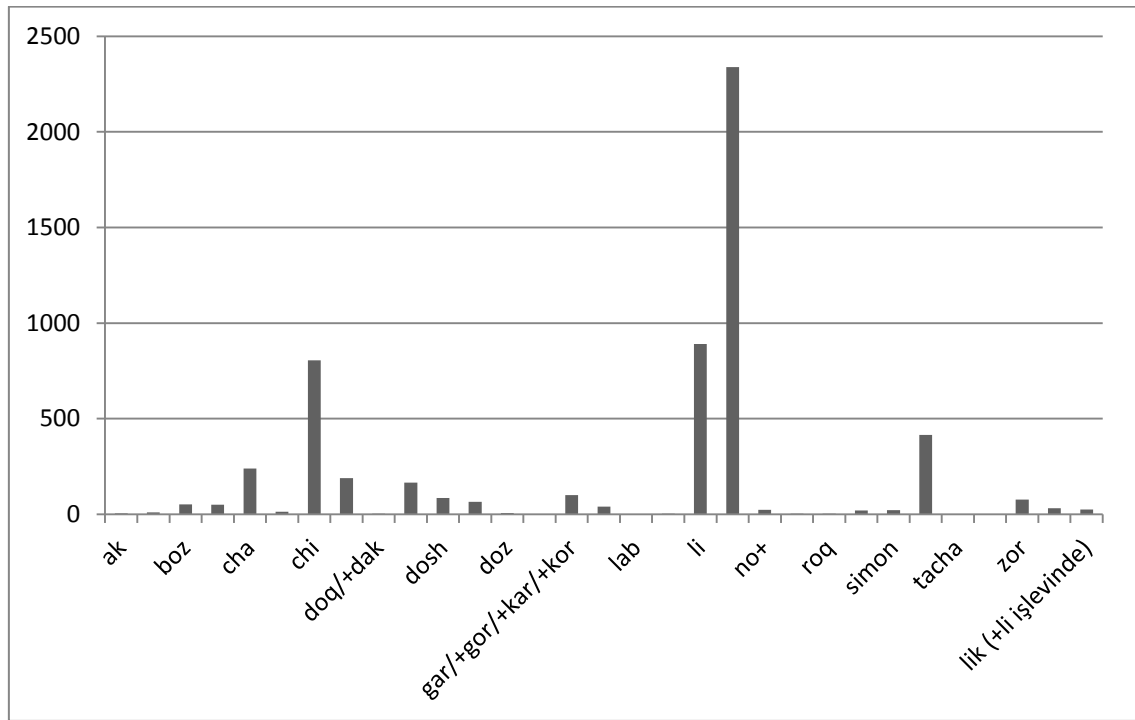
Tablo 11. Ekler ve örnek sayıları

Ekler	Örnek Sayıları
<i>+ak</i>	6
<i>+bon</i>	10
<i>+boz</i>	53
<i>be+</i>	50
<i>+cha</i>	239
<i>+chan</i>	13
<i>+chi</i>	806
<i>+chilik</i>	190
<i>+doq/+dak</i>	4
<i>+dor</i>	166
<i>+dosh</i>	86
<i>+day</i>	65
<i>+doz</i>	7
<i>+goh</i>	2
<i>+gar/+gor;+kar/+kor</i>	101
<i>+kash</i>	41
<i>+lab</i>	1
<i>+loq/+aloq</i>	3
<i>+li</i>	891
<i>+lik</i>	2338
<i>+lik (+li işlevinde)</i>	26
<i>no+</i>	24
<i>+poz</i>	3
<i>+tacha</i>	2
<i>+soz</i>	21
<i>+simon</i>	22
<i>+siz</i>	416
<i>+toy</i>	1
<i>+zor</i>	78
<i>+shunos</i>	32
<i>+roq</i>	3

5. Sözlükten tespit edilen isimden isim yapım ekli madde başlarından hareketle oluşturulan grafiklere göre eklerin işleklik durumları hakkında şu sonuçlara ulaşılmıştır: *+lik* eki en işlek ek olarak belirlenmiştir. Bu eki yine yakın sayılarla *+li* eki takip etmektedir ve *+lab*, *+poz*, *+toy* ve *+roq* ekleri ise çok az sayıda örnekte madde başı olarak görülmüştür.. Eklerin işleklik durumları Türkçe veya alıntı ek olmalarına bakmaksızın yalnızca kullanım sıklığına bağlıdır.

Bu isimden isim yapım eklerinin kullanım sıklığına göre istatistiği aşağıdaki “Sıklık Grafiğinde” daha net görülmektedir:

Şekil 1. Sıklık Grafiği

Bu çalışma, Özbek Türkçesinde en fazla kelime türeten ek gruplarından isimden isim yapım ekleri ile türemiş kelimelerin listelenmesi, aldığı eklerle gruplandırılması ve bu şekilde eklerin sayısal verilerinin belirlenmesi bakımından alana katkı sağlamayı amaçlamıştır. Eklerin türettiği sözcüklere göre işleklik değerinin belirlenmesi bu çalışmanın en önemli çıktısıdır.

6. *+roq*, *+lab*, *+tacha* ekleri gibi aslında tam bir yapım eki özelliği göstermeyen, daha çok ismin anlamını genişleten ya da ismi zarfa dönüştüren ekler, yazılı metinlerde oldukça fazla kullanılsalar da sözlükte madde başı olarak çok az sayıda görülmüştür. Bu ekler, Özbek Türkçesi gramerlerinde *ot yasovchi qo'shimcha* “isim yapan ek” değil, *forma yasovchi qo'shimcha* “biçim oluşturan ek” olarak tanımlanmaktadır. Bu ekler, Standart Türkiye Türkçesinde kullanılmamaktadır.

7. Özbek Türçesinde bir ekleşme örneği olarak eklendiği isme “gibi” anlamı veren *+day* eki görülmektedir. Bu eki almış isimler Türkiye Türçesine aktarılırken çekim edatı öbeği yapısıyla anlamlandırılır: *bulutday*” bulut gibi”, *qushday*”kuş gibi”, *o'qday* “ok gibi” vs.

8. Özbek Türçesinin çok heceli sözcüklerin sonundaki /ığ/, /ig/ ses grubu /ik/ olarak korunmakta olduğundan *+li* eki işlevinde kullanılan *+lik* eki tespit edilmiştir: *eronlik*” iranlı”, *dog'lik* “dağlı”, *jonlik* “canlı” vs.

9. Özbek Türçesinin ses özellikleri dolayısıyla isimden isim yapım eklerinin neredeyse tamamı tek şekillidir, ünlü uyumuna girmez: *+boz*, *+cha*, *+dosh*, *+poz* vs.

10. İşlevsiz *+çi* eki üzerine *+lik* getirilerek yapılan *+çilik* birleşik eki, Türkiye Türçesinde olmasa da diğer Türk lehçelerinde kullanılan bir ektir: *dushmanchilik* “düşmanlık”, *shaharchilik* “şehirlilik”, *tabibchilik* “doktorluk”, *yigitchilik* “yiğitlik” vs.

11. Özbek Türçesinde kullanılıp Türkiye Türçesinde kullanılmayan ekler (ses değişikliğiyle de kullanılmayan) şunlardır:

Türkçe ekler: *+çilik* (<*+çi+lik*), *+dak*, *+day*, *+lab*, *+lik* (*+li* işlevinde), *+roq*, *+simon*, *+taça*.

Alıntı ekler: *+doz*, *+zor*, *+soz*.

KAYNAKÇA

- Abdullayev, E. Z. (1996). *Türk Dillerinin Tarihsel Gelişme Sorunları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Abdurahmanov, F., Şoabdurahmanov, A. ve Hociyev Ş. (1975) *O'zbek Tili Grammatikasi*. Taşkent: Özbekistan Fan Neşriyatı.
- Abdurahmonov, G'., Shukurov Sh. (1973). *Özbek Tilining Tarixiy Grammatikasi*. Taşkent.
- Abdurahmonov, G'., Shukurov Sh. ve Mahmudov Q. (2022). *Hozirgi O'zbek Adabiy Tili O'quv-Uslubiy Majmua*, Namangan Davlat Universiteti.
- Acun, V. (1999). *Anadolu Ağızlarında İsimden İsim Yapım Ekleri*. Yüksek lisans Tezi. Niğde Ü. Sbe, Niğde.
- Alyılmaz, S. (2000), Doğu Anadolu Ağızlarında İsim Yapım Ekleri, *Atatürk Ü. Taed*, .13-19.
- Bangi, İ. (1971). *Farsça Dil Bilgisi Grameri*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2004) *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Banguoğlu, T. (1990), *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları..
- Başdaş, C. (2011): “*Türkçede Eklerin Hiyerarşisi ve Ara Ekler*”, *Seminerler*, Muğla (http://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/cahit_basdas_turkcede_eklerin_hiyerarşisi.pdf). Erişim tarihi: (02.06.2024)
- Beşen Delice, T. (2010). Türkmen Türkçesinde +Lık Ekinin İşlevleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 149-162.
- Beşen Delice, T. (2018). Azerbaycan Ve Türkmen Türkçesi Gramer Çalışmalarında Eklerin Tasnifi Meselesi. *Dil Araştırmaları*, 12(23), 205-222.
- Boz, E. (2012), *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi (Tasnif Denemesi)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Boz, E. (2019). Türkçe Ek Tasnifinde İki Aykırı Yöntem: İndirgeyici ve Çoğaltıcı Tasnif. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (1). 69-79.
- Coşkun, V. (2001), *Özbek Türkçesi Grameri*, Ankara: Tdk Yayınları.
- Delice, H. İ. (2000), Türk Dilinde İşlevsel Ek Tasnifi Denemesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, , 221-235, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Eraslan, K. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Tdk Yayınları.
- Erdem, İ. (2011). Konuşma Dili Açısından Arapça Ve Farsça Alıntı Kelimelerin Bugünkü Durumu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 92-100.
- Ergin, M. (2009), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Ergin, M. (1972) *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Minnetoğlu Yayınları.
- Ergin, M. (1986), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Ergin, M. (1990), *Türk Dil Bilgisi*, Ankara: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Gabain, A. V. (2007), *Eski Türkçenin Grameri* (Çev. M. Akalın). Ankara: Tdk Yayınları.
- Gülsevin G. (2004). Türkçede ‘Sıra-Dışı’ Ekler Ve Eklerin Tasnif Tanımlanma Sorunu Üzerine, *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, 1267-1283.
- Habibjonov I., Ildırı N. (2023) *Özbekçe Dil Bilgisi(Morfoloji)Ders Kitabı*, Hokand.
- Hatiboğlu V. (1974). Türkçedeki Eklerin Kökeni. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 268, 331-340.
- Hojiyev, A. (2007) *O'zbek Tili So'z Yasalishi Tizimi*, Toshkent: O'qituvchi.
- Ildırı, N. (2022). Özbek Türkçesinde Farsça Son Eklerle Oluşturulan Meslek Adları. *Anasay* (22), 59-80.
- Ildırı, N. (2023) *Özbek Türkçesinde Yapım Unsurları*. Erzurum: Fenomen Yayınları.

- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karaağaç, G. (2013) *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Tdk Yayınları. Ankara.
- Korkmaz, Z. (2003) *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2019). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- M. Marufov. (2022). *O'zbek Tilining İzohli Lug'ati*. Taşkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
- Muhamedova, D., Nosirova, D. (2014). *Hozirgi O'zbek Tili*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.
- Omorov, T. (2012). Türkistan'daki Özbek Hanlığının Kısaca Tarihi ve Özbek Boyları. *Tübav Bilim Dergisi*, 5(2), 7-18.
- Öz, Aynur, (1999). *Özbek Türkçesinde İsimler*, Doktora Tezi. Ankara Ü. Sbe, Ankara.
- Öztürk, R. (2005) *Özbek Türkçesi El Kitabı*. Ankara: Çizgi Yayınevi.
- Qodirov, P. (2009). *Shoxruh va Gavharshod*. Taşkent: O'zbekiston.
- Saray, M. (1993) *Özbek Türkleri Tarihi*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Şirin User, H. (2006) *Başlangıçtan Günümüze Türk Yazı Sistemleri*. İstanbul: Bilgi Kültür Sanat.
- Tojiyev, Y. (1992). *O'zbek Tilida Affiksial Sinonimiya*. Toshkent: Universitet.
- Tolkun, S. (2021). Özbek Türkçesinde +lär Eki. *Uluslararası İdil-Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi* 3(5), 1-38.
- Tolkun, S. (2021). Özbek Türkçesinde Sayılar ve Sayılara Gelen Yapım Ekleri. *Uluslararası İdil - Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 143-182.
- Tolkun, S. (2023). Özbek Türkçesinde Benzetme Bildiren Biçimbirimler. *Uluslararası İdil - Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi*: 5(10),. 104 – 144.
- Turan, Z. (2007). Türk Dilinin Eklerini Sınıflandırmanın Esasları. *Türkbilig*, 3(5), 97-110.
- Tursunov, U., Muxtorov, A. ve Rahmatullayev, Sh. (1992). *Hozirgi O'zbek adabiy tili*. Toshkent: O'zbekiston Nashriyoti.
- Umurqulov, B. (2012). *Hozirgi O'zbek tili*. Termiz: Termiz davlat universiteti.
- Üşenmez, E. (2012). *Modern Özbek Türkçesi*. Ankara: Akademik Kitaplar.
- Üşenmez, E. (2016). *Özbekçe-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Türk Dünyası Vakfı.
- Vikilug'at. *Turkum: O'zbek tili*.
https://uz.m.wiktionary.org/wiki/Turkum:O%CA%BBzbek_tili (Erişim Tarihi: 17.09.2024)
- Yıldırım, H. (2012). *Özbek Türkçesi Dilbilgisi-Alıştırmalar-Konuşma- Metinler*. Ankara: Delta Kültür Yayınevi.
- Zülfikar, H. (2010). Meslek Adları Ve -Cı Ekinin Türkçedeki İşlevleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 55(2007/1), 173-218.

EKLER

Ek 1: İsimden İsim Yapım Ekleri İle Türemiş İsimler Dizini

+ak

boshaq	ichak	pastak
girdak	o'zak	yolak

+bon

bog'bon	jibljibon	nigohbon	zindonbon
charog'bon	mehribon	xazinabon	
darvozabon	mezbon	yilqibon	

+boz

arizaboz	ichkilikboz	nayrangboz	sehrboz
askiyaboz	ishqiboz	nayzaboz	shahboz
atomboz	itboz	o'yinboz	shikoyatboz
buyruqboz	juvonboz	parrandaboz	shirboz
chorbozor	kaptorboz	qartaboz	siyosatboz
chorbozorchi	kartaboz	qayroqboz	sudboz
dabdababoz	latifaboz	qilichboz	tanqidboz
dobilboz	lo'mboz	qimorboz	tantanaboz
dorboz	lo'ttiboz	qo'chqorboz	telefonboz
dovulboz	maishatboz	qo'g'irchoqboz	va'daboz
dutorboz	majlisboz	qofiyaboz	xotinboz
fohishboz	masxaraboz	qog'ozboz	
gruppaboz	maynaboz	qoziboz	
guruhboz	mushakboz	safsataboz	

be+

beadabchilik	beaxloqlik	beburdlik	becog'lik
beadabgarchilik	beayovlik	bechorachilik	bedarmonlik
beadablik	beboshlik	bechoralik	bedavlatlik

bedilxonlik	bemacollik	beodoblik	betamizlik
bedodlik	bemanigarchilik	beoqibatlik	betaraflik
bedorlik	bemanilik	beozorlik	betoqatlik
befahmlik	bemazachilik	beparvolik	bevafolik
befarosatlik	bemazagarchilik	bepisandlik	bexavotirlik
befarqlik	bemazagarlik	bepoyonlik	bexudlik
befarzandlik	bemehrlik	bepushtlik	bezorilik
begonalik	bemorlik	berahmlik	bezovtalik
bekaslik	bemulohazalik	besabrlilik	
bekorlik	benomuslik	besarancomlik	
+cha			
aksincha	bilgilaricha	boyvuchcha	dohiylarcha
alacha	birmuncha	buguncha	do'ndiqcha
arabcha	bodomcha	buncha	do'stlarcha
ariqcha	bolacha	bunchalik	dovuchcha
atroflicha	bolakcha	burjuacha	dumcha
ayricha	bolalarcha	burokratlaracha	dunyolarcha
bayroqcha	bolgarcha	butunicha	erdoncha
bekatcha	boqcha	butunligicha	eskicha
belancha	boricha	chapancha	estoncha
belcha	boshqacha	chapanicha	faloncha
beldamcha	boshqirdcha	chapanilarcha	farg'onacha
beloruscha	botirlarcha	chuqurcha	feodallaracha
bilishimcha	boyagicha	daricha	fincha
birodarlarcha	boycha	davacha	forscha
bilag'onlarcha	boyicha	deguncha	fransuzcha
bilganicha	boyincha	derazatokcha	go'daklarcha
bilgicha	boyvachcha	do'koncha	haligacha

hanuzgacha	loyigʻicha	oʻshandayicha	qisqacha
havoncha	mardlarcha	oʻshandayligicha	qiyiqcha
hindcha	maxsimcha	oshiqcha,	qizilcha
hovuzcha	miyoncha	oshiqlarcha	qopcha
hozircha	moʻgʻulcha	oʻsiqcha	qoracha
hushsizlarcha	musulmoncha	osonlikcha	qozoncha
iblislarcha	namuncha	otalarcha	qozoqcha
imomcha	naycha	otincha	qubbacha
inglizcha	nemischa	ovroʻpacha	qudacha
ispancha	nimcha	oyimcha	qullarcha
italyancha	novatorlarcha	oʻzbekcha	roʻmolcha
itvachcha	novcha	oʻzboshimcha	ruscha
jichcha	oʻgʻrincha	oʻzgacha	sabancha
joʻnlikcha	ochiqcha	oʻzicha	sallacha
kamoncha	odamlarcha	ozmuncha	sandiqcha
katakcha	odatdagicha	pahlavonlarcha	sariqcha
keyincha	oʻkcha	parrakcha	shaharcha
kiborlarcha	olacha	paycha	shallaqilarcha
kirtokcha	oʻlarcha	pillapocha	shilqimlarcha
kulcha	olcha	pufakcha	shirinch
kurakcha	oʻlguncha	qadimgicha	sholcha
laganbardorlarcha	olimlarcha	qalamcha	shoxobcha
latishcha	opacha	qalqoncha	shuncha
laycha	oqsuyaklarcha	qancha	shundayicha
lazgincha	oʻrischa	qardoshlarcha	sichqoncha
likopcha	oʻrtacha	qilcha	soʻlakcha
lincha	oʻrtancha	qirgʻizcha	soldatcha
lotincha	oʻshancha	qishloqcha	supacha

surbetlarcha	tirrancha	uyg'urcha	yashiriqcha
ta'rificha	tog'olcha	vagoncha	yaxshilikcha
tajovuzkorlarcha	to'g'ramcha	vahshiylarcha	yengcha
tanacha	to'g'rilikcha	vaqtincha	yetimcha
tangacha	tojikcha	xaltacha	yigitcha
taqsimcha	tokcha	xartumcha	yigitlarcha
tariqcha	to'ralarcha	xipcha	yo'qcha
tatarcha	toycha	xitoycha	yostiqcha
tayoqcha	tuguncha	xoinlarcha	yovuzlarcha
tegishincha	turilcha	xotincha	zarracha
tegishlich	turkcha	xumcha	zig'ircha
telbalarcha	turkmancha	xurmacha	zinqarcha
tentaklarcha	umidsizlarcha	yangicha	zomcha
tinchlikcha	uncha	yaponcha	xo'qacha
tirnoqcha	ustuncha	yashirincha	

+chan

cho'ziluvchan	o'zgaruvchan	sho'xchan	yaktakchan
o'tkazuvchan	qizuvchan	sochiluvchan	
o'suvchan	qo'zg'aluvchan	talabchan	
o'ychan	sezuvchan	xayolchan	

+chi

adabiyotchi	anonimchi	arrachi	atomchi
aksilinqilobchi	apparatchi	artilleriyachi	avariyachi
aldamchi	aptekachi	arxivchi	avrodchi
aldaqchi	arfachi	arzachi	avrokchi
aloqachi	arg'amchi	asalarichi	avtomatchi
alyorchi	arizachi	ashulachi	ayblanuvchi
amaliyotchi	armaturachi	asoschi	ayg'oqchi

ayirmachi	birlamchi	buyurtmachi	dahyakchi
aynamachi	bitikchi	buzarchi	dalachi
aynimachi	bitiruvchi	buzg'unchi	dangalchi
ayoqchi	bizneschi	buzuqchi	darakchi
badikchi	bodrokchi	cakkizинchi	dardchil
bahonachi	bog'uvchi	chakanachi	daryochi
bahschi	bohtonchi	chalg'ichi	dasturxonchi
bahslashuvchi	bokschi	chang'ichi	davomchi
baletchi	boltachi	chaqimchi	dazmolchi
baliqchi	bolunuvchi	chaqiriluvchi	deklamatsiyachi
barabanchi	boluvchi	charxchi	dengizchi
barakallachi	bombardimonchi	chayqovchi	diktovkachi
bashoratchi	bonakchi	chegachi	dinamitchi
bayanchi	boquvchi	chegarachi	dinchi
baynalmilalchi	bordonchi	chekankachi	diversiyachi
bazmchi	boshchi	chinakchi	do'konchi
bekatchi	boshqochi	chinnichi	do'mbirachi
belatchi	boshqaruvchi	chinoqchi	doirachi
belchi	bosmachi	chiptachi	dokladchi
beshinch	bosqinch	chiroqchi	doppichi
bezakchi	bosqonchi	chistchironchi	dorchi
bezovchi	boyamachi	cho'liqchi	dostonchi
bichiqchi	boyoqchi	cho'pchakchi	dovchi
bichuvchi	boyovchi	cho'talchi	doyrachi
bid'atchi	bo'zchi	chokchi	dozatorchi
biletchi	brakchi	chorbozorchi	drujinachi
bircachi	budkachi	chorvachi	dugchi
biriktiruvchi	bufetchi	choyxonachi	dutorchi
birinchi	buldozerchi	chunonchi	echkichi

egachi	faytonchi	garderobchi	hash(h)archi
egarchi	faytunchi	garmonchi	haybakallachi
ekinchi	felyetonchi	gazchi	haydovchi
ekskavatorchi	figurachi	gazetachi	haykalchi
ekskursiyachi	fitnachi	gazetchi	hikoyachi
ekspansiyachi	fitna-fasodchi	gektarchi	himoyachi
ekspeditsiyachi	fizkulturachi	gestapochi	hisobchi
eksperimentchi	fleytachi	gidrolizchi	hissiyotchi
elakchi	fokuschi	gimnastikachi	hiylachi
elchi	folchi	ginachi	holvachi
elektrchi	folklorchi	gipnozchi	hovliqmach
elektropayvanchi	frezerchi	gitarachi	hudaychi
emchi	frezerovkachi	go'rkovchi	hujjatchi
emgakchi	frontchi	gornchi	hurriyatchi
enchi	futbolchi	granatomyotchi	ichuvchi
entsiklopediyachi	g'alayonchi	grimchi	ifodachi
erituvchi	g'alvachi	gulchi	ig'vochi
ermakchi	g'alvirchi	gulobchi	ignachi
ertakchi	g'arazchi	gulqaychi	ijadchi
eshituvchi	g'aznachi	gulxanchi	ijarachi
eshkakchi	g'ijjakchi	gvardiyachi	ijrochi
eskichi	g'ilofchi	hadikchi	ikkilamchi
estafetachi	g'ishavachi	hahachi	ikkinchi
etikchi	g'ishtchi	hajvchi	ikkiyuzlamachi
fabrikachi	g'iybatchi	halfanachi	ilhomchi
falonchi	g'oratchi	hammamchi	iltimoschi
farmonachi	g'unchachi	haqiqatchi	imoratchi
fasodchi	gapchi	harchi	indovchi
fatihachi	garchi	hasadchi	inqilobchi

interventsiyachi	janjalchi	kinnachi	kuychi
intrigachi	jarchi	kioskachi	kuzatuvchi
ipakchi	jevachi	kirchi	laparchi
iqtisodchi	jinoyatchi	klarnetchi	latifachi
irimchi	kabelchi	ko'chkinchi	librettochi
irqchi	kabobchi	ko'kchi	liftchi
irqchili	kalavachi	ko'ncchi	linotipchi
ishboshqaruvchi	kamayuvchi	ko'paytiruvchi	linterchi
ishchi	kamonchi	ko'chirmachi	livitchi
ishtirokchi	kanalchi	ko'chmanchi	lofchi
ishyurituvchi	kanoechi	kolletsiyachi	lotokchi
isiriqchi	kantchi	kolxozchi	loyihachi
islovotchi	karantinchi	ko'makchi	lug'atchi
issiq-sovuqchi	karatechi	kombaynchi	madhiyachi
iste'molchi	karikaturachi	ko'mirchi	mafiyachi
istibdodchi	karnaychi	konkichi	magazinchi
istig'nochi	karomatchi	konservachi	makrchi
istilochi	kasanachi	kooperativchi	maorifchi
isyonchi	kashfiyotchi	ko'payuvchi	maqomchi
ittifoqchi	kashtachi	ko'pkarichi	marafonchi
ixtilofchi	kavobchi	korxonachi	ma'rifatchi
ixtilolchi	kavshovchi	ko'tarmachi	ma'ruzachi
ixtirochi	kekchi	ko'zbog'chi	masalchi
izchi	kemachi	ko'zbo'yamachi	mashinachi
izolyatorchi	kemiruvchi	krepostnoychi	mashoqchi
izvoshchi	kengashchi	kullikchi	mashvaratchi
jabrlanuvchi	kengashchi	kunchi	maskovchi
jamoatchi	ketmonchi	kurashchi	maslahatchi
jangchi	kinematografchi	kutubxonachi	massajchi

matbaachi	mulohazachi	obzorchi	o'zlashtirmovchi
matlubotchi	muqovachi	ocherkchi	pakkichi
mazaxchi	murosachi	oftobachi	palonchi
mazhabchi	musiqachi	og'machi	pamfletchi
mehnatchi	musobaqachi	og'riqsizlantiruvchi	parashyutchi
meshkobchi	musovotchi	okkupatsiyachi	pardozchi
metallchi	mustamlakachi	o'lanchi	paromchi
mexanik-haydovchi	muzikachi	o'lponchi	parovozchi
millotchi	nag'machi	oltinchi	parrandachi
minnatchi	namoyishchi	oluvchi	parvonachi
minomyotchi	naqshchi	omborchi	paxsachi
mishmishchi	nashriyotchi	omonatchi	paxtachi
moddiyunchi	nasihatchi	o'pkachi	paychi
modelchi	naychi	o'qituvchi	paysalchi
monarxiyachi	nazariyechi	o'quvchi	payvandchi
monopoliyachi	nazariyetchi	o'rgamchi	pechkachi
monotipchi	nazoratchi	oriyatchi	peyzajchi
montajchi	nechanchi	o'roqchi	piannochi
motalchi	nechilamchi	otarchi	pichingchi
motorchi	nifoqchi	o'tinchi	pichoqchi
mototsiklchi	nisholdachi	o'tirikchi	pillachi
mototsikletchi	nivelirovkachi	o'toqchi	pishloqchi
muallaqchi	no'xatsho'rakchi	o'trukchi	piymachi
mubolag'achi	nog'orachi	ovchi	plakatchi
muchchi	nosvoychi	o'ychi	pochtachi
mudofaachi	o'g'rinchi	o'yinchi	podachi
mudoxalachi	o'qchi	oynachi	politsiyachi
mulkchi	objuvozchi	o'yuvchi	popopchi
	obunachi		postanovkachi

poyabzalchi	qirmachi	raketachi	sadaqachi
poygachi	qissachi	rashkchi	safsatachi
poyko'pchi	qiziqchi	rasmchi	sag'richi
poyloqchi	qo'bizchi	rasmiyatchi	saldovchi
protsentchi	qo'noqchi	rastratchi	salibchi
prozachi	qo'poruvchi	razryadchi	samosvalchi
pudratchi	qo'riqchi	razvedkachi	samovarchi
pudratchi	qo'shchi	reaktsiyachi	san'atchi
pulemyotchi	qo'shchi- qo'lonchi	rejachi	sandiqchi
pulemyotchi	qo'shiluvchi	reklamachi	sanoatchi
q'ozg'olonchi	qo'shiqchi	rekordchi	sansalorchi
qadoqchi	qo'shmachi	remontchi	saqmonchi
qahvachi	qochqinchi	respublikachi	sarjinchi
qal'achi	qolipchi	restoranchi	savatchi
qalbakichi	qomuschi	retushchi	saxtalashtiruvchi
qalinchi	qoqimchi	rezavorchi	sayilchi
qalpoqchi	qorako'lchi	rishvatchi	sayohatchi
qamchi	qoriqchi	rivoyatchi	sayqalchi
qandolatchi	qoshiqchi	riyozatchi	sayrchi
qaroqchi	qovunchi	riyoziyotchi	sehrchi
qarsakchi	qozonchi	ro'yxatchi	selektsiyachi
qasoschi	qulfchi	romanchi	sevguvchi
qatnashchi	qurtchi	rostchi	seyalkachi
qatnashuvchi	quruvchi	roy(i)korchi	shantajchi
qaviqchi	qutbchi	rubobchi	shashkachi
qayiqchi	quyruqchi	rulchi	shatakchi
qaynegachi	radiochi	sababchi	shaxmatchi
qazuychi	radioeshituvchi	sabotajchi	shaxtachi
qirg'inchi		sabzavotchi	shifochi

shikoyatchi	sudlanuvchi	tankchi	termachi
shiravorchi	sudraluvchi	tanobchi	terrorchi
shlifovkachi	sug'oruvchi	tanqidchi	teskarisichi
shovqinchi	sug'urtalanuvchi	taqachi	tijoratchi
shtompovkachi	suhbatchi	taqlidchi	tikuvchi
shturmchi	suiqastchi	taqrizchi	tilamchi
shturvalchi	supurgichi	tarakachi	tilchi
shubhachi	suratchi	tarbiyachi	tilyog'lamachi
shuvoqchi	suraychi	tarbiyalanuvchi	tolachi
sibizg'achi	sutchi	tarixchi	tomchi
sinchi	suvchi	tarjimachi	tomoshachi
siniqchi	suvoqchi	taroqchi	to'pchi
sinovchi	suyunchi	tashabbuschi	to'polonchi
sirg'aluvchi	suzuvchi	tashkilotchi	topqinchi
sirg'anuvchi	svarkachi	tashmachi	to'qimachi
siyosatchi	ta'nachi	tashviqotchi	to'quvchi
skladchi	ta'qipchi	taslimchi	to'rtinchi
skripkachi	tabelchi	tavakkalchi	to'rtlamchi
sog'uvchi	tadqiqotchi	tavanchi	to'sqinchi
soliqchi	tafsirchi	tavochi	tovlamachi
soqchi	taftishchi	ta'ziyachi	toychi
sotuvchi	tahrirchi	tazkirachi	traktorchi
sovchi	tajribachi	tegirmonchi	tramvaychi
sovunchi	taksichi	telefonchi	transportchi
sozchi	talmudchi	telpakchi	trubachi
sportchi	talqinchi	temirchi	tsentrnerchi
staxanovchi	tamachi	tenischi	tsirkchi
strelkachi	tamakichi	tepchikchi	tugunchi
stsenariychi	tandachi	tergovchi	tuhmatchi

tunukachi	varaqchi	yakanchi	yukchi
tuppakchi	velosipedchi	yallachi	yumushchi
turbinachi	videochi	yamoqchi	yuvg'uchi
turkchi	vinochi	yaratuvchi	zabastovkachi
tuzoqchi	vodoprovodchi	yasovchi	zabaychi
uchlamchi	voleybolchi	yetakchi	zakazchi
uchuvchi	vositachi	yig'ichi	zakotchi
uchyotchi	xabarchi	yig'uvchi	zambarakchi
udaychi	xalturachi	yigchi	zambilchi
uloqchi	xarxashachi	yigirmanchi	zapravkachi
undovchi	xayrchi	yigiruvchi	zardo'zchi
universalchi	xazinachi	yilnomachi	zavodchi
urg'ochi	xiyonatchi	yilqichi	zenitchi
usulchi	xizmatchi	yo'lboshchi	zikrchi
uvadachi	xodimchi	yo'qchi	zindonchi
uyquchi	xokkeychi	yolg'onchi	ziroatchi
uzunlikuydirmachi	xronometrajchi	yoquvchi	ziyonchi
va'zchi	xudoyichi	yordamchi	ziyoratchi
vagonchi	xumdonchi	yovchi	zovurchi
vagonetkachi	xurofotchi	yoymachi	
vagrankachi	xurrakchi	yozg'uchi	
vahimachi	yaganachi	yozuvchi	

+chilik

ahilchilik	bachkanagarchilik	beadabgarchilik	bemazagarchilik
ahmoqchilik	bandachilik	bechorachilik	bog'bonchilik
ahmoqgarchilik	baqqolchilik	bedachilik	bog'chachilik
ajramachilik	bayonchilik	bema'nigarchilik	bog'dorchilik
arzonchilik	beadabchilik	bemazachilik	bojachilik

bug'uchilik	israfgarchilik	munoqashachilik	ovoragarchilik
chashnachilik	jadidchilik	musofirchilik	o'zbekchilik
chizmachilik	jigarchilik	musulmonchilik	ozchilik
cho'chqachilik	kambag'alchilik	muttahamchilik	o'zibo'larchilik
chokchilik	kamchilik	muttahamgarchilik	ozodagarchilik
dallolchilik	kampaniyachilik	nama'qulchilik	parlamentchilik
dastyorchilik	kartoshkachilik	namgarchilik	partizanchilik
davlatchilik	kelishmovchilik	naslchilik	pazandachilik
dehqonchilik	kengchilik	nobudgarchilik	pishiqchilik
diqqatchilik	ko'pchilik	noinsofgarchilik	polizchilik
duradgorchilik	kosibchilik	noshukurchilik	qahatchilik
dushmanchilik	kustarchilik	obodonchilik	qallobchilik
elatchilik	loygarchilik	ocharchilik	qarindoshchilik
erkakchilik	mahallachilik	odamgarchilik	qassobchilik
eruvchilik	mahalliychilik	odmigarchilik	qattiqchilik
eruvgarchilik	mahkamachilik	og'a-inigarchilik	qimmatchilik
esonchilik	mahmadonagarchilik	og'ayinchilik	qiroatchilik
g'irromchilik	ma'murchilik	og'aynigarchilik	qiron(gar)chilik
gadoychilik	ma'muriyatchilik	og'irchilik	qishloqchilik
gilamchilik	mardikorchilik	oilachilik	qiyinchilik
hammolchilik	maynabozchilik	oliftagarchilik	qiyiqchilik
hamsoyachilik	me'morchilik	o'ngchilik	qo'shinchilik
hayitchilik	mehribonchilik	o'rmonchilik	qo'shiqchilik
hunarmandchilik	mevachilik	o'rtaasrchilik	qonunchilik
idorachilik	minnatdorchilik	o'rtoqchilik	qoramolchilik
imomatchilik	mo'ynachilik	oshna-og'ayinchilik	qorovulchilik
imomatgarchilik	moddiyunchilik	oshna	qurg'oqchilik
insongarchilik	mug'ambirchilik	og'ayingarchilik	quruqchilik

qushchilik	sharikchilik	teskarisichilik	xumorgarchilik
quyonchilik	sholichilik	to'kinchilik	xunobatgarchilik
rassomchilik	sinamoqchilik	tokchilik	xursandchilik
rasvochilik	sipogarchilik	to'rachilik	yakkaboshchilik
rasvogarchilik	sipohgarchilik	totuvchilik	yarimchilik
ro'zg' o'rchilik	sovuqchilik	tovuqchilik	yigitchilik
rozichilik	stixiyachilik	to'ygarchilik	yirtqichilik
sarsongarchilik	tabaqachilik	tushunmovchilik	yomg'irgarchilik
savdogarchilik	tabibchilik	tutchilik	yovgarchilik
serobchilik	tabibgarchilik	ulfatchilik	yurtchilik
serobgarchilik	tabobatchilik	ustachilik	yurtgarchilik
shablonchilik	tangchilik	vayronagarchilik	yuzakichilik
shaharchilik	tanqischilik	xafachilik	yuzxotirchilik
sharmandachilik	taqiqchilik	xafagarchilik	zararkunandachilik
sharmandagarchilik	tayyorgarchilik	xamsachilik	

+doq/+ dak

boldoq	po'rsildoq	zarg'aldoq	hiqildoq
--------	------------	------------	----------

+dor

alamdor	bonakdor	daxldor	dumbador
amaldor	boydor	dildor	dumdor
aybdor	boyoqdor	dimog'dor	dunyodor
badkirdor	burundor	dindor	etdor
bag'baqador	chiqimdor	diydor	farmonbardor
bayroqdor	chorvador	do'kondor	fe'ldor
bilimdor	dabdabador	dog'dor	g'addor
bocdor	daftardor	donador	g'azabdor
bog'dor	dandanador	dongdor	gajakdor

gajimdor	jozibador	muskuldor	samarador
go'shtdor	jussador	naqshdor	sardor
gulabardor	kallador	nasldor	sarmoyador
gumondor	kallakdor	nayzabardor	sarvatdor
haldor	kindor	niqobdor	savlatdor
haqdor	kirdor	nishondor	sepkildor
hashamdor	kitobdor	nomdor	shabdor
havodor	kokildor	obro'dor	shakldor
hisobdor	ko'krakdor	ohangdor	shaqshaqador
hissador	ko'lamdor	o'mrovdor	sharbatdor
homilador	kungurador	ordendor	shirador
hosildor	laganbardor	o'rkachdor	shokilador
hujrador	mahsuldor	oynador	suyakdor
hukmdor	maktabdor	panjarador	taalluqdor
hukumatdor	manfaatdor	parhezdor	tajdor
husndor	ma'nodor	paydor	tamg'ador
ijarador	mansabdor	paypoqdor	taqvodor
ilmoqdor	mazmundor	peshdor	tarafdor
iqtidor	mehmondor	puldor	tegdor
jahldor	minnatdor	qacddor	tig'dor
jahondor	miqdor	qalpoqdor	to'lovdor
jarangdor	mo'ylovdor	qo'ltiqbardor	toqidor
jarimador	mo'jizador	qomatdor	to'shdor
jig'ador	motamdor	quldor	tug'dor
jilovbardor	muhrdor	qurolbardor	tugmador
jilovdor	mulkdor	qutidor	tukdor
jilvador	munosabatdor	rangdor	unumdor
jimjimador	murdor	salmoqdor	vafodor

vakolatdor	xoldor	yelkador	zardor
vazifador	xundor	yoldor	zotdor
xabardor	yag'rindor	yondor	zulfakdor
xaridor	yalovdor	zamindor	
xazinador	yarador	zarbdor	
+dosh			
asrdosh	ko'makdosh	qardosh	taqdirdosh
bardosh	kundosh	qarindosh	tengdosh
boydosh	kursdosh	qavm-qarindosh	tilakdosh
brigadadosh	mahalladosh	qofiyadosh	tovoqdosh
butilkadosh	maktabdosh	qoldosh	umrdosh
chegaradosh	ma'nodosh	qondosh	undosh
darddosh	maslakdosh	qon-qarindosh	urug'dosh
dindosh	millotdosh	quloqdosh	vatandosh
elatdosh	musobaqadosh	qurdosh	vazifadosh
eldosh	nafasdosha	quroldosh	vazndosh
eshdosh	nimdosha	raisdosh	xizmatdosh
familiyadosh	o'tmishdosh	ravishdosh	yelkadosh
fikrdosh	ohangdosh	saboqdosh	yo'ldosh
frontdosh	o'rindosh	sabr-bardosh	yondosh
g'amdosh	orqadosh	safardosh	yoshdosh
hujradosh	otdosh	safdosha	yostiqdosh
ismdosh	ovuldosh	sahnadosh	yurakdosh
ittifoqdosh	partadosh	shishadosh	yurtdosh
izdosh	partiyadosh	sifatdosh	zamonadosh
jinsdosh	qabiladosh	sinfdosha	zilzilabardosh
jondosh	qalamdosh	smenadosh	
kasbdosh	qalbdosh	suhbatdosh	

+day

aytganday	jinday	popukday	tirnoqday
bulutday	kaftdekday	qanday	tirrakday
burungiday	lo'mbozday	qandday	to'pday
chaqmoqday	mayizday	qilday	tog'day
chillakday	mixday	qilichday	to'ponday
chinniday	mushtday	qo'g'irchokday	toshday
dabangirday	mushtumday	qumursqaday	to'tiday
davangiday	nozanday	qurtday	tugmachaday
galgiday	o'chakishganday	qushday	tuyaday
gulday	odatdagiday	rustamday	yaxday
gumbazday	o'larday	shamaloqday	yog'day
gungursday	o'lgu(n)day	suxsurday	zig'irday
hamishagiday	olovday	tangaday	zilday
hozirgiday	o'qday	tariqday	zulukday
ilgarigiday	o'shanday	tasmaday	
ipakday	pahlavonlarday	taxtakachday	
jimjiloqday	pilikday	tiqmachoqday	

+doz

alqandoz	chavandoz	tirandoz	yakandoz
chapandoz	pardozi	xokandoz	

+goh

bandargoh	guzargoh
-----------	----------

+gar/+gor;+kar/+kor

abgor	buzmakor	danakor	ehtiyotkor
bozagar	chorakar	davatkor	fidokor
bug'doykor	chorikor	davkar	fitnakor
bunyodkor	choykor	devkor	fusunkor

g'allakor	kolenkor	panohkor	tadbirkor
g'azabkor	koshinkor	paxtakor	tajovuzkor
g'olibkor	lalmikor	pillakor	tajribakor
ganchkor	lavlagikor	qasoskor	tamakikor
gilkor	lubkor	radiohavaskor	tamakor
gunohkor	madadkor	riyokor	tanakor
hamkor	maftunkor	sababkor	tashabbuskor
havaskor	makkajo'xorikor	sabotkor	tejamkor
ijadkor	mardikor	sabzavotkor	tezkor
ijadkorlik	mirishkor	san'atkor	ustakor
ilgarigiday-dek	mo'jizakor	sarkor	vahmkor
ishvakor	muhofazakor	saxtakor	xaloskor
israfgar	mulohazakor	sehrkor	xiyonatkor
isyonkor	najotkor	shiddatkor	xizmatkor
itoatkor	naqshinkor	shifokor	zabtkor
jafokor	naqshkor	shijoatkor	zig'irkor
javobgar	nobakor	sholikor	zinokor
jilvakor	nodarkor	sinchkor	ziyokor
jinoyatkor	nolakor	sirkor	zulmkor
jo'xorikor	omilkor	sitamkor	
kandakor	o'ymakor	sohibkor	
kartoshkakor	oynakor	ta'zimkor	

+kash

aravakash	chilimkash	jafokash	kinnakash
arrakash	chizmakash	janjankash	ko'chirmakash
balokash	davkash	jonkash	loykash
barkash	gardonkash	juvozkash	mehnatkash
childirmakash	hazilkash	kemakash	o'tinkash

pastkash	sarkash	tuyakash	zahmatkash
paxsakash	solkash	xatkash	zambilkash
paxtakash	suratkash	xayolkash	zaxkash
payvandkash	sustkash	xizmatkash	
pillakash	tarafkash	yalovkash	
purkash	termakash	yukkash	

+lab

boylab

+loq; +aloq

suvloq

so'yloq

chaqaloq

+li

adabli	ayozli	belgili	boshoqli
adolatli	aytarli	bezakli	bosimli
ahamiyatli	azabli	bichimli	bosqichli
alamli	aziyatli	bilimli	botqoqli
alangali	azotli	bog'ichli	bulutli
aloqali	baholi	bog'inli	burchakli
andishali	balchiqli	bog'li	burchli
aqalli	bandli	bolachaqli	burdli
aqlli	baqavli	bolali	burmali
ardoqli	barakali	bolali	chakakli
arzirli	bardoshli	bolimli	chamali
atoqli	bargli	bolishli	chandiqli
atrofli	bashoratli	boltli	chastotali
axloqli	baxtli	boquvli	chegarali
ayanchli	belbog'li	boronli	chekli

chidamli	donli	farasatli	g'ayratli
chigitli	dovulli	farishtali	g'azabli
chillali	dumbali	farog'atli	g'ilofli
chiqimli	dumli	farqli	g'ishtli
chiroyli	e'tiborli	farzandli	g'oyali
chiziqli	e'timodli	fasohatli	g'uborli
dabdabali	e'zozli	fatihali	g'ulg'ulali
dahshatli	effektli	faxrli	g'ururli
dalli	efirli	fayzli	g'ussali
daqiqali	Egali	fazilatli	gajakli
daracali	ehsonli	fig'onli	gajimli
dardli	ehtirosli	fikrli	gashtli
darg'ali	ekranli	filtrli	gazli
darslik	ekuvli	firqali	go'shtli
dastali	elektronli	fojiali	gulli
davlatli	emizikli	formatli	haddili
davomli	enli	fosfarli	hadikli
daxlli	epaqali	fosfatli	hafsali
detektorli	epli	foydali	hajmli
deyarli	erkli	g'aladonli	halokatli
didli	erli	g'alayonli	halovatli
dimog'li	eshkakli	g'alvali	halqali
diskali	etakli	g'amli	hamiyatli
diyonatli	etiqodli	g'amzali	haqli
dog'li	etli	g'arazli	haqoratli
dog'uli	fahmli	g'archli	harakatli
dolg'ali	falokatli	g'avg'oli	haroratli
dongli	farahli	g'aynoli	hasadli

hasratli	iboli	ishli	jildli
havasli	ibratli	ishonarli	jilvali
havoli	ichimli	ishonchli	jonli
haybatli	ichishli	ishqorli	jo'yali
hayoli	idrokli	ishtahali	joyli
hayratli	iffatli	ishtiyoqli	jozibali
hazmli	ifodali	ishvali	jungli
hidli	iftixorli	isli	jussali
hijoli	ijtihotli	ismli	kafelli
hikmatli	ildizmevali	istarali	kafolatli
himmatli	ilg'ovli	iste'dodli	kajavali
himoyatli	ilimli	istehzoli	kalibrli
hirsli	ilinarli	istig'noli	kaliyli
hisli	ilmoqli	istiqbolli	kamoli
hisobli	ilovali	itoatli	kamonli
hissiyotli	iltifotli	ixlosli	karashmali
hiylali	iltijoli	ixtilofli	karjli
hoshiyali	imoli	ixtisosli	karomatli
hosilli	imonli	izg'irinli	karrali
hovli	imtiyozli	izofali	kaskadli
hovurli	inertsiyali	izohli	kaskali
hujayrali	inobatli	izzatli	kasofatli
hujjatli	insofli	jafoli	kasrli
hunarli	intizomli	jahlli	kategoriyali
huquqli	ipakli	janjalli	kayfli
hurmatli	iqtidorli	jarangli	kechirimli
hushli	irodali	jarohatli	kelbatli
huznli	irqchili	jasoratli	kelinli

kelishimli	kuchlanishli	marhamatli	muhokamali
kengashchi	kuchli	markali	muharli
kerakli	kulfatli	maroqli	mulohazali
kilogramml	kulgili	martabali	mumli
kinli	kungurali	mas'uliyatli	munqli
kinoyali	kunjutli	mashaqqatli	munozarali
kirishimli	la'li	mashmashali	muomalali
kishanli	labdahanli	maslahatli	muruvvali
kislotali	latofatli	matonatli	musibatli
kiyimli	layoqatli	mavsumli	muskulli
klavishli	limonli	mazali	mutavalli
ko'ngilli	loyli	mazmunli	muvaffaqiyatli
ko'rimli	madaniyatli	mazxarali	muzli
ko'rkli	magazinli	medalli	nafratli
ko'zli	magnitli	mehrli	namli
kobili	mahobatli	mevali	namunali
ko'krakli	mahoratli	minnatli	naqshli
ko'lamli	mahsulli	minutli	nash'ali
kolyaskali	makrli	miyali	nasibali
konsentrali	ma'lumotli	mo'ljalli	naslli
konturli	manfaatli	mo'ylovli	natijali
ko'rgazmali	ma'nili	mo'jizali	nazokatli
ko'rinarli	ma'noli	motamli	nikohli
koshinli	mansabli	motorli	nikotinli
kovshli	mantiqli	moyanali	niqobli
koykali	manzarali	moyli	nizoli
ko'ylakli	maqtorli	muammali	nomerli
ko'zoynakli	maqtoqli	mubolag'ali	nomli

nomusli	o'pkali	pachkali	qadarli
nufuzli	o'qli	pafosli	qadoqli
nuqtali	ordenli	panelli	qadrli
nurli	oriflik	panjarali	qahrli
obrazli	o'rindiqli	pardali	qalayli
obro'(y)li	o'rinli	parhezli	qalpoqli
obro'etiborli	oriyatli	parmali	qandli
ochiqarli	o'rkachli	paxsali	qanoatlanarli
odobli	o'rmonli	paxtali	qanoatlantirarli
ofatli	o'rnakli	perspektivali	qanoatli
oftobli	ornomusli	peshayvonli	qanotli
og'riqli	orqali	pilikli	qarashli
og'uli	orzuhavasli	planli	qarimтали
ohakli	orzuli	plastinkali	qasosli
ohangli	oshli	plombali	qatiqli
ohorli	o'smali	plyonkali	qatlamli
oilali	otali	pog'onali	qavariqli
o'kchali	o'timli	po'pakli	qayg'uli
o'kinchli	o'tli/shudli	popukli	qaymoqli
o'lchog'li	ovozli	po'rtanali	qazili
o'lchovli	oydinli	poshnali	qirovli
olovli	oyli	poynakli	qirrali
olovselli	o'yli	printsipli	qistobli
olvoli	oynakli	problemali	qitiqli
omochli	oynali	protsentli	qiymali
o'mrovli	oyoqko'lli	prujinali	qiymatli
ongli	oyoqli	pulli	qiynoqli
o'nli	oytamg'ali	qabohatli	qiziqarli

qiziqqonli	qulunli	rutubatli	seriyali
qizli	quntli	sababli	sevgili
qo'lli	qurolli	sabotli	sevikli
qo' narli	qurtli	sabr/qanoatli	sevimli
qo'ng'iroqli	qusurli	sabr/toqatli	sevinarli
qo'njli	quvonchli	sabrli	sevinchli
qo'rg'oshinli	quvvatli	sachoqli	sezilarli
qo'rqarli	quyoshli	sadoqatli	shabnamli
qo'rqinchli	rahmatli	safolatli	shafqatli
qo'rquvli	rahmli	salavotli	shakarli
qo'shqanot(li)	ramkali	sallali	shaklli
qo'shqavat(li)	rangli	salmoqli	shamli
qo'yli	raqamli	salobatli	shamolli
qobiliyatli	rashkli	salohiyatli	shapkali
qo'l/oyoqli	rasmli	saltanatli	sharafli
qo'lli/oyoqli	raxtli	sanoqli	sharikli
qomatli	razryadli	saodatli	sharmandali
qoniqarli	rejali	sardakli	sharmli
qonli	relsl	savdoli	sharnirli
qonunli	rezbali	savlatli	sharofatli
qorinli	richagli	savobli	shartli
qorli	rioyali	savodli	shavkatli
qovushimli	ritmli	savolli	shavqli
qubbali	rohatli	sazonli	shekilli
quda-andali	rolikli	sedanali	shiddatli
qudratli	ro'zg'o'rli	sehrli	shifoli
qulfli	rudali	sepkilli	shijoatli
quloqli	ruhli	sepli	shikoyatli

shirali	smenali	surunkali	tajog'li
sho'rishli	smolali	sutli	tajribali
sho'rli	soatli	suvoqli	takallufli
shokilali	sochoqli	suyakli	talantli
shokoladli	sodali	suyukli	tamannoli
shompolli	sog'imli	suyumli	tamg'ali
shonli	sog'inchli	suzgichli	tamizli
shovqinli	sonli	ta'limli	tamli
shovqinsuronli	sopli	ta'mli	tamtaroqli
shovshuvli	soqolli	ta'nali	tang'iqli
shoxli	sostavli	ta'rifli	taniqli
shporli	sovrinli	ta'sirli	tantanali
shubhali	sovunli	taajjuublanarli	tarafli
shudli	soyabonli	taajjuubli	tarbiyali
shuhratli	soyali	taalluqli	tarixli
shukuhli	so'zli	tabaqali	tarmoqli
shuurli	spirtli	tabiatli	tarovatli
sifatli	sporali	tadbirli	tartibli
sig'arli	stanokli	tafsilli	tasvirli
sig'imli	stixiyali	tagli	tatimli
simobli	strelkali	taglijoyli	tavaqali
sinamali	strukturali	tagtubli	tavfiqli
sinchli	subutli	tagtugli	tavozeli
sinli	sukunatli	tahdidli	taxtli
sirli	suqli	tahg/tahtli	tayinli
sistemali	suratli	tahlikali	tayoqli
sitamli	surmali	tahqirli	tegishli
siyosatli	suronli	tajalli	tegli

tejamli	tovushli	uchli	vaznli
terli	tranzistorli	udlishudli	vijdonli
tig'li	tsianli	ulovli	viqorli
tikanakli	tsiferblatli	umidli	vitaminli
tikanli	tsikli	umrli	vositali
tilsimli	tsilindrli	unli	xafagazakli
tirkamali	tsisternali	unumli	xalatli
tiyinli	tufayli	urg'uli	xantalli
tizginli	tufli	urishig'li	xarakterli
to'lqinli	tugmali	urug'li	xarxashali
to'nli	tukli	uvalijuvali	xatarli
to'zimli	tumtaroqli	uyatli	xatli
to'fonli	turbinali	uyjoyli	xatsavodli
tog'li	turli	uyli	xavfli
tokchali	turoqli	uyquli	xavotirli
tolali	tushovli	uzrli	xayrli
toleli	tushunarli	uzukli	xijolatli
to'lg'oqli	tutqanoqli	vafoli	xinali
tomli	tutqichli	vahimali	xislatli
tonnali	tutunli	vahshatli	xiyli
toqatli	tutuqli	vakolatli	xolli
toqili	tuturiqli	valentli	xonali
toqli	tuvakli	vaqtli	xosiyatli
toshli	tuyg'uli	varaqli	xotinli
to'shli	tuynukli	vasiqali	yag'rinli
to'sinli	tuyoqli	vassajuftli	yarali
to'siqli	tuzakli	vasvasali	yarashiqli
totli	tuzli	vatanli	yarog'li

yaroqli	yolqinli	yuqumli	zardali
yelkadoshyelkali	yoqimli	yurakli	zavolli
yerli/suvli	yoqiqli	yutuqli	zavqli
yetarli	yoqli	yuvuqli	zehnli
yeyimli	yoshli	yuzli	zerikarli
yeyishli	yoshulli	zabtli	ziddiyatli
yiringli	yoziqli	zafarli	zirhli
yo'lli	yukli	zaharli	ziyoli
yodli	yulduzli	zalvarli	ziyonatli
yog'li	yumushli	zararli	ziyonli
yog'ochli	yungli	zarbali	zotli
yolli	yupanchli	zarbli	

+lik

abadiylik	akslilik	arxitektorlik	atamashunoslik
abgorlik	aktyorlik	arxivshunoslik	attorlik
ablaxlik	akusherlik	arzonchilik	avtorlik
acramachilik	aldamchilik	asabbazlik	axloqsizlik
adabiyotshunoslik	amalparastlik	asabiylik	ayg'oqchilik
adabsizlik	amirlik	asalarichilik	ayirmachilik
adiblik	aniqlik	asbobsizlik	ayrilik
adolatsizlik	anqovlik	asirlik	aytaylik
agressivlik	aqidapastlik	askarlik	ayyorlik
ahilchilik	aqllilik	askiyabozlik	azavozlik
ahillik	arabshunoslik	assistentlik	azolik
ahmoqchilik	araqxo'rlik	astarlik	bachalik
ahmoqgarchilik	arizabozlik	astlik	bachchalik
ahmoqlik	artistlik	asudalik	bachchavozlik

bachkanabozlik	bandachilik	bazzozlik	behollik
bachkanagarchilik	bandalik	beadabchilik	behudalik
bachkanalik	bandilik	beadabgarchilik	behududlik
badavlatlik	banditlik	beadablik	behurmatlik
badbahtlik	bandlik	beaxloqlik	bekaslik
badbinlik	bangilik	beayovlik	beklik
badbo'ylik	bankrotlik	bebalik	bekorlik
badfe'llik	baorlik	beboshlik	belbog'lik
badgumonlik	baqqolchilik	beburdlik	belgiyalik
badihago'ylik	baqqollik	bechorachilik	bemacollik
badiiylik	baquvvatlik	bechoralik	bemanigarchilik
badjahllik	baravarlik	becog'lik	bemanilik
badkirdorlik	bardamlik	bedachilik	bemazachilik
badkorlik	barkamollik	bedarmonlik	bemazagarchilik
badnafslik	barqarorlik	bedavlatlik	bemazagarlik
badnomlik	barvastalik	bedilxonlik	bemehrlik
badxohlik	bastakorlik	bedodlik	bemorlik
bag'rikenglik	bastalik	bedorlik	bemulohazalik
bahamcihatlik	battollik	befahmlik	benomuslik
bahodirlik	bavurdoshlik	befarosatlik	beodoblik
bahoiylik	baxillik	befarqlik	beoqibatlik
balandlik	baxtiyorlik	befarzandlik	beozorlik
balandlik	baxtsizlik	beg'amlik	beparvolik
balandparvozlik	baynalmilallik	beg'arazlik	bepisandlik.
balchiqlik	baynalminalchilik	beg'uborlik	bepoyonlik
baliqchilik	bayonchilik	begonalik	bepushtlik
bama'nilik	bayrambozlik	behafsalalik	beqarorlik
bamaylixotirlik	bayramlik	behbudlik	bequvvatlik

berahmlik	birdamlik	bolaparvalik	boysunuvchanlik
berilganlik	birgalik	bolasizlik	boyvachchalik
besabrlk	birinchilik	bolg'abalik	bozagarlik
besarancomlik	birlik	bolig'lik	bozaxo'rlik
besharmlik	birodarkushlik	boqibeg'amlik	bozchilik
beshlik	birodarlik	boqimondalik	bozlik
betamizlik	birpaslik	boqiylik	brakonyerlik
betaraflik	biryoqlamalik	borlik	brigadirlik
betgachaparlik	bitbozlik	boshanglik	bufetchilik
betoqatlik	bitiklik	boshboshdoqlik	bug'doykorlik
betovlik	biyronlik	boshchilik	bug'lanuvchanlik
bevafoik	bobiylik	boshlik	bug'uchilik
bexavotirlik	boburshunoslik	boshqachalik	buklog''lik
bexudlik	bocachilik	boshqalik	bukrilik
beyuzlik	bodilik	boshqorong'ilik	bunchalik
bezorilik	bog'bonchilik	boshtoblik	bunyodkorlik
bezovtalik	bog'bonlik	boshvoqsizlik	buqalamunlik
bichiqlik	bog'chachilik	bosinqilik	butlik
bichiqlik	bog'chilik	bosiqlik	butparastlik
bicildoqlik	bog'dorchilik	bosmachilik	butunlik
bilag'onlik.	bog'dorlik	bosqinchilik	buxgalterlik
bilarmonlik	bog'lik	botmonlik	buyruqbozlik
bilimdonlik	bog'liklik	botqoqlik	buyuklik
bilimsizlik	bog'log'lik	boyamachilik	buzg'unchilik
bilmaslik	boksyorlik	boydoklik	buzg'unlik
bilmoqlik	bolacanlik	boylik	buzmakorlik
binokorlik	bolalik	boyoqchilik	buzoqlik
bioniqlimshunoslik	bolalik	boyoqdorlik	buzuqchilik

buzuqilik	chillik	daftardorlik	dasturxonchilik
buzuqlik	chimzorlik	daholik	dasturxonlik
byurokratlik	chiniqqanlik	dahriylik	dastyorchilik
cakkizlik	chirgilik	dalachilik	dastyorlik
caxiylik	chirkinlik	dallolchilik	davlatchilik
chakchilik	chitfurushtlik	dallollik	davlatmandlik
chalasavodlik	chitgarlik	damgarlik	davomiylik
chalkashlik	chizmachilik	damlik	davriylik
chanqoqlik	chizmakashlik	damlog'lik	daxhsizlik
chapakbozlik	cho'chqachilik	dandanbozlik	daxldorlik
chapaqaylik	cho'ponlik	dangalchilik	daydilik
chapdastlik	cho'ziluvchanlik	dangallik	debitorlik
chaqchaqlik	cho'ziqlik	dangasalik	degrezlik
chaqimchilik	chog'lik	daqallik	dehqonchilik
chaqqonlik	chopag'onlik	daqiqalik	dehqonlik
charchoqlik	chopqirlik	daraxtzorlik	dejurlik
chashnachilik	chorakarlik	darbadarlik	dekadentlik
chavandozlik	chorasizlik	darddoshlik	dekanlik
chayirlik	chorvachilik	dardmanlik	delegatlik
chayqovchilik	chorvadorlik	darmonsizlik	demagoglik
chechanlik	chotoqlik	darslik	deputatlik
chekimlik	choyfurushlik	darslik	devonalik
chekkalik	choyxo'rlik	darveshlik	devorzanlik
cheksizlik	chuchuklik	darveshnamolik	deyarlik
chevarlik	chuqurlik	darvozabonlik	dezertirlik
chidamlilik	d'okondorlik	dashtlik	didbonlik
chigallik	dabdababozlik	dastalik	didlik
chilangarlik	dadillik	dastgohsozlik	diktatorlik

dilbarlik	do'nglik	duradgorchilik	enlik
dildorlik	do'nsalik	duradgorlik	epchillik
dilerlik	do'zandalik	durustlik	epsizlik
dilgirlik	dog'lik	dushmanchilik	erinchaklik
dilkashlik	dog'ulilik	dushmanlik	erkakchilik
dilnavozlik	dohiylik	dutolik	erkaklik
dilovarlik	doktorlik	duyumlik	erkalik
dilozorlik	donishmandlik	e'tiborsizlik	erkinlik
dilrabolik	donjuanlik	echkichilik	erksizlik
dilshodlik	donlik	egalik	erlik
dilsiyohlik	donolik	egarchilik	eronlik
dilso'zlik	donorlik	egarlog'lik	eronshunoslik
diltanglik	doppido'zlik	egasizlik	errayimlik
dilxastalik	doppilik	egilik	ertalik
dilxunlik	dorbozlik	egiluvchanlik	eruvchanlik
dilxushlik	dorifurushlik	egoistlik	eruvchilik
dimlik	dorishunoslik	egrilik	eruvgarchilik
dimog'dorlik	dostlik	ehtiyotkorlik	esdalik
dindorlik	dostonchilik	ehtiyotlik	eshlik
diqqatbozlik	dovdirlik	ehtiyotsizlik	eskilik
diqqatchilik	dovogarlik	ekinchilik	esonchilik
diqqatlik	doyachilik	ekspeditorlik	esonlik
diqqatpozlik	doyalik ebelik.	eksterritoriallik	etiqodsizlik
diqqatsizlik	duduqlik	elatchilik	ezginlik
diqqinafaslik	dukchilik	elatlik	ezgulik
direktorlik	dumbullik	elchilik	ezmalik
dispetcherlik	dunyolik	ellik	f'ellik
diversiyachilik	duoxonlik	emotsionallik	falsafiylik

fanshunoslik	g'alamislik	gadoylik	gocjlik
faoliyatsizlik	g'alizlik	gajirlik	go'shtgirlik
faollik	g'allachilik	galvarslik	graflik
faqirlik	g'allakorlik	ganchkorlik	grajdanlik
farahlik	g'amginlik	gapbozlik	gruntsunoslik
faromushlik	g'ammozlik	gapdonlik	gruppabozlik
farovonlik	g'amxo'rlik	gapxo'rlik	gulchilik
farroshlik	g'animlik	garanglik	gumrohlik
farzandlik	g'arazgo'ylik	gardonkashlik	gurdalik
farzandsizlik	g'ariblik	gavirlik	guruhbozlik
fatihaxonlik.	g'arlik	gazandalik	gustoxlik
fatihlik	g'ashlik	gazetxonlik	guvohlik
fatlasuflik	g'ayirlik	gegemonlik	hadissunoslik
fazogirlik	g'azalchilik	geniallik	haftalik
fidokorlik	g'azalnavislik	geniylik	hajvchilik
fidoyilik	g'azalxonlik	gerbshunoslik	hakamlik
firibgarlik	g'ilaylik	germetiklik	hakimlik
fitnakorlik	g'ildiraksozlik	gidravlik	halollik
fitnalik	g'irromchilik	gilamchilik	halovatsizlik
fohishalik	g'irromlik	gilamdo'zlik	hamdardlik
fohishbozlik	g'ofillik	gilkorlik	hamdo'stlik
folbinlik	g'oliblik	ginachilik	hamishalik
folklorsinoslik	g'oralik	ginaxonlik	hamjihatlik
fotograflik	g'orlik	giyohvandlik	hamkorlik
fuqarolik	g'oyaviylik	go'daklik	hammolchilik
fuqaroparvarlik	g'ururlik	go'llik	hammollik
fusunkorlik	gadolik	go'ristonlik	hammualliflik
g'addorlik	gadoychilik	go'shanishinlik	hamnafaslik

hampolik	hazinlik	huquqshunoslik	iltifotsizlik
hamrohlik	hazirchalik	huquqsizlik	imomatchilik
hamsoyachilik	hemirilik	hurmathsizlik	imomatgarchilik
hang-manglik	hikoyachilik	hushsizlik	imomlik
haqgo'ylik	hikoyanavislik	hushyorlik	individuallik
haqiqatsizlik	hisobchilik	iblislik	injenerlik
haqirlik	hiylagarlik	ichgulik	injiqlik
haqqoniylik	hiylakorlik	ichimlik	inoqlik
haqsizlik	hojatbarorlik	ichkarilik	insofsizlik
harbiylik	hokimlik	ichkilik	insongarchilik
hardamxayollik	holsizlik	ichkilikboz	insoniylik
harfxo'rlik	homiladorlik	ichkilikbozlik	insonlik
harislik	homiyluk	idorachilik	insonparvarlik
haromlik	horg'inlik	ifloslik	inspektorlik
haromxo'rlik	hosildorlik	ifodalilik	instruktorlik
havaskorlik	hotamlik	ifodaviylik	intizomsizlik
havoyilik	hotamtoylik	iftorlik	intizorlik
haybakallachilik	hovliqmalik	ig'vogarlik	invalidlik
haydovchilik	hozirjavoblik	ijadkorlik	ipakchilik
hayitchilik	hozirlik	ijrochilik	ipaklik
hayitlik	hujjatchilik	ikkilik	iqlimshunoslik
haykaltaroshlik	hujumkorlik	ikkifatlik	irodasizlik
hayosizlik	hukmdorlik	ikkiyuzlamachilik	ishbilarmonlik
hayotiylik	hukmronlik	ildamlik	ishchanlik
hayronlik	hunarmandchilik	ilg'orlik	ishonchsizlik
hayvonlik	hunarmandlik	iliqlik	ishonuvchanlik
hazilkashlik	huqqabozlik	ilmsizlik	ishqibozlik
hazilvonlik	huqqabuzarlik	ilojsizlik	ishsizlik

ishtahasizlik	jalloplik	johillik	kafillik
ishyoqmaslik	jallodlik	jo'mardlik	kajbahslik
israfchilik	jamiyatshunoslik	jonbozlik	kallapazlik
israfgarchilik	jamoatchilik	jonfidolik	kalondimog'lik
israfgarlik	jangarilik	jonkuyarlik	kaloriyalilik
issiqlik	jangovarlik	jonlik	kaltabinlik
istaklik	janjankashlik	jonlilik	kaltafahmlik
iste'molchilik	jarlik	jonsaraklik	kamarbastalik
istilochilik	jarrohlik	jonsizlik	kambag'alchilik
isyonchilik	jasoratsizlik	jo'raboshilik	kambag'allik
isyonkorlik	jasurlik	jo'shqinlik	kamchilik
itchilik	javobgarlik	josuslik	kamchillik
itoatgo'ylik	javonmardlik	jovlik	kamhafsasalik
itoatkorlik	jiddiylik	jo'xorikorlik	kamlik
ittifoqlik	jigarchilik	joysizlik	kamoblik
ixchamlik	jildlik	jozibadorlik	kampaniyabozlik
ixtirochilik	jimjimadorlik	judolik	kampaniyachilik
ixtisoslik	jimjitlik	juftlik	kampirlik
ixtiyoriylik	jimlik	jumalik	kamqonlik
iydlik	jinlilik	juvonbozlik	kamsuqumlik
izchillik	jinoyatchilik	juvonlik	kamsuvlik
izoxronlik	jinoyatkorlik	juvonmardlik	kamsuxanlik
jadallik	jipslik	juvozkashlik	kamtarinlik
jadidchilik	jirrakilik	kabelchilik	kamtarlik
jafokashlik	jirtakilik	kabelsozlik	kandakorlik
jafokorlik	jizzakilik	kabobpazlik	kandidatlik
jahongashtalik	jizzaxo'rlik	kabobxo'rlik	kantchilik
jahongirlik	jodugarlik	kafanlik	karaxtlik

karlik	kibrlik	konsullik	kundoshlik
kartabozlik	kichiklik	korchalonlik	kunlik
kartoshkachilik	kinnachilik	ko'rkamlik	kustarchilik
kasallik	kishilik	ko'rnamaklik	kustarlik
kasanachilik	kishisizlik	korollik	kuyinchaklik
kashandalik	kitobiylik	ko'rolmaslik	kuyovlik
kashtachilik	kitobshunoslik	ko'rpalik	kuzatuvchanlik
kashtado'zlik	kitobxonlik	kosagullik	labdirlik
kassirlik	kiyimlik	koshinkorlik	laborantlik
katoliklik	knyazlik	kosibchilik	lachaklik
kattalik	ko'nchilik	kosiblik	lafzsizlik
kattazanglik	ko'ndo'zlik	kostumlik	laganbardorlik
kavushdo'zlik	ko'ngilchanlik	ko'tarinkilik	lahzalik
kayfchilik	ko'ngilsizlik	ko'tarmalik	lalmikorlik
kazzoblik	ko'ngilxushlik	kotiblik	lanjlik
kechalik	ko'pchilik	ko'tohlik	lapashanglik
kechlik	ko'rgilik	ko'ylaklik	laqmalik
keksalik	ko'rlik	ko'zbo'yamachilik	latifabozlik
kelinlik	ko'chatchilik	krepostnoylik	latifago'ylik
kelishmovchilik	ko'chirmachilik	kuchlilik	lavlagikorlik
kelishuvchilik	ko'chmanchilik	kuchsizlik	legallik
kemasozlik	kollegiallik	kufklik	lo'lilik
kengchilik	komandirlik	kulgilik	lo'ttibozlik
kenglik	ko'mirchilik	kullik	loqaydlik
keskinlik	komissarlik	kulolchilik	loygarchilik
ketmonchilik	konchilik	kulollik	loygarlik
keyinchalik	konfutsy(chi)lik	kunchilik	lozimlik
kiborlik	konservatorlik	kundalik	lug'atchilik

lutfkorlik	manmanlik	maymoqlik	minnatdorchilik
ma'dansunoslik	manqalik	maynabozchilik	minnatdorlik
mabelsozlik	mansabparastlik	maynabozlik	mirilik
mag'rurlik	mansublik	ma'yuslik	miroblik
mahallachilik	mantiqiylik	mayxo'rlik	miskarlik
mahallalik	mantiqsizlik	mazdakiylik	miskinlik
mahalliychilik	mardikorchilik	mazhabchilik	mitingbozlik
mahdudlik	mardikorlik	me'morchilik	mo'l-ko'lchilik
mahkamachilik	mardlik	me'morlik	mo'lilik
mahmadonagarchilik	mardumozorlik	mehmondorlik	mo'ynachilik
mahmadonalik	mardumxo'rlik	mehmondo'stlik	modallik
mahrumlik	marhamatsizlik	mehnatsevarlik	moddiylik
mahsuldorlik	ma'rifatchilik	mehribonchilik	moddiyunchilik
maishatbozlik	ma'rifatparvarlik	mehribonlik	moddiyunlik
maishatparastlik	markalik	mensimaslik	mohirlik
majlisbozlik	mas'uliyatsizlik	merganlik	mo'lchilik
makkajo'xorikorlik	mas'ullik	meshchanlik	mo'ltonilik
makkorlik	masalaxonlik	meshkobchilik	monelik
maktabdorlik	mashinachilik	metalshunoslik	moslik
maktabshunoslik	mashinashunoslik	mevachilik	motorsizlik
malollik	mashinasozlik	mijg'ovlik	moyillik
mamlakatshunoslik	mastlik	milliylik	mudarrislik
mamnunlik	masxarabozlik	millotchilik	mudirlik
ma'murchilik	matbaachilik	multiqbozlik	mug'ambirchilik
ma'muriyatchilik	matnshunoslik	multiqsozlik	mug'ambirlik
ma'murlik	mavhumlik	mingboshilik	muhandislik
manbashunoslik	mavjudlik	minglik	muhofazakorlik
mangulik	mayiblik	ministrlilik	muhojirlik

muhrkanlik	mushtoqlik	namlik	nogironlik
muhtojlik	musiqashunoslik	namozlik	nohaqlik
mujmallik	musiqiylik	naqqoshlik	noilojlik
mukammallik.	musofirchilik	naqshbandiylik	noinsofgarchilik
mulkchilik	musofirlik	nashavandlik	noinsoflik
mulkdorlik	mustabidlik	nashriyotchilik	nomardlik
mulohazakorlik	mustahkamlik	nasihatgo'ylik	nomdorlik
mulohazasizlik	mustamlakachilik	naslchilik	nomussizlik
muloyimlik	mustaqillik	nasroniylik	nonko'rlik
mulzamlik	musulmonchilik	nastalik	nontepkilik
mumkinlik.	musulmonlik	navbatchilik	nopisandlik
mumtozlik	mutanosiblik	navoiyshunoslik	norinxo'rlik
munajjimlik	mutaxassislik	navro'zlik	noshirlik
munavvarlik	mutelik	nayrangbozlik	noshukurchilik
munchalik	muttahamchilik	nayzabozlik	noshukurlik
munofiqlik	muttahamgarchilik	nazmbozlik	notekislik
munoqashachilik	muttahamlik	neklik	notinchlik
muovinlik	muvaqqiyatsizlik	neytrallik	novatorlik
muqovachilik	muzeyshunoslik	nimkorlik	novvoylik
muqovasoqlik	muzikashunoslik	nisbiylik	noziklik
murabbiylik	muzlik	nisfkorlik	o'chlik
murosachilik	muztarlik	nishablik	o'g'illik
murosasizlik	nafaslik	noaniqlik	o'g'ilsizlik
murosasozlik	nafislik	nobakorlik	o'g'irlik
muruvvatsizlik	naflilik	nobudgarchilik	o'tkazuvchanlik
musaffolik	nahorlik	nobudgarlik	obdorlik
mushakbozlik	nama'qulchilik	nochorlik	obduzdlik
mushtaraklik	namgarchilik	nodanlik	obektivlik

objektivlik	o'g'rilik	omillik	o'rindoshlik
obodonchilik	o'gaylik	ommaviylik	oriqlik
obodonlik	o'girig'lik	omonlik	oriyatsizlik
obrazlilik	ohangdoshlik	onalik	o'rlik
ocharchilik	oilachilik	onasizlik	o'rmonchilik.
ochiqqo'llik	o'jarlik	o'nboshilik	o'rmonlik
ochko'zlik	ojizlik	o'ng'aylik	o'rmonshunoslik
ochlik	okeanshunoslik	o'ng'aysizlik	oromsizlik
odamgarchilik	o'ksiklik	o'ngchilik	o'roqchilik
odamiylik	o'ktamlilik	ongsizlik	orsizlik
odamkushlik	olalik	o'nlik	o'rtaasrchilik
odamlilik	olaog'izlik	onlilik	o'rtalik
odamparvarlik	o'larmonlik	o'nqir-cho'nqirlik	ortiqroq
odamshavandalik	olaylik	o'ntalik	ortiqchalik
odamxo'rlik	olchoqlik	o'pqqinlik	ortiqlik
odillik	olibso'tarlik	o'pqqonlik	o'rtoqchilik
odmigarchilik	oliftagarchilik	optimistiklik	o'rtoqlik
oftobparastlik	oliftalik	oqillik	orzumandlik
og'a-inigarchilik	olimlik	o'qituvchilik	o'sallik
og'a-ininlik	o'limlik	oqlik	o'shanchalik
og'alik	o'limtiklik	oqsoqlik	oshiftalik
og'ayinchilik	olislik	oquvchanlik	oshiqlik
og'aynigarchilik	olijjanoblik	oralik	oshkoralik
og'aynilik	o'lkashunoslik	orastalik	oshlik
og'irchilik	olovbardoshlik	oratorlik	oshna-og'ayinchilik
og'irlik	oltilik	o'rdalik	oshna
og'izlik.	omadsizlik	orifik	og'ayingarchilik
og'machilik	omilkorlik	orifik	oshpozlik

oshxo'rlik	o'ynashlik	parovozsozlik	peshvozlik
o'simlik	oynasozlik	paroxodchilik	peslik
o'simlikshunoshlik	o'zbekchilik	parrandachilik	pessimistlik
osiylik	o'zbeklik	partiyaviylik	pichoqbozlik
o'smirlik	o'zbilarmonlik	partizanchilik	pichoqchilik
osonlik	o'zboshimchalik	partizanlik	pilik
osonlikcha	ozchilik	parvosizlik	pillachilik
osoyishtalik	ozg'inlik	passivlik	pillakashlik
o'spirinlik	o'zgalik	pastkashlik	pillakorlik
o'suvchanlik	o'zgaruvchanlik	pastlik	pirlik
otalik	o'zibo'larchilik	pastqamlik	pishiqchilik
otarchilik	o'zlik	pasttekislik	pishiqlik
otashparastlik	ozodagarchilik	pattachilik	pismiqlik
o'tinkashlik	ozodalik	paxtachilik	pivoxo'rlik
o'tkirlik	ozodlik	paxtakorlik	piyonistalik
o'tparastlik	pahlavonlik	paxtalik	plagiatorlik
o'troqlik	pakanalik	paychilik	plastiklik
ovchilik	palovxo'rlik	payg'ambarlik	podachilik
ovoragarchilik	paltolik	paypovlik	podshohlik
ovoralik	panjarasozlik	paysalik	podsholik
ovsarlik	panjshanbalik	payshanbalik	pokizalik
ovshunoslik	parabolik	pazandachilik	polizchilik
o'xshashlik	parashyutchilik	pazandalik	polvonlik
o'ychanlik	pardozvozlik	pechanlik	popopchilik
oydinlik	parishonlik	pedagoglik	poraxo'rlik
o'yinqaroqlik	parishonxotirlik	pedantlik	posbonlik
oylik	parlamentchilik	peshinlik	po'stindo'zlik
o'ymakorlik	parokandalik	peshqadamlik	po'stinlik

poyabzalchilik	qarilik	qimizho'rlik	qizikchilik
poyakilik	qarindoshchilik	qimmatchilik	qizillik
poyloqchilik	qarindoshlik	qimorbozlik	qiziqqonlik
prezidentlik	qarollik	qing'irlik	qiziquvchanlik
printsipiallik	qaroqchilik	qirg'inchilik	qizlik
proportsionallik	qarorbozlik	qirlik	qo'g'irchoqbozlik
pulsizlik	qarovsizlik	qiroatchilik	qo'mondonlik
puxtalik	qarsakbozlik	qiroatxonlik	qo'nimlik
qabihlik	qarshilik	qirollik	qo'nimsizlik
qadoqchilik	qartabozlik	qiron(gar)chilik	qo'ni-qo'shinchilik
qadrdonlik	qashshoqlik	qishlik	qo'noqlik
qadrshunoslik	qassobchilik	qishloqchilik	qo'pollik
qahatchilik	qassoblik	qishloqlik	qo'poruvchilik
qahatlik	qat'iylik	qisinqilik	qo'riqchilik
qahromanlik	qat'iyatsizlik	qissachilik	qo'rqoqlik
qalandarlik	qattiqchilik	qissago'ylik	qo'rqqulik
qalbakichilik	qattiqlik	qissanavislik	qo'shinchilik
qalbakilik	qattiqqo'llik	qissaxonlik	qo'shiqchilik
qalблиk	qayerlik	qistalanglik	qo'shmachilik
qalinlik	qayiksozlik	qistiriqlik	qo'ychilik
qallobchilik	qaylik	qitimirlik	qobillik
qalloblik	qaymoqhorlik	qiyalik	qochqinlik
qamishzorlik	qayroqbozlik	qiyamalik	qodirlik
qanchalik	qaysarlik	qiyinchilik	qofiyabozlik
qandolatchilik	qichiklik	qiyinlik	qofiyadoshlik
qarama-qarshilik.	qilchalik	qiyiqchilik	qog'ozbozlik
qaramlik	qilichbozlik	qiyiqlik	qoidabuzarlik
qardoshlik	qilvirlik	qizg'inlik	qoloqlik

qoniqquvlik	qulaysizlik	rangdorlik	ritsarlik
qonlik	quldorlik	ranginlik	rixtagarlik
qon-qardoshlik	qulfchilik	rangsizlik	riyokorlik
qonsizlik	qulfloklik	raqiblik	rizolik
qonunbuzarlik	qullik	raqqoslik	rizosizlik
qonunchilik	quloqlik	rasidalik	ro'yixushlik
qonuniylik	qurbonlik	rasmiyatchilik	robitasizlik
qonunshunoslik	qurg'oqchilik	rasolik	rohatsizlik
qonunsizlik	qurtchilik	rassomchilik	romanchilik
qonxo'rlik	qurumsoqlik	rassomlik	romannavislik
qorako'lchilik	quruqchilik	rasvochilik	romsozlik
qoramolchilik	quruqlik	rasvogarchilik	ro'shnolik
qorilik	qushchilik	rasvolik	rostgo'ylik
qorlik	qutidorlik	ratsionalizatorlik	rostlik
qorong'ilik	quvlik	ravonlik	ro'zg'o'rchilik
qorovulchilik	quvnoqlik	ravshanlik	rozichilik
qorovullik	quvvatsizlik	razillik	rozilik
qoshiqchilik	quyonchilik	reallik	rozi-rizolik
qotillik	radioaktivlik	redaktorlik	ruhsizlik
qovunchilik	rahbarlik	rejasizlik	sabiylik
qovunho'rlik	rahmdillik	rejissyorlik	sabotsizlik
qoyagirlik	rahmsizlik	rentabellik	sabrlilik
qozibozlik	rahnamolik	repetitorlik	sabrsizlik
qozilik	raislik	reportyorlik	sabzavochilik
quda-anda(chi)lik	raiyparvarlik	rezavorchilik	sadoqatsizlik
qudalik	raketabozlik	rindlik	safarbarlik
qudqchilik	raketasozlik	rioyasizlik	safsatachilik
qulaylik	ramziylik	rishva(t)xo'rlik	saharlik

sahhoflik	savatchilik	shabko'rlik	shaydoylik
saktalik	savdogarchilik	shablonchilik	shayhlik
sallalik	savdogarlik	shafqatsizlik	shaytonlik
salloxlik	savodlilik	shaharchilik	she'rshunoslik
salomatlik	savodsizlik	shaharlik	sheflik
salqinlik	savodxonlik	shahidlik	sherikchilik
samaradorlik	saxovatpeshalik	shakarguftorlik	sheriklik
samimiyyatsizlik	saxtakorlik	shakarpazlik	she'rxonlik
samimiylik	saxtalik	shakkoklik	shialik
samolyotsozlik	sayhonlik	shaklik	shifobaxshlik
samovarchilik	sayoqlik	shaldir-shuldirlik	shifolik
san'atkorlik	sayozlik	shallaqilik	shikoyatbozlik
san'atshunoslik	sazovorlik	shaloqlik	shilqimlik
sandiqsozlik	sehrgarlik	shamgarlik	shimarig'lik
sangtaroshlik	sekinlik	shanbalik	shimollik
sanitarlik	sekratarlik	shapshaklik	shiradorlik
sansalorchilik	selektsiyachilik	sharmandachilik	shiralik
sansalorlik	semizlik	sharmandagarchilik	shirapazlik
sarbastlik	senchalik	sharmandalik	shiravorparvazlik
sargardonlik	sergaklik	sharmisorlik	shirinlik
sariqlik	sergaplik	sharobxo'rlik	shirinso'zlik
sarosimalik	serobchilik	sharqlik	sho'rlik
sarroflik	serobgarchilik	sharqshunoslik	sho'xlik
sarsongarchilik	serobgarlik	shartakilik	shodlik
sarson-sargardonlik	seroblik	shashlik	shodmonlik
sartaroshlik	serpushlik	shaxsiyatparastlik	shodonlik
sarxushlik	sezgirlik	shaxtyorlik	shogirdlik
sassiqlik	sezuvchanlik	shaydolik	shohlik

shoirlik	sinuvchanlik	sofdillik	stanoksozlik
sholichilik	sinxronlik	soflik	stenografistlik
sholikor	sipogarchilik	sog'lomlik	stixiyachilik
sholikorlik	sipogarlik	sohibkorlik	stixiyalilik
shomonlik	sipohgarchilik	sokinlik	studentlik
shoshma-shosharlik	sipohlik	soldatlik	subutlilik
shoshqaloqlik	sipolik	somelik	subutsizlik
shoshqinlik	siqiluvchanlik	somiyshunoslik	subyektivlik
shpionlik	siqqlik	somsapozlik	sudbozlik
shtrurmchilik	sirg'alik	soqchilik	sudlanganlik
shturmbozlik	sirkorlik	soqiylik	sufiylik
shuhratparastlik	siyg'oqlik	soqovlik	sug'dshunoslik
shukronalik	siyosatbozlik	so'qqaboshlik	sultonlik
shumlik	siyqalik	so'taklik	suqlik
shumshuklik	siyraklik	sotqinlik	suratkashlik
shunchalik	slavyanshunoslik	sovchilik	surbetlik
shuursizlik	so'filik	sovungarlik	surlik
sidqidillik	so'fiylik	sovuqchilik	sustkashlik
sihatlik	so'lg'inlik	sovuqlik	sustlik
sihat-salomatlik	so'mlik	sovuqqonlik	sutchilik
silliqlik	so'niqlik	soyaparvarlik	sutkalik
simmetriklik	so'qirlik	soylik	sutxo'rlik
simvolik	soatsozlik	so'zamollik	suvchilik
sinamoqchilik	sobitqadamlik	so'zbozlik	suvlik
sinchilik	sochiluvchanlik	so'zlik	suvoqchilik
sinchkovlik	soddadillik	so'zlilik	suvsizlik
singillik	soddalik	so'zsizlik	suvsoqlik
siniqlik	sodiqlik	stabillik	suxanbozlik

suxandonlik	talonchitalonchilik	targ'ibotchilik	tekinxo'rlik
suxanvarlik	tamagirlik	tarihixlik	tekischilik
suyug'oyoqlik	tamakichilik	tarixshunoslik	tekislik
suyuqlik	tanballik	tarjimachilik	tekissizlik
ta'sirchanlik	tandirchitanishlik	tarjimanlik	telbalik
tabaalik	tanfurushlik	tarjimashunoslik	telefonbozlik
tabaasozlik	tangchilik	taroqchilik	telpakdo'zlik
tabaqachilik	tanglik	tarqoqlik	temirchilik
tabelchilik	tanholik	tartisizlik	tendentsiozlik
tabiatshunoslik	tanishsizlik	tarxashlik	tengkunlik
tabibchilik	tanqidbozlik	tashabbuskorlik	tenglik
tabibgarchilik	tanqidchilik	tashkilotchilik	tengsizlik
tabiblik	tanqischilik	tashviqotchilik	tentaklik
tabiiylik	tanqislik	taslimchilik	tepalik
tabobatchilik	tansihatlik	tasviriylik	teranlik
tadbirkorlik	tansog'lik	tavakkalchilik	tergovchilik
tadqiqotchilik	tantanabozlik	tayyorgarchilik	terrorchilik
taglik	tantilik	tayyorgarlik	terslik.
tahlikali	tantiqlik	tayyorlik	teskarilik
tajanglik	taqachilik	tazkirachilik	teskarisichilik
tajovuzkorlik	taqchillik	teatrshunoslik.	tezkorlik
tajribakorlik	taqiqchilik	tegajaklik	tezlik
tajribasizlik.	taqirlik	tegirmonchilik	tig'izlik
takabburlik	taqlidchilik	tegishlik	tikuvchilik
takallufsizlik	taqrizchilik	teglik	tilamchilik
takasaltanglik	taqvodorlik	tejamkorlik	tilchilik
talabchanlik	tarafkashlik	tejamlilik.	tilmochlik
talmudchilik	taranglik	tejamsizlik	tilshunoslik

tilyog'lamachilik	tomlik	tovuqchilik	tuyakashlik
tilyog'lamalik	tomoshabinlik	to'ygarchilik	tuzog'lik
tinchlik	to'ntarig'lik	tozalik	uchlik
tinchsizlik	topag'onlik	traktorchilik	uchuvchilik
tiniqlik	to'polonchilik	traktorsozlik	uclubshunoslik
tinlik	topqirlik	trenerlik	uddaburo(n)lik
tipiklik	toqatsizlik	tsiklik	ukalik
tirandozlik	to'qaylik	tsitatabozlik	ulfatchilik
tirikchilik	to'qchilik	tubsizlik	ulug'lik
tiriklik	to'qimachilik	tugallik	ulug'sifatlik
tirriqlik	to'qlik	tuguklik	ulug'vorlik
tixirlik	to'qqizlik	tuhmatchilik	umidsizlik
tiyinlik	to'quvchilik	tulkilik	umidvarlik
to'kinchilik	to'rachilik	tullaklik	umrdoshlik
to'kislik	torlik	tumanlik	umrguzaranlik
to'lalik	tormozlik	tundlik	umrlik
to'nglik	to'rtburchaklik	tunukachilik	umumiyylik
to'yimlilik	tortinchoqlik	tuproqshunoslik	unchalik
to'ylik	to'rtlik	turg'unlik	unumdorlik
to'zimlilik	toshbag'irlik	turkchilik	urug'chilik
tobelik	toshtaroshlik	turkiyshunoslik	urug'lik
to'g'irlik	to'sinlik	tushkunlik	urug'shunoslik
tog'lik	to'siqlik	tushlik	ustachilik
tokarlik	to'sqinlik	tushunmovchilik	ustakorlik
tokchilik	totuvchilik	tutchilik	ustalik
tolerantlik	totuvlik	tutqunlik	ustomonlik
tolesizlik	tovarshunoslik	tutriqsizlik	ustozlik
tomizg'ilik	tovlamachilik	tuyachilik	ustunlik

uyatchanlik	vayronalik	xarilik	xiyonatgarlik
uyatsizlik	vayrongarchilik	xaritashunoslik	xiyonatkorlik
uyg'unlik	vayronlik	xarobalik	xizmatkorlik
uyqusizlik	vaysaqilik	xaroblik	xodimlik
uysozlik	vazirlik	xasislik	xoinlik
uyushqoqlik	vazminlik	xastadillik	xo'jalik
uzoqlik	vaznsizlik	xastalik	xo'jasizlik
uzumchilik	vegetarianlik	xatolik	xo'jayinlik
va'dabozlik	vijdonsizlik	xattotlik	xokisorlik
va'zxonlik	vinochilik	xavfsizlik	xolislik
vafodorlik	voizlik	xavotirlik	xomtamalik
vafosizlik	voqelik	xayolchanlik	xomushlik
vagonsozlik	vorislik	xayolparastlik	xonlik
vahhobiylik	vositachilik	xayolparishonlik	xoqonlik
vahshiylik	vrachlik	xayrixohlik	xorlik
vakillik	xabarkashlik	xayriyatlik	xo'rlik
valentlik	xabarsizlik	xazinachilik	xorlik-zorlik
vallamatlik	xafachilik	xazonrezgilik	xor-zorlik
vaqtichog'lik	xafagarchilik	xeshlik	xoslik
vaqtinchalik	xafalik	xijillik	xotinlik
vaqtixushlik	xalifalik	xijolatlik	xotinsizlik
vasiylik	xaloskorlik	xijolatpazlik	xotirjamlik
vassallik	xalqchilik	xilma-xillik	xudbinlik
vatanfurushlik	xalqchillik	xiralik	xudojo'ylik
vatangadorlik	xalqparvarlik	xiristianlik	xumorgarchilik
vatanjudolik	xalturachilik	xitlik	xumorlik
vatanparvarlik	xamsachilik	xitoyshunoslik	xunobatgarchilik
vayronagarchilik	xanjarbozlik	xiyonatchilik	xunoblik

xunrezlik	yalang'ochlik	yerlik	yomg'irlik
xunuklik	yalanglik	yetakchilik	yomonlik
xunxo'rlik	yalhaklik	yetimlik	yomonotlik
xurramlik	yalinchoqlik	yetishmovchilik	yoqalik
xursandchilik	yalqovlik	yettilik	yoqimlilik
xursandlik	yaltoqlik	yetuklik	yorqinlik
xushbahralik	yamoqchilik	yeyimlik	yorug'lik
xushbichimlik	yangilik	yig'iqlik	yoshlik
xushfe''llik	yaqinlik	yig'loqilik	yotlik
xushmanzaralik	yaramaaclik	yigitchilik	yovchilik
xushmulozimatlilik	yaratuvchilik	yigitlik	yovgarchilik
xushmuomalalik	yarimchilik	yillik	yovlik
xushnudlik	yarimtalik	yilqichilik	yovqurlik
xushomadgo'ylik	yarog'sozlik	yirtqichilik	yovuzlik
xushro'ylik	yasamalik	yo'g'onlik	yovvoyilik
xushta''mlik	yashillik	yo'lboshchilik	yoymachilik
xushtabiatlik	yashiriqlik	yo'lsizlik	yo'zishmabozlik
xushtakalluflik	yasog'lik	yo'qchilik	yo'zlik
xushtakalluflilik	yassilik	yo'qlik	yo'zuvchilik
xushtorlik	yaxlitlik	yodgorlik	yugurdaklik
xushvaktlik	yaxshilik	yog'iylik	yuksaklik
xushxonlik	yegilik	yog'ochsozlik	yul'dizshunoslik
xushxulqlik	yegulik	yolg'izlik	yulg'ichlik
xushyoqmaslik	yegulik-ichgurlik	yolg'onchilik.	yumaloqlik
xususiylilik	yengillik	yolg'onlik	yupatgulik
yakkaboshchilik	yengiltaklik	yo'lto'sarlik	yuqorilik
yakkalik	yengil-yelpilik	yomg'irgarchilik	yu'raksizlik
yakshanbalik	yenglik	yomg'irgarlik	yurgilik

yuristlik	zakiylik	zarurlik	ziyraklik
yurtchilik	zamonasozlik	zaxkashlik	zo'rvonlik
yurtgarchilik	zamonaviylik	zaxlik	zo'rlik
yuvoshlik	zaranglik	zebolik	zoelik
yuzakichilik	zararkunandachilik	zidlik	zohidlik
yuzlik	zararkunandalik	zig'irchalik	zolimlik
yuzsizlik	zarbdorlik	zilzilashunoslik	zorlik
yuztalik	zardabozlik	zinokorlik	zudlik
yuzxotirchilik	zardo'zlik	ziqlik	zukkolik
zabardastlik	zardushtiylik	ziqnalik	zullisonaynlik
zabunlik	zargarlik	ziroatchilik	
no+			
noaniqlik	nodanlik	noinsoflik	nopisandlik
nobakor	nodarkor	nomardlik	noshukurchilik
nobakorlik	nogironlik	nomussiz	noshukurlik
nobudgarchilik	nohaqlik	nomussizlik	notamom
nobudgarlik	noilojlik	nonko'rlik	notekislik
nochorlik	noinsofgarchilik	nontepkilik	notinchlik
+poz			
gijdapoz	oshpoz	somsapoz	
+raq			
o'traqlik	o'yinqaraqlik	qo'ng'iraqli	
+soz			
chinnisoz	panjarasoz	shaharsoz	tobutsoz
kemasoz	qayiqsoz	shishasoz	traktorsoz
muqovasoz	qurolsoz	soatsoz	tunukasoz
oynasoz	sandiqsoz	stanoksoz	uysoz

uzangisoz	yo'lsiz	zamonasoz	
yarog'soz	yog'ochsuz		
+simon			
bochkasimon	dumsimon	jannatsimon	to'lqinsimon
burgutsimon	egarsimon	kumushsimon	vintsimon
changsimon	g'allasimon	naysimon	yoysimon
daraxtsimon	gazsimon	odamsimon	yuldzsimon
derazasimon	gumbazsimon	oynasimon	
doirasimon	hazilsimon	spiralsimon	
+siz			
adabsiz	belgisiz	chiroysiz	ehtirossiz
adalsiz	bezaksiz	chorasiz	ehtiyotsiz
adolatsiz	bichimsiz	dalilsiz	ekusviz
adoqsiz	bilimsiz	daraksiz	ensiz
ahamiyatsiz	bog'ichsiz	darmonsiz	epsiz
andishasiz	bog'lovchisiz	dasturxonsiz	erksiz
aqlsiz	bolasiz	davomsiz	ersiz
asossiz	bolimsiz	davosiz	essiz
axloqsiz	bolishsiz	daxhlsiz	etaksiz
ayovsiz	boqimsiz	didsiz	etiqodsiz
aziyatsiz	boshpanasiz	dinsiz	etsiz
bahosiz	boshsiz	diqqatsiz	fahmsiz
bahrasiz	boshvoqsiz	diyonatsiz	falokatsiz
baqosiz	burdsiz	dom-daraksiz	faoliyatsiz
barakasiz	chegarasiz	e'tiborsiz	farasatsiz
bardoshsiz	cheksiz	e'tirozsiz	farishtasiz
baxtsiz	chidamsiz	egasiz	farog'atsiz

farqsiz	hidsiz	imtihonsiz	jonsiz
farzandsiz	himmatsiz	imzosiz	jonsizlik
fayzsiz	himoyasiz	inobatsiz	jo'yasiz
firqasiz	hisobsiz	insofsiz	joysiz
foydasiz	hissiz	intihosiz	kafansiz
g'alatsiz	hiylasiz	intizomsiz	kamchiliksiz
g'alvasiz	holsiz	ipsiz	kayfsiz
g'amsiz	homiysiz	iqtidorsiz	keraksiz
g'arazsiz	hosilsiz	irodasiz	kimsasiz
g'archsiz	hududsiz	ishonchsiz	kishisiz
g'avg'osiz	hunarsiz	ishsiz	ko'ngilsiz
g'ayratsiz	huquqsiz	ishsizlik	ko'rimsiz
g'oyasiz	hurmat-siz	ishtahasiz	ko'rksiz
g'uborsiz	hushsiz	ishtiyoqsiz	ko'zsiz
g'ulg'ulasiz	husnsiz	ishtonsiz	kuchsiz
g'ussasiz	ibosiz	istehzosiz	lafzsiz
go'shtsiz	idroksiz	istiqbolsiz	lavozimsiz
hadiksiz	iffatsiz	istisnosiz	layoqatsiz
hadsiz	ifodasiz	itoatsiz	lazzatsiz
hafsalasiz	ijozatsiz	ixtiyorli-	luzumsiz
hajiksiz	ilmoqsiz	ixtiyorsiz	madaniyatsiz
halovatsiz	ilmsiz	ixtiyorsiz	madorsiz
hamiyatsiz	ilojsiz	iymonsiz	majolsiz
haqsiz	ilovasiz	jangsiz	makonsiz
harakatsiz	iltifotsiz	janjalsiz	ma'lumotsiz
haroratsiz	imkonsiz	jarangsiz	manfaatsiz
hashamsiz	imonsiz	javobsiz	ma'nosiz
hayosiz	imsiz-dimsiz	jilovsiz	mansabsiz

mantiqsiz	o'g'ilsiz	paranjisiz	qonsiz
marhamatsiz	obro'(y)siz	pardasiz	qonunsiz
mas'uliyatsiz	odobsiz	pardozsiz	qovushimsiz
maslaksiz	ogohlantirishsiz	partiyasiz	qulaysiz
mevasiz	ohorsiz	parvosiz	qulfsiz
minnatsiz	oilasiz	perspektivasiz	quloqsiz
mislsiz	o'ksiz	plansiz	quntsiz
miyasiz	o'lchovsiz	poyonsiz	qurolsiz
motorsiz	omadsiz	printsipsiz	qusursiz
mubolag'asiz	omonsiz	pulsiz	qutsiz
muddatsiz	onasiz	pulsizlik	quvvatsiz
mulohazasiz	o'ng'aysiz	qadrsiz	rahmsiz
murosasiz	ongsiz	qanoatlanarsiz	rangsiz
muruvvatsiz	o'pkasiz	qanoatsiz	rejasiz
mustasnosiz	oqibatsiz	qarorsiz	relssiz
muvaqqiyatsiz	o'rinsiz	qarovsiz	rentabelsiz
nafsiz	oriyatsiz	qatiqsiz	rioyasiz
najotsiz	oromsiz	qat'iyatsiz	ruhsiz
namaksiz	orsiz	qayg'usiz	ruxsatnamosiz
nasibasiz	o'timsiz	qimmatsiz	ruxsatsiz
naslsiz	ovozsiz	qiyinchiliksiz	sababsiz
natijasiz	o'xshashsiz	qiyossiz	sabotsiz
nazoratsiz	o'xshovsiz	qo'lsiz	sabrsiz
nihozasiz	oydinsiz	qo'nimsiz	sadoqatsiz
nihozatsiz	oyoqsiz	qo'rqinchsiz	salmoqsiz
nikohsiz	oysiz	qo'rquvsiz	samarasiz
nom-nishonsiz	o'zgarishsiz	qobiliyatsiz	samimiyatsiz
nomussiz	panohsiz	qoniqarsiz	sanoqsiz

savodsiz	son-sanoqsiz	tayinsiz	unsiz
sevimsiz	sonsiz	tejamsiz	unumsiz
sezgisiz	sonsiz-sanoqsiz	tekissiz	uquvsiz
shabnamsiz	so'roqsiz	temizsiz	urg'usiz
shafqatsiz	sotuvchisiz	tengsiz	uyatsiz
shaksiz	so'zsiz	tergovsiz	uyqusiz
shamolsiz	spirtsiz	tilsiz	uysiz
sharmsiz	standartsiz	tinchsiz	uzluksiz
sharofatsiz	subutsiz	tinimsiz	uzrsiz
sharphasiz	suvoqsiz	tinkasiz	va'dasiz
shartsiz	suvsiz	tishsiz	vafosiz
shavqsiz	ta'limsiz	tiyiqsiz	vaqtsiz
shifosiz	ta'msiz	tizginsiz	vaznsiz
shijoatsiz	ta'sirsiz	to'liqsiz	vijdonsiz
shikastsiz	taalluqsiz	tolesiz	vositasiz
shirasiz	tadbirsiz	toqatsiz	xabarsiz
shov-shuvsiz	tagsiz	to'siqsiz	xarxashasiz
shoxsiz	tajribasiz	tovushsiz	xatarsiz
shtatsiz	takallufsiz	to'xtovsiz	xatosiz
shubhasiz	talantsiz	tuksiz	xat-savodsiz
shudsiz	taloqsiz	tushuniksiz	xavfsiz
shuursiz	tamsiz	tussiz	xavotirsiz
sifatsiz	tarbiyasiz	tutqichsiz	xosiyatsiz
sihatsiz	taroqsiz	tuturiqsiz	xotinsiz
simsiz	tarovatsiz	tuyg'usiz	xudosiz
sistemasiz	tartibsiz	tuzaksiz	yarog'siz
so'ngsiz	tashvishsiz	tuzsiz	yaroqsiz
sog'imsiz	tavfiksiz	umidsiz	yersiz

yo'lsiz	yuqumsiz	yutuqsiz	zotsiz
yoqimsiz	yuraksiz	yuvuqsiz	
yoziqsiz	yuruvsiz	yuzsiz	
yumushsiz	yutqiziqsiz	zararsiz	
+tacha			
birtacha	ikkitacha		
+toy			
hotamtoylik			
+zor			
ancirzor	irg'ayzor	o'rmonzor	savag'ichzor
anorzor	jiydozor	o'tzor	shaftolizor
archazor	jo'xorizor	palmazor	shuvoqzor
bambukzor	kanapzor	paxtazor	tamakizor
binafshazor	karamzor	pinchanzor	terakzor
bodomzor	ko'chatzor	pistazor	tikanzor
bolutzor	ko'kalamzor	qamishzor	tokzor
botqoqzor	ko'katzor	qarag'ayzor	tolzor
bug'doyzor	limonzor	qayinzor	to'qayzor
burganzor	lolazor	qiyoqzor	toshzor
chamanzor	mardumozor	qo'g'azor	tsenzor
changalzor	maysazor	qo'shmozor	uzumzor
chorbozor	mevazor	qorong'izor	vayronazor
daraxtzor	nokzor	quroqzor	xurmozor
ekinzor	obzor	rovochzor	yantoqzor
emanzor	o'lanzor	sabzavotzor	yo'ng'chqazor
g'allazor	olchazor	saksovlzor	yovshanzor
g'ishazor	olmazor	sangzor	yulg'unzor
giloszor	o'rikzor	sarvzor	zarangzor

zaytunzor

zirazor

+shunos

kinoshunos

okeanshunos

sharqshunos

tuproqshunos

kitobshunos

o'lkashunos

siyosatshunos

turkiyshunos

lug'atshunos

o'rmonshunos

slavyanshunos

urug'shunos

metalsunos

paxtashunos

somiyshunos

xitoyshunos

musiqashunos

qadimshunos

sug'dshunos

zarshunos

muzeyshunos

qadrshunos

tabiatshunos

muzikashunos

qiymatshunos

tarixshunos

nabototshunos

qonunshunos

tilshunos

navoiyshunos

san'atshunos

tovarshunos

+lik (+li ishlevinde)

badböylik

fatihlik

o'chlik

shifolik

barvastalik

g'oyaviylik

o'zbeklik

shimollik

belgiyalik

gurdalik

pahlavonlik

vaqtinchalik

bozlik

ipaklik

qayerlik

xushtakalluflik

dog'lik

jahongashtalik

qaylik

yasog'lik

donlik.

jonlik

qonxo'rlik

eronlik

kaloriyalik

rentabellik

Ek 2: İsimden İsim Yapım Ekleri İle Türemiş İsimler Sözlüğü

~A~

abadiylik: sonsuzluk.

abgor: matemli, acıklı, üzücü, hüznü, elim.

abgorlik: acınacak durum, sefil ve üzücü vaziyet, acınası hal.

ablaxlik: aptmöç.ömallık.

avariyachi: kaza gibi acil durum çalışanı.

avrodchi: dua okuyan kimse.

avrokchi: aldatıcı, baştan çıkarıcı.

avtomatchi: otomatik savaş silahı kullanan savaşçı.

avtorlik : yazarlık.

agressivlik : agresiflik, agresif hal-hareket.

adabiyotchi: edebiyatçı, edebiyat ile ilgilenen kişi.

adabiyotshunoslik: edebiyat profesörlüğü.

adabli: güzel ahlaklı.

adabsiz: etik davranışlar dışında bulunan kimse.

adabsizlik: etik davranışlar dışında bulunmak, ahlaka uygun davranmamak.

adalsiz: sayısız.

adiblik: yazarlık.

adolatli: adaletli.

adolatsiz: adalet yoksunu, adaletsiz.

adolatsizlik: adaletsiz davranmak.

adoqsiz : yeminsiz.

ayovsiz: acımasız, amansız,şefkatsiz.

ayozli : soğuk, ayazlı, rüzgarlı.

ayoqchi: şarap dolduran kimse, saki.

acramachilik ayrılmak, ayrılma eylemi: .

azavozlik: aşırı üzüntü,yas matem durumu.

aziyatli: acılı,ızdıraplı .

aziyatsiz: meşakatsiz, uğraştırmayan.

azabli azap veren, ızdıraplı

azotli: içerisinde azot bulunan.

aybdor: fail, suçlu.

ayblanuvchi sanik, suçlu

ayyorlik: aldatma,hileli davranış

ayirmachi: iki kişi arasında ayırım yapan kişi

ayirmachilik: yanlış davranma, ayrımcılık yapma.

aylanish : devir etme, dönme.

aynamachi: değişken.

aynimachi: değişken.

ayrilik : ayrılık, ayrı olma durumu.

ayrilish : ayrılış, ayrılık.

ayricha : ayrı, ayrıca.

aytaylik : diyelim ki, söz gelimi, söz gelişi.

aytarli : kayda değer, yeterli, söylenmeye değer, önemli.

aytganday-dek : akla gelmişken, söz arasında, bir de.

aytgancha: akla gelmişken, söz arasında, bir de

ayg'oqchi: casus, muhbir: :

ayg'oqchilik: casusluk.

akildoq: bilip bilmeden konuşn, gezeze.

aksilinqilobchi: karşıt, devrimci.

aksincha: aksine, tersine, bilakis.

aksicha: aksice, aksi olarak.

akslik: aksilik.

aktyorlik: aktörlük, oyunculuk.

akusherlik: kadın doğum .

alamdor: bir askeri birliğin önünde bayrağı ya da sancağı taşıyan kimse. önder, lider.

alamli acikli, acili, elemli: .

alangali: alevli, ateşli.

alacha: alaça(bir tür kavun türü).

aldamchi: aldatıcı, dolandırıcı.
aldamchilik: dolandırıcılık.
aldaqchi: kalles, sahtekâr, yalancı.
alyorchi: düzenbaz: :
alloma: âlim.
aloqali: alakalı, ilişkili.
aloqachi: : irtibat, muharebeci
alqandoz: palyaço.
amaldor: devlet memuru, görevli.
amaliyotchi uygulayıcı :
amalparastlik: makam düşkünlüğü.
amirlik: hanlık, emirlik.
andishali: utangaç, utanan. .
andishasiz: utanmaz, hayasız. .
ancirzor: incir bahçesi.
aniqlik: 1. hassasiyet kesinlik, netlik. 2.
sihhat.
anonimchi : anonim yazmayı meslek
edinmiş kişi.
anorzor : nar bahçesi(bağı).
anqovlik : görgüye uygun kurallar.
apparatchi : alet kullanan işçi.
aptekachı : eczacı.
arabcha arap dili: .
arabshunoslik : arapça çalışmaları, arabiyat.
aravakash : arabacı.
araqxörlük : alkolik olma durumu.
ardoq : onur,gurur, izzet,hürmet.
ardoqli : onurlu.
arzachi: arızacı, tamirci.
arzirli değerli, kıymetli.
arzonchilik ucuzluk.
arizaboz dilekche yazan kişi.
arizabozlik: dilekçe yazma işini yapmak.
arizachi: dilekçe veren kişi.
ariqcha: küçük su yolu.
armaturachi: tesisatçı.

arrakash: testere yapan kişi,kereste işi
yapan.
arrachi: testere yapan kişi,kereste işi yapan.
artilleriyachi: topçu asker.
artistlik: artiste has hal-hareket (artist gibi).
arfachi: arp çalan sanatçı.
arxivchi: arşivci.
arxivshunoslik: arşiv bilimi.
arxitektorlik: mimarlık.
archazor: çam bahçesi: :
arg'amchi: 1. ip, ince bağlama ipi; halat,
çekme halatı. 2. kırık. .
asabbazlik: sinirlendirmek, sinirlendiren
kişi için söylenir (sinirle oynamak,
sinirlenmek).
asabiylik : asabiyet, sinirlilik.
asalarichi: arıcı.
asalarichilik: arıcılık.
asbobsizlik : alet edevat yoksunluğu
durumu.
asirlik : esir olma durumu, esirlik.
askarlik : asker olma durumu, askerlik.
askiyaboz : espritüel, nükteci, güldürücü.
askiyabozlik : esprili olma ,güldürücü.
asosli : delili olan, gerçekli.
asossiz: delilsiz, esassız.
asoschi : kurucu.
asrdosh: çağdaş, muasır.
assistentlik : asistanlık.
astarlik: kaplama malzemesi.
atamashunoslik : terim bilimciliği.
atomboz: atom kuralları savunucusu.
atomchi : alim , bilim insanı.
atoqli : meşhur, ünlü.
atrofli etraflica, ayrintili.:
atroflicha : etraflica, ayrıntılı.
attorlik : parfümeri.

axloqli : ahlak sahibi, ahlaklı.
axloqsiz : ahlak yoksunu, ahlaksız,
müstehcen.
axloqsizlik : ahlaksız davranışta bulunma .
ashulachi : şarkıcı.
azolik: mensupluk, üyelik.
ayanchli : acınacak halde olan.
aqalli : akıllı, zeki.
aqidapastlik: bağnazlık.
aqlli : akıllı, zeki.
aqllilik : akıl ile hareket etme durumu,
akıllılık.
aqlsiz: akılsız.
ahamiyatli : önemli.
ahamiyatsiz : önemsiz.
ahillik: uyumluluk .
ahilchilik: uyumluluk.
ahmoqgarchilik: ahmaklık (aptallık).
ahmoqlik : ahmaklık (aptallık).
ahmoqchilik: ahmaklık (aptallık) .

~B~

badavlatlik: Zenginlik, ferah.
badbahtlik: talihsizlik.
badbinlik: karamsarlık.
badböylik: kötü kokulu.
badgumonlik: kötülük.
badjahllik: sertlik, gaddarlık.
badiiylik: sanat değeri.
badikchi: Bir hastayı söz söyleyerek veya
şarkı söyleyerek iyileştirme yöntemi yapan
kişi.
badihagöylik: behiye okuyan.
badkirdor: kötü, alçak, rezil.
badkirdorlik : kötülük, alçaklık.
badkorlik: gümahkarlık, zalimlik.
badnafslık: aç gözlülük, ölçsüzlük.
badnomlik: rezalet, rezillik, yüz karası.

badfe'llik: kötü huyluluk, huysuzluk.
badxohlik : niyeti bozukluk, kötü niyetlilik.
bayonchilik: edebi eserde olayların
anlatımı.
bazzozlik: bezzazlık, manifaturacılık.
bazzmchi: eğlendirme işi yapan kimse.
baynalmilallik: uluslararası, milletlerarası.
baynalmilalchi: enternasyonalist.
baynalminalchilik: enternasyonalistlik.
bayrambozlik: Yararlı işler yerine anlamsız
eğlencelerle uğraşmak.
bayramlik: bayramlık, bayram harçlığı.
bayroqdor: sancaktar, bayraktar.
bayroqli: bayrağa sahip olan.
bayroqcha: küçük bayrak, flama.
balandlik: yükseklik, irtifa.
balandparvozlik: tumturaklılık, kendini
beğenmişlik.
baletchi: bale dansçısı.
baliqchi: balıkçı.
baliqchilik: balıkçılık.
balokash: belalı.
balchiqli: balçıklı, çamurlu.
balchiqlik: balçıklık.
bamaylixotirlik: sakinlik, soğukkanlılık.
bama'nilik: mantıklılık, akla uygunluk.
bambukzor: bambu bahçesi.
bangilik: uyuşturucu bağımlılığı.
bandalik: kulluk.
bandargoh: liman, istasyon.
bandachilik: kulluk.
bandilik: esirlik, tutukluluk, rehinelik.
banditlik: haydutluk, eşkiyalık.
bandli: kulplu, kollu.
bandlik: meşguliyet.
bankrotlik: iflas, batış.
barabanchi: davulcu.

baravarlik: eşitlik, denklik.
barakali: bol, bereketli, verimli.
barakallachi: teşvikçi.
barakasiz: bereketsiz, verimsiz.
barvastalik: iri yarılı olma, yapılı olma.
bargli: yapraklı.
bardamlik: zindelik, dinçlik, sağlıklılık.
bardosh: sabır, tahammül, dayanıklılık, katlanma.
bardoshli: sabırlı, dayanıklı, uzun ömürlü.
bardoshsiz: sabırsız, tahammülsüz, eceleci.
barkamollik: olgunluk,.
barkash: yuvarlak yemek tepsisi.
barqarorlik: kararlılık, istikrar; sebat, sağlamlık.
bastakorlik: bestecilik, kompozitörlük.
bastalik: engel, mani, önleme.
battollik: şiddet, sertlik, acımasızlık, vahşilik, gaddarlık.
baxillik: cimrilik, hasislik, pintilik.
baxtiyorlik: bahtiyarlık, mutluluk.
baxtli: mutlu, mesut, memnun, talihli, şanslı.
baxtsiz: mutsuz, bahtsız, talihsiz.
baxtsizlik: mutsuzluk, talihsizlik; şanssızlık, kötü şans.
bachalik: çocukluk.
bachkanabozlik: çocuksu, ciddi olmayan.
bachkanagarchilik: çocuksuluk, dar düşüncelilik.
bachkanalik: çocuksuluk, dar düşüncelilik.
bachchavozlik: oğlancılık.
bachchalik: çocukluk çağı.
bashoratli: kâhin,.
bashoratchi: kâhin.
bayanchi: akordeoncu.
baqavli: gibi, benzer, tıpkı.

baqosiz: bekasız.
baquvvatlik: kuvvetsizlik.
baqqollik: bakkallık.
baqqolchilik: bakkalçılık.
bag'baqador: bahçıvan.
bag'rikenglik: neşelilik.
bahamcihatlik: paylaşımcılık.
bahodirlik: gurur.
bahodirlarcha: bahadırlar gibi.
bahoiylik: bahoiylik hareketi, bahoizm.
baholi: değerli.
bahonachi: bahaneci.
bahosiz: paha biçilemez.
bahrasiz: zevksiz.
bahslashuvchi: tartışmacı.
bahschi: bahışçi.
beadabgarchilik: boncukçuluk.
beadablik: edepsizlik.
beadabchilik edepsizlik.
beayovlik: uygunsuzluk.
beaxloqlik: ahlaksızlık.
bebilchak:bebekcik.
beboshlik: başsızlık, disiplinsizlik.
beburdlik: tutarsızlık.
bebalik: bebeklik.
bevafolik: sadakatsizlik.
begonalik: yabancılık.
bedavlatlik: devletsizlik.
bedarmonlik:dermansızlık.
bedachilik: edepsizlik.
bedilxonlik: kederlilik.
bedodlik: aptallık.
bedorlik: cehalet.
becog'lik: bakımsızlık.
bezakli: süslü.
bezaksiz: süssüz.
bezakchi:süşü.

bezovtalik: rahatsızlık.
bezovchi: Güzel.
bezorilik: serserilik.
bekaslik: yalnızlık.
bekatcha: küçük istasyon, küçük durak.
bekatchi: otopark görevlisi.
bekvachcha: beyzade.
bekitiqcha: gizlice.
beklik: beylik.
bekorlik: bekârlık.
bekorchi: işsiz, aylak; boş gezen.
belanchak: salıncak.
belatchi: biletiçi.
belbog'li: kemerli.
belbog'lik: kemer.
belgili: kesin.
belgisiz: işaretsiz.
beldamcha: bel korsesi.
beloruscha: belarus dili.
belcha: kemer.
belchi: kuşaklı.
belgiyalik: Belçikalı.
bemacollik: dermansızlık, güçsüzlük.
bemazagarlik: duyarsızlık.
bemazagarchilik: duyarsızlık.
bemazachilik: duyarsızlık.
bemanigarchilik: saçmalık.
bemanilik: yapaylık.
bemehrlik: nezaket.
bemorlik: hastalık.
bemulohazalik: saçmalık.
benomuslik: namussuzluk.
beodoblik: edepsizlik.
beozorlik: zararsızlık, mülayimlik.
baorlik: arszlık, yüzsüzlük, utanmazlık.
beoqibatlik: tutarsızlık.

beparvolik: pervasızlık, lakayıtlık;
aldırmazlık, umursamamazlık, gamsızlık.
bepisandlik: ciddiyezsizlik.
bepoyonlik: enginlik, genişlik, sınırsızlık.
bepushtlik: kısırlık.
berahmlik: merhametsizlik, acımasızlık,
gaddarlık.
berilganlik: bağlılık, düşkünlük, sadakat.
besabrlik: sabırsızlık, tahammülsüzlük.
besaranjomlik: düzensiz, karışıklık,
keşmekeş.
betamizlik: edepsizlik, terbiyesizlik.
betaraflik: tarafsızlık, yansızlık.
betgachaparlik: patavatsızlık.
betovlik: hastalık, rahatsızlık.
betoqatlik: sabırsızlık, dayanamama;
endişe, vesvese.
befarzandlik: çocuksuzluk, kısırlık.
befarosatlik: düşüncesizlik, ferasetsizlik.
befarqlik: kayıtsızlık, ilgisizlik, ,
umursamazlık, lakayıtlık.
befahmlik: anlayışsızlık, ahmahlık.
bexavotirlik: endişesizlik, kaygısızlık,
eminlik, güvenlilik.
bexudlik: bilinçsizlik; sarhoşluk.
bechoralik: zavallılık, biçarelik, fakirlik,
yoksulluk, sefalet.
bechorachilik: çaresizlik, fakirlik,
yoksulluk, sefalet.
besharmlik: utanmazlık, yüzsüzlük, arsızlık.
beshinchi: beşinci.
beshlik: beşlik, beş kişilik grup.
beyuzlik: yüzsüzlük.
beqarorlik: kararsızlık, tutarsızlık.
bequvvatlik: kuvvetsizlik, güçsüzlük.
beg'amlik: gamsuzluk, tasasızlık;
pervasızlık, lakayıtlık.

beg'arazlik: gereksizlik, samimilik; karşılık beklememe.
beg'uborlik: temizlik, saflık.
behafsallik: ilgisizlik, ihmalkarlık, isteksizlik.
behbudlik: iyilik, güzellik, hayır.
behollik: güçsüzlük, zayıflık.
behudalik: nafililik, boşunalık; yararsızlık, faydasızlık.
behududlik: güçsüzlük, zayıflık.
bachchavozlik: oğlancılık.
boyvachchalik: soyluluk.
behurmatlik: hürmetsizlik, saygısızlık.
bid'atchi: bidatçı(Asr-ı saâdet'ten sonra ortaya çıkan, şer'î bir delile dayanmayan inanch, ibadet, fikir ve davranışlar hakkında kullanılan bir terim.).
bicildoqlik: konuşkanlık, çenesi düşüklül, çenebazlık.
bizneschi: ticaret ile uğraşan.
biyronlik: .
bilarmonlik: 1. bilgili olma, eğitililik, bilgi sahibi olma.2.yeterlilik, kabiliyet.
bilag'onlarcha: bilgililer gibi.
bilag'onlik: 1. bilgili olma, eğitililik, bilgi sahibi olma.2.yeterlilik, kabiliyet.
bilganicha: bilmek.
bilgilaricha: bilgi.
bilgicha: bilgili.
biletchi: biletçi.
bilimdonlik: bilgelik, bilginlik, alimlik.
bilimdor: bilgili, bilge, aydın.
bilimli: bilgili, akıllı, eğitimli, tahsilli, okumuş.
bilimsiz: bilgisiz, eğitimsiz.
bilimsizlik: cehalet, bilgisizlik.
bilinarli: farkedilebilir, göze çarpan, belli.

bilishimcha: Bildiğim kadarıyla.
bilmaslik: bilmezlik. bihaberlik.
bilmoqlik: bilmek, ayırt etmek, öğrenmek.
binafshazor: menekşe bahçesi.
binokorlik: müteahhitlik, inşaa etmek.
bioniqlimshunoslik: biyoklimatoloji, biyolojik iklimbilim.
birgalik: birlik, beraberlik.
birdamlik: dayanışma.
biryozlamalik: tek taraflılık
bircachi: borsacı.
biriktiruvchi: biriktirme işini yapan.
birinchi: birinci.
birinchilik: birincilik.
birlamchi: birincil, ana, temel.
birlik: birlik, bütünlük, beraberlik. dayanışma.
birmuncha: birkach, bir takım, bir miktar, bazı.
birodarkushlik: kardeş katiliği.
birodarlarcha: kardeşçe, kardeş gibi, dostça, arkadaşça.
birodarlik: kardeşlik, arkadaşlık, dostluk.
birpaslik: biraz, birazcık.
birtacha: bir civar, bir gibi.
bitbozlik: aptallık.
bitiklik: yazılı, kayıtlı yazı.
bitikchi: yazıt, kitabe (bitik) yazar kişi.
bitiruvchi: mezun.
bichimli: biçimli, şekilli.
bichimsiz: biçimsiz, şekilsiz.
bichiqlik: kesilmiş, kesik.
bichiqlik: terzi.
bichiqlik: terzi.
bichuvchi: terzi.
bobiqlik: Babiya İnancı.
boburshunoslik: babür bilimleri.

bavurdoshlik: kardeşlik.
 bodilik: kendini beğenmişlik.
 bodomzor: badem bahçesi.
 bodomcha: bademcik.
 bodomsiman: badem şeklinde.
 bodrokchi: patlamış mısır.
 bocachilik: bacanaklık.
 bocdor: vergi(harach) alan.
 boyvachcha: zengin oğlu; soylu oğlu.
 boyvachchalik: soylulara özgü.
 boyvuchcha: boy hatunu.
 boylik: servet, zenginlik, varlık, hazine.
 boycha: daha aşağı seviyede olan boy (birlik).
 boksyorlik: boksörlük.
 bokschi: boks yapan.
 bolacanlik: çocuklarını candan çok sevmek.
 bolalarcha: çocukça, çocuksu.
 bolaparvalik: çocuk severlik.
 bolasiz: çocuksuz.
 bolasizlik: çocuksuzluk.
 bolali: çocuklu.
 bolacha: 1. küçük.2. küçük kavun, kelek.
 bola-chaqali: çoluk-çocuklu aile.
 bolgarcha: Bulgar dili.
 bolig'lik: yetişkinlik, reşitlik.
 boloxonali: iki katlı ev.
 boltachi: baltacı.
 boltli: vidalı, vidalanmış.
 bolutzor: meşe ormanı.
 bolg'abalik: ,.
 bombardimonchi: bombacı,
 bombardımançı.
 bordonchi: hasırcı.
 borlik: varlık, varoluş.
 boricha: olduğu kadar, azami ölçüde.
 bosimli: baskı altında, basınçlı.

bosinqilik: ağırbaşlılık,temkinlilik, uysallık.
 bosiqlik: ağırbaşlılık, temkinlilik, uysallık.
 bosmachi: basmacı; basmacılık hareketinin üyesi.
 bosmachilik:1. basmacılık hareketi. 2. haydutluk, soygunculuk, eşkiyalık.
 bosqinchi: baskın yapan, saldırgan.
 bosqinchilik: baskın, saldırganlık.
 bosqichli: aşamalı, kademeli.
 bosqonchi: tokmakçı.
 botirlarcha: cesurca, mertçe, yiğitçe.
 botmonlik: çok büyüklük.
 botqoqzor: bataklık.
 botqoqli: bataklık gibi, bstsıklıklı, su dolu.
 botqoqlik: bataklık.
 bochkasimon: fıçı gibi.
 boshboshdoqlik: başıboşluk; anarşi.
 boshvoqsiz: denetimsiz.
 boshvoqsizlik: denetimsizlik.
 boshqli: başağı olan, tahıllı.
 boshqochi: başakçı.
 boshpanasiz: evsiz, vatansız.
 boshsiz:1. başsız.2.akılsız.
 boshchi: rehber, öncü.
 boshchilik: öncülük, önderlik, yöneticilik.
 boshqalik: ayırım, fark.
 boshqaruvchi: yönetici, idareci, müdür, yönetmen.
 boshqacha: başka.
 boshqachalik: ayırım, fark.
 boshqirdcha: Başkurt dili.
 boshqorong'ilik: çeşitlilik.
 boyagicha: deminki, az önce.
 boqibeg'amlik: aldırmaçlık, kaygısızlık, umursamazlık.
 boqiylik: bakilik, ebediyet, sonsuzluk.
 boqimondalik: lakayitlik.

boqimsiz: bakımsız, ilgisiz, kimsesiz, ihmal edilmiş.

boqish: bakiş.

boquvli: bakımlı.

boquvchi: bakıcı.

boqcha: bahçe.

bog'bon: bahçıvan.

bog'bonlik: bahçıvanlık.

bog'bonchilik: bahçıvanlık.

bog'dor: bahçe sahibi.

bog'dorlik: bahçıvanlık.

bog'dorchilik: bahçıvanlık, bahçecilik.

bog'ichli: bağcıklı.

bog'ichsiz: bağciksiz.

bog'li: bağlı.

bog'lik: bağlı, ilgili, ilişkili; bağlanmış, tabi, bağımlı.

bog'liklik: bağlı olma, bağımlılık.

bog'lovchisiz: bağlaçsız.

bog'log'lik: bağlı, bağlanmış, bitişik.

bog'chachilik: bahçıvanlık.

bog'chilik: bahçıvanlık.

brakonyerlik: kaçak avcılık.

brakchi: kusurlu iş yapan, defolu mal üreten.

brigadadosh: ekiplik, takım.

brigadirlik: tugaylık; reislik, başkanlık.

buguncha: bugünlük, bugün için.

budkachi: esnaf.

buzarchi: fitneci; bozguncu, viran edici.

buzilish:1.

bozulma,sapma,yoldanazma.2.kargaşa,düzensizlik; parçalanma,dağılma.

buzmakor: fitneci; bozguncu,, viran edici.

buzmakorlik: fitnecilik, bozgunculuk.

buzoqlik: buzağı.

buzuqilik: ahlaksızlık, namussuzluk, yoldan çıkarma.

buzuqlik: 1. bozukluk, çalışmazlık 2.

ahlaksızlık, azgınlık, çirkinlik, kötülük.

buzuqchi: yoldan çıkaran, azdıran; bozguna uğratan.

buzuqchilik: namussuzluk, ahlaksızlık.

buzg'unlik: harabelik; rahatsızlık.

buzg'unchi: fitneci; bozguncu, viran edici.

buzg'unchilik: fitnecilik, bozgunculuk.

buyruqboz: bürokrat.

buyruqbozlik: bürokratizm.

buklog''lik: bükülmüş, kıvrılmış, büğrü.

bukrilik: kamburluk.

bulutday: bulut gibi.

bulutli: bulutlu.

buldozerchi: buldozerci.

bunyodkorlik: yaratıcılık; kurma, inşaa etme.

bunyodkor: yaratıcı; kurucu, inşaatçı.

buncha: bu kadar, bunca.

bunchalik: bu kadar, bunca.

burganzor: pire basan yer.

burgutsimon: kartal gibi, kartalımsı.

burdli: güvenilir, doğru.

burdsiz: tutarsız, kararsız, sözünde durmayan.

burjuacha: burjuvaca.

burmalanish: katlanmış, bükülüş.

burmali: büzülmüş, katlanmış, kıvrık.

burungiday: eskisi gibi, her zaman ki gibi.

burungicha: eskisi gibi, her zaman ki gibi.

burundiq: ağızlık.

burundor: iri burunlu.

burchakli: köşeli.

burchli: borçlu, minnettar; zorunlu; sorumlu, mesul.

butilkadosh: birlikte alkol içen kişiler.
butparastlik: putperestlik, puta tapma.
butlik: bütünlük, mükemmellik.
butunicha: tamamen, tam olarak, bütün olarak; tümüyle, büsbütün.
butunligicha: bütün halde.
butunlik: bütünlük.
bufetchi: büfeci.
bufetchilik: büfecilik.
buxgalterlik: muhasebecilik.
buyuklik: büyüklük.
buyurtmachi: müşteri.
buqalamunlik: değişken olma durumu, depişkenlik.
bug'doyzor: buğday tarlası.
bug'doykor: buğday yetiştiricisi.
bug'doykorlik: buğday yetiştiriciliği.
bug'lanuvchanlik: .
bug'uchilik: geyikçilik.
byurokratlaracha: bürokratik olarak.
byurokratlik: bürokratik.
boyovchi: boyacı.
boyoqdor: boyalı, boyanmış.
boyoqdorlik: renkli kişilik.
boyoqli: renkli, rengarenk; boyalı.
boyoqchi: boyacı.
boyoqchilik: boyacılık.
bozagarlik: dokumacılık.
bozagar: dokumacı.
bozaxörlik: boza içme adeti.
bozlik: 1. sulanabilir toprak 2. gri 3. pamuklu kumaş.
bo'zchi: dokumacı.
bozchilik: dokumacılık.
boydor: 1. uzun boylu, uzun, yüksek; boylu poslu. 2. güzel kokulu.
boydosh: boyu boyuna.

boydok: bekâr, evlenmemiş.
boydoklik: bekârlık.
boyincha: boyunca, göre.
boyicha: uygun, dayanarak, göre.
boylab: boyunca; kenarda.
boyli: boylu.
boysunuvchanlik: itaatkarlık, boyunduruğu altına girmek; razılık.
bolakcha: farklı olarak, değişik şekilde, başka biçimde.
bolali: iyi beslenmiş, dolgun; etli.
bolalik: çocukluk.
bolimli: akıllı, zeki, bererikli.
bolimsiz: sersem, salak.
bolimcha: küçük bölüm, kısım.
bolishli: olumlu, müspet.
bolishsiz: olumsuz, negatif.
boluvchi: bölen sayı.
bolunuvchi: bölünen sayı.
bonakdor: borçlu.
bonakchi: alacaklı, tefeci.
boronli: tipili, fırtınalı.
borsildok: 1. kabarık, şişkin. 2. tombul, etli, semiz.
boshanglik: gevşeklik; cesaretsizlik, iradesizlik.
boshlik: 1. gevşeklik; zayıflık, halsizlik, kuvvetsizlik. 2. işsizlik.
boshtoblik: tembellik.
boyamachi: düzenbaz, kilekar, yalancı.
boyamachilik: dolandırıcılık, aldatma, sahtekârlık.
bog'inli: 1. eklemlili. 2. heceli.
bog'uvchi: boğucu.
bohtonchi: iftiracı.
~CH~
chavandoz: atlı, binici.

chavandozlik: binicilik.
chayirlik: saqlamlık, sertlik, sıklık.
chayqovchi: satıcı; fırsatçı.
chayqovchilik: satıcılık, fırsatçılık.
chakakli: çeneli.
chakalakzo: ormanlık alan.
chakanachi: parekende satış yapan.
chalasavodlik: bilgisizlik.
chalkashlik: melezlik.
chalg'ichi: tırpan ile ot biçen.
chamali: tahminli.
chamanzor: çiçek bahçesi, çimenlik.
changalzor: sık ağaçlık, çalılık; orman.
changsimon: toza benzer.
chandiqli: çizikli, yara izi olan.
chanqoqlik: susamak.
chang'ichi: kayakçı.
chapakbozlik: alkışlamak.
chapandoz: sol koluyla ok atan.
chapanilarcha: küstahça, utanmazca.
chapanicha: küstah bir tavırla.
chapancha: küstahça.
chapaqaylik: solaklık.
chapdastlik: çeviklik.
charog'bon: lambacı, ampulcü.
charxchi: tekerlek tamircisi.
charchoqlik: yorgunluk, bitkinlik.
chastotali: sıklık.
chotoqlik: uygunsuzluk, yamanlık, kötülük.
chashnachilik: çeşni, baharat; tatlandırıcı.
chaqimchi: ifıtracı, hain.
chaqimchilik: ifıtracılık, hainlik.
chaqiriluvchi: askere alınmış veya askerlik çağı gelmiş kimse.
chaqmoqday,-dek: çakmak gibi.
chaqchaqlik: neşelilik.

chaqqonlik: çeviklik, hızlılık, çabukluk, beceriklilik.
chevarlik: dikiş ustalığı.
chegaradosh: sınırındaki, aynı sınırdaki olan, bitişik, komşu.
chegarali: sınırlı.
chegasiz: sınırsız, hudutsuz.
chegarachi: sınır muhafızı.
chegachi: kırık çini tamircisi.
chekankachi: asma bahçıvanı.
chekimlik: içilen bir şey.
chekkalik: köşelik, kenarlık.
chekli: 1. sınırlı, hudutlu. 2. hisseli, paylı.
cheksiz: 1. sınırsız, sonsuz.
cheksizlik: sonsuzluk.
chechanlik: ustalık.
chigallik: karışıklık.
chigitli: tohumlu pamuk.
chidamli: dayanıklı, dirençli; hoşgörölü.
chidamlilik: dayanıklılık.
chidamsiz: dayanıksız.
chizellash: toprağın yumuşatılması, karıştırılması, ayrıştırılması işlemleri.
chiziqli: çizgili.
chizmakash: tasarımcı, çizimci.
chizmakashlik: tasarımcılık, çizimcilik.
chizmachilik: tasarımcılık, çizimcilik.
chilangarlik: çilingirlik.
childirmakash: def çalan.
chilimkash: nargile içici.
chillakday,-dek: .
chillali: kırklı(bebek, anne, vs.).
chillik: siyah renkli üç yaprak şeklinde oyun kartı.
chimzorlik: çimenlik alan.
chinakchi: yaprak işçisi.
chiniqqanlik: alışkanlık.

chinniday,-dek: porselen gibi, çini benzeri.
chinniso: çini ustası.
chinnichi: çini ustası.
chinoqchi: çiftlik hayvanlarının kulaklarını
kesip, damgalayan kişi.
chiptachi: biletçi.
chirgilik: eyer örtüsü yapan.
chirkinlik: çirkinlik.
chiroyli: güzel, hoş, nefis.
chiroysiz: güzel olmayan.
chiroqchi: lambacı.
chistchironchi: .
chitgarlik: pamuk işleyicilik.
chitfurushlik: pamuklu bez satıcısı.
chiqimdor: çok harcama yapan.
chiqimli: masraflı.
choykor: çay yetiştiricisi.
choyfurushlik: çay satıcısı.
choyxonachi: çaycı, çay ocağı işleten
kimse.
choyxo'rlik: çay içip, sohbet edip oturmak.
chokchi: dikişçi.
chakchilik: dikişçilik.
chopag'onlik: hızlı koşmak.
chopqirlilik: hızlı koşmak.
chorakar: çözümcü.
chorakarlik: çözümçülük.
chorasiz: çözümsüz, çaresiz.
chorasizlik: çaresizlik.
chorbozor: köy pazarı.
chorbozorchi: pazarcı.
chorvador: çiftçi, besici.
chorvadorlik: besicilik.
chorvachi: çiftçi.
chorvachilik: çiftçilik.
chorikor: çözümcü.
chog'lik: küçüklük.

chunonchi: örneğin, mesela.
chuchuklik: tatlılık.
chuqurlik: derinlik, dip.
chuqurcha: küçük çukur.
cho'ziqlik: genişlik, uzunluk.
cho'ziluvchan: esnek.
cho'ziluvchanlik: esneklik.
cho'liqchi: küçük çoban.
cho'ponlik: çobanlık.
cho'pchakchi: hikaye anlatıcısı.
cho'talchi: kumarda para kazanan adam.
cho'chqachilik: domuz yetiştiriciliği,
domuz çiftliği.

~D~

dabdababoz: gösterişi seven, lafebesi.
dabdababozlik: görkemlik, ihtişam
gösterme.
dabdabador: gösterişli, görkemli.
dabdabali: gösterişli, görkemli.
dawangiday: çelik gibi, çok güçlü, kaslı.
dabangirday: çelik gibi, çok güçlü, kaslı.
davacha: muska, tılsım.
davkar: dev gibi.
davkash: kavgacı, çekişmeci.
davlatli: 1. zengin, varlıklı, paralı. 2. zengin
adam.
davlatmandlik: zenginlik, servet sahibi
olma.
davlatchilik: devlet sistemi, devlet olma.
davomiylik: devamlılık.
davomli: devamı olan, uzun vadeli, uzun
süren.
davomsiz: devamsız, devamı olmayan,
sürekli olmayan.
davomchi: devam ettiren, halef, varis.
davosiz: çaresiz, tedavi edilemez, tedavisi
olmayan.

davriylik: dönersellik, periyodik olarak tekrarlama.
dadillik: gözüpeklik, cesaret, yiğitlik; güçlülük, kuvvetlilik.
dazmolchi: ütücü.
daydilik: serserilik, avarelik.
dalachi: çiftçi, ziraatçı.
dalachilik: çiftçilik, ziraatçılık.
dalilsiz: asılsız, delilsiz, ispatsız.
dalli: dalı olan, bölüm. bölümlü.
dallollik: tellaklık.
dallolchilik: tellaklık.
damgarlik: körükçülük.
damlik: (bir damlik): dayanışma.
damlog'lik: hava ve gazla doldurulmuş balon.
danakdek(-day): çekirdek kadar.
danakor: ara bulucu.
dangallik: dürüstlük, doğruluk.
dangalchilik: dürüstlük, doğruluk.
dangalchi: açık sözlü.
dangasalik: tembellik, üşengeçlik, aylaklık.
dandanador: dişe dokunur, dişli.
dandanbozlik: çene çalma, gevezelik.
daracali: dereceli, seviyeli.
daraksiz: habersiz, haber vermeden, bildirmeden.
darakchi: haberci, müjdecî, elçi.
daraxtzor: koru, ağaçlık, orman.
daraxtzorlik: ağaçlık alan, ormanlık.
daraxtsimon: ağaç gibi, ağaçsı, ağaç biçiminde.
darbadarlik: derbederlik, serserilik, avarelik.
darveshlik: dervişlik.
darveshnamolik: derviş gibi davranmak.
darvozabon: 1. kapıcı. 2. kaleci.

darvozabonlik: 1. kapıcılık. 2. kalecilik.
darddosh: dert ortağı.
darddoshlik: dert ortaklığı.
dardli: dertli, derdi olan, elemli, sıkıntılı, üzgün.
dardmanlik: hastalık.
daryochi: nehir taşımacılığı işçisi.
daricha: küçük pencere.
darmanali: .
darmonsiz: bitkin, dermansız, tükenmiş, halsiz; kuvvetsiz, zayıf, güçsüz.
darmonsizlik: bitkinlik, dermansızlık,; güçsüzlük, halsizlik.
darslik: ders kitabı.
darg'ali: Özbek milletleri grubuna giren Türkiy kavimlerden biri.
dastali: saplı, kollu.
dastalik: saplık, kolluk.
dastgohsozlik: tezgah yapma, tezgah imalatı.
dastyorlik: yarcımcılık, destek verme.
dastyorchilik: yarcımcılık, destek verme.
dasturxonlik: ikram seferlik.
misafirperverlik.
dasturxonsiz: misafirperver olmayan.
dasturxonchi: ziyafetlerde sofraya hazırlamakla görevli erkek kişi.
dasturxonchilik: ziyafetlerde sofraya hazırlamakla görevli erkek kişi.
daftardor: 1. maliyeci, muhasebeci. 2.evrak kayıt bölümü çalışanı.
daftardorlik: muhasebecilik; yazı işleri.
daftarcha: küçük defter, not defteri.
daxldor: ilgili, müdahil.
daxldorlik: ilgili olma, müdahil olma.
daxlli: ilgili, müdahil.
daxhlsiz: ilgisiz, alakasız.

daxhsizlik: ilgisizlik, alakasızlık.
dashtlik: bozkır; düz arazi.
davatkor: davetkar.
dovogarlilik: 1. iddia, dava. 2. adaylık, taliplik.
daqiqali: dakikadan ibaret.
daqiqalik: dakikadan ibaret.
daqallik: 1. pürüzsüzlük, kalitesizlik. 2. kabalık, yavanlık, sertlik.
daholik: dahilik.
dahriylik: dinsizlik, ateizm.
dahshatli: korkunch, dehşetli, müthiş.
dahyakchi: ortakçı, yarımçı.
debitor: para borcu olan kimse.
debitorlik: borçluluk.
devocha: mukaddime, söz başı.
devkor: dev gibi.
devonavachcha: divanenin çocuğu.
devonalik: divanelik, delilik, budalalık.
devorzanlik: duvar örme işini yapmak.
degrezlik: çelik eşyalar yapma işi, kazan üreticisi.
deguncha: Söylendiği anda.
dejurlik: nöbetçilik.
dezertirlik: firar, askerden kaçmak.
dekadentlik: çöküş, gerileme, yıkılış.
dekanlik: deksnlık; dekanlık işi.
deklamatsiyachi: ezberden oluyan, güzel okuyan.
dekcha: küçük kazan.
delegatlik: temsilcilik, vekillik.
demagoglik: demagoji, kışkırtıcılık.
dengizchi: denizci.
deputatlik: milletcekililik.
derazasimon: pencere şekilli.
derazatokcha: pencere rafi.
detektorli: detektörlü.

deyarli: neredeyse, hemen hemen, yaklaşık olarak, az daha, adeta.
deyarlik: neredeyse, yaklaşık olarak, adeta.
dehqonlik: tarımcılık.
dehqonchilik: tarım, ziraat, çiftçilik.
diversiyachi: sabotajcı.
diversiyachilik: sabotaj, yıkıcı faaliyet.
didbonlik: .
didli:1. zevkli, zevk ve beğenisine güvenilir. 2.akıllı, zeki.
didlik:1. zevkli, zevk ve beğenisine güvenilir. 2.akıllı, zeki.
didsiz: akılsız, zekasız; çirkin.
diyonatli: 1. dürüst, doğru, namuslu, açık yürekli; vicdanlı. 2. dindar.
diyonatsiz: sahtekar, namussuz, dürüst olmayan; dinsiz, dine saygısız, kafır.
dizelli: dizel, dizelli.
diydor: didar, mülakat, görüş; yüz, çehre.
diktatorlik: diktatörlük.
diktovkachi: dikte eden.
dilbarlik: çekicilik, cazibe.
dilgirlik: üzgünlük, mahsunluk, bezginlik.
dildor: kalbi hükmü altında tutan, sevgili, maşuk, yar.
dildorlik: çekicilik, samimiyet.
dilerlik: satıcılık, bayi.
dilkaşlik: 1. çekicilik, cazibe. 2. samimiyet, içtenlik, cana yakınlık.
dilnavozlik: sevgililik.
diloarlik: yiğitlik, cesaret, yüreklilik.
dilozorlik: gönlü incitme, kalbini kırma, incitme.
dilrabolik: dilberlik, alımlılık.
dilsiyohlik: 1. kötümserlik; bahillik. 2. kırgınlık, gücenmiş olma.
dilso'zlik: etkileyici konuşma.

diltanglik: 1. gönül darlığı, iç sıkıntısı, kederlilik. 2. çabuk sinirlenme, asabilik.
dilxastalik: 1. kötümserlik; bahillik. 2. kırgınlık, gücenmiş olma.
dilxunlik: kalbi yaralı olma, üzgü olma.
dilxushlik: neşe, sevinç.
dilshodlik: sevinmek, neşelenmek.
dimlik: havasızlık, darlık.
dimog'dor: mağrur, kibirli; gururlu, kendini beğenmiş.
dimog'dorlik: kibirlilik, kendini beğenme.
dimog'li: kibirli.
dinamitchi: dinamitçi.
dindor: dindar, inançlı.
dindorlik: dindarlık.
dindosh: din kardeşi, dini aynı olan kimse.
dinsiz: dinsiz, ateist; kafir, gavur, imansız.
dinch: dindar, inançlı.
direktorlik: müdürlük, yöneticilik; müdüriyet, müdürlük binası.
diskali: diskli.
dispetcherlik: denetmen, denetçi.
diqqatbozlik: çok dikkatlilik.
diqqatlik: dikkat talep etme; zorluluk.
diqqatpozlik: çok dikkatlilik.
diqqatsiz: dikkatsiz, özensiz; önemsenmeyen, itinasız.
diqqatsizlik: dikkatsizlik.
diqqatchilik: çok dikkatlilik.
diqqinafaslik: nefes darlığı; boğuculuk.
dobilboz: .
dovdirlik: dengesizlik.
dovruqli: ünlü, meşhur.
dovulboz: davulcu.
dovulli: davullu.
dovuchecha: yeşil kayısı.
dovchi: cesur, yürekli.

dozatorchi: dozatör, besleyici, dozajlama ünitesi, ölçme bölmesi.
doirachi: tef çalan.
doirasimon: daire biçiminde.
doyrachi: tef çalan.
dokladchi: konuşmacı.
doktorlik: doktora, doktorluk.
dolg'ali: dalgalı.
dom-daraksiz: izsiz.
donador: tanecikli, taneli; granül.
dongdor: 1. tanınmış, ünlü, meşhur. 2. adı çıkmış, dile düşmüş.
dongli: 1. tanınmış, ünlü, meşhur. 2. adı çıkmış, dile düşmüş.
donjuanlik: çekici çapkın zampara erkek.
donishmandlik: bilgelik, akıllılık.
donli: tanecikli, taneli; tahıllı.
donlik: tanecikli, taneli; tahıllı.
donolik: zekilik, akıllılık; zeka, bilgelik.
donorlik: donörlik.
dorboz: ip cambazı.
dorbozlik: ip cambazlığı.
dorifurushlik: ilaç satıcılığı, eczacılık.
dorishunoslik: ilaç bilimi.
dorchi: cellad.
dostonchi: hikâyeci, destanı anlatan.
dostonchilik: hikâyecilik.
doyalik: ebelik.
doyacha: genç ebe.
doyachilik: ebelik.
dog'dor: 1. benekli, noktalı. 2. yaralı, kederli, dertli, üzgün.
dog'li: benekli, noktalı. 2. yaralı, kederli, dertli, üzgün.
dog'lik: benekli, noktalı. 2. yaralı, kederli, dertli, üzgün.
dog'uli: aldatıcı, hileli; kurnaz, sinsî.

dog'ulilik: aldatıcılık, kurnazlık, sinsilik;
kalleşlik.
dohiylarcha: dâhice.
dohiylik: dâhilik; büyüklük.
drujinachi: savaşçı, asker.
dugchi: tımarcı.
duduqlik: kekeleme.
dukchilik: içcilik, iç ustası.
dumbador: kuyruklu; yağlı kuyruklu.
dumbali: kuyruklu, yağlı kuyruklu.
dumbullik: mec. 1. olgunlaşmamışlık,
hamlık. 2. deneyimsizlik, acemilik.
dumdor: kuyruklu, kuyruğu olan.
dumli: kuyruklu, kuyruğu olan.
dumsimon: kuyruk şeklinde.
dumcha: çiçek sapı, meyve sapı; yaprak
sapı dibindeki yaprakçık.
dunyodor: zengin, varlıklı.
dunylarcha: dünyalar kadar çok.
dunyolik: hazine.
duoxonlik: dua isteyen, niyaz eden.
duradgorlik: marangozluk.
duradgorchilik: marangozluk.
durustlik: uygunluk, iyi olma, güzel olma.
dutolik: eğik bükülmüş.
dutorboz: iki telli saz çalan.
dutorchi: iki telli saz çalan.
dushmanlik: düşmanlık, husumet.
dushmanchilik: düşmanlık.
dyuymlik: inçlik.
do'zandalik: terzilik.
do'kondor: dükkân sahibi, mağaza sahibi.
d'okondorlik: dükkâncılık, mağazacılık.
do'koncha: küçük dükkân.
do'konchi: dükkân sahibi, mağaza sahibi.
do'mbirachi: dombıra çalan.
do'nglik: çıkıntı, tümsek; tepecik.

do'nsalik: çıkıntı, tümsek; tepecik.
dondiqcha: cici kız; güzel kız.
doppidözlük: takkecilik; doppi dikme.
doppilik: doppilik.
doppichi: doppi diken.
dostlarcha: dostça, arkadaşça, samimi.
dostllik: dostluk, arkadaşlık; iyi ilişki.

~E~

Egali: 1. iyesi olan, sahibi olan. 2. belirtili
özneli.
Egalik: sahip olma, sahiplik, iyelik,
mülkiyet.
Egarlog'lik: eyerlenmiş.
Egarsimon: eyer şeklinde, eyer biçimli.
Egarchi: sarach.
Egarchilik: 1. saraçlık, sarach üretme. 2.
saraç hane, saraç dükkânı.
Egasiz: 1. sahipsiz. 2. öznesiz.
Egasizlik: sahipsizlik.
Egachi: abla.
Egilik: iyilik, fazilet.
Egiluvchanlik: esneklik, elastikiyet,
eğilebilirlik.
Egoistlik: bencil, egoist.
Egrilik: çarpıklık, eğrilik, yamukluk.
Ezginlik: üzünlük, mahzunluk.
Ezgulik: iyilik, hayır, güzellik.
Ezmalik: konuşkanlık, gevezelik,
boşboğazlık, çenebazlık; laf kalabalıklığı.
Ekinzor: ekili alan, tarla, fidanlık.
ekinchi: ekin eken.
ekinchilik: tarım, ziraat, ekim.
ekranli: ekranlı.
ekskavatorchi: hafriyatçı.
ekskursiyachi: geziye çıkmış kimse.
ekspeditorlik: nakliyecilik, iletici.

ekspansiyachi: yayılma politikası yanlısı, genişlemeci.
ekspeditsiyachi: arkeolojik keşif yapan, arkeolog.
eksperimentchi: deney yapan kişi.
eksterritoriallik: diplomatik dokunulmazlık.
ekuvli: ekilmiş, dikilmiş, ekili.
ekuvsi: ekilmemiş, ekilemez.
elakchi: elek ustası.
elatdosh: aynı kabileden, halktan olan.
elatlik: halka özel, halka has, adet.
elatchilik: halka özel, halka has, adet.
eldosh: aynı kabileye mensup.
elektronli: elektron, elektronik.
elektropayvanchi: elektrik kaynakçısı.
elektrchi: elektrikçi, elektrik tesisatçısı.
ellik: elli.
elchi: büyükelçi, elçi.
elchilik: elçilik; büyükelçilik.
emanzor: meşe ormanı.
emgakchi: emekçi, işçi.
emizikli: emziren kadın.
emotsionallik: duygusalılık.
emchi: doktor, hekim.
enli: 1. geniş, enli, engin. 2. parmak eni kadar.
enlik: 1. genişlik, en. 2. parmak eni kadar ölçüsü olan.
entsiklopediyachi: ansiklopedist, ansiklopedi hazırlayan.
enchi: miras.
ensiz: dar, ensiz, geniş olmayan.
epaqali: 1. becerikli, ehli, yapabilen, gücü yeten. 2. uygun, layık, değer.
epli: 1. yapabilen, gücü yeten; ehil. 2. uygun, münasip; elverişli.
epsiz: beceriksiz, sakar; acemi.

epsizlik: sakarlık, acemilik.
epchillik: el çabukluğu, çeviklik, beceriklilik; maharet.
erdoncha: tırmık.
erinchak: üşengeç, tembel.
erinchaklik: üşengeçlik, tembellik.
erituvchi: 1. dökümcü, eritici. 2. eritci, çözücü, çözgen.
erkaklik: erkeklik, erkeğe özgürlük.
erkakcha: erkekçe, erkek gibi, mertçe, yiğitçe.
erkakchilik: erkeklik, erkeğe özgürlük.
erkalik: şımarıklık, yaramazlık; sevecenlik, naz.
erkinlik: özgürlük, hürriyet.
erkli: bağımsız, özgür, serbest.
erksiz: özgür olmayan, bağlı, tutkun.
erksizlik: bağımlılık, özgür olmama.
erli: evli, kocası olan.
erlik: erkeklik, mertlik.
ermakchi: alaycı, alay eden.
eronlik: İranlı.
eronshunoslik: İran tarihçiliği.
errayimlik: başkanın malıyla övünme; kibirlilik, küstahlık, hadini bilmezlik.
ersiz: evlenmemiş, bekar.
ertakchi: masal anlatan, masal anlatıcısı; masal yazarı.
ertalik: 1. erkenlik. 2. yarına ait olan, yarınlık.
eruvchanlik: çözümlülük, erime.
eruvgarchilik: erime dönemi, çözülme dönemi.
eruvchilik: erime dönemi, çözülme dönemi.
esdalik: anı, hatıra; yadigar, hatıra kitapçığı.
eskilik: geçmişin izleri.

eskicha: eski, tarihi geçmiş; demode, eskimiş.

eskichi: eskici.

esonlik: esenlik, sağlamlık, sapa salimlik.

esonchilik: esenlik, sağlamlık, sapa salimlik.

essiz: 1. yazık, ne yazık. 2. akılsız, beyinsiz, ahmak, salak; hafızası zayıf.

estafetachi: bayrak koşucusu.

estoncha: Estonya dili.

etakli: etekli.

etaksiz: eteksiz.

etdor: 1. şişman, kilolu, besili, semiz, etl, 2. etli, yumuşak, özlü.

etikchi: çizmecici, kunduracı.

etli: 1. etli, etten yapılmış. 2. besili, semiz, iyi beslenmiş; tombul, şişman.

etsiz: etsiz.

efirli: frekanslı, yayınlı.

effektli: etkili, etkili.

echkichi: keçi bakıcısı.

echkichilik: keçi bakıcılığı.

eshdosh: eşleri bir.

eshituvchi: dinleyici.

eshkakli: kürekçi.

eshkakchi: kürekçi.

eshlik: Eşlerin davranış ve tutum özellikleri.

e'zozli: esaslı, sayın.

e'tiborli: dikkat çeken, etkili; nüfuzlu.

e'tiborsiz: önemsiz, itibarsız.

e'tiborsizlik: önemsizlik, itibarsızlık.

e'timodli: güvenli.

e'tirozsiz: itirazsız.

etiqodli: inançlı, imanlı, itikatlı.

etiqodsiz: inançsız, itikatsiz.

etiqodsizlik: inançsızlık, itikatsizlik.

ehsonli: ihsanlı, iyilik.

ehtiyotkor: ihtiyatlı, tedbirli, sakınan, dikkatli, itinalı, titiz.

ehtiyotkorlik: ihtiyatlılık, tedbirlilik.

ehtiyotlik: ihtiyatlılık, tedbirlilik.

ehtiyotsiz: ihtiyatsız, tedbirsiz.

ehtiyotsizlik: tedbirsizlik.

ehtirosli: ihtiraslı, arzulu, hırslı.

ehtirossiz: ihirassız, arzusuz, hırsı olmayan.

~F~

fabrikachi: imalatçı, üretici.

fazilatli: erdemli, iyi huylu.

fazogirlik: kâinatı ele geçirme mahareti.

fayzli: feyizli; çekici, cazibeli, hoş.

fayzsiz: feyzsiz, cazibesiz, hoş olmayan.

faylasuflik: filozofluk, felsefeci.

faytonchi: faytoncu.

falokatli: talihsiz, belalı.

falokatsiz: talihli, bahtlı, şanslı.

faloncha: bilinmeyen miktarı ifade eder; falanca.

falonchi: bilinmeyen kişi için kullanılır.

falsafiylik: felsefilik.

familiyadosh: aynı soyadından olan kimseler.

fanshunoslik: fen bilimi.

faoliyatsiz: bir işle meşgul olmayan, faaliyetiz.

faoliyatsizlik: faaliyetizlik.

faollik: etkinlik, faaliyet, faal olma.

farahli: mutluluk, kıvanç.

farahlik: mutluluk, kıvanç.

farzandli: çocuklu, çocuğu olan.

farzandlik: çocukluk.

farzandsiz: çocuksuz, çocuğu olmayan.

farzandsizlik: çocuksuzluk.

farishtali: 1. feyizli, bereketli. 2. güzel, çekici.

farishtasiz: bereketsiz.
farmonachi: fermancı.
farmonbardor: ferman-berdar, buyruğu yerine getiren, fermana uyan.
farovonlik: bollu, çokluk; bereket, zenginlik.
faromushlik: unutulmuş.
farasatli: fehimdar, akıllı, anlayışlı, zeki.
farasatsiz: anlayışsız, akılsız.
farog'atli: huzurlu, rahat.
farog'atsiz: huzursuz.
farroshlik: hademelik, hizmetkârlık.
farqli: farklı, değişik.
farqsiz: farksız, farkı olmayan.
farg'onacha: farklılıklara özgü.
fasodchi: fesat, gıybetçi.
fasohatli: açık seçik olma.
faxrli: gururlu, onurlu, iftihar.
faqirlik: fakirlik, yoksulluk.
fahmli: anlayışlı, zeki, fehimdar.
fahmsiz: anlayışsız, idrakı kıt.
felyetonchi: tefrikacı. (Arapça tefriqa: 1. isim Gazete veya dergilerde çıkan, birbirini tamamlayan yazılardan oluşan dizi. 2. sıfat Bu biçimde yayımlanan. 3. isim, eskimiş):
feodallarcha: feodallara has.
fe'ldor: huyu kötü olan, kaba, sinirli.
f'ellik: kötülük, sinirlilik.
figurali: şekilli, biçimli, figürlü.
figurachi: şekilci, biçimci.
fidoyilik: fedakârlık, sadıklık, vefalılık.
fidokor: özverili, fedakâr.
fidokorlik: fedakârlık, özverililik.
fizkulturachi: atlet, sporcu; beden eğitimi hocası.
fikrdosh: hem fikir, aynı fikirde olan.
fikrli: düşünen, düşünceli, özenli.

filtrli: filtreli, süzgeçli,
fincha: Fin dili.
firibgarlik: hilekârlık, üçkâğıtçılık, aldatma, dolandırıcılık.
firqali: 1. parti üyesi 2. partili.
firqasiz: bağımsız, parti tutmayan, partiye bağlı olmayan.
fitnakor: fitneci, fitne çıkaran, arabozucu.
fitnakorlik: fitnecilik, arabozuculuk.
fitnalik: fitnecilik, arabozuculuk.
fitna-fasodchi: fitne-fesat, ara bozucu; ortalık karıştıran.
fitnachi: fitneci, fitne çıkaran, düzenbaz, komplocu.
fig'onli: kaygılı, üzüntülü.
fleytachi: fleyta çalan kişi. (Fleyta; en eski müzik aletlerinden biridir).
fojiali: feci, trajedik.
foydali: faydalı, yararlı, kullanışlı; karlı, kazançlı.
foydasiz: yararsız, faydasız, beyhude; karsız, verimsiz.
faytunchi: faytoncu.
fokuschi: hokkabaz.
folbinlik: falcılık, kâhinlik.
folchi: falcı.
folklorchi: folklör, halk bilimci.
folklorsinoslik: halk bilimi.
formatli: formath, ölçülü, biçimli.
forscha: Fars dili.
fosfatli: fosfatlı.
fosfarli: fosforlu.
fatihali: ölüm gibi durumlarda fatiha duası okunması.
fatihaxonlik: belli günlerde ölü çıkan eve gidip fatiha okuyup, taziyede bulunmak.

fatihachi: belli günlerde ölü çıkan eve gidip
fatiha okuyup, taziyyede bulunan kişi.
fatihlik: fetih eden.
fotograflik: fotoğraflık.
fohishboz: fuhuş yapan.
fohishbozlik: fuhuş.
fohishalik: fuhuş, fahişelik.
frantsuzcha: Fransızca, Fransız dili.
frezerovkachi: freze ustası.
frezerchi: freze ustası.
frontdosh: aynı taraftan olan.
frontcha: taraftar.
frontchi: tarafçı.
ftorli: florlanmış, içeriğinde flor olan.
fusunkor: büyülü, efsunlu, etkileyici.
fusunkorlik: etkileycilik.
futbolchi: futbolcu.
fuqarolik: vatandaşlık, yurttaşlık.
fuqaroparvarlik: vatanseverlik.

~G~

gabdalı: cüsseli.
gavirlik: kötülük, şeytanlık.
gadaylik: dilencilik, düşkünlük, yoksulluk.
gadoychilik: dilencilik, düşkünlük, yoksulluk.
gadolik: dilencilik, düşkünlük, yoksulluk.
gajakdor: kıvrıcık, lüleli, bukleli.
gajakli: kıvrıcık, lüleli, bukleli.
gajimdor: püsküllü, saçaklı.
gajimli: püsküllü, saçaklı.
gajirlik: inatçılık, dikbaşlılık.
gazandalik: zehirli, kaşındırıcı, batıcı, sızlatıcı (haşere).
gazetachi: 1. gazeteci. 2. gazete satıcısı.
gazetxonlik: gazete okuyuculuğu.
gazetchi: 1. gazeteci. 2. gazete satıcısı.

gazli: gazlı, içinde gaz bulunduran, gaz kapsayan.
gazsimon: gaz gibi, gaz şeklinde; gaz özelliğinde olan.
gazchi: gaz işi ile uğraşan.
galvarslik: cahillik, aptallık; kalın kafalı.
galgiday(-dek): .
ganchkor: sıvacı, alçıcı, ustuka işçisi.
ganchkorlik: sıvacılık, alçılık.
gapbozlik: gevezelik, çelçenelik, boşboğazlık.
gapdon: 1. güzel konuşan, söz ustası, çenesi kıvvetli, ağzı laf yapan. 2. bilgich, düşünmeden konuşan.
gapdonlik: 1. etkili konuşma, güzel konuşma, dil uzluğu. 2. hazırcevaplılık, bilgiçlik, konuşmada süratlilik.
gapxörlik: ahbablık, arkadaşlık; arkadaşlar ziyafeti.
gapchi: dedikoducu, muhbir, ispiyoncu, sır tutamayan kimse, boşboğaz, gammaz.
garanglik: sağırılık, duyma zorluğu.
gardonkash: inatçı, dik kafalı, dirençli, dediğim dedik, boyun eğmez, kafa tutan.
gardonkashlik: inatçılık, dik kafalılık.
garderobchi: vestiyer görevlisi.
garmonchi: akordiyon çalan kimse.
garchi: gerçi.
gashtli: neşeli, zevkli.
gvardiyachi: muhafız, nöbetçi.
gegemonlik: egemenlik, hakimşiyet, üstünlük.
gektarchi: hektar ile arsa alıp çiftçilik yapan kimse.
geniallik: üstün yeteneklilik, bilgellik, büyüklük.
geniylik: dehalık, dâhilik.

gerbshunoslik: hanedanlık armaları
araştırması.
germetiklik: sızdırmazlık, hava
sızdırmazlığı.
gestapochi: gestopaya hizmet eden kimse.
gidravlik: hidrolik, su basınçlı.
gidrolizchi: hidrolizci.
giyohvandlik: esrarkeş, bağımlılık.
gijdapoz: ekmekçi, gijda ekmeği pişiren.
gilamdo'zlik: halıcılık.
gilamdo'z: halıcı.
gilamchilik: halı dokuma.
gilkor: alıcı, sıvacı.
gilkorlik: alçı ve sıva işi yapan.
giloszor: kiraz bahçesi.
gimnastikachi: jimnastikçi.
ginali: sitemli, kınayan; kinli.
ginaxonlik: şikâyetçilik, yakınmacılık.
ginachi: şikâyetçi, sürekli hoşnutsuz olan
kimse; kinci.
ginachilik: şikâyetçilik, hoşnutsuzluk.
gipnozchi: hipnoz eden kimse,
hipnotizmacı.
girdak: çadır.
girdab: girdap, anafot, burkach.
girish: yay kırı.şi.
gitarachi: gitaracı.
gocjlik: inatçılık, diklik, dikkafalılık.
gornchi: borazan çalan kimse.
grajdanlik: 1. vatandaşlık, yurttaşlık. 2.
vatandaşa dair, yurttaşlıkla ilgili.
granatomyotchi: bombacı, el bombası atan
asker.
graflik: 1. kontluk. 2. ilçe, eyalet, sancak.
grimchi: makyajcı.
gruzincha: Gürcü dili, Gürcüce.
gruntshunoslik: pedoloji, toprak bilimi.

gruppaboz: klancı, grupçu, bölgeci.
gruppabozlik: klancılık, grupçuluk,
bölgecilik.
guvohlik: şahitlik, tanıklık.
guzargoh: 1. Yolüstü uğranılacak, geçilecek
yer. 2. Yol boyu. 3. Çok geçilen yer, geçek.
gulabardor: örnek hazırlayan, kalıpcı.
gulday: çiçek gibi, çiçeğe benzer.
guldar: çiçekli.
gulzar: çiçek bahçesi, çiçek tarhı, çiçeklik.
gulli: çiçekli.
gulobchi: gül suyu satıcısı.
gulxanchi: ateş yakan.
gulchi: 1. çiçek yetiştiricisi. 2. çiçekçi,
çiçek satıcısı.
gulchilik: çiçek yetiştiriciliği.
gulqaychi: bahçıvan makası.
gumbaz: kümbet, kubbe.
gumbazday(-dek): büyük, iri.
gumbazsimon: kubbe biçimli, kubbe
şeklinde.
gumondor: şüphecilik, kuşku duyma.
gumrohlik: aldanmışlık, yanılgı, azgınlık,
sapkınlık.
gungursday (-dek): iri yapılı, gövdeli, kale
gibi, gürbüz.
gunohkor: 1. günahkar. 2. suçlu, kabahatli,
hatalı.
gurdalik: kuvvetli, güçlü.
guruhboz: grup, küme, yoğın.
guruhbozlik: klancılık, grupçuluk,
bölgecilik.
gustoxlik: laubalilik, düşüncesizlik, arsızlık,
yüzsüzlük.
go'daklarcha: bebeklerce, çocuklarca.
go'daklik: bebeklik, çocukluk.
go'llik: saflık, enayilik.

go'ristonlik: mezarlık, gömütlük.
go'rkovchi: mezar kazıyıcı, mezarıcı.
go'shanishinlik: inzivaya çekilme, uzlet.
go'shtgirlik: et avcısı, et obur.
go'shtdor: etli, semiz.
go'shtli: etli, semiz.
go'shtsiz: cılız, zayıf, etsiz.
g'avg'oli: gürültülü, rahatsız edici; kavgalı.
g'avg'osiz: sessiz, sakın, yaygarasız.
g'addor: gaddar; kahpe, hain.
g'addorlik: gaddarlık, kıyııcılık.
g'azabdor: gazablı.
g'azabkor: öfkeli, kızgın, kuduruk, çileden çıkmış.
g'azabli: kızgın, öfkeli, hiddetli.
g'azalnavislik: güzel yazan.
g'azalxonlik: gazelhan, güzel okuyan.
g'azalchilik: gazelcilik.
g'aznachi: haznedar, veznedar.
g'ayirlik: hasetlik, kıskançlık.
g'ayratli: gayretli, azimli, hevesli, çalışkan.
g'ayratsiz: gayretsiz, tembel.
g'aladonli: çekmeceli.
g'alayonli: galeyan, ayaklanma hali.
g'alayonchi: galeyancı, isyancı, başkaldıran.
g'alamislik: düzenbazlık, fitnecilik.
g'alatsiz: hatasız.
g'alvali: kargaşalı, düzensiz; zahmetli, sıkıntılı, belalı.
g'alvasiz: kargaşasız, gürültüsüz; sıkıntısız.
g'alvachi: kavgacı; yaramaz.
g'alvirchi: kalburcu, kalbur ustası veya satıcısı.
g'alizlik: anlayılmazlık, yanlışlık.
g'allazor: tahıl ekilen yer.
g'allakor: tahıl yetiştiricisi, çiftçi, ziraatçi.

g'allakorlik: tahıl yetiştiriciliği.
g'allasimon: tahılmsı, tahıl gibi.
g'allachilik: tahıl yetiştiriciliği, tarım.
g'amginlik: üzgünlük, hüzünlük, kederlilik.
g'amdosh: dertdaş, dert ortağı, aynı dertten muzdarip.
g'amzali: gamzeli, gamzesi olan; işveli, cilveli.
g'amli: kederli, hüzün; üzücü.
g'ammozlik: ispiyonculuk, gammazlık; laf taşıma.
g'amsiz: dertsiz, tasasız, üzüntüsüz.
g'amxo'rlik: himaye etme, derdine ortak olma, merhametli olma.
g'animlik: düşmanlık, hasım olma.
g'arazgo'ylik: kötü niyetlilik, kin tutma.
g'arazli: garezli, kin besleyen.
g'arazsiz: kötü niyet ve kin beslemeyen.
g'arazchi: kinci, kindar.
g'ariblik: yoksulluk, fakirlik.
g'arlik: fuhuş, fahişelik.
g'archli: çatırtılı, hışırtılı, gıcirtılı.
g'archsiz: hışırtısız, gıcirtısız.
g'ashlik: rahatsızlık verme, kızdırma, gıcıklık.
g'ijjakchi: gıccak çalan.
g'iybatchi: dedikoducu, gıybetçi.
g'ilaylik: şaşılık, yan bakma.
g'ildirakli: tekerlekli, teker, çark.
g'ildiraksozlik: (gıldıravuk, gıldırık: İnce saçtan yapılmış çingirak.):gıldırak çalan usta.
g'ildirakcha: küçük gıldırak.
g'ilofli: kılıflı, örtülü.
g'ilofchi: kılıf, örtü ustası.
g'irromlik: sahtekârlık, hile.
g'irromchilik: sahtekârcılık.

g'ishavachi:
g'ishazor: .
g'ishtli: tuğlali.
g'ishtchi: tuğlacı.
g'olibkor: galip, kazanan.
g'oliblik: galibiyet, zafer, utku.
g'oratchi: yağmacı.
g'ofillik: gafillik, habersizlik; dikkatsizlik.
g'oyaviylik: ideolojik; ilkeli.
g'oyali: gayeli, fikirli; görüşü olan.
g'oyasiz: gayesiz, amaçsız, fikirsiz.
g'uborli: tozlu; tatsız.
g'uborsiz: tozsuz, temiz; dertsiz, tasasız.
g'ulg'ulali: 1. anlaşmazlık, tartışma, kavg.
2. gam, keder; şüphe.
g'ulg'ulasiz: gamsız, huzurlu, sakin, rahat.
g'unchachi: 1. padişahın haremine güzel kızlar getiren kimse. 2. geçici eş.
g'ururli: gururlu, mağrur; kibirli, kendini beğenmiş.
g'ururlik: gurur, iftihar. övünç.
g'ussali: gam, keder, üzüntülü, dertli.
g'ussasiz: dertsiz, kedersiz.
g'oralik: hamlik, olgunlaşmamışlık.
g'orlik: hamlik, olgunlaşmamışlık.

~H~

havaskor: amatör, meraklı.
havaskorlik: amatörlük, meraklılık.
havasli: hevesli, istekli.
havodor: havadar, açık.
havoyilik: hoppalık, uçarılık.
havoli: 1. havalı, havadar. 2. kibirli, kendini beğenmiş.
havoncha: ahşap veya metalden yapılmış özel bir kap.
haddili: hakkı olan, istikaklı.
hadikli: korkulu, endişeli, evhamlı, kaygılı.

hadiksiz: korkusuz, endişesiz, kaygısız.
hadikchi: vesveseci.
hadisshunoslik: hadis ilmi.
hadsiz: hadsiz, sınırsız.
hayosiz: hayâsız, edepsiz, arsız, utanmaz.
hayosizlik: utanmazlık, küstahlık.
hayoli: hayâli, edepli, oturaklı.
hayotiylik: 1. hayata dair ola, yaşamla ilgili olma. 2. canlılık, dirilik, hayatta olma.
hajvchi: heccav. Hicivci, yergici, taşlamacı.
hajvchilik: hicivcilik, taşlamacılık.
hajiksiz: korkak, iş bilmez, namert.
hajmli: hacimli, büyük.
hazilvonlik: şakacı, latifeci.
hazilkash: şakacı, latifeci.
hazilkashlik: şakacılık.
hazilsimon: şaka gibi, şakamsı.
hazinlik: üzüntü.
hazmli: kolay sindirilen, hazmedilen.
haybakallachi: teşvikçi, provokatör.
haybakallachilik: teşvikçilik.
haybatli: heybetli, ihtişamlı, etkileyici.
hayvonlik: hayvanlık, hayvana has.
haydovchi: sürücü, şöfor.
haydovchilik: şöforlük.
hayinchak: salıncak.
hayitlik: bayramlık, bayrama özel, bayram için.
hayitchilik: bir sebepten kutlama.
haykaltaroshlik: heykeltıraşlık.
haykalchi: heykeltıraş.
hayratli: hayret, şaşkınlık.
hayronlik: şaşkınlık, hayrete düşmüş.
hakamlik: hakemlik.
hakimlik: hekimlik, doktorluk.
haldor: yaldızlı.
haligacha: şimdiye değin, şimdiyece.

halinchak: salıncak.
halovatli: huzurlu, asayişli.
halovatsiz: huzursuz, güvensiz.
halovatsizlik: huzursuzluk, güvensizlik.
halokatli: feci, felaket getiren, yıkıcı, tehlikeli; helak olan.
halollik: 1. dürüstlük, doğruluk. 2. helallik, helal olma, yasaksız olma.
halfanachi: halfana pişiren.
halqali: halkalı.
hamdardlik: dert ortağı olma, derdini paylaşma.
hamdöstlik: dostluk, ortaklık.
hamjihatlik: hemfikirlik, mutabıklık.
hamishagiday.:
hamishalik: süreklilik.
hamiyatli: hamiyetli.
hamiyatsiz: hamiyetsiz.
hamkor: ortak; iş arkadaşı, meslektaş.
hamkorlik: birlikte hareket etme, uyum, iş birliği, dayanışma; iş ortaklığı.
hammollik: hamallık.
hammolchilik: hamallık.
hammamchi: hamamcı.
hammualliflik: ortak yazarlık.
hamnafaslik: hemfikirlik, müttefiklik; daima birlikte olan.
hampolik: birlikte hareket etme, uyum, iş birliği, dayanışma; iş ortaklığı.
hamrohlik: yol arkadaşlığı, yoldaşlık.
hamsoyachilik: komşuculuk.
hang-manglik: sersemlik, şaşkınlık.
hanuzgacha: henüz.
harakatli: hareketli.
harakatsiz: hareketsiz.
harbiylik: askeri, harbi.,
harbiycha: askeriye has.

hardamxayollik: hayalperestlik.
harislik: açgözlülük.
haromlik: haram olan.
haromxo'rlik: haram yeme, haram kazanma; beleşçilik.
haroratli: hararetli, ateşli, sıcak.
haroratsiz: hararetsiz, ateşsiz, soğuk.
harfxo'rlik: şekilcilik, biçimcilik.
harchi: her zamanki gibi.
hasadli: hasetli, kıskanch, çekemeyen.
hasadchi: kıskanch insan.
hasratli: hasretli, kederli, tasalı.
hafsalali: istekli, hevesli.
hafsalasiz: isteksiz, hevesiz.
haftalik: haftalık, haftada bir olan.
hashamatli: haşmetli, görkemli, azametli, süslü.
hashamdor: süslü, gösterişli.
hashamsiz: sade, gösterişsiz.
hash(h)archi: yardımlaşan kimse, bir başkasına isteyerek yardım eden kimse.
hayajonli: heyecanlı.
haqgo'ylik: hak sözünü dinlemek.
haqdor: hak sahibi.
haqirlik: değersizlik.
haqiqatsizlik: asılsız, gerçeksiz, hakikatsizlik.
haqiqatchi: adil, dürüst, doğru.
haqli: haklı, hakkı olan.
haqoratli: hakaretli, hakaret içeren; aşağılayıcı.
haqsiz: haksız yere.
haqsizlik: adaletsizlik, haksızlık.
haqqoniylik: adillik, adaletlilik, doğruluk.
hahachi: teşvik edici kimse.
hemirilik: bir kuruluşluk.
hidli: 1. kokulu. 2. belirtili.

hidsiz: belirtisiz.
hiylagarlik: hileci, düzenbaz; kurnazlık.
hiylakor: düzenbaz; kurnazlık.
hiylakorlik: düzenbazlık; kurnazlık.
hiylali: hileli, aldatmacalı.
hiylasiz: hilesiz, doğru.
hiylachi: hileci, düzenbaz.
hikmatli: hikmetli, mantıklı, bilgece.
hikoyanavislik: hikaye yazıcılığı.
hikoyachi: hikayeci, anlatıcı.
hikoyachilik: hikayecilik.
himmatli: cömert.
himmatsiz: himmetsiz, yardımsever olmayan.
himoyasiz: himayesiz, korumasız.
himoyatli: koruyup kollayan.
himoyachi: koruyucu, himayeci, müdafî, savunucu.
hindcha: Hint halkı tarafından yapılan.
hirsli: hırslı.
hisli: hisli, duygulu, duyarlı.
hisobdor: hesap veren, mali işler çalışanı, muhasebeci.
hisobchi: mali işler çalışanı, muhasebeci.
hisobli: hesaplı, uygun.
hisobsiz: 1. hesapsız, hesap edilmeyen. 2. sınırsız, sayısız, çok fazla, hesap edilemez.
hisobchilik: hesapçılık, muhasebecilik.
hissador: hisse hahibi, pay sahibi.
hissiyotli: his etme kabiliyeti güçlü, hissiyatlı.
hissiyotchi: hislere karşı duyarlı.
hissiz: hissiz, duygusuz.
hovli: avlu, açıklık.
hovliqmalik: tezcanlılık, acelecilik.
hovliqmachi: tez canlı, yerinde duramayan.
hovoncha: havan.

hovuzcha: havuz.
hovurli: ısılı, sıcak.
hojatbarorlik: ihtiyaç ve gereksinimleri gidermek.
hozirgiday: şimdiki, şu anki.
hozirjavoblik: hazırcevaplık.
hozirlik: hazırlık.
hozircha: 1. şimdiye kadar. 2. şimdiden belli bir vakte kadar, beliri bir vakit geçinceye kadar.
hozirchalik: 1. şimdiye kadar. 2. şimdiden belli bir vakte kadar, beliri bir vakit geçinceye kadar.
hokimlik: hâkimlik.
holvachi: helvacı.
holsiz: güçsüz, halsiz, zayıf, takatsiz.
holsizlik: halsizlik, güçsüzlük, zayıflı, takatsizlik.
homiylık: koruyuculuk.
homiysiz: koruyucusuz, sahip çıkan olmayan.
homilador: hamile olan.
homiladorlik: hamilelik.
horg'inlik: yorgunluk.
hosildor: verimli, bereketli, mahsuldar, meyveli.
hosildorlik: bereketlilik, verimlilik, bolluk.
hosilli: mahsullü.
hosilsiz: verimsiz, mahsulsüz.
hotamlık: cömertlik
hotamtoylik.: cömertlik
hoshiyali: kenarlıklı.
hudaychi: elçi.
hududsiz: sınırsız, topraksız.
hujjatli: 1. belgeli, dedlilli. 2. belgesel.
hujayrali: hücreli.
hujjatchi: belgeci, dökümancı, memur.

hujjatchilik: bekgecilik, memurluk.
hujrador: hücre.
hujradosh: hücredaş, aynı hücrede olanlar.
hujumkor: hücum eden, atak.
hujumkorlik: hücum etmek, atak yapmak.
huznli: hüznü, dertli.
hukmdor: hükümdar, egemen, güch, yöneten.
hukmdorlik: egemenlik, hakimiyet.
hukmronlik: hükümdarlık, hakimlik.
hukumatdor: hükümet.
hunarli: hünerli, becerikli.
hunarmandlik: esnafılık, zanaatkarlık.
hunarmandchilik: esnafçılık.
hunarsiz: beceriksiz, kabiliyetsiz.
hurmatli: saygın, hürmetli, itibarlı, onurlu.
hur matsiz: hürmetsiz, saygısız, nezaketsiz.
hur matsizlik: saygısızlık.
hurriyatchi: hürriyetçi, özgürlükçü.
husndor: güzel, zarif.
husnli: hüsün, güzellik, zerafet.
husnsiz: çirkin, zerafetsiz.
hushyorlik: uyanıklık, tetikte olma, dikkatli olma.
hushli: bilinçli.
hushsiz: şuursuz, bilinçsiz.
hushsizlik: bilinçsizlik.
hushsizlarcha: bilinçsizce.
huquqbuzarlik: kanunbozarlık.
huquqli: kanunlu.
huquqsiz: kanunsuz, hukuksuz.
huquqsizlik: kanunsuzluk, hukuksuzluk.
huquqshunoslik: hukuk uzmanlığı.
huqqabozlik: hokkabazlık.

~i~

iblislarcha: şeytani, şeytanca, iblisce.
iblislik: şeytanlık.

iboli: 1. kanaatkar, perhiskar, az ile yetinen
2. ibası olan, utangach, çekingen.
ibosiz: ibasi olmayan, hayasız, arsız; nefesine hakim olamayan.
ibratli: iyi örnek olan, ibret olan, ders olan.
ignachi: yusufcuk, kız böceği.
idorachilik: yönetim, idarecilik, idare.
idroikli: idrakı olan, anlayışlı, akıllı.
idroksiz: anlayışsız, akılsız, duygusuz; şuursuz.
ijarador: kiracı, kiralayan.
ijarachi: kiracı, kiralayan.
ijadkor: yaratıcı, eser yaratan.
ijadkorlik: yaratıcılık.
ijadchi: yaratıcı.
ijozatsiz: izinsiz, onaysız.
ijrochi: 1. yerine getiren, gerçekleştiren. 2. sanatçı, oyuncu, icra eden.
ijrochilik: yerine getirme, icraat, gösteri, icra etme.
ijtihotli: gayretli, çalışkan.
izvoshchi: arabacı.
izdosh: takipçi, yandaş; mürit, havari.
izzatli: itibarlı, şeref sahibi, saygın, saygı değer, hürmetli, hatırı sayılır.
izolyator(izolatör): izolatör, yalıtkan.
izolyatorchi: izolatörcü.
izofali: ilaveli, izafetli.
izoxronlik: eş zamanlılık.
izohli: açıklayıcı, izah edici.
izchi: 1. yol gösterici, rehber. 2. iz süren, takipçi.
izchillik: tutarlılık, istikrar.
izg'irinli: ayaz, soğuk, rüzgarlı, fırtınalı.
iydlik: bayram harçlığı.
iymonsiz: imansız, kafir.
ikkilamchi: ikincil, ikinci derece, orta.

ikkilik: iki satır, iki mısra, beyit.
ikkinchi: ikinci.
ikkiyuzlamachi: iki yüzlü kişi, hilekar, sahtekar.
ikkiyuzlamachilik: iki yüzlülük, sahtekarlık.
ikkiqatlik: gebelik, hamilelik, gebe olma.
ikkitacha: iki civarı, iki gibi.
ilgarigiday-dek: eskisi gibi, önceki gibi.
ildamlık: çabukluk, hızlılık, süratlilik.
ildizmevali: yenebilen köklü.
ilinarli: silahlı.
ilinchok: bağ, tutan şey.
iliqlik: ılıklik.
ilimli: ilimli, okumuş, bilgili.
ilmoqdor: 1. kancası olan, kancalı. 2. kinayeli, istihzalı.
ilmoqli: 1. kancası olan, kancalı. 2. kinayeli, istihzalı.
ilmoqsiz: kancasız.
ilmsiz: caahil, bilgisiz, kültürsüz, okumamış.
ilmsizlik: cahillik, bilgisizlik, cehalet.
ilovali: ilaveli, ekli, katkılı.
ilovasiz: ilavesiz, eksiz.
ilojsiz: çaresiz, dermansız.
ilojsizlik: çaresizlik.
iltimoschi: ricada bulunan, talep eden, dilekçe yazan.
iltijoli: gözlerle yalvarmak.
iltifotli: nazik, kibar, iltifat eden; merhametli, şefkatli.
iltifotsiz: kaba, aldırış etmeyen, merhametsiz, şefkatsiz.
iltifotsizlik: merhametsizlik, şefkatsizlik.
ilg'ovli: meşakkatli, ağır.
ilg'orlik: önderlik, öncülük, öncelik, üstünlük.

ilhomchi: ilham verici, teşvik edici.
imzosiz: imzasız, anonim.
imkonsiz: imkansız.
imoli: imalı.
imomatchilik: imamlık.
imomatgarchilik: imamlık.
imomlik: imamlık.
imomcha: medreselerde imam olmaya hazırlanan molla.
imonli: imanlı, mümin, inançlı.
imonsiz: imansız, kafir.
imoratchi: inşaatçı, kurucu.
imperialistik: emperyalist, emperyalizme ait.
imsiz-dimsiz: sözsüz, bir şey demeden.
imtiyozli: imtiyazlı, ayrıcalıklı, öncelikli.
imtihonsiz: sınavsız.
invalidlik: özgürlülük, engellilik.
inglizcha: İngiliz dili.
individuallik: bireysellik, özgünlük.
indovchi: konuşmacı.
inertsiyali: hareketsiz, durağan, durgun.
injenerlik: mühendislik.
injiqlik: titizlik, meşkülpesentlik, zor beğenirlik, huysuzluk.
inobatli: inanılır, güvenilir, emin.
inobatsiz: güvenilmez, önemsiz, dikkate değmez.
inoqlik: dostça ilişki, iyi ilişki, dostça davranış.
insongarchilik: insanilik, insanca muamele.
insoniylik: insanilik, insanlık, insancılık, yardımseverlik.
insonlik: 1. insanlık, insanoğlu. 2. insancılık, insanilik.
insonparvarlik: 1. insancıl, hayırsever, iyiliksever. 2. insancıl kişi, hayırsever insan.

insofli: insaflı, adil, vicdanlı.
insofsız: insafsız, vicdansız.
insofsızlık: insafsızlık, vicdansızlık.
inspektorlik: müfettişlik, denetmenlik.
instruktorlik: eğitimlik.
interventsiyachi: müdahale eden, karışan.
intizomli: disiplinli, intizamlı, düzenli.
intizomsız: disiplinsiz, intizamsız, düzensiz.
intizomsızlık: düzensizlik, disiplinsizlik.
intizorlik: intizarlık, sabırsızca bekleme.
intihosiz: sonsuz, bitmeyen, ebedi.
intrigachi: entrikacı, fitneci.
inqilobchi: devrimci, inkılapçı.
ipakday-dek: ipeksi, yumuşak, pürüzsüz;
nazik, kibar.
ipakli: ipeksi, ipekli, ipekten yapılmış.
ipaklik: ipek giysiler; ipek kumaş, ipekli.
ipakchi: ipekçi, ipek yetiştiren, ipek üreten.
ipakchilik: ipekçilik, ipek üretimi;
ipekböceği yetiştiriciliği.
ipsiz: ipsiz.
irimkosh: batıl inançları olan.
irimchi: batıl inançlı kişi, hurafelere inanan.
irodali: iradeli, çok isteyen, azimli; irade ile ilgili.
irodasiz: iradesiz, azimsiz, zayıf iradeli.
irodasızlık: iradesizlik, azimsizlik.
irqchi: ırkçı.
irqchilik: ırkçılık.
irg'ayzor: dağ muşmulası ormanı.
isyonkor: isyankar, isyancı, asi, ayaklanan.
isyonkorlik: isyancılık, isyan etme, ayaklanma.
isyonchi: isyankar, isyancı, asi.
isyonchilik: isyancılık, isyan etme, isyankârlık.

isiriqchi: üzerlik otu yakan, tütsü yakan;
üzerlik otu satıcısı.
isli: isli, kokulu.
islovotchi: pezevenk, kadın satıcısı.
ismdosh: adaş.
ismli: adlı, isimli; denilen.
ispancha: İspanyolca.
israfgar: müsrif, savurgan, mirasyedi.
israfgarchilik: savurganlık, müsriflik.
israfgarlik: savurganlık, müsriflik, israf.
israfchi: müsrif, savurgan.
israfchilik: savurganlık, müsriflik.
issiqlik: 1. sıcaklık, hararet, ısı, vücut ısısı, ısıtma. 2. yüksek kalorili yemek. 3. isilik.
issiq-sovuqchi: falcı, büyücü.
istaklik: tercih edilen.
istarali: cana yakın.
iste'dodli: yetnekli, becerili.
iste'molchi: tüketici, kullanıcı, alıcı.
iste'molchilik: tüketicilik.
istehzoli: ihtihzali, alaylı.
istehzosiz: alay etmeden, ciddi olarak, ciddi bir şekilde.
istibdodchi: despot, zorba.
istilochi: istilacı, istila eden, ele geçiren.
istilochilik: istilacılık, ilhak.
istisnosiz: istisnasız, ayırım yapmaksızın.
istiqboli: istikbali iyi olan.
istiqbolsiz: istikbali iyi olmayan, geleceği parlak olmayan.
istig'noli: istighnalı; nazlı bir şekilde.
istig'nochi: nazlı, naz yapan.
ital'yancha: İtalyanca.
itboz: köpek bakıcısı.
itvachcha: kalleş.
itoatgo'ylik: itaatkarlık.

itoatkor: itaatkar, uysal, saygılı, alçakgönüllü.

itoatkorlik: itaatkarlık.

itoatli: itaatkar, boyun eğen.

itoatsiz: ,taatsiz, asi, söz dinlemez, inatçı.

ittifoqdosh: 1. müttefik, dost. 2. müttefik, birleşmiş, birlik olmuş.

ittifoqlik: birlik, beraberlik, müttefiklik.

ittifoqchi: 1. müttefik, dost; 2. müttefik olmuş.

itchilik: Köpek ırklarının yetiştirilmesi ve yetiştirilmesi.

ifloslik: kirlilik, pasak, pislik.

ifodaviylik: ifade etme.

ifodali: 1 anlamlı, ifadeli, dokunaklı. 2. etkileyici bir biçimde, anlamlı bir şekilde.

ifodalilik: güzel ifade etme.

ifodasiz: ifadesiz, anlamsız.

ifodachi: ifade edici, anlatıcı, sözcü.

iftixorli: gururlu, gurur verici.

iftorlik: iftar, Ramazanda akşam yemeği.

iffatli: namuslu, iffetli, nezih, temiz.

iffatsiz: iffetsiz, namussuz, terbiyesiz, edepsiz.

ixlosli: ihlaslı, sadık, bağlı.

ixtiyoriylik: 1. isteğe bağlılık, gönüllülük. 2. keyfi hareket.

ixtiyorli-ixtiyorsiz: istemsiz olarak, düşünmeden.

ixtiyorsiz: istemedi, istemsiz, isteksiz.

ixtilolchi: ihtilalci, devrimci, isyancı.

ixtilofli: ihtilaflı, çelişkili.

ixtilofchi: muhalif, hasım, rakip.

ixtirochi: mucit, yaratıcı.

ixtirochilik: mucitlik, yaratıcılık.

ixtisosli: vasıflı, usta, uzman.

ixtisoslik: ustalık.

ixchamlik: zariflik, narinlik; kısıklık.

ichgulik: içilebilir.

ichimli: içilebilir.

ichimlik: içecek, meşrubat.

ichishli: içilebilir, tadı güzel, lezzetli.

ichkarilik: ich, derinlik, en iç nokta.

ichkilik: içki, içecek.

ichkilikboz: ayyaş, alkolik, akşamcı, içkici, sarhoş.

ichkilikbozlik: içki alışkanlığı, içkicilik, alkoliklik, akşamcılık.

ichuvchi: ayyaş, içkici, akşamcı.

ishbilarmonlik: konusunda uzman olma; çok bilmişlik, ukalalık.

ishboshqaruvchi: iş yöneticisi, işletmeci.

ishvaker: cilveli, işveli, işvebaz; oynak.

ishvali: cilveli, işveli, işvebaz.

ishyoqmaslik: tembellik, haylazlık.

ishli: işli, işi olan, çalışan.

ishonarli: inanılır, güvenilir.

ishonuvchanlik: çabuk inanma.

ishonchli: güvenilir, inanılır, emin.

ishonchsiz: 1. güvenilmez, inanılmaz, kaypak. 2. asılsız, boş.

ishonchsizlik: güvenilmezlik, inançsızlık.

ishsiz: işsiz, işi olmayan.

ishsizlik: işsizlik.

ishtahali: iştahlı; çok isteyen.

ishtahasiz: iştahsız.

ishtahasizlik: iştahsızlık.

ishtiyoqli: iştiyaklı, istekli; ilgili, ilgi duyan.

ishtiyoqsiz: iştiyaksız, isteksiz; ilgi duymayan.

ishtirokchi: katılımcı.

ishtonsiz: şalvarsız, alt giyimi olmayan; iç çamaşırı.

ishchanlik: çalışkanlık, gayretlilik.

ishchi: işçi, emekçi.
ishyurituvchi: işletmeci, yönetici, idareci.
ishqiboz: taraftar, hayran, aşık.
ishqibozlik: hayranlık, heves, taraftarlık.
ishqorli: alkalik, bazik.
iqlimshunoslik: iklim bilimi.
iqtidor: iktidar, kudret, erk, kuvvet, yetenek.
iqtidorli: iktidarlı, güçlü, nüfuzlu, kuvvetli; yetenekli.
iqtidorsiz: iktidarsız, güçsüz, kuvvetsiz; yeteneksiz.
iqtisodchi: ekonomist.
ig'vogarlik: baştan çıkarma.
ig'vochi: yanlış yolda sürükleyen, fesatlık eden, kışkırtan.
~J~
jabrlanuvchi: zulmetme, eziyet etmek, baskı yapmak, sıkıntı vermek.
javobgar: sorumlu, meşul.
javobgarlik: sorumluluk, mesuliyet.
javobsiz: cevapsız.
javonmardlik: cömertlik, büyüklük, alıcnaplık, fedakarlık.
jadallik: çabukluk, hızlılık, süratlılık.
jadidchilik: ceditçilik.
jalloblik: alıp satma, ikinci el satıcılık.
jallodlik: 1. cellatlık. 2. zalimlik, yamanlık, acımasızlık.
jamiyatshunoslik: toplum bilimi, sosyoloji.
jamoatchi: toplumcu, kamu yararını düşünen.
jamoatchilik: toplumculuk, kamuculuk.
jangarilik: savaşçılık, mücadelecilik.
jangovarlik: cengaverlik, mücadelecilik, dövüşkenlik, savaşçılık.
jangsiz: savaşız, mücadelesiz.
jangchi: savaşçı, mücadelecisi.

janjankash: kavgacı, çekişmeci.
janjankashlik: kavfacılık, çekişmecilik.
janjalli: tartışmalı, kuşku, çekimşmeli, ihtifalı.
janjalsiz: tartışmasız, çatışmasız, çekişmesiz.
janjalchi: kavgacı, çekişmeci.
jannatsimon: cennet gibi, cennete benzeyen.
jarangdor: 1. yankı yapan, çınlayan, çalan. 2. sesli.
jarangli: 1. yankı yapan, çınlayan, çalan. 2. sesli.
jarangsiz: ötümsüz, sessiz.
jarimador: cezalı, ceza olarak verilen.
jarlik: çukurluk, vadi, sel çukuru.
jarohatli: 1. yaralı, yaralanmış. 2. yaralı kimse.
jarrohlik: cerrahlık.
jarchi: müjdecisi, haberci, ulak, elçi.
jasoratli: cesaretli.
jasoratsizlik: cesaretsizlik.
jasurluk: cesurluk, yüreklilik, korkusuzluk.
jafokash: 1. cefakeş, çilekeş, mağdur. 2. çalışan, emekçi.
jafokashlik: cefakeşlik, çilekeşlik, mağdurluk.
jafokor: işkenceci, eziyetçi, zalim.
jafokorlik: azap vermek, işkence etmek.
jafoli: acı verici, cefalı, kahredici, işkenceli.
jahldor: sinirli, hiddetli, kızgın, öfkeli.
jahlli: sinirli, hiddetli, kızgın, öfkeli.
jahongashtalik: dünyayı gezmiş; deneyimli kimse, olgunluk.
jahongirlik: cihangirlik.
jahondor: cihan hakimi, güçlü.
jevachi: kuyumcu.
jibljajibon: kuyruksallayan.

jigarchilik: yakın akrabalık, hısımlık ilişkileri.
jiddiylik: ciddilik, ağırbaşlılık; gerçeklik, doğruluk.
jizzakilik: asabiyet, sinirlilik, öfke.
jizzaxo'rlik: çok kıkırdak (kuyruk yağı) yemek.
jiydozor: iğde bahçesi.
jilvador: 1. ışık saçan, ışıyan, parlak. 2. cilveli, işveli, nazlı.
jilvador: 1. parlak, ışıltılı; işveli. 2. cilveli, nazlı.
jilvali: 1. ışık saçan, ışıyan, parlak. 2. cilveli, işveli, nazlı.
jildli: ciltli, kaplı.
jildlik: kılıf yapılmak için uygun.
jilovbardor: at bakıcısı.
jilovdor: 1. at bakıcısı. 2. başkan, lider, rehber.
jilovsiz: dizginsiz.
jimjiloqday-dek: çok küçük, küçük; parmak kadar.
jimjimador: işlemeli, nakışlı.
jimjimadorlik: işleme, nakış, süs.
jimjitlik: tam sessizlik, sükut hali.
jimlik: sessizlik, suskunluk.
jinday-dek: bir parça, az biraz, azıcık, az oranda.
jinlilik: 1. delilik, akılsızlık. 2. çılgınlık, divanelik, budalalık, ahmaklık.
jinoyatkor: suç işleyen kimse, sabıkalı, suçlu.
jinoyatkorlik: mücrimlik, suçluluk, kabahatlilik, sabıkalılık.
jinoyatchi: suç işleyen kimse, sabıkalı, suçlu.

jinoyatchilik: mücrimlik, suçluluk, kabahatlilik, sabıkalılık.
jinsdosh: aynı cinsten.
jipslik: 1. yakınlık, sıkışıklık, sıklık. 2. birlik, bütünlük, beraberlik, dayanışma.
jirrakilik: asabiyet, sinirlilik, öfke.
jirtakilik: asabiyet, sinirlilik.
jichcha: azıcık, bir parça, biraz, az, az buçuk, çat pat, bir dirhem, bir miktar.
jig'ador: taçlı.
jovlik: sonuçta.
jodugarlik: büyü yoluyla çağırmak, büyülemek, büyü yapmak, sihir yapmak.
jozibador: çekici, cazibeli, alımlı, etkileyici, merak uyandıran, göz alıcı.
jozibadorlik: alımlılık, çekicilik, caziplik, albeni.
jozibali: çekici, cazibeli, etkileyici.
joyli: yeri, مکانı olan.
joysiz: evsiz.
joysizlik: evsizlik, yersizlik.
jonbozlik: bencil olmama, fedakarlık, özveride bulunma, esirgememezlik.
jondosh: müttetik, hemfikir, aynı fikirde; birlik olan, yekpare.
jonkash: çalışkan, gayretli, hamarat, işine düşkün.
jonkashlik: çalışkanlık, hamaratlık.
jonkuyarlik: bağlılık, sadakat, fedakarlık, özveri, hasretme, vakfetme, düşkünlük, teslimiyet, adama.
jonli: canlı, yaşayan, diri; sağ, hayatta; parlak, hayat dolu, hareketli, zinde, faal, enerjik.
jonlilik: canlılık, dirilme.
jonlik: yaşayan, canlı.

jonsaraklik: 1. şaşkınlık, karışıklık, sersemlik, rahatsızlık. 2. hareketlilik, boş duramama.

jonsiz: 1. hayat belirtisi olmayan, ölü, cansız. 2. hareketsiz, ifadesiz, sonum, akımsız. 3. cılız, güçsüz, dayanıksız, çelimsiz. 4) ruhsuz, şevksiz, etkisiz, sıkıcı, ağır, yavaş. 5) sessiz, suskun, sus pus olmuş.

jonsizlik: cansızlık, sönüklük, skıcılık; kuvvetsizlik, cılızlık, zayıflık.

jonfidolik: can fedalık.

josuslik: ispiyonculuk, ihbar etme, casusluk.

johillik: cahillik, medeniyetsizlik, eğitimsizlik.

juvozkash: tereyağı yapan.

juvozkashlik: tereyağ yapımı.

juvonboz: sübyancı.

juvonbozlik: sübyancılık.

juvonlik: sübyanlık.

juvonmardlik: 1. yüreklilik, cesurluk, babayiğitlik, mertlik. 2. alicenaplık, yüce gönüllülük, cömertlik.

judolik: ayrılık, hican.

jumalik: cumalık, bir şeyi Cuma için tutmak, bekletmek.

jungli: balta girmemiş orman, vahşi hayat.

jussador: iri kıyım, cüsseli, yapılı, heybetli, vücutlu.

jussali: cüsseli, iri yarı, şişman, yapılı, heybetli.

juftlik: 1. iki şeyden ibaret olan bütünlük(dansta, sporda) 2. çift olma, denklik.

jo'mardlik: cömertlik.

jo'nlikcha: esenlikle.

jo'raboshilik: arkadaş ve dostların biraraya gelme ve toplanmasına öncülük etme, önderlik yapma.

jo'xorizor: mısır tarlası.

jo'xorikor: mısır yetiştiricisi.

jo'xorikorlik: mısır yetiştiriciliği.

jo'shqinlik: coşkunluk, fıkır fıkırlık, içi içine sığmama.

jo'yali: etkili, tesirli, uygun, yerinde, verimli, yetenekli, elverişli, etkin.

jo'yasiz: etkisiz, tesirsiz, uygun olmayan, elverişsiz.

~K~

kabelsozlik: kablocu.

kabelchi: kablocu.

kabelchilik: kabloculuk.

kabobpazlik: kebabçılık.

kabobxörlik: birlikte kebab yeme adeti.

kabobchi: kebabçı.

kavobchi: kebabçı.

kavushdo'zlik: ayakkabı yapan kimse, ayakkabıcılık.

kavshovchi: geviş getiren.

kajavali: sandıklı.

kajbahslik: inatçılık, dikbaşlılık.

kazzoblik: yalancılık, palavracılık, aldatma.

kayfli: çakırkeyif, sarhoş, başıdumanlı, alkollü.

kayfsiz: 1. neşesiz, sevinçsiz; canı sıkılmış, melül, bunalmış. 2. sıkıcı bir biçimde, tekdüze biçimde.

kayfchilik: sarhoşluk.

kalavachi: yumak ustası.

kalibrli: kalibrasyon, kalibre.

kaliyli: potasyumlu, potasyum içeren.

kallador: kafası olan, akıllı.

kallakdor: kelleşmek.

kallapaz: kelle pişiren.
kallapazlik: kelle pişirmek.
kalondimog'lik: büyüklük, erdemlilik.
kaloriyalı: yüksek kalorili.
kaloriyalilik: kalorili.
kaltabinlik: kıt görüşlülük, ileri görüşlü olmama.
kaltafahmlik: kalın kafalılık, anlamama, idrak edememe.
kamarbastalık: sadakat.
kamayuvchi: azaltıcı, eksiltici.
kambag'allik: fakirlik, yoksulluk, sefalet.
kambag'alchilik: fakirlik, yoksulluk, sefalet.
kamlik: eksiklik, yetersizlik, yetmezlik.
kamoblik: susuzluk, su kıtlığı.
kamoli: tam, tam olarak, tümüyle.
kamonli: yay ile çalınan çalgı.
kamoncha: yay, keman yayı, keman çalmaya yarayan küçük yay.
kamonchi: kemancı, keman çalan kimse.
kampaniyabozlik: düşük periyotlarda ve ara sora verimli biçimde çalışma.
kampaniyachilik: düşük periyotlarda ve ara sora verimli biçimde çalışma.
kampirlik: yaşlı hadın, ihtiyat kadın.
kamsuvlik: kuraklık, az sululuk.
kamsuxanlik: sessizlik, suskunluk, az konuşma.
kamsuqumlik: alçakgönüllülük.
kamtarinlik: alçak gönüllülük, gösterişsizlik, sadelik.
kamtarlik: alçak gönüllülük, gösterişsizlik, tevazu.
kamchilik: eksiklik, kıtlık, yoksunluk, yetrsizlik, az bulunurluk, azlık; noksan, kusur.

kamchiliksiz: 1. eksiksiz, tam. 2. özürsüz, hatasız. 3. kusursuzca, mükemmel bir şekilde.
kamchillik: 1. açık, zarar, eksik, kasa açığı. 2. eksiklik, noksanlık, kıtlık. 3. az tedarik edilebilen ürün, zor bulunan.
kamqonlik: kansızlık, anemi durumu.
kamhafsasalik: yavanlık, sönüklük, uyuşukluk, tembellik, ağırkanlılık; dinginlik.
kanalchi: kanal işçisi, su yolu işçisi.
kandakor: metal oymacı, metal üzerine işleme yapan kimse.
kandakorlik: metal oymacılık.
kandidatlik: doktora sürecine adaylık; lisansüstü derecesi.
kanapzor: Hint keneviri bahçesi.
kanoechi: kano sporu ile uğraşan kişi.
kantchi: Kant felsefesi taraftarı, kantçı.
kantchilik: Kantçılık.
kaptorboz: güvercin meraklısı, güvercin bakıcısı.
karamzor: lahana tarlası.
karantinchi: karantina uygulayan.
karatechi: karete yapan kimse.
karaxtlik: uyuşukluk, sersemlik.
karashmali: kırıtkan, cilveli, oynak, naz yapan; fingirdek.
karjli: dilimli.
karikaturachi: karikatürist, karikatür çizen kimse.
karlik: Sağırılık, ağır işitme.
karnaychi: küçük borazan çalan.
karomatli: kerametli, olağanüstü güce sahip.
karomatchi: keramet sahibi.
karrali: bölünür, bölünebilir.
kartaboz: kumarbaz.

kartabozlik: kumarbazlık.
kartoshkakor: patates tarlası.
kartoshkachilik: patates yetistirciligi.
kasallik: hastalik, rahatsızlık.
kasanachi: bir şirket için evde çalışan
kimse, parça başı çalışan kişi.
kasanachilik: parça başı işçilik.
kasbdosh: meslektaş, çalışma arkadaşı.
kaskadli: basamaklı.
kaskali: kasklı.
kasofatli: kirli, kötü niyetli; uğursuz.
kasrli: kesirli.
kassirlik: kasiyerlik, veznedarlık.
katakcha: küçük kafes.
kategoriyali: kategorili, bölümlü.
katoliklik: Katoliklik.
kattazanglik: mertebeli kişilere has.
kattalik: ebat, ölçü, büyüklük.
kafanlik: kefenlik.
kafansiz: kefensiz.
kafelli: taş döşeli.
kafillik: kefillik, güvence, garanti altına
alma, ipotek.
kafolatli: kefaletli.
kaftdek-day: avuch içi kadar.
kashandalik: tiryakilik, içicilik.
kashtado'zlik: nakışçılık.
kashtachi: nakışçı, nakış yapan kimse.
kashtachilik: nakışçılık.
kashfiyotchi: mucit, kâşif, buluş yapan
kimse.
keyincha: 1. sonradan, sonra, daha sonra. 2.
bunun üzerine, sonraki.
keyinchalik: daha sonra, sonradan.
kekli: garezi olan, kindar.
keksalik: yaşlılık, ihtiyarlık.
kekchi: kinci, kindar, intikam güden.

kelbatli: görkemli, heybetli, haşmetli,
azametli, gösterişli.
kelinli: gelini olan, kayınvalide.
kelinlik: gelin olma çağına gelmiş, gelinlik.
kelinchak: yeni gelin.
kelishimli: hoş, yakışıklı, güzel, boylu
poslu.
kelishmovchilik: 1. anlaşmazlık, ihtilaf,
tartışma. 2. aykırılık, uyuşmazlık,
uygunsuzluk.
kelishuvchilik: ara buluculuk, uzlaştırıcılık.
kemakash: gemici, denizci, rotacı, dümenci.
kemasozlik: gemi inşacılığı, gemicilik.
kemasoz: gemi inşaa eden, gemi inşaatçısı,
gemi onarımcısı.
kemachi: gemici, denizci, rotacı, dümenci.
kemiruvchi: kemirgen.
kemirchak: kıkırdak.
kengashli: danışmalı, müzakereli;
tartışmalı.
kengashchi: öğütçü, danışman, müşavir.
kenglik: genişlik, enlilik; bolluluk.
kengchilik: bereket, bolluk, zenginlik,
çokluk; özgürlük, serbestlik.
keragicha: yeteri kadar, yeterince.
kerakli: gerekli, lüzumlu, zaruri, icap eden.
keraksiz: gereksiz, lüzumsuz, ihtiyach
olmayan.
keskinlik: keskinlik, şiddetlilik.
ketmonchi: çapacı.
ketmonchilik: çapacılık.
kechalik: gece.
kechirimli: bağışlayıcı.
kechlik: akşam.
kiborlarcha: kibar davranış, asillik.
kiborlik: kibarlık.

kibrli: kibirli, kurumlu, mağrur, burnu büyük, tepeden bakan, kendini beğenmiş.
kibrlik: kibirli, kurumlu, mağrur, burnu büyük, tepeden bakan, kendini beğenmiş.
kiyimli: kıyafetli.
kiyimlik: kıyafet için kumaş.
kilogrammlı: kilogram.
kimsasız: kimsesiz.
kindor: kindar.
kinematografchi: sinemacı, film çeken
kimse, film yapımcısı.
kinli: kindari kin besleyen, kinli.
kinnakash: büyücü kadın.
kinnachi: büyücü kadın.
kinnachilik: büyücülük.
kinoshunos: sinema bilimci.
kinoyali: 1. kinayeli, mecazlı. 2. ironik, alaylı.
kioskachi: büfeci.
kirdor: alıştırma, alışkanlık.
kirishimli: girişken, konuşkan; dostane, arkadaş canlısı.
kirtokcha: .
kirchi: çamaşırcı.
kislotali: asidik, aşırı asitli madde içeren.
kissado'z: para kesesi dikiş ustası.
kitobdor: kitapçı.
kitobiylik: kitabı üslup.
kitobxonlik: okurluk.
kitobshunos: kitap bilimcisi.
kitobshunoslik: kitap bilimi.
kichiklik: küçüklük.
kishanli: zincirlenmiş, zincirli.
kishilik: insnalık, beşeriyet, kişilik, insaniyet.
kishisiz: boş, تنها, ıssız, kimsesiz.
kishisizlik: boşluk, kimsesizlik.

klavishli: klavyeli.
klarnetchi: klarnetçi.
knyazlik: prenslik, boyluk.
kovshli: kepçeli.
koykali: yataklı.
kokildor: örgülü.
kolenkor: pamuklu bez.
kollegiallik: kolektiflik, birlik, ortaklık.
kolletsiyachi: koleksiyoncu.
kolxozchi: kolektif çiftçilik üyesi.
kolyaskali: tekerlekli.
komandirlik: komutanlık.
kombaynchi: biçer döverci.
komissarlik: komiserlik.
konservatorlik: muhafazakarlık, tutuculuk.
konservachi: konserveci.
konsullik: konsolosluk.
konturli: kontorlu.
konfutsy(chi)lik: Çin'de yayılan üç ana ahlaki ve dini öğretilerden biri.
kontsentrali: konsantreli.
konchilik: madencilik.
konkichi: patenci.
kooperativchi: ortak, iş arkadaşı.
korollik: krallık.
korxonachi: işletmeci.
korchalonlik: uzman işletmecilik, yöneticilik, ustalık.
kosagullik: sakilik.
kosacha: kase, kap, çömlek.
kosiblik: ustalık, ayakkabıcılık.
kosibchilik: ustalık, ayakkabıcılık.
kostumlik: kıyafetlik.
kotiblik: katiplik, yazmanlık.
koshinkor: 1. cephe kaplama işçisi. 2. karo kaplı, fayans döşeli.
koshinkorlik: cephe kaplama işçiliği.

koshinli: karo kaplı, fayans döşeli.
koshinpaz: çini pişiren.
krepostnoylik: kölelik, serflik; serf sahipliği.
krepostnoychi: toprak sahibi destekçisi, serf sahipliği.
kuyovlik: damatlık, güveylik.
kuzatuvchanlik: gözlemcilik.
kuzatuvchi: gözlemci, gözleyici, izleyici.
kuyinchak: 1. merhametli, şefkatli. 2. duyarlı, hassas, kaygılanan.
kuyinchaklik: duyarlılık, hassaslık, bir şey uğruna mücadele etme.
kuychi: çalgıcı.
kulgili: 1. gülünç, tuhaf. 2. komik, eğlenceli, matrak.
kulgilik: gülünçlük, güldürücü olma.
kullik: kulluk.
kullikchi: kul olan.
kulollik: çömlekçilik.
kulolchilik: çömlekçilik.
kulfatli: külfetli, kederli, elemli.
kulcha: tandırda(külde) pişen çörek, ekmek.
kumushsimon: gümüş, gümüş gibi, gümüş renkli.
kungurador: dişli, diş; mazgallı.
kungurali: dişli, diş diş; mazgallı.
kundalik: günlük, gündelik.
kundosh: kuma.
kundoshlik: kumalık.
kunjutli: susamlı.
kunlik: günlük.
kunchi: kıskanch, kıskanan, hasetçi, gıpta eden.
kunchilik: kıskançlık, hasetlik.
kurakcha: küçük kürek, faraş.
kurashchi: güreşçi.

kursdosh: sınıf arkadaşı.
kustarlik: küçük zanaat, esnaflık, el sanatçılığı, el hünéri.
kustarchilik: küçük zanaat, esnaflık, el sanatçılığı, el hünéri.
kutubxonachi: kütüphaneci, kütüphane memuru, kitaplık görevlisi.
kufrik: küfretmek.
kuchlanishli: gerilim, gerilme, kasılma, zorlama.
kuchli: güçlü, kuvvetli, dayanıklı, sağlam, berk, kudretli.
kuchlilik: güçlü ve sağlam olma, dayanıklılık.
kuchsiz: güçsüz, kuvvetsiz, zayıf, halsiz, mecalsiz, dayanıksız, dermansız.
kuchsizlik: güçsüzlük, kuvvetsizlik, dayanıksızlık.
ko'zbog'chi: hokkabaz, sihirbaz, efsuncu, büyücü.
ko'zbo'yamachi: aldatıcı, göz boyama.
ko'zbo'yamachilik: aldatıcılık, kandırmak, göz boyamak.
ko'zli: gözlü, gözü olan.
ko'zoynakli: gözlüklü.
ko'zsiz: gözsüz, kör.
ko'ylakli: gömlekli.
ko'ylaklik: gömleklik kumaş.
ko'kalamzor: yeşil alan, yeşillik.
ko'katzor: otlak, çayır, çimenlik.
ko'krakdor: geniş göğüslü.
ko'krakli: göğüslü.
ko'kchi: manav, sebzeçi.
ko'lamdor: çok hacimli.
ko'lamli: hacimli, yoğun.
ko'makdosh: yardımcı, destekçi, hizmetçi.
ko'makchi: 1. yardımcı, hizmetçi. 2. edat.

ko'mirchak: kömür gibi, yanmış (yemekler için).

ko'mirchi: 1) kömür işçisi, kömür madencisi. 2. kömür satıcısı.

ko'mirchilik: kömürcülük.

ko'ngilli: 1) gönüllü. 2. içten, samimi, candan, dürüst, hakiki.

ko'ngilsiz: gönülsüz, isteksiz; nahoş, tatsız.

ko'ngilsizlik: huzursuzluk, rahatsızlık, karışıklık, tatsızlık.

ko'ngilxushlik: Hoş (iyi) ruh hali.

ko'ngilchanlik: uysallık, hatır kırmazlık.

ko'ndo'zlik: 1. sepicilik, deri işçiliği. 2. tabakhane.

ko'nchi: sepicı, deri tabaklayan, debbağ, deri işçisi.

ko'nchilik: 1. sepicilik, deri işçiliği. 2. tabakhane.

ko'paytiruvchi: çarpan, kat sayı.

ko'payuvchi: çarpılan sayı.

ko'pincha: genellikle, çoğu zaman, çoğunlukla, çoğu kez.

ko'pkarichi: postacı, ulak, tatar.

ko'pchilik: çoğunluk.

ko'rgazmali: görsel, çizgisel, açık.

ko'rgilik: nasip, takdir; yazgı, kader, kismet.

ko'rimli: görünür, görülebilir, gözle görülür, açık.

ko'rimsiz: biçimsiz, çirkin.

ko'rinarli: görünür, görülebilir; algılanabilir, açık.

ko'richak: apandisit.

ko'rkamlik: güzellik, görkemlilik.

ko'rkli: güzel, görkemli, gösterişli.

ko'rksiz: süssüz, gösterişsiz; çirkin; uygunsuz.

ko'rlik: körlük, âmâlîk.

ko'rnamaklik: nankörlük.

ko'rolmaslik: hasetlik.

ko'rpalik: yorganlık.

ko'rpacha: küçük yorgan, döşek.

ko'tarinkilik: mutluluk, coşkunluk, keyiflilik.

ko'tarmalik: kibirlilik, kendini başkalarından üstün görme.

ko'tarmachi: seyyar satıcı, işportacı.

ko'tohlik: kısalık, özlük.

ko'chatzor: fidelik.

ko'chatchilik: fidan satıcılığı.

ko'chirmakash: kopyacı, kopyalayıcı, taklitçi.

ko'chirmachi: kopyacı, kopyalayıcı, taklitçi.

ko'chirmachilik: kopyacılık.

ko'chkinchi: konar-göçer.

ko'chmanchi: 1. göçebe, göçmen. 2. göçebe, konargöçer, göçebe gibi.

ko'chmanchilik: bedevilik, göçebelik, göçmenlik.

ko'hli(k): hoş, çekici, güzel, yakışıklı.

~L~

labdirlik: iradesizlik, zayıflık, güçsüzlük.

laborantlik: laboratuvar asistanının mesleği.

lavlagikor: pancar/şeker pancarı yetiştiren.

lavlagikorlik: pancar yetiştiriciliği.

lavoimsiz: mevkisiz.

laganbardor: yağcı, yaltakçı, dalkavuk, şakşakçı.

laganbardorlarcha: sokulgan bir şekilde, yaltakçı bir şekilde.

laganbardorlik: dalkavukluk, yağcılık.

layoqatli: yetenekli, becerikli, kabiliyetli.

layoqatsiz: kabiliyetsiz, yetersiz, güçsüz.

lazgincha: Lezgice.

lazzatli: nefis, leziz, tatlı, lezzetli, enfes; zevkli.

lazzatsiz: lezzetsiz, berbat, tatsız, hoş olmayan.

laycha: küçük köpek türü.

lalmikor: sulanmayan, yağmur suyuyla sulanan.

lalmikorlik: sulanmayan toprak.

lanjlik: 1. zayıflık, güçsüzlük, dermansızlık. 2. kararsızlık, duraksama, terddüt.

laparchi: bir vokal düetteki katılımcı; lapar söyleyen.

lapashanglik: beceriksizlik, sakarlık, acemilik, hantallık, sarsaklık.

latifaboz: fıkra seven kimse, sürekli fıkra anlatan.

latifabozlik: fıkra anlatıcılığı.

latifago'ylik: fıkra anlatma, fıkra anlatma yeteneği.

latifachi: fıkra anlatan kişi.

latish: Letonca.

latishcha: Letonyalı; Letonya'ya ait.

latofatli: cazibeli, çekici, latif, güzel, zarif, narin.

lafzsiz: sözünde durmayan.

lafzsizlik: sözünde durmamak.

lachaklik: özel bir tür kumaş.

la'li: lal taşı gibi, kırmızı.

laqmalik: saflık, her şeye inanma, enayilik, avanaklık.

lahzalik: bir anlık.

legallik: legallik, uygunluk, kanunluk.

librettochi: opera metni yazarı.

livitchi: .

likopcha: küçük tabak.

limonzor: limon bahçesi.

limonli: limonlu.

linotipchi: linotipi kullanan kimse.

linterchi: pamuk iplikçiliği.

lincha: küçükce.

liftchi: asansör operatörü.

lozimlik: 1. lazımlık, gereklilik. 2. ich çamaşırı ve şalvar kumaşı.

loygarlik: çamurluluk, her tarafın çamur olması.

loygarchilik: çamurluluk, her tarafın çamur olması.

loyig'icha: uygun bir şekilde, hakkıyla, yerli yerinde, layıkıyla.

loyihachi: tasarımcı.

loykash: 1. inşaat çalışmasında kili, beton karılığını yukarıya taşıyan işçi. 2. mala.

loyli: çamurlu, kirli, bulanık.

lolazor: lale bahçesi, laleazar.

lotincha: Latince, Latin alfabesi.

lotokchi: 1. tezgah, sehpa yapan kişi. 2. su yolu, oluk açan işçi.

lofchi: mübalağacı, abartıcı, palavracı.

loqaydlik: lakaytlık, gevşeklik.

lubkor: hasır, sak yetiştirici.

luzumsiz: lüzumsuz, gereksiz, faydasız.

lutfkorlik: lutufkarlık, yardımseverlik, cömertlik, iyilikseverlik.

lug'atchi: sözlük yazarı.

lug'atchilik: sözlükçülük, sözlük yazarlığı.

lug'atshunos: sözlük bilimci.

lo'lilik: çingenelik.

lo'mboz: çamur yığını.

lo'm bozday-dek: çamur yığını kadar (çok anlamında).

lo'ttiboz: dolandırıcı, hilekar, düzenbaz, dümenci, üçkağıtçı.

lo'ttibozlik: hilakarlık, dolandırıcılık, dalavere.

~M~

mavjudlik: mevcudiyet, varlık, bulunma durumu.

mavsumli: mevsimlik.

mavhumlik: soyutluk.

magazinli: mağaza sahibi.

magazinchi: tezgâhtar, satış elemanı.

magnitli: manyetik, mıknatıslı.

madadkor: yardımcı, destekçi.

madaniyatli: medeni, uygar; kültürlü.

madaniyatsiz: medeniyetsiz, uygar olmayan, kültürsüz.

madorsiz: güçsüz, mecalsiz, halsiz, zayıf.

madhiyachi: methiyeci, öven.

majlisboz: her konuda birlik olan kişi.

majlisbozlik: her konuda meclis olma, en ufak şeyde toplanma.

majolsiz: mecalsiz, güçsüz, kuvvetsiz, halsiz.

mazali: lezzetli, tatlı, hoş giden, iştah açıcı.

mazaxchi: alaycı, mizahçı.

mazdakiylik: dini-felsefi bir doktrindir, kurucusu Mazdak'tır.

mazmunli: manalı, muhtevalı, anlamlı, manidar, içerikli.

mazmundor: manalı, muhtevalı, anlamlı, manidar, içerikli.

mazhabchi: mezhepçi, tutucu kimse.

mazhabchilik: mezhepçilik.

maishatboz: hovarda, zevk sefa düşkünü.

maishatbozlik: hovardalık.

maishatparastlik: hovardalık, zevk sefa düşkünlüğü.

mayiblik: sakatlık, engellilik.

mayizday-dek: yumuşak, ezik, kuru üzüm gibi.

maymoqlik: eğrilik, yamuk yumuk.

maynaboz: maskara, soytarı; latifeci, şakacı.

maynabozlik: şaklabanlık, soytarıcılık, maskaralık.

maynabozchilik: şaklabanlık, soytarıcılık, maskaralık.

maysazor: çayır, çimenlik.

mayxo'rlik: ayyaşlık.

makkajo'xorikor: mısır yetiştiricisi.

makkajo'xorikorlik: mısır yetiştiriciliği.

makkorlik: kurnazlık, hinlik, tilkilik.

makonsiz: evsiz, barınaksız.

makrli: 1. hileli, oyunlu. 2. hin, kurnaz, aldatan.

makrchi: hileci, kurnaz.

maktabdor: öğretmen, eğitici.

maktabdorlik: öğretmenlik, eğiticilik; akademisyenlik.

maktabdosh: okul arkadaşı.

maktabshunoslik: okul bilimi.

malakali: vasıflı, tecrübeli, pışkin, eli yatkın, mahir.

malollik: melal olma, kaygılı olma, rahatsızlık, huzursuzluk.

malohatli: güzel, çekici, cazibeli, büyüleyici.

mamlakatshunoslik: Coğrafyanın belli bir bölgeyi (ülkeler, büyük göller, kıtalar) ele alan kolu.

mamnunlik: memnuniyet, hoşnutluk.

manbashunoslik: tarihi kaynakları bilimi.

mangulik: sonsuzluk, ölümsüzlük, ebediyet.

manzarali: manzaralı, pitoreks.

manmanlik: kibir, kendini beğenmişlik, şımarıklık, ukalalık.

mansabdor: görevli.

mansabli: çok itibarlı, itibarı yüksek.

mansabparastlik: makam deliliği,
kariyercilik.
mansabsiz: makamsız, tayinsiz, vazifesiz:
sandalyesiz.:
mansublik: aitlek, mensupluk, bağlılık,
üyelik.
mantiqiylik: mantıklılık, mabtuksallık.
mantiqli: mantıklı.
mantiqsiz: mantıksız.
mantiqsizlik: mantıksızlık.
manfaatdor: ilgili, menfaati olan.
manfaatli: faydalı, yararlı, kullanışlı,
avantajlı, karlı, menfaatli, kazançlı.
manfaatsiz: faydasız, yararsız, manfaatsiz,
karsız, avantajsız.
manqalik: doğuştan ya da daha sonradan
insanda oluşan genizden konuşma
rahatsızlığı.
maorifchi: eğitimci, öğretmen, eğitmen.
marafonchi: maratoncu.
mardikor: kiralık işçi, gündelik işçi,
gündelikçi.
mardikorlik: gündelikçilik.
mardikorchilik: gündelikçilik.
mardlarcha: cesurca, mertçe.
mardlik: mertlik, yiğitlik, cesurluk.
mardumozor: zalim, zulm eden.
mardumozorlik: zalimlik, zulmetmek.
mardumxo'rlık: yamyamlık, zorbalık.
markali: markalı, damgalı.
markalik: markalık.
maroqli: ilgi çekici, ilginç.
martabali: mevki sahibi, makam sahibi,
yüksek rütbeli; görkemli.
marshrutli: rotalı, güzargahlı.
marhamatli: nazik, güler yüzlü, lütfkar,
nazik, kibar.

marhamatsiz: katı, insafsız, acımsız,
şefkatsiz, gaddar.
marhamatsizlik: acımasızlık,
merhametsizlik, gaddarlık, kabalık.
masalaxonlik: tartışma, münakaşa,
müzakere.
masalchi: masal yazarı, masalcı.
maskovchi: Moskovalı.
maslakdosh: düşünceleri aynı olan,
hemfikir.
maslaksiz: prensipsiz, ilkesiz, ideolojisi
olmayan.
maslahatli: öğüt, tavsiye, nasihat.
maslahatchi: danışan, müşavir, akıl hocası,
öğütçü.
massajchi: masajcı, masör.
mastlik: mestlik, sarhoşluk.
masxaraboz: 1. palyaço, soytarı. 2. hilekâr,
düzenbaz.
masxarabozlik: 1. palyaçoluk, soytarılık. 2.
hilekarlık, düzenbazlık.
mazxarali: alaycı, komik, gülünç.
mas'uliyatli: sorumlu, yükümlü,
mesuliyetli.
mas'uliyatsiz: sorumsuz, mesuliyetsiz.
mas'uliyatsizlik: sorumsuzluk,
mesuliyetsizlik.
mas'ullik: sorumluluk, mesuliyet.
matbaachi: 1. basımcı, matbaa çalışanı. 2.
matbaa sahibi.
matbaachilik: neiriyatçılık, basımcılık,
matbaacılık.
matlubotchi: bölgesel tüketici derneği
üyeleri.
matnshunoslik: edebiyat ve folklorë ait
eserlerin incelenmesi, filoloji.

matonatli: metanetli, dayanıklı, sebatli, iradeli, dirençli.
mafıyachi: mafya ile çalışan.
maftunkor: büyüleyici, etkileyici, mest eden.
maxsimcha: kadınsı, kadınca, kadın gibi.
mashaqqatli: meşakatli, sıkıntılı, zor, çetin.
mashvaratchi: danışman, akıl hocası, öğütçü.
mashinasozlik: makine yapımı, makine imalatı.
mashinachi: terzi, dikişçi kadın.
mashinachilik: 1. terzi hüneri, dikiş sanatı. 2. makine mühendisliği.
mashinashunoslik: makine mühendisliği.
mashmashali: telaşlı, karışık.
mashoqchi: başakçı.
ma'danshunoslik: metal yapı bilimi.
ma'lumotli: bilgili, malumatlı; deneyimli, tecrübeli; eğitilmiş, tahsilli.
ma'lumotsiz: bilgisiz, habersiz; eğitimsiz, tahsilsiz.
ma'muriyatchilik: yöneticilik, idarecilik.
ma'murlik: yöneticilik makamı, idare makamı.
ma'murchilik: memnuniyet, hoşnutluk, refat, saadet.
ma'nili: mantıklı, akla yatkın.
ma'nodor: anlamlı, manalı, manidar.
ma'nodosh: anlamdaş, eş anlamlı.
ma'noli: mantıklı, akla yatkın; özlü, manidar, kaydadeğer, önemli.
ma'nosiz: anlamsız, mantıksız, saçma.
ma'rifatparvarlik: bilgilendiricilik, öğreticilik, aydınlatıcılık.
ma'rifatchi: öğreten, bilgi veren, aydınlatan, eğitici.

ma'rifatchilik: öğreticilik, aydınlatıcılık, eğiticilik.
ma'ruzachi: konuşmacı, sözcü; sunucu, takdimci.
ma'yuslik: üzgünlük, neşesizlik, keyifsizlik; umutsuzluk.
maqomchi: makam, unvan. rütbe sahibi.
maqtorli: takdire şayan, övülmeye değer, alkışı hak eden.
maqtoqli: övülen, takdir edilen, övülmeye değer.
mag'rurlik: gurulanma, iftihar, mağrurlanma, kibirlenme.
mahalladosh: aynı mahallede yaşayan.
mahallalik: mahallede yaşayan kişi.
mahallachilik: mahallecilik.
mahalliychilik: bölgecilik, hemşehricilik.
mahdudlik: sınırlılık, azlık, yetersizlik.
mahkamachilik: idarecilik.
mahmadonagarchilik: 1. ukalalık, bilgiçlik. 2. konuşkanlık, gevezelik.
mahmadonalik: 1. ukalalık, bilgiçlik. 2. konuşkanlık, gevezelik.
mahobatli: 1. heyvetli, görkemli, ihtişamlı, azametli. 2. vahim, dehşetli.
mahoratli: maharetli, mahir, usta, hünerli, becerikli.
mahrumlik: mahrumluk, yoksunluk.
mahsuldor: verimli, bereketli, bol, üretken.
mahsuldorlik: üretkenlik, verimlilik, bereketlilik.
mahsulli: verimli, bereketli, bol, üretken.
mabelsozlik: mobilyacılık.
mevazor: meyve bahçesi, meyvelik.
mevali: meyveli.
mevasiz: 1. meyvesiz. 2. verimsiz, bereketsiz, kısır.

mevachilik: meyve yetistirciligi.
medalli: madalya sahibi.
mezbon: ev sahibi, konuk eden kimse.
mensimaslik: küçümseme, hor görme.
merganlik: nişancılık.
metallchi: dökümcü.
metalsunos: metal bilimi uzmanı.
metalsunoslik: metal bilimciliği.
mexanik-haydovchi: pamuk toplama makinesini kullanabilen ve tamir edebilen sürücü.
meshkobchi: su taşıyıcı.
meshkobchilik: su taşıyıcılığı.
meshchanlik: küçük burjuva zihniyeti.
me'morlik: mimarlık.
me'morchilik: mimarlık.
mehmondor: misafirperver.
mehmondorlik: misafireperverlik.
mehmondo'stlik: misafirperverlik, konukseverlik.
mehnatkash: 1. emekçi, çalışan. 2. çalışan, emek veren, emekçi.
mehnatsevarlik: hamaratlık, çalışkanlık, gayretkeşlik.
mehnatchi: emekçi, işçi, çalışan.
mehribon: şefkatli, sevecen, müşfik.
mehribonlik: şefkatlilik, sevecenlilik.
mehribonchilik: şefkatlilik, sevecenlilik.
mehrli: şefkatli, sevecen, müşfik.
miyoncha: kadınların düğün sofralarına tepsi içinde getirdikleri meyve ve şekerlemeler, ikramlık.
mijg'ovlik: mızımlanma, sızlanma, kapis.
millotdosh: yurttaş, aynı ülke insanı.
millotchi: milliyeci, ulusçu.
millotchilik: milliyetçilik, ulusçuluk.
milliylik: millilik, ulusallık.

multiqbozlik: tüfekçilik.
multiqsozlik: tüfekçilik.
mingboshilik: binbaşılık.
minglik: binlik.
ministrlik: bakanlık.
minnatdor: minnettar, müteşekkir.
minnatdorlik: minnettarlık, müteşekkirlik.
minnatdorchilik: minnettarlık; değerbilirlik.
minnatli: minnetli, şükran duyan, müteşekkir.
minnatsiz: minnetsiz.
minnatchi: minnet eden kimse.
minomyotchi: havan topçusu.
minutli: dakikalık.
mirilik: para eden.
mirishkor: 1. deneyimli, tecrübeli, pişkin. 2. derli toplu.
miroblik: sulama işi yapmak.
miskarlik: bakırcılık.
miskinlik: yoksulluk, sefillik.
mislsiz: emsalsiz, eşi benzeri olmayan.
mitingbozlik: miting yapmak.
mixday-dek: çivi gibi, mış gibi.
mishmishchi: dedikoducu.
miyali: akıllı, zeki, kafalı.
miyasiz: beyinsiz, kafasız.
miqdor: miktar, sayı, nicelik, bolluk, adet.
modallik: kiplik.
moddiylik: maddilik, maddesellik, maddiyat.
moddiyunlik: maddecilik, özdekçilik, mateyalizm.
moddiyunchi: materyalist.
moddiyunchilik: metaryalistlik.
modelchi: modelci, modelleyici, döküm kalıpcısı.
moyillik: meyil, eğim, yatkınlık, temayül.

moyli: 1. yağlı, yağ almak mümkün olan. 2. yağlanan, yağlanmış. 3. yağlı (yiyecekler için) 4) geliri iyi, yüksek gelirli. 5) kirlenen, yağlanmış, pis.

monarxiyachi: monarşist.

monelik: engel, mani olmak, köstek.

monopolyachi: tekelci, inhisarcı.

monotipchi: tek tipçi.

montajchi: montajcı.

moslik: tutarlılık, uygunluk, uyuşma.

motalchi: ip sarıcı.

motamdor: matemli.

motamli: matemli, yaşlı.

motorli: motorlu.

motorsiz: motorsuz, makinesiz.

motorsizlik: motorsuzluk, makinesizlik.

motorchi: makinist, motor ustası.

mototsikletchi: motosikletçi, motosiklet sürücüsü.

mototsikli: motosikletli.

mototsiklchi: motosikletçi, motosiklet sürücüsü.

moyanali: ücretli.

mohirlik: ustalık, mahirlik, hünerrilik.

muallaqchi: akrobat, cambaz.

muammali: gizemli, esrarlı, muammalı; sorunsal, problemlı.

mubolag'ali: mübalağalı, abartılı, büyütölmüş.

mubolag'asiz: mübalağasız, abartısız.

mubolag'achi: abartıcı.

muvaaffaqiyatli: başarılı, muvaffak.

muvaaffaqiyatsiz: başarısız, muvaffakiyetsiz.

muvaaffaqiyatsizlik: başarısızlık.

mudarrislik: öğretmenlik, müderrislik.

muddatli: süreli, müddetli.

muddatsiz: süresiz, müddetsiz, daimi.

mudirlik: müdürlük, yöneticilik, idarecilik.

mudofaachi: savunucu, koruyucu, müdafı.

mudoxalachi: müdahaleci, karışan, araya giren.

mujmallik: belirsizlik; müphemlik.

muzeysunos: müzecilik üzerine uzmanlaşmış kimse.

muzeysunoslik: müzecilik.

muzikachi: müzisyen.

muzikashunos: müzik bilimci.

muzikashunoslik: müzikologluk.

muzli: buzlu.

muzlik: buzul.

muztarlik: mecburiyet.

mukammallik: mükemmellik, kusursuzluk.

mulzamlik: mecburluk.

mulkdor: 1. zengin, varlıklı. 2. mülk sahibi.

mulkdorlik: 1. zengin, varlıklı. 2. mülk sahibi.

mulkchi: 1. zengin, varlıklı. 2. mülk sahibi.

mulkchilik: mülkiyet, sahiplik.

mulozamatli: nazik, kibar.

muloyimlik: yumuşaklık; uysallık, sakinlik.

mulohazakor: mülahaza sonucunda ortaya çıkan, akla yatkın, düşünölmüş.

mulohazakorlik: görüş, fikir, kanı, mülahaza.

mulohazali: mülahaza sonucunda ortaya çıkan, akla yatkın, düşünölmüş.

mulohazasiz: 1. mantıksız, düşünmeden yapılan ya da söylenen; batıl, akıl dışı. 2. düşüncesiz, acelecı, düşünmeden yapan.

mulohazasizlik: mantıksızlık, akıl dışı olma; düşüncesizlik, acelecilik.

mulohazachi: mülahaza sonucunda ortaya çıkan, akla yatkın, düşünölmüş.

mumkinlik: mümkünlük, olasılık.

mumli: mumlu.
mumtozlik: mümtazlık, seçkinlik, güzide.
munavvarlik: parlak, aydınlık, aydınlanmış.
munajjimlik: münecimlik, astrologluk, gök bilimcilik.
mungli: mahzun, hüznü, üzgün, kahrılı, kederli.
munozarali: tartışmalı, tartışmaya açık.
munosabatdor: ilgili, alakalı, münasebeti olan.
munofiqlik: münafıklık, ikiyüzlülük.
munoqaşachilik: tartışmacı.
muncha: bunca, bu kadar.
munchalik: bu kadar, bunca.
muovinlik: muavinlik, yardımcılık.
muomalali: iyi davranış.
murabbiylik: erkek öğretmen, muallimlik.
murdor: 1. hara olan şey. 2. murdar, pis, kirli, haram. 3. harama el uzatan.
murosasiz: uzlaşmaz, acımasız, amansız, şefkatsiz.
murosasizlik: uzlaşmazlık, acımasızlık, merhametsizlik, gaddarlık.
murosasozlik: ara buluculuk, uzlaşmacılık.
murosachi: uzlaşmacı, ara bulucu, sulh getiren, barıştıran.
murosachilik: ara buluculuk, uzlaşmacılık, yatıştırma, sakinleştirme.
muruvvali: mürüvvetli, merhametli, şefkatli.
muruvvatsiz: mürüvvetsiz, acımasız, insafsız, merhametsiz.
muruvvatsizlik: acımasızlık, zalimlik, gaddarlık.
musaffolik: temizlik, saflık.
musibatli: belalı, müsibetli, felaketli, vahim.

musiqachi: müzisyen.
musiqashunos: müzik bilimi.
musiqashunoslik: müzik bilimciliği.
musiqiylik: müzikalite, müziksellik.
muskuldor: kaslı, adeleli.
muskulli: kaslı, adeleli.
musobaqadosh: müsabık, yarışçı.
musobaqachi: müsabık, yarışçı.
musovotchi: eşitlikçi.
musofirlik: misafirlik.
musofirchilik: misafircilik.
mustabidlik: despotluk, acımasızlık, zorbalık.
mustamlakachi: kolonileştirici, sömürge oluşturan ülke, sömürgeci.
mustamlakachilik: 1. sömürgecilik, koloni kurma. 2. sömürgeye ait, sömürge ile ilgili.
mustasnoli: ayrı, farklı, müstesna.
mustasnosiz: farklı olmayan, aynı, müstesnasız.
mustaqillik: bağımsızlık, özgürlük, serbestlik, özerklik.
mustahkamlik: sağlamlık, sıkılık, sertlik, dayanıklılık.
musulmonlik: Müslümanlık.
musulmoncha: Müslümanca, Müslümanlar gibi.
musulmonchilik: Müslümanlık.
mutavalli: dini müesseselerin yönetim müdürü.
mutanosiblik: orantılılık, uygunluk.
mutaxassislik: uzmanlık, ihtisas.
mutelik: itaatlik, uysallık, teslimiyetçilik.
muttahamgarchilik: düzenbazlık, üçkağıtçılık, hilekarlık, sahtekarlık.
muttahamlik: düzenbazlık, üçkağıtçılık, hilekarlık, sahtekarlık.

muttahamchilik: düzenbazlık, üçkağıtçılık,
hilekarlık, sahtekarlık.
muchchi: buse, öpücük.
mushakboz: havai fişek atma.
mushakbozlik: havai fişek gösterisi.
mushtaraklik: müşterek, genel.
mushtday-dek: yumruk gibi.
mushtoqlik: beklemek, gözlemek.
mushtumday-dek: yumruk gibi.
muqovasozlik: ciltçilik, mücellitlik.
muqovachi: mücellit, ciltçi.
muqovasoz: mücellit, ciltçi.
muqovachilik: ciltçilik, mücellitlik.
mug'ambirlik: kurnazlık.
mug'ambirchilik: kurnazlık.
muhandislik: mühendislik mesleği.
muhojirlik: göç etme, hicret, muhaciret.
muhokamali: muhakemeli, tartışmalı.
muhofazakor: muhafazakar, tutucu.
muhofazakorlik: muhafazakarlık, tutuculuk.
muhrdor: mühürdar.
muhrkanlik: mühür yapma işi.
muhrli: mühürlü.
muhtojlik: muhtaçlık, zaruret.
mo'ylovdor: uzun ya da kalın bıyığı olan,
bıyıklı.
mo'ylovli: bıyıklı.
mo'ynachilik: kürkçülük.
mo'ljalli: planlı.
mo'l-ko'lichilik: bereketlilik, bolluk,
ganilik, zenginlik.
mo'llik: bolluk, çokluk, ganilik, zenginlik.
mo'ltonilik: çingenelik.
mo'lichilik: bolluk, zenginlik.
mo'jizador: harikualde, müthiş, olağanüstü,
mucizevi, hayret verici, şahane.

mo'jizakor: mucizeler yaratan, harikalar
yaratan, keramet sahibi.
mo'jizali: harikualde, müthiş, olağanüstü,
mucizevi, hayret verici, şahane.
mo'g'ulcha: Moğolca.

~N~

nabirali: torunu olan.
nabototshunos: bitki bilimi, botanik.
navbatchilik: nöbetçilik.
navli: kaliteli, nitelikli; iyi cins, safkan,
soylu.
navoiyshunos: Nevai eserlerini öğrenen
uzman; Nevai araştırmacısı.
navoiyshunoslik: Nevai eserlerini öğrenme;
Nevai uzmanlığı.
navro'zlik: Nevruzluk.
najotkor: kurtarıcı, yardımcı.
najotsiz: çaresiz, umutsuz.
nazariyetchi: kuramcı, teorik, nazariyeci.
nazariyechi: kuramcı, teorik, nazariyeci.
nazmbozlik: nazımcılık.
nazokatli: nezaketli, kibar, düşünceli.
nazoratsiz: bakımsız, ihmal edilmiş, gözardı
edilmiş.
nazoratchi: nezaretçi, denetçi, gözetmen,
kontrolör; bekçi, gardiyan,
muhafız(hapishanede).
nayzabardor: mızrakçı, eskrimci.
nayzaboz: mızrakçı, eskrimci.
nayzabozlik: eskrim, kılıç oyunu.
nayrangboz: hilekar, numaracı.
nayrangbozlik: hilekarlık, numaracılık,
dolandırıcılık, üçkağıtçılık.
naysimon: ney şeklinde, boru biçiminde.
naycha: 1. tüp, boru, dar/ince boru. 2.
mekik (dokumacılıkta).
naychi: ney çalan kimse, neyzen.

namaksiz: tuzsuz.
namgarchilik: 1. yağış zamanı ve bu zamanki nemlilik, rutubet, yağış dolayısıyla yerlerin çamurlanması. 2. yağış.
namli: nemli, rutubetli, yaş, ıslak.
namlik: rutubet, nemlilik, ıslaklık.
namozlik: namaz elbisesi, namaz kılarken giyilen temiz giyim.
namoyishchi: gösterici, protestocu; göstererek tanıtan kimse.
namunali: ibretlik, örnek gösterilen, örnek alınacak; örnek, numune.
namunacha: bu kadar, bunca.
nasibali: hisseli, payı olan, hakkı olan.
nasibasiz: hissesiz, payı olmayan.
nasihatgo'ylik: nasihatçılık, rehberlik.
nasihatchi: nasihatçı, öğüt veren, akıl hocası, rehber.
nasldor: iyi cinsli, safkan.
nasldosh: soydaş, aynı kökene ait.
naslli: soylu.
naslsiz: soysuz, dölsüz, kısır, verimsiz.
naslchilik: zooteknik faaliyetleri araştıran.
nasroniylik: Hristiyanlık.
nastalik: İranda kullanılan bir yazı türü.
natijali: etkili, yararlı, tesirli, istenen sonucu veren.
natijasiz: sonuçsuz, faydasız, yararsız, beyhude, etkisiz.
nafasdosh: aynı görüşteki kişiler, benzer düşünce sahibi kişiler.
nafaslik: bir anlık.
nafislik: zerafet, güzellik.
naflilik: yararlılık.
nafratli: nefretle dolup taşan, nefret edilen; tiksindirici, berbat, nefret uyandıran; soğuk.

nafsiz: faydasız, yararsız, hayırsız.
nashavandlik: uyuşturucu bağımlılığı.
nashriyotchi: basımcı, yayımcı, naşir.
nashriyotchilik: neşriyatçılık, basımcılık, yayımcılık.
nash'ali: neşeli, şen, keyifli, zevkli.
naqshbandiylik: Nakşibendilik, Nakşibendiye yolu, Buharalı Muhammed Bahauddin Şah-ı Nakşibend hazretlerinin ismine istinaden Nakşibendilik, Nakşilik gibi isimlerle anılan tarikat.
naqshdor: nakışlı, süslü.
naqshinkor: nakışlı, boyalı, süslü, bezeli.
naqshkor: desenli, resmedilmiş, şekilli.
naqshli: desenli, bezeli, süslü, nakış işlenmiş.
naqshchi: nakış işleyen, nakkaş.
naqqoshlik: nakış işleme işi yapan.
nag'machi: nağmeci.
nahorlik: kahvaltı.
neytrallik: tarafsızlık.
neklilik: iyilik.
nemischa: Alman, Almanlar gibi.
nechanchi: kaçınıcı.
nechilamchi: kaçınıcı.
nivelirovkachi: düzeltech, tesviye aleti.
nigohbon: bakış, nazar.
nizoli: tartışmalı.
nikotinli: nikotinli.
nikohli: nikahlı.
nikohsiz: nikahsız.
nimdosh: yırtık pırtık, eski püskü, pespaye.
nimkorlik: ortaklık.
nimcha: 1. kolsuz ceket, kolsuz ve yakasız, kısa ve kullanışlı giysi. 2. Tahminen 400 grama yakın ağırlık ölçüsü.
nisbiylik: görecelilik.

nisfkorlik: ortaklık.
nifoqchi: fitneci, fesatçı, sorun çıkaran kimse, isyanı körükleyen kimse.
nishablik: eğim, meyil, yamach, bayır, yamaç, iniş.
nisholdachi: Ramazan muhallebisi pişiren.
nishondor: madalya sahibi.
niqobdor: maskeli.
niqobli: maskeli.
nihoyasiz: sonsuz, nihayetsiz, sınırsız.
nihoyatsiz: nihayetsiz, sonsuz, sınırsız, hudutsuz, tükenmeyen.
noaniqlik: yanlışlık, belirsizlik, müphemlik, muğlaklık, anlaşılmazlık.
nobakor: rezil, alçak, düzü; ahlakı, hal ve hareketleri kötü olan kimse.
nobakorlik: rezillik.
nobudgarlik: israfçılık, ziyankarlık; telef etme.
nobudgarchilik: israfçılık, ziyankarlık; telef etme.
novatorlarcha: yenilikçi bir şekilde.
novatorlik: yenilikçilik, mucitlik.
novvoylik: fırıncılık, ekmekçilik.
novcha: uzun boylu (insanlar için).
nogironlik: engellilik, malulluk.
nodakor: gereksiz, lüzumsuz, faydasız, istenmeyen.
nodanlik: cahillik, aptallık, alıllık.
nozanday-dek: güzelce, doğruca, dürüstçe.
nozikklik: nazıllık, narinlik, incelik; hassaslık.
nozli: nazlı, işveli, cilveli.
noilojlik: çaresizlik, ümitsizlik.
noinsofgarchilik: insafsızlık.
noinsoflik: insafsızlık.
nokzor: armut bahçesi.

nolakor: üzüntülü, acıklı.
nolish: şikayet, serzeniş.
nomardlik: namertlik, alçaklık; korkaklık.
nama'lumli: belirsiz.
nama'qulchilik: saçmalık, abeslik.
nomdor: ünü yayılmış, tanınmış, şöhret, ünlü, saygın.
nomdorlik: saygınlık; ünlülük.
nomerli: numaralı.
nomli: isimli.
nom-nishonsiz: bilinmeyen, kimliği belirsiz; izsiz, belirtisiz.
nomusli: namuslu, şerefli, dürüst.
nomussiz: namussuz, edepsiz, hayasız, terbiyesiz.
nomussizlik: namussuzluk.
nonko'rlik: nankörlük.
nontepkilik: nankörlük.
nopisandlik: edepsizlik, ahlaksızlık.
norinxo'rlik: ince doğranmış at eti ve hamurdan yapılan yemeği yemek.
nosvoychi: maraş otu tozu satan kimse.
notekislik: düzgün olmayan, yamukluk.
notinchlik: huzursuzluk, gürültülü olma, rahatsızlık.
nochorlik: fakirlik, yoksulluk.
noshirlik: basımcılık, neşriyatçılık.
noshukurlik: nankörlük.
noshukurchilik: nankörlük.
nog'orachi: dümbelekçi.
nohaqlik: kanunsuzluk, hukuksuzluk, kanuna aykırılık, haksızlık.
nurli: nurlu, parlak, ıslıl ıslıl.
nufuzli: etkili, nüfuzlu, itibarlı, saygın.
nuqtali: noktalı, noktası olan.
no'xatsho'rakchi: nohut pişirip satan.

~O~(o)

obdor: suçlu.
obdorlik: suçluluk.
obduzdlik: su kanalı.
objuvozchi: deǵirmenci.
obzor: 1. deǵerlendirme, genel bakış, eleştiri. 2. araştırma, inceleme.
obzorchi: köşe yazarı.
obodonlik: imar; güzellik, derli topluluk.
obodonchilik: imar; güzellik, derli topluluk.
obrazli: pitorek; simgesel, figürsel.
obrazilik: figürsellik, simgesellik, semboliklik.
obro'dor: saygın, itibarlı, nüfuzlu.
obro'(y)li: saygın, itibarlı, nüfuzlu.
obro'(y)siz: itibarsız, güvenilmez.
obro'-etiborli: saygın, itibarlı, nüfuzlu.
obunachi: abone, katılımcı.
obektivlik: 1. nesnel olma, objektif olma, objektif karakter. 2. tarafsızlık, nesnellik, objektiflik, yansızlık.
ovozli: sesli.
ovozsiz: sessiz.
ovoragarchilik: başuna uğraşma; zahmet, avarelik.
ovoralik: avarelik, derbederlik.
ovro'pacha: Avrupa'ya özgü, Avrupai.
ovsarlik: sersemlik, zevzeklik, ahmaklık.
ovuldosh: aynı köyden olan.
ovchi: avcı.
ovchilik: avcılık.
ovshunoslik: avcılık bilimi.
ogohlantirishsiz: bilgilendirmeden, haver vermeden, duyurmadan.
odamgarchilik: insaniyet, insanlık.
odamiylik: insancılık, iyilikçi olma; insanseberlik, hayırseverlik.
odamkushlik: katillik, cinayet; suikast.

odamlarcha: insanca, insan gibi, insan olarak, insana yakışır şekilde.
odamlık: insanlık.
odamparvarlik: insanseverlik.
odamsimon: insan şeklinde, insana benzeyen.
odamxo'rlik: yamyamlık, insan yeme.
odamshavandalik: efendilik, hürmetlilik.
odatdagiday-dey: her zaman olduğu gibi, her zamanki gibi, alışıldığı gibi.
odatdagicha: her zaman olduğu gibi, her zamanki gibi, alışıldığı gibi.
odillik: dürüstlük, adillik, adalet..
odmigarchilik: 1. alçakgönüllülük, tevazu. 2. sadelik, basitlik, yalınlık, sıradanlık.
odobli: edepli.
odobsiz: edepsiz.
oyoqli: ayaklı, ayağı olan.
oyoqsiz: ayaksız.
oyoq-ko'lli: çevik, hızlı.
ojizlik: acizlik, zayıflık, mecalsizlik.
ozmuncha: az olmayan, birçok, birkach, epeyce, bir hayli.
ozodagarchilik: temizlik, tertiplilik, düzgünlük.
ozodalik: temizlik, arılık, paklık, tertiplilik.
ozodlik: azatlık, özgürlük, bağımsızlık.
ozchilik: azınlık.
ozg'inlik: zayıflık, cılızlık.
oilali: ailesi olan, evli.
oilasiz: evlenmemiş, tek, bekar.
oilachilik: ailecilik, aile hayatına bağımlılık.
oydinli: mehtaplı.
oydinlik: aydınlık, belirginlik, duruluk, açıklık.
oydinsiz: mehtapsız.

oyimcha: 1. asilzade kadın, soylu kadın. 2. nazenin, nazlı kadın.

oyli: 1. ay şeklinde. 2. aylı, aydınlık, mehtaplı.

oylik: 1. aylık, ayda bir, adan aya. 2. aylık maaş.

oynador: aynalı, camlı.

oynakli: aynalı; gözlüklü.

oynakor: camlı.

oynali: camlı, cam kaplı; aynalı.

oynasimon: ayna gibi.

oynasoz: camcı.

oynasozlik: camcılık.

oynachi: camcı.

oysiz: mehtapsız.

oytamg'ali: Özbek halkının kabilelerinden biri.

okeanshunoss: okyanus bilimci.

okeanshunosslik: okyanus bilimciliği.

okkupatsiyachi: işgalci, istilacı.

olaylik: farz edelim ki.

olalik: alalık, renk çeşitliliği, rengarenk olma.

olaog'izlik: anlaşmazlık, her ağızdan farklı fikir çıkması.

olacha: 1. alaca, alaca bulaca, rengarenk, karışık renkli. 2. benekli, lekeli, noktalı, puantiyeli. 3. çizgili, yol yol, şeritli, yollu.

olvoli: kiraz.

olibsotarlilik: esnafılık, tüccarlık; alım-satım işi yapma.

oliyjanoblik: asalet, alçakgönüllülük, tevazu.

olimlarcha: bilim adamı gibi.

olimlik: alimlik, irfan, bilim, ilim.

olislik: mesafe, uzaklık.

oliftagarchilik: hava atma, gösteriş yapma, züppelik; gösteriş, hava.

olifalik: hava atma, gösteriş yapma, züppelik; gösteriş, hava.

olmazor: elmalık, elma bahçesi.

olovbardoshlik: ateşe dayanıklılık.

olovday-dek: sıcakkanlılık.

olovli: ateşli, alevli, kızgın, ateş gibi, hararetli.

olov-selli: kavurucu, çok sıcak, yanıp kavrulan, yakıcı sıcak.

oltilik: altılı.

oltinchi: altıncı.

oltmish: altmış(60).

oluvchi: 1. kabul eden, alıcı makam, kargo ya da mektup gönderilen kişi. 2. müşteri, alıcı, satın alan.

olcha: vişne; vişne ağacı.

olchazor: vişne bahçesi.

olchoqlik: alçaklı, aşağılık, rezillik; alçakça davranış.

omadli: kısmetli, talihli, bahtlı, uğurlu, şanslı.

omadsiz: başarısız, uğursuz, talihsiz, şanssız, bahtsız.

omadsizlik: başarısızlık, bahtsızlık, talihsizlik.

omborchi: depocu, ambarcı.

omillik: beceriklilik, yeterlilik, ustalık, hüner, sanatkarlık.

omilkor: hünerli, maharetli, becerikli, yetenekli, uz.

omilkorlik: ustalık.

ommaviylik: genellik, yaygınlık, umumiyet, ekseriyet.

omonatchi: emanet eden kimse; yatırımcı, sermaye sahibi.

omonlik: saqlık, sıhhat, dirlik, esenlik;
refah, huzur, barış, asayiş.
omonsiz: insafsız, acımasız, gaddar,
merhametsiz, amansız, şefkatsiz.
omochli: pullu.
ona-bolali: analı oğulluk.
ona-bolalik: ana oğulluk.
onalik: analık, annelik.
onalarcha: anneliğe özgü, anneye ait,
anneliğe yakışır.
onasiz: anasız, annesiz.
onasizlik: annesizlik.
ongli: bilinçli, şuurlu, farkında.
onlilik: bilinçlilik, şuurluluk, farkındalık.
ongsiz: şuursuz, bilinçsiz, düşüncesiz,
dikkatsiz.
ongsizlik: idrak eksikliği, anlayamama,
kavrayamama.
opacha: küçük abla.
optimistiklik: iyimserlik, optimistiklik.
oralik: mesafe, uzaklık; aralık, açıklık,
boşluk; zaman aralığı.
orastalik: düzenlik, temiz ve düzenli.
oratorlik: katiplik, sözcülük.
ordendor: madalya sahibi, ödül sahibi.
ordenli: madalya sahibi, ödül sahibi.
orzuli: arzulu, istekli.
orzumandlik: .
orzu-havasli: arzu, istek, dilek, temenni.
oriflik: ariflik.
oriyatli: iffetli, arlı, namuslu; mütevazı.
oriyatsiz: edepsiz, hayasız, utanmaz.
oriyatsizlik: utanmazlık, arsızlık, hayasızlık,
edepsizlik; saygısızlık, terbiyesizlik,
yüzsüzlük.
oriyatchi: çok namuslu.
oriqlik: zayıflık, cılızlık.

or-nomusli: namuslu, arlı, hayalı.
oromsiz: rahatsız, huzursuz, sıkıntılı,
sabırsız.
oromsizlik: rahatsızlık, sabırsızlık.
orsiz: edepsiz, hayasız, utanmaz.
orsizlik: utanmazlık, arsızlık, hayasızlık,
edepsizlik.
ortiqroq: daha çok, daha fazla.
ortiqlik: aşırılık, fazlalık, ölçsüzlük;
üstünlük.
ortiqcha: artık, fazla, artakalan miktar,
gereksiz, lüzumsuz.
ortiqchalik: fazlalık; gereksizlik.
orqadosh: destekçi, yardımcı; can yoldaşı.
orqali: yoluyla, vasıtasıyla, aracılığıyla.
osiylik: asilik.
osoyishtalik: 1. sakinlik, dinginlik,
durgunluk, sükunet. 2. sulh, barış.
osonlik: rahatlık, kolaylık, külfetsizlik,
hafiflik.
osonlikcha: kolaylıkla, hafifçe.
astlik: bir şeyin altına konan başka bir şey,
altlık, destek, sehpa, dayanak, taşıyıcı.
asudalik: sakinlik, dinginlik, durgunluk.
otalarcha: babalar gibi, babalara ait.
otali: babalı, babası olan.
otalik: babalık.
otarchi: müzisyen, şarkıcı; dansçı.
otarchilik: davarcılık, çobanlık.
otashparastlik: ateşperestlik.
otdosh: adaş.
otincha: okumuş kız ya da kadın.
ofatli: afetli, felaketli, felaket getiren, belalı.
oftobachi: maşrapacı.
oftobli: güneşli.
oftobparastlik: güneşe tapan kimse.
ocharchilik: açlık, kıtlık, yokluk.

ocherkchi: deneme yazarı.
 ochiqarli: çorak, kuru, kıt; verimsiz.
 ochiqcha: açıkça, alenen.
 ochiqqo'llik: açıklık.
 ochközlik: açgözlülük, doyumsuzluk, hırslılık, oburluk.
 ochlik: 1. parlaklık, canlılık(renkler için). 2. açlık; kıtlık; yoksulluk.
 oshifalik: meftunluk.
 oshiqqlarcha: âşıklarca, âşikane.
 oshiqil: 1. sevdalanma, tutkunluk, âşık olma. 2. fazlalık, artıklık; lüzumsuzluk, gereksizlik.
 oshiqcha: fazlalık, artık.
 oshkor: âşikâr, belli, bariz.
 oshkoralik: açık-seçik, âşikar.
 oshli: yemekli.
 oshlik: yemeklik.
 oshna-og'ayinichilik: ahabplık, arkadaşlık.
 oshna-og'ayinchilik: ahabplık, arkadaşlık.
 oshpoz: aşçı.
 oshpozlik: 1. aşçılık. 2. aşçılığa dair.
 oshxo'rlik: aşı, pilavı yemek.
 oqibatli: 1. dostane, dostça; samimiyetle, içtenlikle. 2. sonuch veren, neticeye ulaşan.
 oqibatsiz: 1. dostça olmayan, düşmanca, samimiyetsiz. 2. sonuçsuz, neticesiz.
 oqillik: akıllılık.
 oqlik: 1. beyazlık, aklık. 2. masumiyet, saflık.
 oqsoqlik: aksaklık, sakatlık, topallık.
 oqsuyaklarcha: aristokrasiye has.
 oquvchanlik: akışkanlık.
 og'a-inigarchilik: arkadaşlık.
 og'a-inilarcha: ağabey kardeş gibi samimi arkadaşlık.

og'a-ininlik: ağabey kardeşlik, biraderlik.
 og'aynigarchilik: arkadaşlık.
 og'aynilik: ahabplık, arkadaşlık.
 og'ayinchilik: ahabplık.
 og'alik: ağabeylik, büyüklük.
 og'izlik: ağızlık, suluk.
 og'irlik: ağırlık, yerçekimi; ağırbaşlılık.
 og'irchilik: 1. zorluk, güçlük, meşakkat, külfet, çıkmaz. 2. cefa, sıkıntı, ıstırap, dert, üzüntü, nedamet.
 og'machi: 1. karaktersiz, iredesiz. 2. eğilim, meyil, sapma.
 og'machilik: 1. karaktersizlik, iradesizlik. 2. eğilim, meyil, sapma.
 og'riqli: ağırlı, acılı.
 og'riqsizlantiruvchi: uyuşturucu, ağır ve acıyı dindirici.
 og'uli: toksikli, zehirli.
 ohakli: kireçli.
 ohangdor: ahenkli, melodik, müzikal, ezgili; uyumlu, düzenli.
 ohangdosh: uyumlu, ahenkli, düzenli.
 ohangdoshlik: uyumluluk, uygunluk, ahenklilik, bağdaşma, uyuşma.
 ohangli: ahenkli, melodik, ezgili, uyumlu, hoş sesli, nağmeli.
 ohorli: sırlı, cilalı, camla kaplı, perdahlı, kolalı, kolalanmış.
 ohorsiz: cilasız, pardahsız, kolasız.
 ~O'~
 o'gaylik: üveylik.
 o'giring'lik: ters.
 o'jarlik: inatçılık, hırçınlık.
 o'zbeklik: Özbek halkına mensupluk.
 o'zbekcha: Özbek Türkçesi.
 o'zbekchilik: Özbeklere has örf-adetler.

o'zbilarmonlik: ukalalik; keyfine göre hareket eden.
o'zboshimcha: itaatsiz, söz dinlemez, afacan, haylaz; keyfine göre hareket eden.
o'zboshimchalik: itaatsizlik; keyfi hareket.
o'zgalik: fark, ayrılık, benzememe.
o'zgarish: değişim, değişiklik.
o'zgarishsiz: değişmez, değişimsiz.
o'zgaruvchan: değişken, döneke, istikrarsız.
o'zgaruvchanlik: değişkenlik, döneke, istikrarsızlık.
o'zgacha: farklı, değişik olarak, başka bir biçimde; özel bir şekilde.
o'zibo'larchilik: ihmal, özensizlik; karışmama siyaseti.
o'zicha: kendince, kendine göre; bağımsız.
o'zlashtirmovchi: ders çıkartan, yaşananlardan ders çıkartan.
o'zlik: öz şahsiyet.
o'yinboz: oyuncu.
o'yinchi: 1. dansçı, dansöz, rakkas. 2. oyuncu.
o'yinqaroqlik: oyanklık, şakacılık.
o'yli: fikirli, düşünce sahibi.
o'ymakor: oymacı, hakkâk.
o'ymakorlik: oyacılık, hakkaklık, gravür sanatı.
o'ynashlik: metres ile münasebet.
o'ychan: düşünceli, dalgın.
o'ychanlik: düşüncelilik, dalgınlık.
o'ychi: düşünceli, hayalperest.
o'kinchli: teessüflü, pişmanca.
o'ksiz: öksüz.
o'ksiklik: teessüf etme, hazine.
o'ktamlilik: keskinlik, etkililik, nüfuz etme.
o'kcha: deri topuk.
o'kchali: deri topuklu.

o'lanzor: otluk, çimenlik.
o'lanchi: düğün şarkısı söyleyen.
o'larday: olağanca, son seviyede.
o'larmonlik: açgözlülük, pisboğazlık; sıkı bağıllık, kendini kaptırma.
o'larcha: olağanca, son seviyede.
o'lgu(n)day,dek: ölümcül bir şekilde; çok, son derece, aşırı derecede.
o'lguncha: ölene dek; ölecek şekilde.
o'limlik: ölümlük dirimlik ayrılan para.
o'limtiklik: açgözlülük.
o'lkashunos: bölgesel çalışmalar uzmanı.
o'lkashunoslik: bölgesel çalışmalar.
o'lponchi: biçer-döver.
o'lchak: ölçek.
o'lchovli: ölçülü.
o'lchovsiz: ölçüsüz.
o'lchog'li: ölçülü.
o'mrovdor: ömür boyu.
o'mrovli: ömür boyu.
o'nboshilik: onbaşılık.
o'ngchilik: sağcılık.
o'nli: ondalık, onlu.
o'nlik: onluk.
o'ntalik: on adet, onlu.
o'nqir-cho'nqirlik: alçak- yüksek, engebeli.
o'ng'aylik: kolaylık, rahatlık, elverişlilik.
o'ng'aysiz: kolay olmayan, tahatsız, elverişsiz.
o'ng'aysizlik: zorluk, tahatsızlık, elverişsizlik.
o'pkali: öfkeli.
o'pkasiz: kırmayan, kavga etmeyen, sakin, öfkesez.
o'pkachi: sitem eden.
o'pqinlik: delik, oyuk, kovuk, boşluk; uçurum.

o'pqonlik: uçurum.
o'rgamchi.:
o'rgimchak: örümcek.
o'rdalik: ordaya hizmet eden.
o'rikzor: kayısı bahçesi.
o'rindiqli: koltuklu.
o'rindosh: yardımcı, asistan, muavin.
o'rindoshlik: yardımcılık, asistanlık.
o'rinli: doğru, yerinde, uygun.
o'rinsiz: uygunsuz, yersiz, yanlış.
o'rischa: Rusça.
o'rkachdor: kamburlu.
o'rkachli: kamburlu.
o'rlik: inatçılık, hırçınlık.
o'rmonzor: ormanlık alan.
o'rmonli: ormanlı.
o'rmonlik: ormanlık alan.
o'rmonchilik: ormancılık.
o'rmonshunos: orman uzmanı, ormandan anlayan kişi, orman mühendisi.
o'rmonshunoslik: ormancılık, ormancılık bilimi.
o'rnakli: örnekli, ibretli.
o'roqchi: orakçı, tırpancı.
o'roqchilik: orakçılık.
o'rtaasrchilik: Orta asıra has durum.
o'rtalik: orta, ortalık; boşluk, aralık.
o'rtancha: ortanca(ailedeki ortanca çocuk).
o'rtacha: ortalama, orta hesapta, orta.
o'rtoqlik: arkadaşlık, dostluk.
o'rtoqchilik: arkadaşlık, dostluk.
o'sallik: ölüme yakın duum, ölmek üzere olan.
o'simlik: bitki.
o'simlikshunosh: bitki bilimcisi.
o'simlikshunoshlik: bitki bilimi.

o'smali: geleneksel rimel süren, (o'sma: geleneksel bir tür rime, sürme):
o'smirlik: gençlik, delikanlılık.
o'spirinlik: delikanlılık, gençlik, yetişkinlik.
o'suvchan: hızlı büyüyen, çabuk yetişen(bitki).
o'suvchanlik: hızlı büyüyen, çabuk yetişen.
o'tzor: çayır, çimenlik.
o'timli: geçişli.
o'timsiz: geçişsiz.
o'tinkash: oduncu.
o'tinkashlik: odunculuk.
o'tinchi: oduncu.
o'tirikchi: yalancı.
o'tkazuvchan: iletken.
o'tkazuvchanlik: iletkenlik.
o'tkirlik: keskinlik, zekilik.
o'tli-shudli: hareketli, aktivite seven.
o'tmishdosh: geçmiş hayatı birlikte geçen kişiler.
o'toqchi: yanabi otları temzileyen kimse.
o'tparastlik: otperestlik, ota tapmak.
o'troqlik: yerleşiklik.
o'trukchi: yalancı.
o'xshashlik: benzerlik, benzeme.
o'xshashsiz: benzersiz.
o'xshovsiz: münasip olmayan, uygunsuz.
o'chakishganday,-dek: oyanışmak, uğraşmak; geçinememek.
o'chlik: öç almak isteyen, hırslı, hevesli.
o'shanday: buna benzer.
o'shandayicha: bunlarca.
o'shandayligicha: nasılsa.
o'shancha: bu kadar, o kadar.
o'shanchalik: bu kadarlık, o kadarlık.

o'yuvchi: 1. oyucu, kazıcı. 2. çimdiklemek.
3. biçme işi yapan.
o'qday,-dek: ok gibi, oka benzer.
o'qituvchi: öğretmen.
o'qituvchilik: öğretmenlik.
o'qli: kurlun doldurulmuş.
o'quvchi: öğrenci.
o'qchi: atıcı, silah kullanan.
o'g'illi: oğlu olan.
o'g'illik: oğulluk.
o'g'ilsiz: oğlu olmayan.
o'g'ilsizlik: oğulsuzluk.
o'g'irlik: hırsızlık, çalma.
o'g'irliqcha: hırsız, soyguncu.
o'g'rincha: kimseye sezdirmeden, gizlice.
o'g'rilik: hırsızlık, çalma.
o'g'rinchi: kimseye sezdirmeden, gizlice

~P~

pazandalik: güzel yemek hazırlama sanatı.
pazandachilik: güzel yemek hazırlama sanatı.
payvandkash: kaynakçı.
payvandchi: kaynakçı.
paydor: güçlü, sağlam, kuvvetli; sağlıklı.
paypoqdor: kıllı bacaklı, tüylü bacaklı; çizmeli; paçalı(hayvanlar için).
paypovlik: uyum; bağlanım, düşkünlük, sadakat, bağlılık.
paysalik: 1. peyse(50 gramdan daha fazla olan bir ağırlık ölçüsü birimi). 2. peyse(1 cent'in altında bir değere sahip olan, Hindistan ve Pakistan'ın eski parabirimi).
paysalchi: işini geçiktiren, savsaklayan kişi.
paycha: ince kiriş.
paychi: hissedar, ortak, paydaş.
paychilik: ortaklık, paydaşlık.
payshanbalik: perşembelik.

payg'ambarlik: peygamberlik.
pakanalik: kısa boyluluk, cücelik.
pakkichi: çakı yapan kişi.
palovxo'rlik: pilav severlik.
palonchi: falancı.
palmazor: palmiyelik, palmiye yetişen yer.
paltolik: palto kumaşı.
pamfletchi: hiciv yazarı.
panelli: paneli olan, panellerle kurulan.
panjarador: parmaklıklılı, korkuluklu, trabzanlı.
panjarali: parmaklıklılı, korkuluklu, trabzanlı.
panjarasoz: çit yapan kimse, parmaklık yapan kimse.
panjarasozlik: çit yapımıcılığı, korkuluk yapımıcılığı.
panjshanbalik: perşembelik.
panohkor: korumalı, korunaklı.
panohsiz: korunmasız, savunmasız.
parabolik: parabolik.
paranjili: peçeli, örtülü, yaşmaklı.
paranjisiz: peçesiz, örtüsüz, yaşmaksız.
parashyutchi: paraşütçü.
parashyutchilik: paraşüt.
parvonachi: pervaneci.
parvosiz: dikkatsiz, özensiz, ilgisiz, rahat, pervasız.
parvosizlik: dikkatsizlik, pervasızlık.
pardali: perdeli.
pardasiz: perdesiz.
pardoovozlik: süslemecilik.
pardoovsiz: süssüz, sade, yalın.
pardoovchi: 1. perdahçı, cilacı. 2. kozmetikçi, majyaj ustası, güzellik uzmanı.
parishonlik: dağınıklık, karışıklık; perişanlık, kafası karışmış.

parishonxotirlik: perişanlık, savrukluq, kafa bulanıklığı, karmaşıklık; sersemlik, şaşkınlık.
parlamentchilik: parlamentarizm.
parmali: delme makinası olan.
parmakash: sondaj ustası.
parmanchak: maymun.
parovozsozlik: 1. buharlı lokomotif yapımıcılığı. 2. buharlı lokomotif yapan.
parovozchi: makinist, lokomotif makinisti.
parokandalik: 1. dağınıklık, yayılma. 2. düzensizlik, karışıklık, karmaşa, kargaşa.
paromchi: feribot kullanan kimse.
paroxodchilik: vapurculuk şirketi.
parrakcha: küçük pervane.
parrandaboz: kuşbaz, kuş beslemeyi seven.
parrandachi: kanatlı kümes hayvanı yetiştiricisi.
parrandachilik: kümes hayvancılığı.
partadosh: sıra arkadaşı.
partizanlik: partizanlık, yandaşlık.
partizanchilik: partizanlık, yandaşlık.
partiyaviylik: parti üyeliği.
partiyadosh: aynı partiden olan kişiler.
partiyali: 1. parti üyesi. 2. partili.
partiyasiz: bağımsız, parti tutmayan, partiye bağlı olmayan, tarafsız.
parhezdor: diyet yapan, diyetle olan kişi.
parhezli: perhiz; diyetset.
passivlik: pasiflik, eylemsizlik, edilgenlik.
past-balandlik: engebelilik arazi, yokuşluk.
pastkash: alçak, rezil, adi.
pastkashlik: alçaklık; aşağılık, küçüklük, adilik.
pastlik: alçak bölge, düz arazi, ova.
pasttekislik: okyanus sınırından 200 metre yükseklik.

pastqamlik: tenhalık; ıssız, kuytu yer.
pattachilik: bilet satan kişi.
pafosli: heyecanla, heyecanlı bir şekilde, duygu dolu, duygu yüklü.
paxsakash: kerpich ustası.
paxsali: kerpiçli.
paxsachi: kerpich ustası.
paxtazor: pamuk tarlası.
paxtakash: pamukçu.
paxtakor: pamuk yetiştiricisi.
paxtakorlik: pamuk yetiştiriciliği.
paxtali: pamuklu.
paxtalik: pamukluk.
paxtachi: pamukçu.
paxtachilik: pamuk yetiştiriciliği.
paxtashunos: pamuk yetiştirme işlerinde uzmanlaşmış kişi.
pachkali: desteli, paketli.
pahlavonlarday, = dek: yiğitçe, kahramanca, cesurca; güçlü, kuvvetli, kudretli.
pahlavonlarcha: : yiğitçe, kahramanca, cesurca; güçlü, kuvvetli, kudretli.:
pahlavonlik: : güçlü, kuvvetli, kudretli.:
pedagoglik: pedagoqluk.
pedantlik: ukalalık.
peyzajchi: peyzaj uzmanı.
perspektivali: gelecek vaadeden, umut veren, geleceği parlak.
perspektivasiz: umut vermeyen, gelecek vaatetmeyen, geleceği parlak olmayan.
peslik: razılık.
pessimistlik: karamsarlık, kötümserlik, bedbinlik.
pechanlik: beceriklilik, hüner, el çabukluğu, maharet, marifetlilik.
pechkachi: fırın yapım ustası ya da tamircisi.

peshayvonli: verandalı.
peshvozlik: karşılaşmak, buluşmak, kavuşmak.
peshdor: öncü.
peshinlik: öğlenlik.
peshqadamlik: liderlik.
piannochi: piyanist.
pivoxo'rlık: bira içiciliği.
piyonistalik: alkoliklik, ayyaşlık.
piymachi: usta fırıncı.
pilik: 1. fitil. 2. pamuk, yün, ipek ve keten liflerini tellere ayırıp kabartarak elde edilen mahsulat. 3. saç örgüsünün açılması için saçın ucuna takılan pamuklu toka. 4) ölülerin ruhu için yağa batırılıp yakılan, ucu pamuklu çubuk. 5) kaş ve kirpikleri boyamak için kullanılan ve ucu pamuk sarılın çubuk.
pilikday, -dek: pamuklu çubuk gibi.
pilikli: pamuklu çubuklu.
pillakash: koza yetiştiricisi.
pillakashlik: koza yetiştiriciliği.
pillakor: ipek böceği yetiştiricisi.
pillakorlik: ipek böcekçiliği.
pillapocha: merdiven.
pillachi: ipek böceği yetiştiricisi.
pillachilik: ipek böcekçiliği, ipek dokumacılığı.
pirlik: pirlık.
pismiqlik: sinsilik, kurnazlık.
pistazor: fıstıklık, fıstık bahçesi; ayçiçeği bahçesi.
pinchanzor: otluk alan.
pichingchi: iğneleyici söz konuşan kişi.
pichoqbozlik: bıçak düellosu, bıçaklı dövüş, bıçaklı kavga.
pichoqchi: bıçak ustası.

pichoqchilik: bıçak yapımı ve satımı, bıçakçılık.
pishiqlik: 1. erginlik, pişkinlik, olgunluk. 2. dayanıklılık, süreklilik, devamlılık, sağlamlık, metanet; güçlülük, dertlik, kuvvetlilik.
pishiqlik: pişmek.
pishloqchi: peynirci, peynir yapan kişi.
plagiatorlik: eser hırsızlığı, çalıntı yapan kimse.
plakatchi: afiş ressamı.
planli: planlı.
plansiz: plansız.
plastiklik: plastiklik, esneklik, şekil alabilirlik.
plastinkali: plakalı; plaklı.
plyonkali: filmli, filmle çalışan.
plombali: mühürlü.
podachi: çoban.
podachilik: çobanlık.
podsholik: padişahlık, hükümdarlık.
podshohlik: padişahlık.
poyonsiz: engin, hudutsuz, sınırsız, sonsuz.
poyabzalchi: ayakkabıcı, ayakkabıcılık sektöründe çalışan kimse.
poyabzalchilik: ayakkabıcılık.
poygachi: yarışçı, koşucu.
poydor: sabit, sağlam, sarsılmaz, muhkem; durmaz, yılmaz, kararlı, azimli.
poyko'pchi: tereyağ ustası.
poyloqchi: koruyucu.
poyloqchilik: koruyuculuk.
poynakli: bacaklı.
pokizalik: 1. temizlik, düzenlilik, tertiplilik. 2. iffetlilik, namusluluk.
poklik: temizlik, paklık; düzgünlük, düzenlilik.

pokrishkali: lastik kılıflı.
 polvonlik: pehlivanlık.
 polizchilik: 1. karpuzculuk, karpuz yetiştiriciliği. 2. bostancılık.
 politsiyachi: polis memuru.
 popopchi: nakış ustası.
 popopchilik: nakışçılık.
 popukday,-dek: fırça gibi, saçaklı, püsküllü.
 popukli: saçaklı, püsküllü.
 poraxo'rlik: rüşvetçilik.
 posbonlik: 1. emniyet, muhafaza, himaye, koruma. 2. muhafızlık, gardiyanlık, bekçilik.
 postanovkachi: rejisör.
 pochachi: postacı.
 poshnali: topuklu.
 poyakilik: tütüncülük.
 pog'onali: kademeli, aşamalı.
 prezidentlik: cumhurbaşkanlığı.
 printsipiallik: prensiplik, ilkecilik.
 printsipli: prensipli, ilkeli.
 printsipsiz: prensipsiz, ilkesiz, kanunsuz, kişiliksiz.
 problemali: meseleli.
 prozachi: düz yazı yazarı, nesir yazarı.
 proportionsallik: oranlılık, uygunluk, orantılılık.
 protsentli: yüzdeli, kar paylı, hisseli.
 protsentchi: hisseci.
 prujinali: yaylı.
 pudratchi: müteahhit.
 puldor: 1. zengin, paralı, varlıklı. 2. zengin kimse, varlıklı kimse.
 pulemyotchi: makineli tüfek nişancısı.
 pulli: paralı.
 pulsiz: parasız.
 pulsizlik: parasızlık.

purkash: ilaçlama.
 pufakcha: kabarcık, baloncuk.
 puxtalik: kesinlik, sağlamlık; olgunluk.
 po'pakli: püsküllü.
 po'rtanali: fırtınalı, şiddetli rüzgârlı.
 po'stindo'zlik: kürkçülük.
 po'stinlik: kürklük, kürk olmaya yeterli.

~Q~

qabiladosh: aynı kabileden olan.
 qabihlik: pislik, iğrençlik; alçaklık, adilik.
 qabohatli: kabahatli, suçlu, kusurlu.
 qavariqli: şişkin, kabarık, nasırlı.
 qaviqchi: .
 qavm-qarindosh: akraba.
 qadarli: kadar.
 qadimgicha: köhne, eskice, kadim.
 qadimshunos: geçmişi öğreten.
 qadoqli: 1. nasırlı. 2. eski bir ağırlık birimi.
 3. matal klipsi olan.
 qadoqchi: mısırcı.
 qadoqchilik: mısırcılık işi.
 qadrdonlik: sıkı fıkılık, samimiyet, yakın dostluk.
 qadrli: değerli, kıymetli; sevgili.
 qadrsiz: değersiz, önemsiz.
 qadrshunos: kıymet bilir.
 qadrshunoslik: kıymet bilmek.
 qayerlik: nereli? .
 qazili: at etinden yapılan salamlı.
 qazuychi: kazmacı, kazıyıcı.
 qayinzor: kayın ormanı.
 qayiqsoz: kayık ustası.
 qayiksozlik: kayık ustalığı.
 qayiqchi: kayıkçı.
 qaylik: nişanlı; sevgili.
 qaymoqli: kaymaklı.
 qaymoqhorlik: kayma severlik.

qaynegachi: kaynana.
qayroqboz: değirmenci.
qayroqbozlik: değirmencilik.
qaysarlik: inatçılık, diklik, dikkafahlık.
qayg'uli: üzüntülü, dertli, kaygılı, kederli, elemli.
qayg'usiz: kaygısız, dertsiz, kedersiz.
qalayli: kalaylı.
qalamdosh: yazar, şair; çizer.
qalamkosh: yazar.
qalamcha: 1. küçük kalem; 2. aşılık filiz, ağaç piçi.
qalandarlik: sufilik, abdallık.
qalbakilik: sahtelik.
qalbakichi: sahteci.
qalbakichilik: sahtecilik.
qalbdosh: kalbi bir.
qalblilik: kalbi olan.
qalinlik: kalınlık.
qalinchi: hizmetçi.
qalloblik: dolandırıcılık.
qallobchilik: dolandırıcılık.
qalmoqcha: örf adetlere göre.
qalpoqdor: kalpak ustası.
qalpoqli: kalpaklı.
qalpoqchi: kalpaklı.
qal'achi: kale bekçisi.
qalqoncha: kalkan, zırh, siper.
qamishzor: kamışlık, sazlık.
qamishzorlik: kamışlık, sazlık.
qamchi: kamçı.
qanday: nasıl?
qandday,- dek: şeker gibi.
qandli: şekerli.
qandolatchi: şekerci.
qandolatchilik: şekercilik.

qanoatlanarli: memnunluk verici, tatmin edici, hoşnut edici.
qanoatlanarsiz: tatmin etmeyen, hoşnut etmeyen.
qanoatlantirarli: memnunluk verici, tatmin edici, hoşnut edici.
qanoatli: memnuniyetli, hoşnutluk, kanaatli.
qanoatsiz: memnuniyetsiz, hoşnutsuz, kanaatsiz.
qanotli: kanatlı.
qancha: ne kadar, ne süredir(vakit için).
qanchalik: ne kadar, ne derece, kaç.
qarama-qarshilik: karşıtlık, zıtlık, tezatlık, çelişki, ayrılık.
qaramlik: bağımlılık.
qarashli: ait, tabi, bağlı.
qarag'ayzor: çam ormanı, çamlık.
qardosh: 1. akraba, kardeş. 2. arkadaş.
qardoshlarcha: dostane, kardeşçe.
qardoshlik: kardeşlik.
qarilik: ihtiyarlık.
qarimtalilik: bağımlı.
qarindosh: 1. akraba, hısımlık. 2. kardeş.
qarindoshlik: kardeşlik.
qarindoshchilik: kardeşlik.
qarovsiz: bakımsız, ihmal edilmiş.
qarovsizlik: bakımsızlık.
qarollik: kulluk, kölelik.
qarorbozlik: karar vermek.
qarorsiz: kararsız.
qaroqchi: haydut; korsan.
qaroqchilik: haydutluk; korsanlık.
qarsakbozlik: alkışçı, şakşakçı.
qarsakchi: alkışçı.
qartaboz: kart oyunu oynayan.
qartabozlik: kart oyunculuğu.

qarshilik: direniş, direnme; qarşılık, zıtlık, aykırılık.
qacddor: kasıtlı, garezi olan.
qasoskor: öch alan.
qasosli: intikm güden.
qasoschi: öch alan.
qassoblik: kasaplık.
qassobchilik: kasaplık işi.
qatiqli: yoğurtlu.
qatiqsiz: yoğurtsuz.
qatlamli: katmanlı, tabakalı.
qatnashuvchi: katılımcı, iştirakçı.
qatnashchi: katılımcı, iştirakçı.
qattiqlik: katılık, sertlik, dayanıklılık.
qattiqchilik: dayanıklı.
qattiqqo'llik: .
qat'iylik: katiyet, kesinlik, doğruluk.
qat'iyatli: açıklık, katiyet, kesinlik.
qat'iyatsiz: açık olmayan, kesin olmayan, belirsiz.
qat'iyatsizlik: belirsizlik.
qashshoqlik: fakirlik, yoksulluk, sefalet.
qahatlik: eskiklik, yokluk.
qahatchilik: savai veya doğa afet sonucu mahsul yetersizliğı sebebiyle oluşan yoksunluk; kıtlık.
qahvachi: kahveci.
qahromanlik: kahramanlık.
qahrli: kızgın, sinirli, hiddetli, öfkeli, gazaplı.
qiyomatli: ebedi.
qiyossiz: kıyasız, mukayesiz.
qiyofali: görünüşlü, kılıklı.
qiyofatli: görünüşlü, kılıklı.
qiyoqzor: çöl.
qizillik: kızılık, kırmızılık.

qizilcha: 1. kızamıkçık, Alman domzu.
2.şeker pancarı.
qiziqarli: enteresan.
qiziquvchanlik: hayranlık.
qiziqchi: latifeci, şakacı, komedyen, mizahçı.
qizikchilik: şakacılık.
qiziqqonli: meraklı.
qiziqqonlik: meraklılık.
qizli: kızı olan.
qizlik: kız çocukluğu.
qizuvchan: çabuk sinirlenen.
qizg'inlik: kızgınlık, sinirlik.
qiyinlik: zorluk, güçlük, karışıklık.
qiyinchilik: güçlük, zorluk.
qiyinchiliksiz: güçlüğü zorluğu olmayan.
qiyiqlik: kemerlik.
qiyiqchilik: kemercilik.
qiyiqcha: kemer.
qiymali: kıymalı.
qiymatli: kıymetli, değerli.
qiymatshunos: kadir kıymet bilen.
qiynoqli: eziyetli, işkenceli, azaplı, ıstıraplı, cefalı.
qilvirlik: kurnazlık.
qilday: kıl gibi.
qilichboz: eskrimci, kılıç ustası, iyi kılıç kullanan kimse.
qilichbozlik: eskrim.
qilichday,-dek: kılıçgibi.
qilcha: kıl.
qilchalik: sach gibi, tüy gibi; kıl kadar sach gibi ince.
qimizho'rlik: kımız içici.
qimmatli: 1. değerli, kıymetli, nadide, pahalı. 2. sevgili, sayın.
qimmatsiz: değersiz, kıymetsiz.

qimmatchilik: kıymetlilik, değerlilik.
 qimorboz: kumarbaz.
 qimorbozlik: kumarbazlık.
 qing'irlik: yamukluk.
 qirlık: tepe; yayla.
 qirmachi: Parçalayıcı, doğrayıcı..
 qiroatxonlik: ezberden Kur'an okumak.
 qiroatchilik: ezberden okumak.
 qirovli: kırağılı.
 qirollik: krallık.
 qiron(gar)chilik: katliam yapmak.
 qirrali: kenarlı, köşeli, çerçeveli.
 qirg'izcha: Kırgızca.
 qirg'inchı: kıyımcı.
 qirg'inchilik: kıyımcılık, katliam.
 qisinqilik: kısıklık, basıklık.
 qissago'ylik: hikaye anlatıcılığı.
 qissanavislik: kışsa, hikaye yazarlığı.
 qissaxonlik: hikaye okuyuculuğu.
 qissachi: hikayeci.
 qissachilik: hikayecilik.
 qistalanglik: ısrarcılık.
 qistiriqlik: sıkılık.
 qistobli: vakit kaybetmeden, hızlı hızlı.
 qisqacha: kısaca.
 qitiqli: gıdıklama.
 qitimirlık: titizlik.
 qichiklik: kaşıntı.
 qishlik: kışlık.
 qishloqlik: köylü.
 qishloqcha: köy.
 qishloqchilik: köylülük.
 qiyalik: iniş, yokuş, eğim, diklik, sarplık, rampa.
 qiymalik: iniş, yokuş, eğim, diklik, sarplık, rampa.
 qobiliyatli: yeterli, kabiliyetli, yetenekli.

qobiliyatsiz: kabiliyetsiz, yetersiz, yeteneksiz.
 qobillik: yumuşak huyluluk, uysallık, itaatkârlık.
 qovunho'rlik: kavun seven.
 qovunchi: kavuncu.
 qovunchilik: kavunculuk.
 qovushimli: kavuşmalı.
 qovushimsiz: kavuşmasız.
 qodirlik: kudretlilik.
 qoziboz: davacı.
 qozibozlik: davacılık.
 qozilik: gazilik.
 qozoncha: küçük kazan.
 qozonchi: kazancı.
 qozoqcha: Kazakça, Kazak dili.
 qoidabuzarlik: kanun tanımazlık.
 qolipchi: kalıpçı.
 qoloqlik: gerilik, geri kalmışlık; modası geçmiş, çağdışı, eski moda.
 qomatdor: endamlı, boylu, poslu.
 qomatli: endamlı, boylu, poslu.
 qomuschi: sözlükçü.
 qondosh: 1. aynı anne babadan olan, aynı kandan.2. canciğer olan, aynı kandan gibi yakın olan.
 qoniqarli: doyurucu, tatmin edici.
 qoniqarsiz: tatmin etmeyen, yetersiz, istenilen düzeyde olmayan, doyurmayan.
 qoniqquvlik: doyurucu, tatmin edici.
 qonli: kanlı.
 qonlik: canlık.
 qonsiz: kansız, anemili.
 qonsizlik: kansızlık.
 qontalash: çürük, eziklik, morluk, morartı.
 qonunbuzarlik: kanunlara uymama, kanun ihlalciliği.

qonuniylik: yasallik, yasaya uygunluk.
qonunli: kanunlu.
qonunsiz: illegal, usulsüz, yasadışı,
kanunsuz, hukuka aykırı, yolsuz.
qonunsizlik: kanunsuzluk.
qonunchilik: meşruluk, yasallik,
hukuksallik; mevzuat, tüzük, kanunlar.
qonunshunos: hukukçu.
qonunshunoslik: hukukçuluk.
qonxo'rlik: kana susamış, kan dökmeye
hevesli.
qon-qardoshlik: aynı ana babadan olan, aynı
kandan olan; kardeşlik.
qon-qarindosh: aynı ana babadan olan, aynı
kandan olan; kardeş.
qopcha: küçük çuval.
qopqoqli: kapaklı.
qorakölchi: karakul kuzusu yetiştiren.
qorakölchilik: astragancılık, karakul kuzusu
yetiştirme.
qoramolchilik: büyükbaş hayvancılık.
qoracha: siyahımsı, karaca, esmer, koyu,
karaşın, karamsı, siyahi.
qorilik: hafızlık.
qoringboy: .
qorindoy: karnı büyük.
qorinli: karınlı.
qoriqchi: kan alan doktor.
qorli: karlı.
qorlik: karlık.
qorovullik: nöbetçilik, bekçilik.
qorovulchilik: nöbetçilik, bekçilik.
qorong'izor: karanlık.
qorong'ilik: karanlık.
qotillik: katillik, adam öldürme, cinayet.
qofiyaboz: kafiye ustası.
qofiyabozlik: kafiye ustalığı.

qofiyadosh: kafiye, uyaklı.
qofiyadoshlik: uyaklılık, kafiyeçilik.
qochqinlik: firarilik.
qochqinchi: kaçak, firari.
qoshiqchi: koşuk yazarı.
qoshiqchilik: koşuk yazarlığı.
qoyagirlik: dağcılık.
qoqimchi: şivacı.
qog'ozboz: bürokrat; evrağa önem veren.
qog'ozbozlik: bürokrasi; evrak işleri.:
qubballi: kubbeli.
qubbacha: kubbe.
quvvatli: güçlü, kuvvetli.
quvvatsiz: güçsüz, kuvvetsiz.
quvvatsizlik: güçsüzlük, kuvvetsizlik.
quvlik: 1. kurnazlık, sinsilik..
quvnoqlik: eğlence, sevinch, keyiflilik,
neşelilik, şenlik.
quvonchli: sevinçli, mutlu, hoşnut, neşeli,
kıvançlı, şen.
quda-andali: dünürlü, dünürü olan.
quda-anda(chi)lik: dünürlük.
qudalik: dünürlük.
qudacha: kayınvalide.
qudqchilik: kayınvalidelik.
qudratli: kudretli, güçlü, kuvvetli, kadir,
muktedir.
quyonchilik: tavşancılık.
quyoshli: güneşli.
quyruqchi: Geminin dümenini kontrol eden
kişi.
qulaylik: rahatlık, kolayluk; uygunluk,
elverişlilik.
qulaysiz: rahatsız, kolay olmayan,
uygunsuz.
qulaysizlik: uygunsuzluk, rahatsızlık,
elverişsizlik.

quldor: kul.
 quldorlik: kulluk.
 qullarcha: kul gibi.
 qullik: kulluk, kölelik, esirlik.
 quloqdosh: aynı işitenler.
 quloqli: kulaklı.
 quloqsiz: kulaksız.
 quloqlik: kulaklık.
 qulunli: kölesi olan.
 qulfli: kilitli.
 qulfloklik: kilitlenerek kapatılan, kilitlenen, kilitli, kilitlenebilir.
 qulfsiz: kilitsiz.
 qulfchi: kilitçi.
 qulfchilik: kilit işi.
 qumursqaday,-dek: karınca kadar.
 quntli: azimli, kararlı.
 quntsiz: kararsız, özensiz, azimsiz.
 qurbonlik: kurbanlık.
 qurdosh: yaşıit.
 qurolbardor: silahlı savaşıçı.
 quroldosh: silahlı, zırhlı.
 qurolli: silahlı.
 qurolsiz: silahsız.
 qurolsoz: silah yapımcısı.
 quroqzor: kurak alan.
 qurtday,-dek: tırtıl gibi.
 qurtli: kurtlu.
 qurtchi: ipek böceğı yetiştiricisi.
 qurtchilik: ipek böceğı yetiştiriciliğı.
 quruvchi: kurucu, inşaatçı, yapı ustası.
 qurumsoqlik: pntilik.
 quruqlik: (kuru) arazi, arsa, toprak, kara.
 quruqchilik: kuraklık, susuzluk, kıtlık.
 qurg'oqchilik: kuraklık, susuzluk.
 qusurli: kusurlu.
 qusursiz: kusursuz.

qut-barakali: bolluk bereketli.
 qutbchi: kutupçu.
 qutidor: kutulu.
 qutidorlik: kutu levazımı.
 qutsiz: bereketsiz.
 qushchilik: kuşçuluk.
 qushday,-dek: kuş gibi.
 qo'bizchi: kopuz çalan.
 qo'zg'aluvchan: çabuk.
 q'ozg'olonchi: isyancı.
 qo'yli: koyunlu.
 qo'ychi: çoban.
 qo'ychilik: çobanlık.
 goldosh: her işi birlikte yapan, ortak el.
 qo'lli: eli olan.
 qo'lli-oyoqli: eli ayağı olan.
 qo'l-oyoqli: becerikli.
 qo'lsiz: kolsuz, elsiz.
 qo'ltiqbardor: koltuk sahibi(makam, mevki).
 qo'mondonlik: kumandanlık; kumada merkezi, yönetim merkezi.
 qo'narli: misafirperver.
 qo'njli: körüklü. (çizme, bot).
 qo'nimlik: dinlenme mesafesine göre ayarlanmış mesafe birimi.
 qo'nimsiz: hareketli, yerinde duramayan, kıpır kıpır.
 qo'nimsizlik: 1. yerinde duramama. 2. dikish tutturamama, kararsızlık.
 qo'ni-qo'shinchilik: komşuculuk.
 qo'noqlik: misafirlik.
 qo'noqchi: misafir ağırlayan.
 qo'ng'iroqli: çingıraklı.
 qo'pollik: kabalık, bayağılık, hoyratlık, nezaketsizlik.
 qo'poruvchi: sabotaj.

qo'poruvchilik: sabotaj, yıkım, saptırma, kundaklama.

qo'riqchi: muhafız, koruma, nöbetçi.

qo'riqchilik: muhafızlık.

qo'rqarli: korkan.

qo'rqinchli: korkunch, korkutucu.

qo'rqinchsiz: korkunch olmayan.

qo'rqoqlik: korkaklık.

qo'rquvli: korkulu.

qo'rquvsiz: korkusuz.

qo'rqqulik: korkuluk.

qo'rg'oshinli: kurşunlu.

qo'chqorboz: koch(hayvan) bakıcısı.

qo'shiluvchi: katılım, birleşim.

qo'shiqchi: türkücü, şarkıcı.

qo'shiqchilik: şarkıcılık.

qo'shmachi: marangoz.

qo'shmachilik: marangozluk.

qo'shmozor: Birlikte ölmek, aynı anda yok olmak.

qo'shmaychi: Özbekler için önemli olan bir üflemeli çalgıyı çalan.

qo'shinchilik: komşuluk.

qo'shchi: çifte süren.

qo'shchi-qo'lonchi: çifte süren.

qo'shqavat(li): çift katlı.

qo'shqanot(li): iki kanatlı.

qo'g'azor: çeltik tarlası.

qo'g'irchoqboz: kukla ustası.

qo'g'irchoqbozlik: kuklacılık.

qo'g'irchokday,-dek: kukla gibi.

~R~

ravish: zarf.

ravishdosh: zarf fiil.

ravnaqli: ongun, zengin; ilerlemiş, gelişmiş.

ravonlik: 1. akıcılık; ahenk, uyum, düzen, bağdaşım, bütünlük. 2. bağlantısallık, bağlanabilirlik, bağlanmışlık.

ravshanlik: parlaklık, aydınlık; mükemmellik, göz alıcılık, görkem.

radioaktivlik: radyoaktiflik.

radiochi: telsizci, telsiz operatörü.

radioeshituvchi: radyo dinleyicisi.

radiohavaskor: radyo alıcısı.

razvedkachi: keşifçi, gözcü; gizli haberleşme teşkilatı ajanı.

razillik: rezillik, alçaklık.

razryadli: dereceli, rütbeli.

razryadchi: rütbe sahibi.

raisdosh: reislik.

raislik: başkanlık, riyaset, yöneticilik.

raiyparvarlik: vatanseverlik, halkçılık.

raketabozlik: roketçi.

raketsozlik: roket üreticiliği.

raketachi: roket, füze üreticisi.

ramziylik: sembolik temsili.

ramkali: çerçeveli.

rangdor: renkli; renk; boya; boyalı.

rangdorlik: renk çeşitliliği.

ranginlik: renklilik.

rangli: renkli; renk; boya; boyalı.

rangsiz: renksiz, donuk, mat, silik.

rangsizlik: renksizlik, donukluk, matlık.

rasvogarchilik: 1. alçaklık, rezillik, rezalet, maskaralık. 2. utanch, yüz karası. 3. ahlaksızlık.

rasvolik: rezalet, rezillik, rüsvalık.

rasvochilik: 1. alçaklık, rezillik, rezalet, maskaralık. 2. utanch, yüz karası. 3. ahlaksızlık.

rasidalik: olgunluk.

rasmiyatchi: şekilci, biçimci, kuralcı.

rasmiyatchilik: şekilcilik, biçimcilik, biçimselcilik, resmiyetçilik.
rasmli: resimli, resmedilmiş, betimlenmiş.
rasmchi: 1. ressam, çizimci. 2. kameraman, fotoğrafçı.
rasolik: tokluk.
rassomlik: ressamlık.
rassomchilik: ressamlık.
rastratchi: savurgan.
raxtli: şeritli.
ratsionalizatorlik: yenilikçilik.
rashkli: 1. kıskanch. 2. hasetli.
rashkchi: 1. kıskanch kimse 2. hasetçi kimse.
raqamli: sayısal, rakamsal, sayılara ait, sayılardan ibaret.
raqiblik: rakiplik, karşıtlık..
raqqoslik: dansçılık, rakkaslık, zennelik.
rahbarlik: rehberlik; yöneticilik; liderlik, önderlik.
rahmatli: rahmetli, merhum.
rahmdillik: merhametlilik; yumuşaklık, uysallık; iyi kalplilik.
rahmli: merhametli, bağışlayıcı, şefkatli.
rahmsiz: acımasız, amansız, merhametsiz, şefkatsiz, gaddar, insafsız.
rahmsizlik: merhametsizlik, şefkatsizlik, zalimlik, acımasızlık, insafsızlık.
rahnamolik: kılavuzluk, rehberlik; liderlik.
reaktsiyachi: tutucu kimse, sağcı kimse.
reallik: hakikat, gerçeklik, realite.
redaktorlik: redaktörlük, başyazarlık.
rejali: sistematik, sistemli, düzenli, planlı, tasarlanmış.
rejasiz: 1. plansız, düzensiz, dağınık. 2. savurgan, idaresiz, tutumsuz, ziyankar, müsrif.

rejasizlik: 1. plansızlık, düzensizlik, dağınıklık. 2. tutumsuzluk, savurganlık, müsriflik.
rejachi: tertipçi, başlatan kimse, öncü; yatarıcı, mucit, fikir babası.
rejissyorlik: yapımcılık, rejisörlük(sinema/teyatro).
rezavorchi: yeşillikçi.
rezavorchilik: yeşillik yetiştiriciliği.
rezbali: vidalı.
reklamachi: reklamcı.
rekordchi: rekortmen, kayıtlı hamil; rekor kıran kimse.
relslı: raylı.
relssiz: raysız.
remontchi: tamirci, onarımcı, bakım işçisi.
rentabellik: karlı, kazançlı.
rentabelsiz: 1. karsız, kazançsız, faydasız, gelirsiz. 2. karsız şekilde, gelirsiz olarak, kazançsız biçimde.
repetitorlik: ücretli ders vermek.
reportyorlik: gazetecilik, muhabirlik, röportajcı.
respublikachi: cumhuriyetçi, cumhuriyet taraftarı.
restoranchi: restorancı, lokantacı.
retushchi: rötuş yapan.
rivoyatchi: anlatıcı, anlatan(halk masalları).
riyozatchi: matematikçi.
riyoziyotchi: matematikçi.
riyokor: riyakar, iki yüzlü kimse.
riyokorlik: riyakarlık, iki yüzlülük, hilecilik, numaracılık, sahtekarlık.
rizolik: rızası olma, izni olma.
rizosizlik: rızası olmama, izni olmama.
rizqli: rızklı.
rindlik: şeriat kurallarına uymamak.

rioyali: uygun; uyan, riayet eden.
rioyasiz: akılsızca olan, mantıksız;
uymayan, riayet etmeyen; ihtiyatsız,
düşüncesiz.
rioyasizlik: ihtiyatsızlık, düşüncesizlik,
tedbirsizlik.
ritmli: ritmik, uyumlu.
rixtagarlik: metalden eşya yapma mesleği.
ritsarlik: şövalyelik; mertlik, cesaretlilik,
yüreklilik.
richagli: kollu (terazi).
rishva(t)xo'rlik: rüşvet alan.
rishvatchi: rüşvetçi.
robitasizlik: münasebetsizlik, alakasızlık.
rovochzor: ışgın tarlası.
rozilik: razılık, onaylama, tasdik,
memnuniyet.
rozi-rizolik: helalleşmek.
rozichilik: razılık, onaylama, tasdik,
memnuniyet.
roy(i)korchik: hikmet öğretmek.
rolikli: yuvarlanan; dalgalı.
romannavislik: roman yazıcılığı.
romanchi: roman yazarı.
romanchilik: roman yazarlığı.
romsozlik: pencere kasalarını yapan
doğramacılık işi.
rostgo'ylik: dürüstlük, doğruluk,
güvenilirlik.
rostlik: doğruluk, dürüstlük, uygunluk,
münasiplik.
rostchi: doğrucu.
rohatli: rahat, keyifli, sefali, zevkli,
memnun.
rohatsizlik: rahatsızlık, memnuniyetsizlik.
rubobchi: rubabçı, rubab çalan.
rudali: cevherli, maden filizi olan.

rulchi: dümenci.
rustamday,=dek: cesurca, mertçe, cesaretle,
cüretkâr şekilde.
ruscha: Rusça.
rutubatli: rutubetli, nemli.
ruxlash: çinkolamak, çinko tabakası
uygulamak.
ruxsatnamosiz: ruhsatnamesiz, izin
tezkeresiz, vizesiz.
ruxsatsiz: izinsiz, ruhsatsız, müsaade
edilmeyen.
ruhli: 1. ilhamlı, esinlenmiş, heyecanlı. 2.
neşeli, keyifli; enerjik, canlı, hareketli.
ruhsiz: 1. ruhsuz, cansız, solgun, durgun,
sönük. 2. neşesiz, iç karartan, kasvetli,
keyifsiz.
ruhsizlik: cansızlık, sönüklük; sıkıcılık,
tatsızlık.
ro'zg'o'rli: ev geçimine ait olan; ev eşyaları;
eve ait her şey.
ro'zg'o'rchilik: günlük hayat, yaşayış;
geçim.
ro'yixushlik: açık yüzlülük, razılık.
ro'yxatchi: sicil memuru, kayıt memuru.
ro'molcha: mendil.
ro'shnolik: iyilik, iyi hayat, mutlu ve rahat
yaşam.

~S~

sababkor: sebep olan, müsebbip.
sababli: 1. bir sebepten kaynaklanan,
sebepli, geçerli bir nedeni olan. 2.
dolayısıyla, nedeniyle, hasebiyle, sebebiyle.
sababsiz: nedensiz, sebepsiz, asılsız,
esassız, temelsiz, güdüsüz.
sababchi: sebep olan, müsebbip.
sabancha: bataklık kedisi, orman kedisi.

sabzavotkor: 1. zerzevatçı. 2. sebze yetiştiricisi.
sabzavotchi: bostancı; bahçıvan, sebze yetiştiricisi.
sabzavochilik: bostancılık; sebze yetiştiriciliği, sebze tarımı.
sabzavotzor: çayır, yeşillik, ova, mera, otlak.
sabiylık: sabilik, çocukluk.
sabotajchi: sabotajcı.
sabotkor: 1. sağlam, metin, dayanıklı, azimli, kararlı. 2. gayretli, özenli. 3. kontrollü, sözünde duran, iradeli.
sabotli: 1. sağlam, metin, dayanıklı, azimli, kararlı. 2. gayretli, özenli. 3. kontrollü, sözünde duran, iradeli.
sabotsiz: 1. sözünde durmayan, iradesiz. 2. dayanıksız, kararsız, değişken, güvenilmez. 3. çalışkan olmayan, gayretsiz.
sabotsizlik: 1. kararsızlık, değişkenlik, sarsaklık. 2. dayanıksızlık. 3. azim eksikliği, gayretsizlik.
saboqdosh: aynı okulda okuyan, ders arkadaşı.
sabr-bardosh: sabır.
sabrli: sabırlı.
sabrlik: sabırlılık.
sabsiz: sabırsız.
sabsizlik: sabırsızlık.
sabr-toqatli: sabırlı.
sabr-qanoatli: sabırlı.
savatchi: sepetçi.
savatchilik: sepetçilik.
savag'ichzor: ince sopa, çubuk yapılan yer.
savdogarlik: ticaret.
savdogarchilik: 1. tüccarlık, ticaret ile uğraşma. 2. ticari.

savdoli: sevdalı.
savlatdor: zengin, varlıklı.
savlatli: varlıklı.
savobli: sevaplı, faziletli, hayırlı.
savodli: okuryazar, eğitimli, bilgili.
savodlilik: okuryazarlık, eğitimlilik.
savodsiz: cahil, eğitimsiz, okumamış.
savodsizlik: cahillik.
savodxonlik: okuryazarlık.
savolli: soran, meraklı; soru.
sadaqachi: dilenci, yoksul kişi, muhtach.
sadoqatli: sadakatli, bağlı, hakikatli, vefakar.
sadoqatsiz: vefasız, sadakatsiz; kahpe, hain, tehlikeli, kalles.
sadoqatsizlik: sadakatsizlik, vefasızlık, kalleslik, hainlik.
sayozlik: sığlık.
sayoqlik: 1. serserilik, başı boşluk. 2. sefahat, çapkınlık, hovardalık.
sayohatchi: gezgin, seyyah.
sazovorlik: layıklık.
sayilchi: bayramcı.
sayrchi: gezici, gezen kişi.
sayqalchi: cilacı, perdahçı.
sayhonlik: açık alan.
cakkizinchil: sekizinci.
cakkizlik: sekizlik, sekiz mısralık nazım birimi.
saksovlzor: saksavul bahçesi.
saktalik: şiir veznindeki hata.
salavotli: salavatlı.
saldovchi: feribot kullanan kimse.
salibchi: hacı seferleri organizatörü.
sallali: sarıklı, kavuklu.
sallalik: sarıklık kumaş.
sallacha: sarık, kavuk.

salloxlik: kasaplık.
salmoqdor: elle tutulur, hatrı sayılır, nüfuzlu, önemli.
salmoqli: elle tutulur, dolgn, önemli, baskın, ağır.
salmoqsiz: 1. ölçülemez, tartıya gelemiz, ağırlıksız, hafif. 2. takdim edilemez, sunulamaz.
salobatli: görkemli, ihtişamlı, azametli, cüsseli, kocaman, devasa.
salomatlik: sağlık, sıhhat, selametlik.
salohiyatli: 1. becerikli, yetenekli. 2. erdemli, faziletli.
saltanatli: sultanlığı olan.
salqinlik: serinlik.
samarador: verimli, kazançlı, bereketli, etkili.
samaradorlik: verimlilik, kazançlılık, bereketlilik.
samarali: verimli, kazançlı, bereketli, etkili.
samarasiz: verimsiz, kazançsız.
samimiylik: samimiyet.
samimiyatsiz: samimiyetsiz.
samimiyatsizlik: samimiyetsizlik.
samovarchi: semaverci, çaycı.
samovarchilik: semavercilik, çaycılık.
samolyotsozlik: uçak yapımı.
samosvalchi: damperli kamyon sürücüsü.
sangzor: taşlık alan.
sangtaroshlik: taş yontmacı.
sandiқsoz: 1. sandıkçı. 2. sandık satan.
sandiқsozlik: sandıkçılık.
sandiқcha: küçük sandık.
sandiқchi: 1. sandıkçı. 2. sandık satan.
sanitarlik: 1. sanitasyon. 2. hijyenik; tıbbi.
sanoatchi: sanayi işçisi.
sanoqli: sayılı, hesaplı.

sanoqsiz: sayısız, hesapsız, hesaplanamaz.
sansalorlik: yaygara, karışıklık.
sansalorchi: yaygaracı, karışıklık yaratan.
sansalorchilik. yaygaracılık.:
san'atkor: sanatkar; sanatçı, usta, ressam.
san'atkorlik: sanatçılık, ustalık; beceriklilik.
san'atchi: sanatçı.
san'atshunos: sanat bilimcisi; sanat eleştirmeni.
san'atshunoslik: sanat; sanat bilimi; sanat eleştirisi.
saodatli: 1. mutlu, mesut, saadetli. 2. şanslı.
sarbastlik: serbestlik, özgürlük, kaygısızlık.
sarvatdor: zengin, varlıklı, mal-mülk sahibi.
sarvzor: selvi ormanı.
sargardonlik: serserilik, sergandanlık.
sardakli: yağlı(yemek yağı).
sardor: önder, lider.
sarjinchil: oduncu.
sariqlik: sarılık.
sariqcha: sarıca; dil yarası.
sarkash: inatçı, aksi, serkeş; itaatsiz, dik başlı.
sarkor: başkan, reis, amir, baş.
sarmoyador: sermayedar, yatırımcı.
sarosimalik: karışıklık, şaşkınlık, tereddüt.
sarroflik: sarraflık.
sarsongarchilik: rahatsızlık; boşuna uğraşma.
sarson-sargardonlik: avare, baştan çıkmış.
sartaroshlik: berberlik.
sarxushlik: sarhoşluk.
sassiqlik: kötü koku, pis koku.
safarbarlik: seferberlik.
safardosh: sefer arkadaşı.
safdosh: saftaş, aynı safta yer alan.
safolatli: sefil, yoksul.

safsataboz: lafazan, geveze, boşboğaz,
çelçene, çenesi düşük.
safsatachi: lafazan, geveze, boşboğaz,
çelçene, çenesi düşük.
safsatachilik: lafazanlık, boşboğazlılık;
saçma sapan konuşma.
saxiylik: cömertlik.
saxovatli: eli açık.
saxovatpeshalik: cömertlik.
sachoqli: saçaklı.
saqmonchi: sürü çobanı.
sag'richi: sağricı.
saharlik: sahur.
sahnadosh: sahne arkadaşı.
sahhoflik: ciltçilik, mücellitlik.
svarkachi: kaynakçı.
sevgili: sevgili.
sevguvchi: seven, sevecen.
sevikli: sevilen, sevgili.
sevimli: sevilen, sevimli, değerli; favori.
sevimsiz: sevimsiz.
sevinarli: sevinçli, sevindirici, neşeli.
sevinchli: sevinçli, sevindirici, hoş.
sedanalı: çörek otlu.
sezgirlik: hassaslık, seziş(hayvanlarda),
sezgi.
sezgisiz: hissiz.
sezilarli: somut, algılanabilir; dikkate değer.
sazonli: sezonluk, mevsimlik.
sezuvchan: duyarlı, hassas; uyanık.
sezuvchanlik: hassaslık, seziş(hayvanlarda),
sezgi.
sekinlik: sakinlik, yavaşlık.
sekratarlik: sekreterlik, kâtiplik.
selektsiyachi: ürerici.
selektsiyachilik: seleksiyon işi, üretme.
semizlik: şişmanlık, kiloluluk; kalın.

senchalik: senin gibi, sence.
sepkildor: çilli.
sepkilli: çilli.
sepli: çeyizli, çeyizi olan.
sergaklik: dikkatlilik, tedbirlilik; ihtihat;
uyanıklık.
sergaplik: konuşkanlık, gevezelik, ağız
kalabalıklığı.
seriyali: seri halinde; dizili.
serobgarlik: bolluk, bereket.
serobgarchilik: bolluk, bereket.
seroblik: bolluk, çokluk.
serobchilik: bolluk, bereket.
serpushlik: doğurganlık, verimlilik.
sertifikatlash: sertifikasyon.
seyalkachi: ekim traktörü kullanan.
sehrboz: sihirbaz.
sehrgarlik: büyücülük, sihirbazlık.
sehrkor: büyücü, sihirbaz.
sehrli: 1. afsunlu, büyülü, büyülenmiş. 2.
mucizevi.
sehrchi: büyücü, sihirbaz.
sibizg'achi: sızgı(üflelemeli müzik aleti)
çalan kişi.
sidqidillik: heveslilik.
siyosatboz: çıkarıcı politikacı, politik oyun
yapan.
siyosatbozlik: çıkarıcı politika, politik oyun
yapma.
siyosatli: siyasetli.
siyosatchi: siyasetçi.
siyosatshunos: politikacı.
siyli: onurlu, prestijli.
siyraklik: seyreklik.
siyqalik: aşınmış, eskimişlik.
siyg'oqlik: idar kaçırma.
silliqlik: pürüzsüzlük; düzgünlük.

simvolik: sembolik.
simmetriklik: simetri olma.
simobli: cıvalı.
simsiz: telsiz, kablosuz.
sinamali: uygulamada denenmiş, test edilmiş.
sinamoqchilik: denemek, sınamak, test etmek.
singillik: kız kardeşlik.
siniqlik: kırık olma.
siniqchi: kırıkçı.
sinli: uzun boylu, boylu.
sinovchi: deneyen, test eden.
sinuvchan: kırılabilir, kırılğan.
sinuvchanlik: kırılğanlık, narinlik, zayıflık.
sinfidosh: sınıf arkadaşı.
sinxronlik: eşzamanlılık.
sinchi: at veterineri.
sinchilik: at veterinerliği.
sinchkovlik: dikkatlilik.
sinchkor: çerçeveli, iskeleli.
sinchli: çerçeveli, iskeleli.
sipogarlik: mütevazilik.
sipogarchilik: mütevazılık, çekingenlik.
sipolik: gösterişsizlik, çekingenlik.
sipohgarchilik: mütevazılık, çekingenlik.
sipohlik: gösterişsizlik, çekingenlik.
sirkor: 1. boyacı. 2. aynacı.
sirkorlik: 1. boyacılık. 2. aynacılık.
sirli: gizli, saklı.
sirg'alik: küpe.
sirg'aluvchi: sızıcı.
sirg'anuvchi: sürgülü, kaygan.
sistemali: sistematik, sistemli.
sistemasiz: 1. sistemsiz, usulsüz; düzensiz, rastgele. 2. sistemsiz şekilde, düzensizce.
sitamkor: zalim.

sitamli: eziyetli.
sifatdosh: partisip, sıfat fiil.
sifatlash: nitelendirme, özellik, nitelik.
sifatli: kaliteli.
sifatsiz: kalitesiz.
sichqoncha: fare.
siqiluvchanlik: 1. sıkıştırılabilirlik. 2. sıkılma.
siqlik: sıkılmışlık, sıkıştırılmış.
sig'arli: belirli bir boyuta sığabilen şey.
sig'imli: geniş; ferah.
sihatlik: sağlık.
sihat-salomatlik: sağlık.
sihatsiz: hasta, rahatsız.
skladchi: depocu.
skripkachi: kemancı.
slavyanshunos: Slavist.
slavyanshunoslik: Slavistik bilimi.
smenadosh: vardiya arkadaşı.
smenali: vardiyalı; değiştirebilir.
smolali: reçineli.
soatli: saatli.
soatsoz: saatçi.
soatsozlik: saatçilik.
sorbitqadamlık: sabit adımlık.
sovrinli: ödüllü, ikramiyeli.
sovungarlik: sabun yapımı.
sovunli: sabunlu.
sovunchi: sabun üretici.
sovuqlik: soğukluk, serinlik.
sovuqchilik: soğukluk; soğuk ilişki.
sovuqqonlik: soğukkanlılık, sakinlik.
sovchi: görücü.
sovchilik: görücülük.
sodali: deterjanlı.
soddadillik: sadelik; safdillik; samimiyet.

soddalik: 1. basitlik, kolaylik. 2. açık gönüllülük, safdillilik.
sodiqlik: sadakat, bağlılık, vefa; samimiyet.
sozchi: çalgıcı.
soylik: dere.
sokinlik: sakinlik, sessizlik; dinginlik.
soldatlik: askerlik.
soldatcha: askerce.
solinchak: kış kulaklığı.
soliqchi: maliyeci, vergi tahsildarı.
solkash: yıl aşırı meyve veren.
somalik:
somiyshunos: Sami dilleri uzmanı.
somiyshunoslik: Sami dilleri incelemesi.
somsapoz: samsa pişirici.
somsapozlik: samsa pişiriciliği.
sonli: 1. sayısal. 2. numaralı.
son-sanoqsiz: sayısız, çok.
sonsiz-sanoqsiz: sayısız.
sonsiz: sayısız, hesaplanamaz.
sopli: saplı, kulplu.
sostavli: içerikli, bileşimli.
sotuvchi: satıcı, pazarlamacı, tezgâhtar.
sotuvchisiz: satıcısız.
sotqinlik: hainlik, ihanet; kalleşlik.
sofdillik: samimiyet, dürüstlük.
soflik: saflık, temizlik.
saxtakor: 1. samimiyetsiz, yapmacık. 2. sahtekar.
saxtakorlik: 1. samimiyetsizlik, yapmacıklık. 2. sahtekarlık, sahtecilik.
saxtalashtiruvchi: sahteci, tahrifçi.
saxtalik: sahtelik.
sochiluvchan: gevşek, kolay dağılan.
sochiluvchanlik: gevşeklik.
sochoqli: saçaklı.
soyabonli: şemsiyeli.

soyali: gölgeli.
soyaparvarlik: gölgede yetişen.
soqiylik: sakilik, içki sunan kişi.
soqovlik: 1. dilsizlik. 2. konuşma bozukluğu.
soqolli: sakallı.
soqchi: muhafız, bekçi.
soqchilik: muhafızlık, bekçilik.
sog'imli: sağimlik.
sog'imsiz: sağimsız.
sog'inchli: özlemli, hasretli.
sog'lomlik: sağlık, sıhhat.
sog'uvchi: sağıcı, sütçü.
sohibkor: uzman, usta.
sohibkorlik: uzmanlık, ustalık.
spiralsimon: spiral gibi, spiral şeklinde.
spirtli: alkollü.
spirtsiz: alkolsüz.
sporalı.: spor yoluyla çoğalan bitkiler.
sportchi: sporcu.
stabillik: istikrar, kararlılık.
standartlash: standart, seviye.
standartsiz: standartsız, seviyesiz.
stanokli: makineli; tezgahlı.
stanoksoz: tezgah yapan, tezgat imalatçısı.
stanoksozlik: tezgah yapma, tezgah imalatı.
staxanovchi: .
stenografistlik: stenografik.
stixiyali: 1. dört elementli. 2. yıkıcı doğal afet.
stixiyalilik: dört elementlilik. 2. doğal afetlik.
stixiyachilik: dört elementçilik.
strelkali: işaret eden.
strelkachi: işaretçi.
strukturali: yapısal.
studentlik: öğrencilik.

subutli: belgeli.
subutlilik: belgelendirme.
subutsiz: belgesiz.
subutsizlik: belgesizlik.
subyektivlik: öznellik.
suvlik: okyanus, denizler.
suvoqli: sıvalı.
suvoqsiz: sıvasız.
suvoqchi: sıvacı.
suvoqchilik: sıvacılık.
suvsiz: susuz.
suvsizlik: susuzluk.
suvsoqlik: susuzluk.
suvchi: suçu.
suvchilik: suçuluk.
sudboz: yargıç.
sudbozlik: yargılamak..
sudlanganlik: eski mahkumiyet, sicil kaydı.
sudlanuvchi: yargılanmak.
sudraluvchi: sürüngen.
suzgichli: şamandıra.
suzuvchi: yüzücü.
suiqastchi: suikatçı, cani, kasıtlı suç işleyen, suçlu.
sukunatli: sessiz, sakin.
sultonlik: sultanlık.
suniylik: yapaylık.
supacha: yüksek zemin, kil oturak.
supurgichi: süpürgeci.
suratkash: ressam; fotoğrafçı.
suratkashlik: ressamlık; fotoğrafçılık.
suratli: örnekli, resimli.
suratchi: ressam.
surbetlarcha: yüzsüzce, saygısızca.
surbetlik: yüzsüzlük, saygısızlık, arsızlık.
surlik: solukluk.
surmali: 1. antimuanlı. 2. siyah, sürmeli.

surnaychi: zurnacı.
suronli: heyecanlı, gürültülü.
surunkali: 1. kesintisiz, aralıksız, sürekli. 2. daimi, sabit.
sustkash: ağır, ağırkanlı.
sustkashlik: ağırkanlılık, yavaşlık.
sustlik: zayıflık, gevşeklik; uyuşukluk.
sutkali: 24 saat boyunca devam eden.
sutkalik: 24 saatlik.
sutli: sütü.
sutxo'rlık: süt seven.
sutchi: sütçü.
sutchilik. sütçülük.
sufiylik: sufilik, tasavvuf.
suxanbozlik: sohbet.
suxanvarlik: çok konuşma.
suxandonlik: çok çenelilik.
suxsurday,-dek: .
suyukli: sulu, sıvı.
suyumli: sulu, sıvı.
suyunchi: müjde.
suyuqlik: sıvı, likit madde.
suyug'oyoqlik: yolsuzluk, ahlaki yanlış.
suyakdor: kemikli.
suyakli: kemikli.
suqli: 1. kışkanch, açgözlü. 2. gıpta ile, açgözlülükle.
suqlik: açgözlülük.
sug'dshunos: su bilimcisi.
sug'dshunoslik: su bilimi.
sug'oruvchi: sulamak.
sug'urtalanuvchi: sigortacı.
suhbatdosh: sohbet arkadaşı.
suhbatchi: sohbet arkadaşı.
stsenariychi: senarist, senaryo yazarı.
so'zamollik: konuşkanlılık, gevezelik;
belagat, hitabet.

so'zbozlik: laf kalabalığı, laf ebeliği; hızlı konuşma.

so'zli: sözlü.

so'zlik: söz listesi; dizin, sözlük.

so'zlilik: sözünde durmak.

so'zsiz: kesin, kayıtsız şartsız, mutlaka.

so'zsizlik: sessizlik.

so'lakcha: mama önlüğü.

so'lg'inlik: solgunluk, solukluk.

so'mlik: som(para birimi).

so'ngsiz: sonsuz, sınırsız.

so'niqlik: sönüklük, ruhsuzluk.

so'roqsiz: izinsiz.

so'taklik: salaklık, sersemlik.

so'fiylik: 1. müezzinlik; sufilik. 2. dindarlık, takva sahibi olma.

so'filik: müezzinlik.

so'qirlik: körlük.

so'qqaboshlik: yalnızlık; bekarlık.

~SH~

shabdor: bir çeşit soğan.

shabko'rlik: gece körlüğü.

shablonchilik: kalıpcılık.

shabnamli: çiyli, üzerinde çiy bulunan.

shabnamsiz: çiysez.

shavkatli: şevketli, yürekli, cesur.

shavqli: şevkli, istekli.

shavqsiz: şevksiz, isteksiz.

shaydoylik: aşık; sevdalılık.

shaydollik: aşık; sevdalılık; büyülenmiş.

shaytonlik: kurnazlık, şeytanlık, sinsilik.

shayhlik: şeyh makamı.

shakarguftorlik: tatlı sohbet.

shakarli: şekerli, tatlı.

shakarpazlik: tatlıcılık, şekerçilik.

shakkoklik: şüphecilik.

shakldor: şekilci, biçimci.

shaklik: ölümler için yapılan tören.

shaklli: şekilli, biçimli.

shaksiz: süphesiz, kuşkusuz, kesin.

shaldir-shuldirlilik: şırıltı, hışırtı.

shallaqilarcha: kepaze, kaba, kavgacı.

shallaqilik: kepezelik, kabalık, kavgacılık.

shaloqlik: cılızlık; gevşeklik.

shamaloqday,-dek: kinayeli.

shamgarlik: mum yakmak.

shamli: mumlu, kandilli.

shamollash: üşütme, soğuk alma, nezle olma.

shamolli: rüzgarlı.

shamolsiz: rüzgarsız, esintisiz.

shanbalik: Cumartesi günleri topluca yapılan gönüllü temizlik.

shantajchi: şantaj yapan, şantajcı.

shapkali: şapkalı, başlıklı.

shapshaklik: utanmazlık, çekinmezlik.

sharafli: şerefli, onurlu, saygın.

sharbatdor: şerbetçi.

sharikli: topcuklu.

sharmandagarchilik: rezillik.

sharmandali: utanch verici, utandırıcı.

sharmandalik: rezalet, rezillik, yüz karası.

sharmandachilik: rezillik.

sharmisorlik: mahcupluk, utanmışlık.

sharmli: iffetli, hayâli, namuslu.

sharmsiz: iffetsiz, namussuz.

sharnirli: menteşeli.

sharobxo'rlik: şarap içme.

sharofatli: şerefli, asil.

sharofatsiz: şerefsiz.

sharpasiz: sessiz.

shartakilik: karakteristik.

shartli: şartlı, geleneksel, bağlı.

shartsiz: koşulsuz, şartsız.

sharqlik: doğuda yaşayan.
sharqshunos: doğubilimci.
sharqshunoslik: Doğu bilimi.
shatakchi: çekici sahibi, römorkor sahibi.
shaftolizor: şeftali bahçesi.
shafqatli: şefkatli, merhametli.
shafqatsiz: merhametsiz, acımasız, şefkatsiz, zalim.
shafqatsizlik: mermametsizlik, insafsızlık.
shaxmatchi: satranççı.
shaxsiyatparastlik: kendini beğenmişlik, kendi menfaatini düşünme.
shaxtachi: madenci.
shaxtyorlik: madencilik.
shashkachi: dama oynayan kişi.
shashlik: kebab(şaşlık).
shaqshaqador: gösterişli, süslü, ziynetli.
shaharlik: şehirli, şehirde yaşayan.
shaharsoz: şehir kurucusu.
shaharcha: 1. kasaba. 2. belde, ilçeye göre daha küçük yerleşim yeri.
shaharchilik: şehircilik, şehire has hayat.
shahboz: kahraman, yiğit, mert, yürekli kimse.
shekilli: anlaşılan, görünüşe göre, galiba.
sheriklik: ortaklık, işbirliği.
sharikchilik: ortaklık.
sheflik: şeflik.
she'rxonlik: şiir okuma; şiir okuma günü.
she'rshunoslik: şiir bilimi.
shialik: Şiilik.
shiddatkor: şiddetli, kuvvetli, etkin.
shiddatli: şiddetli, kuvvetli, güçlü.
shijoatkor: cüretkar, cesaretli, yürekli.
shijoatli: cesaretli, yürekli.
shijoatsiz: cesaretsiz, yüreksiz.
shikastsiz: hasarsız, zararsız.

shikoyatboz: şikayetçi, her şeyden şikayet eden.
shikoyatbozlik: şikayetçilik, memnuniyetsizlik.
shikoyatli: şikayetli.
shikoyatchi: şikayetçi, itirazcı, protestocu.
shilqimlarcha: sırnsıkça, yüzüzce.
shilqimlik: flörtçülük, yüzüzlük, sırnaşıklık.
shimarig'lik: sıvamak.
shimollik: kuzeyli.
shinalash: kıpırdamadan, hareketsiz.
shiravorparvazlik: şekerlemecilik, tatlıcılık.
shiravorchi: tatlıcı.
shirador: sulu, özlü, tatlı.
shiradorlik: tatlılık, özleşmiş, sulu.
shirali: şireli.
shiralik: şirelik meyve.
shirapazlik: şekerlemecilik, tatlıcılık.
shirasiz: tatsız.
shirboz: süt kuzusu.
shirinlik: tatlılık, şirinlik, nefislik; tatlı, şekerleme.
shirinso'zlik: tatlı dillilik.
shirinha: kızamık.
shifobaxshlik: şifalılık.
shifokor: şifacı.
shifoli: şifalı.
shifolik: şifa veren, şifalı.
shifosiz: tedavisi olmayan, çaresiz.
shifochi: şifacı.
shishadosh: içki arkadaşı.
shishasoz: şişeci.
shlifovkachi: taşlama.
shovuldek,-day: kürek gibi.
shov-shuvli: gürültülü, şamatalı; sansasyonlu.

shov-shuvsiz: gürültüsüz.
shovqinli: gürültülü.
shovqin- suronli: çok gürültülü.
shovqinchi: gürültücü.
shogirdlik: çıraklık, müridlik; havarilik.
shodlik: sevinç, neşe, mutluluk, memnuniyet.
shodmonlik: sevinç, neşe, mutluluk, memnuniyet.
shodonlik: mutluluk, memnuniyet, neşelilik.
shoirlik: şairlik; lirizm.
shokilador: örtücü.
shokilali: örtülü.
shokoladli: çikolata.
sholikor: pirinç ekici.
sholikorlik: pirinç ekimi, pirinççilik.
sholichilik: pirinç ekimi, pirinççilik.
sholcha: paspas, kilim.
shomonlik: Şamanizm.
shompolli: damgalı, mühürlü.
shonli: şanlı, şerefli, ünlü, muhteşem.
shoxli: 1. dallı. 2. boynuzlu.
shoxobcha: şube, kol; kanal.
shoxsiz: 1. dalsız. 2. boynuzsuz.
shoshma-shosharlik: şaşırmak, şaşıp kalmak.
shoshqaloqlik: acelecilik, telaşlı olma.
shoshqinlik: şaşkınlık.
shahidlik: şahitlik, tanıklık.
shohlik: şahlık, saltanat, krallık.
shpionlik: casusluk.
shporli.: mahmuzlu.
shtompovkachi: müdürhar.
shtatsiz: vatansız; serbest çalışma şekli, bağımsız, müstakil.
shturvalchi: direksiyoncu.

shturmbozlik: saldırı, hücum etmek.
shturmchi: saldırgan, hücum eden.
shtrurmchilik: hücum etmek, saldırmak.
shubhali: şüpheli, kuşku, tedirgin, şüphe uyandıran; şüpheli, zanlı.
shubhasiz: şüphesiz, kesin.
shubhachi: şüpheci, şüphe duyan.
shuvoqzor: pelin otu tarlası.
shuvoqchi: sıvacı.
shudli: becerikli.
shudsiz: beceriksiz.
shukronalik: şükür etmek.
shukuhli: şanslı.
shumlik: kötülük, uğursuzluk, kalleslik.
shumshuklik: öksüzlük.
shundayicha: şöylece.
shuningdek: şunun gibi, bunun gibi.
shuncha: şu kadarı şöyle, bu kadar.
shunchalik: şu kadar, bu kadar.
shuurli: şuurlu, farkında olan, bilinçli, idrak edebilen.
shuursiz: şuursuz, farkında olmayan, bilinçsiz, idrak edemeyen.
shuursizlik: şuursuzluk, bilinçsizlik.
shuhratli: şöhretli, ünlü.
shuhratparastlik: kibirlilik, kendini beğenmişlik, şöhret hırlısı.
sho'rishli: talihsiz, şanssız.
sho'rli: talihsiz, mahzun.
sho'rlik: bahtsızlık, talihsizlik.
sho'xlik: yaramazlık, haylazlık.
sho'xchan: şakacı, oynak, yaramaz, afacan, haylaz.
~T~
taajjuublanarli: şaşırtıcı, hayret verici; harika.
taajjuubli: şaşırtıcı, hayret verici.

taalluqdor: bağlantılı.
taalluqli: ilgili, bağlı, ait.
taalluqsiz: ilgisiz, bağlantısız.
tabaalik: fukaralık.
tabaasozlik: taklit etmek, özgün olmamak.
tabaqali: katlanır, portatif.
tabaqachilik: toplum tabakaları.
tabelchi: hakem, kontrolcü.
tabelchilik: kontrolçülük.
tabiatli: 1. tabiatçı. 2. karakterli.
tabiatshunos: doğabilimci.
tabiatshunoslik: doğa bilimi.
tabibgarchilik: tabiplik.
tabiblik: tabiplik.
tabibchilik: tabiplik.
tabiiylik: doğallık, tabiiylik.
tabobatchilik: tıpcılık.
tavakkalchi: riskçi, atılgan.
tavakkalchilik: risk alma.
tavanchi: garson.
tavaqali: katlanır, portatif.
tavozeli: mütevazı, alçak gönüllü, tevazulu.
tavochi: bir tür askeri yetki.
tavfiqli: dindar, inançlı.
tavfiksiz: inançsız.
tagli: dipli, dibi olan.
tagli-joyli: malı mülkü olan.
tagsiz: dipsiz, altsız.
taglik: altlık.
tahg-tahtli: soylu, kökenli.
tag-tubli: soylu, kökenli.
tag-tugli: soylu, kökenli.
tadbirkor: tüccar, işadamı.
tadbirkorlik: ticaret.
tadbirli: tedbirli, ihtiyatlı.
tadbirsiz: 1. ihtiyatsız, tedbirsiz. 2. etkisiz, verimsiz.

tadqiqotchi: araştırmacı.
tadqiqotchilik: araştırmacılık.
tayoqli: değnekli, asalı.
tayoqcha: küçük değnek.
tajalli: görünüş.
tajanglik: asabilik, sinirlilik.
tajovuzkor: saldırgan.
tajovuzkorlarcha: 1. agresif, saldırgan. 2. agresif olarak.
tajovuzkorlik: saldırganlık.
tajribakor: deneyisel.
tajribakorlik: deneyim, tecrübe; ustalık.
tajribali: tecrübeli.
tajribasiz: tecrübesiz, deneyimsiz.
tajribasizlik: tecrübesizlik, deneyimsizlik.
tajribachi: 1. deneyici. 2. stajyer.
tazkirachi: tezkire yazarı.
tazkirachilik: tezkirecilik.
tayyorgarlik: 1. hazırlık. 2. hazırlanma. 3. hazır olma.
tayyorgarchilik: 1. hazırlık. 2. hazırlanma. 3. hazır olma.
tayyorlik: hazırlık, hazır olma.
tayinli: belirli, belli.
tayinsiz: belirsiz, oynak, değişken.
takabburlik: kibirlilik, gurur.
takallufli: fazlasıyla nazik, iltifatlı.
takallufsiz: teklifsiz, iltifatsız.
takallufsizlik: kabalık.
takasaltanglik: tasasızlık, kaygısızlık; tembellik.
taksichi: taksi şoförü, taksici.
talabchan: titiz, ısrarlı.
talabchanlik: titizlik, ısrarlılık.
talantli: yetenekli, marifetli.
talantsiz: yeteneksiz, marifetsiz.
talmudchi: körü körüne inanan.

talmudchilik: körü körüne inanmak.
talonchi: yağmacı, soyguncu.
talonchilik: yağmacılık, soygunculuk.
taloqsiz: boşanmayan.
talqinchi: yorumcu.
tamagirlik: aç gözlülük, menfaatçilik.
tamakizor: tütün tarlası.
tamakikor: tütün yetiştirici.
tamakichi: tütüncü.
tamakichilik: tütüncülük.
tamakor: aç gözlü.
tamannoli: nazlı.
tamachi: aç gözlü.
tamizli: akıllı, zeki, usta.
temizsiz: akılsız.
tamli: lezzetli.
tamsiz: lezzetsiz, tatsız.
tamtaroqli: görkemli, abartılı.
tamg'ador: 1. damgacı. 2. damgalı.
tamg'ali: damgalı.
tanakor: boraks.
tanacha: küçük hisse.
tanballik: tembellik.
tangaday,-dek: bozuk para ile ölçülecek kadar, küçük.
tangacha: sikke, bozuk para.
tanglik: 1. sıkılık, darlık. 2. zorluk.
tangchilik: 1. sıkılık, darlık. 2. zorluk.
tandachi: dokumacı.
tandirchi: tandırcı.
tanishlik: tanışma, tanış olma.
tanishsizlik: tanışmazlık.
taniqli: ünlü, meşhur, tanınmış; adı çıkmış.
tankchi: tanker.
tanobchi: arazi ölçen kişi.
tansihatlik: sağlıklılık, sıhhatli olma.
tansog'lik: sağlıklılık, sıhhatli olma.

tantanaboz: kutlamacı.
tantanabozlik: kutlamacılık.
tantanali: törensel; şenlikli; merasimli.
tantilik: naziklik, yardımseverlik.
tantiqlik: şımarıklık.
tanfurushlik: fahişelik.
tanqidboz: eleştirmen.
tanqidbozlik: eleştirmenlik.
tanqidchi: eleştirici.
tanqidchilik: eleştiri, eleştirme.
tanqislik: yetersizlik, eksiklik.
tanqischilik: yetersizlik.
tang'iqli: sargılı.
tanholik: yalnızlık, teklik.
tarakachi: mirasçı.
taranglik: sıkılık, darlık.
tarafdor: 1. taraftar, destekçi. 2. takipçi.
tarafkash: destekçi, yandaş.
tarafkashlik: destekçilik.
tarafli: taraflı, yanlı, yandaş.
tarbiyalanuvchi: terbiye etmek, yetiştirmek.
tarbiyali: terbiyeli, eğitilmiş, efendi.
tarbiyasiz: terbiyesiz, eğitimsiz.
tarbiyachi: eğitimci, hoca.
tarjimachi: tercüman.
tarjimachilik: tercümanlık.
tarjimashunoslik: tercüme bilimi.
tarjimanlik: tercümanlık.
tarihixlik: tarihilik.
tarixli: tarihli.
tarixchi: tarihçi.
tarixshunos: tarih bilimci.
tarixshunoslik: tarih bilimciliği.
tariqday,-dek: darı gibi.
tariqcha: darı kadar küçük, küçücük.
tarmoqli: dalı olan, kolu olan, alanlı.
tarovatli: taze.

tarovatsiz: taze olmayan, bayat.
 taroqsiz: taraksız.
 taroqchi: tarak ustası.
 taroqchilik: tarakçılık.
 tartibli: düzenli.
 tartibsiz: düzensiz.
 tartisizlik: düzensizlik.
 tarxashlik: terslik, inatçılık.
 tarqoqlik: dağınıklık; düzensizlik;
 bağlantısızlık.
 targ'ibotchilik: propagandacılık.
 tasviriylik: betimsellik, tanımlayıcı.
 tasvirli: tanımlı, tasvirli.
 taslimchi: teslim olan.
 taslimchilik: kapitülasyon, teslim olma.
 tasmaday,-dek: kemer gibi.
 tatarcha: Tatarca.
 tatimli: tatlı, lezzetli.
 tafsilli: detaylı, ayrıntılı.
 tafsirchi: tefsirci, açıklayıcı.
 taftishchi: denetleyici.
 taxtakachday,-dek: mengene gibi.
 taxtli: tahtlı.
 tashabbuskor: öncü, önyak.
 tashabbuskorlik: öncülük.
 tashabbuschi: öncü, önyak.
 tashvishli: endişeli, kaygılı, rahatsız.
 tashvishsiz: endişesiz, kaygısız.
 tashviquotchi: propagandacı.
 tashviquotchilik: propagandacılık.
 tashkilotchi: organizatör.
 tashkilotchilik: organizatörlük.
 tashmachi: taşımacı.
 ta'zimkor: saygılı.
 ta'ziyachi: teziye dileyen.
 ta'limli: eğitilmiş.
 ta'limsiz: eğitimsiz.

ta'mli: lezzetli, tatlı.
 ta'msiz: tatsız, lezzetsiz.
 ta'nali: sitemli.
 ta'nachi: sitemci.
 ta'rificha: tarife göre.
 ta'rifli: tarifli.
 ta'sirli: etkili, tesirli.
 ta'sirsiz: etkisiz, tesirsiz.
 ta'sirchanlik: hassaslık, etkililik.
 ta'qipchi: takipçi.
 taqachi: nalbant.
 taqachilik: nalbantlık.
 taqvodor: dindar.
 taqvodorlik: dindarlık.
 taqdirdosh: kader ortağı.
 taqirlik: kuraklık, verimsizlik.
 taqiqchilik: yasakçılık.
 taqlidchi: taklitçi, özentici.
 taqlidchilik: taklitçilik, özentilik.
 taqrizchi: eleştiri yazarı.
 taqrizchilik: eleştiri yazarlığı.
 taqsimcha: dağıtım.
 taqchilik: yetersizlik, eksiklik, yoksunluk.
 tahdidli: tehlikeli.
 tahlikali: tehlikeli.
 tahrirchi: editör.
 tahqirli: hakaret.
 teatrshunoslik: tiyatro bilimi.
 tegajaklik: şakacılık.
 tegdor: .
 tegirmonchi: değirmenci.
 tegirmonchilik: değirmencilik.
 tegishincha: ilgili, ait, uygun.
 tegishli: ilgili, ait, uygun.
 tegishlik: alakalı, bağlantılı.
 tegishliche: gerekli, lazım olan.
 tegli: ayaklı.

teglık: ayaklık, dayanak.
tejamkor: tasarruflu, tutumlu.
tejamkorlık: tutumluluk.
tejamli: ekonomik, tasarruflu.
tejamlilik: tutumluluk.
tejamsız: tasarruvsuz, tutumsuz.
tejamsızlık: tutumsuzluk.
tajog'li: tasarruflu.
tezkor: hızlı, çabuk.
tezkorlık: hızlılık, çabukluk; etkinlik.
tezlilik: çabukluk.
tekinxo'rlik: otlakçılık, beşçilik.
tekislik: düzlük, pürüzsüzlük.
tekissiz: düz olmayan, pürüzlü.
tekissizlik: pürüzlülük.
tekischilik: eşitlik.
telbalarcha: deliler gibi.
telbalik: delilik.
telefonboz: telefon görüşmelerinde başarılı.
telefonbozlık: telefon konuşmada usta.
telefonchi: telefoncu.
telpakdo'zlik: kürk şapka ustalığı.
telpakchi: kürk şapka ustası.
temirchi: demirci.
temirchilik: demircilik.
tengdosh: eşit, denk.
tengkunlik: yılın gece ile gündüzün eşit olan günü.
tenglik: denklik.
tengsiz: denk olmayan.
tengsizlik: denk olmama.
tendentsiozlik: eğilim.
tenischi: tenisçi.
tentaklarcha: salakça, aptalca.
tentaklık: salaklık, aptallık.
tepalik: tepe.
tepchikchi: vurucu.

terakzor: kavak ormanı.
teranlık: derinlik.
tergovsiz: soruşturmasız.
tergovchi: müfettiş, sorgulayıcı.
tergovchilik: müfettişlik, sorgulama.
terli: terli.
termakash: derleyen, derleyici.
termachi: derleyici.
terrorchi: terörist.
terrorchilik: terörizm.
terslik: terslik, zıtlık.
teskarilik: terslik, zıtlık, aksilik.
teskarisichi: gerici.
teskarisichilik: gericilik.
tijoratchi: tüccar, işadamı.
tizginli: dizginli.
tizginsiz: dizginsiz.
tiyinli: bozuk para kıymetinde olan.
tiyinlik: kıymeti bozuk para olan.
tiyiqsiz: kısıtlamasız, sınırsız.
tikanakli: dikenli.
tikanzor: dikenlik.
tikanli: dikenli.
tikuvchi: terzi.
tikuvchilik: terzilik.
tilakdosh: aynı dileğe isteğe sahip olan kişiler.
tilamchi: dilenci.
tilamchilik: dilencilik.
tilyog'lamalik: ikiyüzlülük, riyakârlık, yalakalık.
tilyog'lamachi: ikiyüzlü, riyakar, yalaka.
tilyog'lamachilik: yalakacılık.
tilmochlik: çevirmenlik.
tilsiz: dilsiz.
tilsimli: büyülü, sihirli.
tilchi: dil uzm. anı, dilbilimci.:

tilchilik: dilbilimcilik.
tilshunos: dilbilimci.
tilshunoslik: dilbilim.
tinimsiz: dur durak bilmeyen.
tiniqlik: berraklik.
tinkasiz: dermansiz.
tinlik: sukunet, sessizlik.
tinchlik: barish, sessizlik.
tinchlikcha: sessizce.
tinchsiz: sessiz olmayan.
tinchsizlik: gürültücülük.
tipiklik: tipik özellik, belli başlı olan.
tirandoz: keskin nişancı.
tirandozlik: keskin nişancılık.
tiriklik: hayat, canlılık.
tirikchilik: geçim.
tirkamali: çekicili (araba).
tirnoqday,-dek: tırnak kadar, küçükce.
tirnoqcha: tırnak.
tirrakday: direk gibi.
tirrancha: haylaz, afacan.
tirriqlik: dolandırıcılık.
tixirlik: inatçılık.
tishsiz: dişsiz.
tish-tirnoqli: dişli tırnaklı.
tiqmachodday,-dek: irice, kocaman, dev gibi.
tig'dor: silahlı.
tig'izlik: yakınlık.
tig'li: silahlı.
tobelik: babilik, bağlılık.
tobutsoz: tabutçu.
tovarshunos: emtia uzmanı.
tovarshunoslik: emtia uzmanlığı.
tovlamachi: dolandırıcı, üçkağıtçı.
tovlamachilik: dolandırıcılık.
tovoqdosh: aynı tabaktan yemek yiyen.

tovushli: sesli.
tovushsiz: sessiz.
tovuqchilik: tavukçuluk.
tajdor: taç sahibi.
tajikcha: Tacikçe.
tozalik: temizlik, saflık.
toycha: tay.
toychi: balyacı.
tokarlik: tornacılık mesleği.
tokzor: üzüm bağı.
tokcha: raf; oyuk yer.
tokchali: raflı.
tokchilik: üzümçülük.
tolali: lifli, ipliksi.
tolachi: iplik üretici.
toleli: bahtlı.
tolerantlik: tolerans.
tolesiz: bahtsız.
tolesizlik: bahtsızlık.
tolzor: söğüt ormanı.
tomizg'ilik: mayalı.
tomli: ciltli(kitap).
tomlik: ciltlik.
tomoshabinlik: seyircilik.
tomoshachi: performansçı.
tomchi: damla.
tonnali: tonluk.
topag'onlik: çabukluk, keskinlik, beceriklilik.
topishli-tutishli: gelirli, kazançlı.
topish-tutishli: kazançlı.
topqinchi: zeki, becerikli, hızlı.
topqirlik: zekilik, keskinlik, anlayışlılık.
torli: telli.
torlik: darlık, sıkışıklılık.
tormozlik: fren yapmak.
tortinchoqlik: çekingenlik, utangaçlık.

totli: tatlı, lezzetli.
totuvlik: samimilik.
totuvchilik: samimilik.
toshbag'irlik: acımasız, taş kalpli.
toshday,-dek: taş gibi.
toshzor: taşlık alan.
toshli: taşlı.
toshtaroshlik: .
toqatli: güçlü, dayanıklı, sabırlı.
toqatsiz: güçsüz, dayanıksız, sabırsız.
toqatsizlik: güçsüzlük, dayanıksızlık, sabırsızlık.
toqidor: muhtaç.
toqili: muhtaç.
toqli: kubbeli.
tog'day,-dek: dağ gibi.
tog'li: dağlı.
tog'lik: dağlık.
tog'olcha: dağ mürdümeriği.
traktorsoz: traktör işçisi.
traktorsozlik: traktör işçiliği.
traktorchil: traktörçü.
traktorchilik: traktörçülük.
tramvaychi: tramvaycı.
tranzistorli: transistörlü.
transportchi: ulaşım sorumlusu.
trenerlik: antrenörlük.
trubachi: boru döşeyen.
tubsizlik: esassız.
tuvakli: saksılı.
tugallik: bütünlük.
tugmador: düğmeci.
tugmali: düğmeli.
tugmachaday,-dek: küçücük, düğme kadar.
tuguklik: doğurganlık.
tuguncha: düğüm, bohça.
tugunchak: küçük bohça.

tugunchi: bohçacı.
tuyoqli: toynaklı.
tuzakli: düzenli.
tuzaksiz: düzensiz.
tuzli: tuzlu.
tuzoqchi: tuzakçı.
tuzog'lik: .
tuzsiz: tuzsuz.
tuynukli: delikli.
tuyg'uli: duygulu, hisli.
tuyg'usiz: duygusuz.
tukdor: tüylü.
tukli: tüylü.
tuksiz: tüysüz.
tulkilik: kurnazlık, tilkilik.
tullaklik: .
tumanlik: dumanlı, sisli.
tumtaroqli: yüksekte uçan, havalı.
tundlik: soğuk.
tunukali: kalaylı.
tunukasoz: kalaycı.
tunukachi: kalaycı.
tunukachilik: kalaycılık.
tuppakchi: tüfekçi.
tuproqshunos: toprak bilimci.
tuproqshunoslik: toprak bilimi.
turbinali: türbinli.
turbinali: türbin bakım ve onarımcısı.
turkiyshunos: Türk dili bilimci.
turkiyshunoslik: Türk dili bilimi.
turkmancha: Türkmence.
turkcha: Türkçe.
turkchi: Pantürkizm.
turkchilik: Türkçülük.
turli: çeşitli, türlü.
turlicha: türlü, çeşitli.
turoqli: heceli, duraklı.

turg'unlik: 1. sabitlik, istikrar. 2. durağanlık, durgunluk.
tussiz: renksiz, tatsız tuzsuz.
tutunli: dumanlı.
tuturiqli: istikrarlı.
tuturiqsiz: istikrarsız.
tuturiqsizlik: istikrarsızlık.
tutuqli: tutuklu.
tutchilik: dut ağacı yetiştiriciliği.
tutqanoqli: epilepsi hastalığı olan.
tutqichli: saplı.
tutqichsiz: sapsız.
tutqunlik: esaret, tutsaklık.
tufayli: dolayı, yüzünden, sebepli.
tufli: topuklu ayakkabı.
tushkunlik: düşüş, çöküş.
tushlik: öğle vakti.
tushovli: yağmurlu.
tushunarli: anlaşılır.
tushuniksiz: anlamadan, dinlemeden.
tushunmovchilik: yanlış anlama.
tuyaday,-dek: deve gibi.
tuyakash: deveci.
tuyakashlik: devecilik.
tuyachilik: devecilik.
tug'dor: tuğ sahibi.
tuhmatchi: iftiracı.
tuhmatchilik: iftiracılık.
to'zimli: dayanıklı.
to'zimlilik: dayanıklılık.
to'zonli: polenli.
to'ygarchilik: düşüncülük.
to'yimli: besleyici.
to'yimlilik: besleyicilik.
to'ylik: düşünlük.
to'kinlik: bereketlilik.
to'kinchilik: bereket.

to'kislik: kusursuzluk.
to'lalik: dolgunluk.
to'liqsiz: eksik, tamamlanmamış.
to'lovdor: ödenecek.
to'lqinli: dalgalı.
to'lqinsimon: dalga gibi, dalgamsı.
to'lg'oqli: hamile.
to'nglik: katılık.
to'nli: kaftanlı.
to'ntarig'lik: isyan.
to'pday,-dek: top gibi.
to'polonchi: kavgacı, fitneci; gürültü yapan.
to'polonchilik: kavgacılık.
to'ponday: saman gibi.
to'pchi: topçu.
to'ralarcha: asilzadece, beyefendice.
to'rachilik: beyefendilik.
to'rtburchaklik: dörtenlik.
to'rtinchi: dördüncü.
to'rtlamchi: dördüncü.
to'rtlik: dörtlük.
to'sinli: kırıli.
to'sinlik: kırıli.
to'siqli: engelli, manili, bariyerli.
to'siqlik: engel, mani.
to'siqsiz: 1. engelsiz, serbest. 2. kabul ifade eden.
to'sqinlik: engel, olumsuzluk.
to'sqinchi: yol kesici, geçişe izin vermeyen.
to'tiday,-dek: papağam gibi.
to'fonli: kasırgalı, tufanlı.
to'xtovsiz: durmaksızın.
to'shdor: göğüslü.
to'shli: göğüslü.
to'qayzor: çalılık.
to'qaylik: çalılık.
to'qimachi: dokumacı.

to'qimachilik: dokumacılık.
to'qlik: tokluk, doyma, dolgunluk;
yoğunluk.
to'quvchi: dokumacı.
to'quvchilik: dokumacılık.
to'qchilik: tokçuluk.
to'qqizlik: dokuzluk.
to'g'ramcha: dilimli, dilim.
to'g'irlik: doğruluk.
to'g'irlikcha: doğrulukla.:

~U~

uvadachi: hurdacı.
uvali-juvali: çok torunu olan.
udaychi: .
uddaburo(n)lik: beceriklilik, ustalık, eli
çabukluk, yeteneklilik.
udli-shudli: işini çabuk yapan, hünerli,
becerikli.
uzangisoz: üzengi yapan demirci.
uzluksiz: sürekli, kesintisiz, aralıksız.
uzoqlik: uzaklık, mesafe.
uzrli: özürlü, mazeretli.
uzrsiz: mazeretsiz.
uzukli: yüklü.
uzumzor: üzüm bağı.
uzumchilik: üzümçülük, üzüm yetiştirme.
uzunlik: 1. uzunluk, boy. 2. boylam.
uydirmachi: uydurukçu, sahteci, yalancı.
uy-joyli: evi barkı olan.
uyli: 1. ev sahibi, evi olan. 2. evli.
uysiz: evsiz.
uysoz: ev yapan usta.
uysozlik: ev ustası.
uyquli: uyku.
uyqusiz: uykusuz.
uyqusizlik: uykusuzluk.
uyquchi: uyku.

uyg'unlik: uygunluk, münasiplik.
uyg'urcha: Uygurca.
ukalik: küçük kardeşlik.
ulay-bulay: o-bu.
ulovli: görkemli.
uloqchi: ulak, tatar, postacı.
ulug'vorlik: muhteşemlik, görkemlilik.
ulug'lik: ululuk, büyüklük.
ulug'sifatlik: şöhretlik, asillik.
ulfatchilik: ahbablık, arkadaşlık; arkadaşlar
ziyafeti.
umidvarlik: ümitlilik, iyimserlik.
umidli: ümitli, umutlu.
umidsiz: ümitsiz.
umidsizlarcha: ümitsiz durumda.
umidsizlik: ümitsizlik.
umrguzaranlik: hayat geçirme, yaşayış.
umrdosh: hayat arkadaşı.
umrdoshlik: hayat arkadaşlığı.
umrli: ömürlü.
umrlik: ömürlük, ömür boyu.
umumiyylik: genellik, yaygınlık, umumilik.
undovchi: davet etmek, çağırma.
undosh: ünsüz, sessiz, konsonant.
universalchi: universal.
unli: ünlü, sesli, vokal.
unsiz: ünsüz, sessiz, konsonant.
unumdor: verimli.
unumdorlik: verimlilik.
unumli: üretken, verimli, yararlı.
unumsiz: verimsiz, yararsız.
uncha: o kadar, onca.
unchalik: o kadar, onca.
urishig'li: anlaşmazlık.
urug'dosh: soydaş.
urug'li: tohumlu.
urug'lik: tohumluk.

urug'chilik: tohumculuk, tohum yetistirme.
urug'shunos: tohum bilimci.
urug'shunoslik: tohum bilimi.
urg'ochi: dişi.
urg'uli: vurgulu.
urg'usiz: vurgusuz.
uclubshunoslik: üslup bilimi.
ustakor: usta kişi.
ustakorlik: ustalık.
ustalik: ustalık.
ustachilik: ustacılık.
ustozlik: üstatlık, hocalık.
ustomonlik: ustalara has.
ustunlik: üstünlük, avantaj.
ustuncha: sütun, direk.
usulchi: yöntemci, tarzı olan.
uchyotchi: muhasebeci.
uchlamchi: üçüncü şahıs.
uchli: uçlu.
uchlik: üçlük.
uchuvchi: uçmak, fırlamak,.
uchuvchilik: uçmak işi.
uyushqoqlik: ittifak, birlik, uyum.
uyatli: utangaç, çekingen; mahçup.
uyatsiz: utanmaz, yüzüstü, arsız.
uyatsizlik: utanmazlık, yüzüstülük, arsızlık.
uyatchanlik: utangaçlık, çekingenlik.
uqubatli: işkenceli, ızdıraplı, eziyetli.
uquvli: anlayışlı.
uquvsiz: anlayışsız.
~V~
vagonetkachi: kamyon kullanıcısı.
vagonsozlik: vagon yapımı.
vagoncha: küçük vagon.
vagonchi: vagoncu.
vagranchi: kupol fırını işletici.
vajohatli: katı, sağlam.

vazirlik: bakanlık.
vazifador: memur, görevli; bürokrat.
vazifadosh: iş arkadaşı.
vazminlik: ağır olma.
vazndosh: aynı kiloya sahip olan.
vaznli: 1. ağır, kilolu. 2. uymunlu.
vaznsiz: hafif.
vaznsizlik: hafiflik.
vayronagarchilik: harap etme, yakıp yıkmak.
vayronazor: harabe.
vayronalik: 1. harap etme, yakıp yıkmak; çöküntü. 2. enkaz.
vayrongarchilik: 1. harap etme, yakıp yıkmak; çöküntü. 2. enkaz.
vayronlik: harap olma; yıkım, tahribat.
vaysaqilik: boşboğazlık, konuşkanlık.
vakillik: temsilcilik.
vakolatdor: vekaletli.
vakolatli: vekaleti olan.
valentli: değerli, bağdeğer.
valentlik: değerlik.
vallamatlik: cömertlik, hayırseverlik; önderlik.
varaqli: varaklı; sayfalı.
varaqqhi: varakçı.
vasvasali: baştan çıkartma, iğfal.
vasiylik: vasilik, vesayet.
vasiqali: tapulu.
vassajuftli: bağımlı.
vassallik: vasallık.
vatangadorlik: avare yaşam, göçebe hayat.
vatandosh: yurttaş, hemşehri.
vatanjudolik: gurbetçilik.
vatanli: vatanlı.
vatanparvarlik: vatanseverlik.
vatanfurushlik: vatan hainliği.
vafodor: vefalı, sadık.

vafodorlik: sadakat, vefa, bağlılık.
vafoli: vefalı, sadık.
vafosiz: vefasız, sadakatsiz.
vafosizlik: vefasızlık, sadakatsızlık.
vaxli(k): vakitli.
va'daboz: sözüne bağlı.
va'dabozlik: sözüne bağlılık.
va'dasiz: vaatsiz.
va'zxonlik: 1. vaaz verme. 2. vaizlik, dini
öğüt.
va'zchi: vaiz.
vaqtincha: vaktince.
vaqtinchalik: vakitlice.
vaqtixushlik: eğlence, cümbüş.
vaqtichog'lik: eğlence, cümbüş.
vaqqli: erken; geçici.
vaqtsiz: vakitsiz.
vahimali: korkunç, dehşetli.
vahimachi: panikçi, telaşçı.
vahmkor: korkunch, dehşetli.
vahshatli: tehlikeli, korkunç, dehşetli.
vahshiylarcha: vahşice, acımasızca.
vahshiylik: vahşilik, yabanilik, gaddarlık.
vahhobiylilik: önemlilik.
vegetarianlik: vejetaryenlik.
velosipedchi: bisikletçi.
videochi: videocu.
vijdonli: vicdanlı, insaflı.
viydonsiz: vicdansız, insafsız.
viydonsizlik: vicdansızlık, insafsızlık.
vinochi: şarapçı.
vinochilik: şarapçılık.
vintsimon: sarmal, helezoni.
vitaminli: vitaminli.
viqorli: saygın, azametli.
vodoprovodchi: su tesisatçısı.
voizlik: vaizlik, hatiplik. .

voleybolchi: voleybolcu.
vorislik: veraset.
vositali: dolaylı.
vositasiz: dolaysız; doğrudan.
vositachi: aracı, arabulucu.
vositachilik: arabuluculuk, aracılık.
voqelik: gerçeklik.
vrachlik: doktorluk.

~X~

xabardor: haberdar, bilgili.
xabarkashlik: ihbar etme.
xabarsiz: habersiz.
xabarsizlik: habersizlik, bilgisizlik.
xabarchi: muhbir, ihbarcı.
xavotirli: kaygılı, endişeli.
xavotirlik: kaygı, endişe, merak.
xavotirsiz: kaygısız; tehlikesiz, güvenli.
xavfli: tehlikeli.
xavfsiz: güvenli, tehlikesiz.
xavfsizlik: güvenlik.
xayolkash: hayalperest, çok hayal kuran.
xayolparastlik: hayalperestlik.
xayolparishonlik: hayal kırıklığı.
xayolchan: hayalperest
xayolchanlik: hayalcılık, dalgınlık.
xazinabon: hazincai, hazine zengini.
xazinador: hazinesi olan, hazineci.
xazinachi: hazinedar, veznedar.
xazinachilik: hazinedarlık.
xazonrezgilik: yaprak dökümü dönemi.
xayrixohlik: iyilikseverlik, duygudaşlık.
xayriyatlik: hayırlı iş, şükür.
xayrli: iyi, hayırlı, faydalı.
xayrchi: dilenci.
xalatli: iş kıyafetli.
xalifalik: halifelik.
xaloskor: kurtarıcı, cankurtaran; Mesih.

xaloskorlik: kurtarıcılık.
xaltacha: küçük çanta.
xalturachi: yarım yapalak, üstün körü iş yapan kişi.
xalturachilik: yarım yamalak, dikkatsizce, üstün körü yapılan iş.
xalqparvarlik: hümanizm, insancılık.
xalqchilik: insancılık.
xalqchilik: insancılık.
xamsachilik: hamsecilik.
xanjarbozlik: hançer kullanma ustalığı.
xantalli: hardallı.
xarakterli: karakteristik, özgün, tipik.
xaridor: müşteri, alıcı.
xarilik: yabancılık.
xaritashunoslik: harita bilimi.
xarobalik: harabe, yıkıntı, tahribat, yıkım.
xaroblik: harabe, yıkıntı.
xartumcha: fil hortumu.
xarxashali: yaygaralı, dırdır.
xarxashasiz: sakin, suskun.
xarxashachi: yaygaracı.
xasislik: açgözlülük, hasislik.
xastadillik: hastalık.
xastalik: hastalık.
xatarli: tehlikeli, riskli.
xatarsiz: tehlikesiz.
xatkash: tırmık.
xatli: mektuplu.
xatolik: hata, yanlış.
xatosiz: hatasız, kusursuz.
xat-savodli: okur-yazar.
xat-savodsiz: okur-yazar olmayan.
xattotlik: katiplik, hattatlık.
xafagazakli: kırılma, üzüntü.
xafagarchilik: üzüntü, hüzn, küslük.
xafalik: kırılma, üzüntü.

xafachilik: kırılma, üzüntü.
xeshlik: akrabalık.
xiyonatgarlik: hainlik, ihanet.
xiyonatkor: hain.
xiyonatkorlik: hainlik, ihanet.
xiyonatchi: hain.
xiyonatchilik: hainlik.
xijillik: utanmak.
xijolatli: utangaç.
xijolatlik: utangaçlık.
xijolatpazlik: utanma.
xizmatdosh: görevdaş.
xizmatkash: işçi, çalışan, hizmetli; hizmetkâr.
xizmatkor: işçi, çalışan, hizmetli; hizmetkâr.
xizmatkorlik: hizmetkârlık.
xizmatchi: 1. işçi, çalışan. 2. hizmetkâr.
xiyli: oldukça, çokça.
xilma-xillik: çeşitlilik.
xinali: kınalı.
xipcha: ince, zarif, nazik, ince belli, zayıf.
xiralik: sönüklük, loşluk.
xislatli: vasıflı, özellikli.
xitlik: usanmak, bıkmak.
xitoncha: Çince, Çin dili.
xitoyshunos: Çin bilimi.
xitoyshunoslik: Çin bilimciliği.
xodimlik: memurluk, işçi.
xodimchi: işçi.
xoinlarcha: haince, hain gibi.
xoinlik: hainlik, ihanet.
xokandoz: faraş.
xokisorlik: itaatkarlık.
xokkeychi: hokeyci, hokey yapan.
xoldor: benli, benekli, lekeli.
xolislik: tarafsızlık, nesnellik; objektiflik.

xolli: beni olan, doğum izi olan.
xomtamalik: boş isteğe sahip olan.
xomushlik: üzgün, hüznü.
xonadon: hanedan, aile, sülale; ev.
xonali: evi olan.
xonlik: hanlık, devlet.
xor-zorlik: yoksulluk, muhtaçlık.
xorlik: zulüm, zorluk.
xorlik-zorlik: yoksulluk, muhtaçlık.
xosiyatli: hayırlı, olumsu.
xosiyatsiz: hayırsız, kötü, olumsuz.
xoslik: haslık, özgünlük, özel olan.
xotinboz: çapkın, hovarda, zampara.
xotinli: evli.
xotinlik: kadınlık, kadın olma.
xotinsiz: bekar.
xotinsizlik: bekarlık.
xotincha: kadınca, kadına özgü.
xotirjamlik: sakinlik, kaygısızlık, tasasızlık, telaşsızlık.
xoqonlik: kağanlık.
xohish: istek, arzu.
xiristianlik: Hristiyanlık.
xronometrajchi: kronometreci.
xudbinlik: bencilik, egoistlik.
xudojo'ylik: takva, Allah'a inançlılık.
xudoyichi: adak, kurban.
xudosiz: Allah'a inanmayan, ateist.
xumdonchi: tuğla, çömlek pişiren işçi.
xumorgarchilik: birinin gelmesini, bir şeyin olmasını bekleme, gözleme.
xumorlik: istemek.
xumcha: küçük sürahi.
xundor: intikamcı, kindar.
xunobatgarchilik: acelecilik, gerginlik.
xunoblik: acelecilik, gerginlik.
xunrezlik: katliam, kan dökme.

xunuklik: çirkinlik.
xunxörlik: kan dökme.
xurmacha: küçük çömlek.
xurmozor: hurma bahçesi.
xurofotchi: hurafeci, batıl inançlı.
xurrakchi: horultu.
xurramlik: mutluluk, memnunluk, mesutluk.
xursandlik: memnuniyet.
xursandchilik: memnuniyet; eğlence, sevinç.
xusumatli: düşmalık, garez.
xususiylik: özel, kişisel, şahsi.
xushvaktlik: sevinçli, hoş.
xushbahralik: mutluluk, iç acıcı.
xushbichimlik: uyumluluk.
xushyoqmaslik: hoşnutsuzluk.
xushmanzaralik: görkemli, gösterişli.
xushmulozimatlik: nezaket, incelik.
xushmuomalalik: kibarlık.
xushnudlik: hoşnut, memnunluk.
xushomadgo'ylik: yalakalık, dalkavukluk.
xushro'ylik: güzel yüzlülük, çekicilik.
xushtabiatli: iyi huylu, güzel tabiyatlı, güler yüzlü.
xushtabiatlik: iyi huyluluk.
xushtakalluflik: hürmetli olma.
xushtakallufilik: hürmetlilik.
xushta'mlik: hoşluk.
xushtorlik: âşık.
xushfe''lik: iyi davranış, güzel huyluluk.
xushxonlik: güzel seslilik.
xushxulqlik: .
xo'jayinlik: patronluk.
xo'jalik: 1. çiftlik 2.ekonomi 3)işletme.
xo'jasizlik: kötü yönetim.
xo'rlik: rezillik, aşağılama.

xo'qacha: küçük testi, küçük küp.

~Y~

yigirmanchi: yirminci.

yigiruvchi: ip eğirici.

yigitlarcha: yiğitçe.

yigitlik: delikanlılık, gençlik; yiğitlik, mertlik.

yigitcha: delikanlı, genç adam; oğlan.

yigitchilik: delikanlılık, yiğitlilik.

yigchi: işçi, iş ustası.

yilbay: yıllık, senelik.

yillik: yıllık, senelik.

yilnomachi: tarihçi; kronik yazarı.

yilqibon: at çobanı.

yilqichi: arçı, çiftçi.

yilqichilik: atçılık.

yiringli: irinli, iltihaplı.

yirtqichilik: yırtıcılık.

yig'ichi: ağlayan, sığıtçı.

yig'qlik: toplanmış, düzenli.

yig'loqilik: çok ağlama.

yig'uvchi: toplayıcı, tahsildar.

yodli: iyotlu.

yo'lboshchi: 1. önder, öneyak. 2. kaptan. 3. kılavuz.

yo'lboshchilik: rehberlik, kılavuzluk, önderlik.

yo'ldosh: 1. yol arkadaşı. 2. uydu, peyk.

yo'lli: çizgili.

yo'lsiz: yolsuz.

yo'lsizlik: yolsuzluk.

yo'lsoz: yol yapım ustası.

yo'lto'sarlik: haydutluk, soygunculuk.

yo'ng'chqazor: kabayonca bahçesi.

yo'qlik: yokluk; bulunmama..

yo'qcha: çok az, yol gibi.

yo'qchi: fakir, yoksul, muhtaç.

yo'qchilik: fakirlik, yoksulluk; yokluk, yetersizlik, muhtaçlık.

yo'g'onlik: kalınlık.

yaganachi: seyreltici.

yakandoz: aynı, eşit.

yakanchi: antikacı.

yakkaboshchilik: yalnızlık, bekârlık.

yakkalik: teklik, yalnızlık.

yaktakchan: tekil.

yakshanbalik: gönüllü olarak Pazar günü çalışma.

yalanglik: düzlük, ova, yazı.

yalang'ochlik: çıplaklık.

yalinchoqlik: yalvarma, rica; yalvarış, niyaz.

yallachi: şarkıcı.

yalovdor: bayraktar.

yalovkash: bayrak tutan.

yaltoqlik: dalkavukluk, yaltaklık.

yalqovlik: tembellik.

yalhaklik: çıplaklık.

yamoqchi: eski ayakkabı satıcısı, eski ayakkabı tamircisi.

yamoqchilik: eski ayakkabı satış ve tamiri.

yangilik: 1. haber. 2. yenilik, tazelik.

yangicha: yeni bir şekilde.

yantoqzor: diken bahçesi.

yaponcha: Japonca.

yarador: yaralı.

yarali: yaralı.

yaramaqlik: 1. iş görmezlik, yararsızlık; uygunsuzluk, yetersizlik. 2. rezillik, adilik, iğrençlik. 3. kötülük.

yaratuvchi: yaratıcı, yapımçı.

yaratuvchilik: yaratıcılık.

yarashiqli: uygun, yakışır, yerinde; münasip.

yarimtalik: yarım litrelik, yarısı.
yarimchilik: kooperatifçilik.
yaroqli: layık, değer, yararlı.
yaroqsiz: kötü, değersiz, işe yaramaz.
yarog'li: silahlı.
yarog'siz: silahsız; değersiz, yararsız.
yarog'soz: silahtar, silah üretici; silahçı.
yarog'sozlik: silah üretimi.
yasamalik: sunilik, el yapımı.
yasovchi: kurucu, yapıcı, fail.
yasog'lik: süslü, bezenmiş, fırfırlı; dekore edilmiş.
yassilik: 1. düzlük, yassılık. 2. aç.
yaxday: buz gibi.
yaxlitlik: bütünlük, tamlık.
yaxshilik: iyilik, sevap.
yaxshilikcha: iyice, iyilikle.
yashillik: yeşillik.
yashirinha: gizlice, el altından.
yashiriqlik: gizlilik; gizemlilik.
yashiriqcha: gizlice.
yaqinlik: yakınlık, yakın olma.
yag'rindor: geniş omuzlu.
yag'rinli: geniş omuzlu.
yovvoyilik: yabanilik, vahşilik.
yovgarchilik: düşmanlık, husumet.
yovlik: düşmanlık.
yovuzlarcha: vahşice.
yovuzlik: kötülük, garez, fesat.
yovchi: savcı.
yovchilik: savcılık.
yovshanzor: pelin otu(yavşan otu) ile kaplı.
yovqurlik: cesaret; yüreklilik, cüretkarlık.
yodgorlik: anıt, abide, yadigar.
yozishmabozlik: yazışma, haberleşme.
yoziqli: 1. serilmiş, yayılmış. 2. geniş, ferah. 3. yaygın.

yoziqsiz: günahsız, hatasız, suçsuz.
yozlik: yazlık, yaza göre.
yozuvchi: yazar.
yozuvchilik: yazarlık.
yozg'uchi: yazar.
yoymachi: küçük tüccar, sokak satıcısı.
yoymachilik: sokak satıcılığı.
yoysimon: yay şeklinde.
yoldor: çok yeleli.
yolli: çok yeleli.
yolqinli: alevlenmiş, yanan, ateşli; alev alev, ısı ısı.
yolg'izlik: yalnızlık, tenhalık.
yolg'onlik: sahtelik, yalancılık.
yolg'onchi: yalancı, uydurukçu.
yolg'onchilik: yalancılık, sahtelik.
yomonlik: kötülük, fenalık.
yomonotlik: kötülükle.
yomg'irgarlik: 1. yağışlı hava. 2. yağışlı, yağmurlu.
yomg'irgarchilik: 1. yağışlı hava. 2. yağışlı, yağmurlu.
yomg'irlik: yağmurluk.
yondor: yan, yandaki.
yondosh: yanında duran.
yordamchi: yardımcı; asistan, can yoldaşı.
yorug'lik: 1. parlaklık. 2. ışıık.
yorqinlik: parlaklık, ihtişam.
yostiqdosh: eş, hayat arkadaşı.
yostiqcha: küçük yastık.
yotlik: yabancılık.
yoshdosh: yaşıt.
yoshli: 1. yaşındaki, yanında olan. 2. gözü yaşlı.
yoshlik: gençlik.
yoshulli: çok yaşlı.
yoqalik: yakalık, yaka için kumaş.

yoqimli: çekici, cazip; hoş; sevimli, güzel.
yoqimlilik: çekicilik, cazibe, sevimlilik.
yoqimsiz: hoş olmayan, nahoş, çirkin.
yoqıqlı: aydınlanmış, ışıkları yanmış.
yoqli: taraflı.
yoquvchi: yangın çıkaran; kışkırtıcı.
yog'day: makul, hoş gelen.
yog'iylik: düşmanlık, husumet.
yog'li: yağlı.
yog'ochli: dokuz kirişli ahşap çatı.
yog'ochsoz: marangoz.
yog'ochsozlik: marangozluk.
yegilik: yiyecek.
yegulik: yiyecek.
yegulik-ichgurlik: yiyecek- içecek; gıda, erzak.
yeyimli: iştah açıcı.
yeyimlik: yenilebilir şeyler, yiyecek.
yeyishli: lezzetli, nefis, tadı güzel, yenebilecek.
yelkador: geniş omuzlu.
yelkadosh: arkadaşı, silah arkadaşı.
yelkali: geniş omuzlu.
yengil-yelpilik: kolaylık, basitlik; düşüncesizlik.
yengillik: hafiflik; kolaylık.
yengiltaklik: uçarılık, sersemlik; oynaklık, arsızlık.
yenglik: kolluk; kolçak.
yengcha: kolluk.
yerlik: yerli, sakin.
yerli-suvli: malı mülkü olan.
yersiz: topraksız, arazisiz.
yetakchi: önder, öneyak.
yetakchilik: liderlik, önderlik.
yetarli: yeterli, kafi.
yetimlik: yetimlik, öksüzlük.

yetimcha: yetimcik, öksüz.
yetishmovchilik: eksiklik, kıtlık, yokluk.
yettilik: yedilik.
yetuklik: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
yuvoshlik: uysallık; yumuşaklık, ılımanlık.
yuvuqli: yıkanır, yıkanması gereken.
yuvuqsiz: kirli, yıkanmamış.
yuvg'uchi: gassal.
yuganli: yularlı.
yugurdaklik: hizmetçilik.
yuzakichilik: yüzeyselcilik.
yuzli: yüzü.
yuzlik: yüze tutulan eşya.
yuzsiz: yüzüz, utanmaz, edepsiz, arsız.
yuzsizlik: yüzüzlük, arsızlık.
yuztalik: yüzük.
yuzxotirchilik: hürmet, saygı, hatırlamak.
yuklash: 1. yükleme. 2. nakliye, taşıma.
yukli: yüklü, dolu.
yuksaklik: yükseklik, tepe, yokuş.
yukchi: yükleyici, tahliyecisi.
yulduzli: yıldızlı.
yuldizsimon: beş köşeli; yıldız.
yuldizcha: 1. yıldızcık. 2. küçük yıldız.
yuldizshunoslik: astrolog, müneccim.
yulg'ichlik: hırsızlık, soygunculuk.
yulg'unzor: ılgın ağacı çok olan yer.
yumaloqlik: küresellik, yuvarlaklık.
yumushli: işi olan, görevli.
yumushsiz: işi olmayan, görevsiz.
yumushchi: görevli.
yungli: yün, yünden.
yupanchli: yatıştırıcı; teselli edici, avutucu.
yupatgulik: rahatlatıcı, teselli edici.
yurakdosh: kalpleri bir.
yurakli: yürekli, cesur.

yuraksiz: ödle, korkak, pısırik.
yuraksizlik: korkaklık, çekingenlik.
yurgilik: .
yuristlik: avukatlık.
yurishli: hızlı, süratli.
yurtgarchilik: vatandaşlık.
yurtdosh: yurттаş, hemşehri.
yurtchilik: vatandaşlık.
yuruvsiz: kalpsiz.
yutuqli: kazançlı, karlı, ödüllü.
yutuqsiz: kazançsız, karsız.
yutqiziqsiz: zararsız, tehlikesiz.
yuqorilik: yükseklik, tepe, zirve.
yuqumli: bulaşıcı, salgın.
yuqumsiz: bulaşıcı olmayan, noninfeksiyöz.

~Z~

zabardastlik: güçlülük, kuvvetlilik.
zabastovkachi: grevci.
zabaychi: madenci.
zabtkor: fatih.
zabtli: fetihli; zaptlı.
zabunlik: mutsuzluk, üzgünlük, kederlilik,
sefillik, perişanlık.
zavodchi: fabrika sahibi.
zavolli: zavallı.
zavqli: zevkli, sevinçli.
zaytunzor: zeytin bahçesi.
zakazchi: müşteri, sipariş veren.
zakiylik: zeka, zekilik.
zakotchi: zekat toplayan.
zalvarli: ağır, baskın, sert.
zambarakchi: topçu, bombardımançı.
zambilkash: tahtirevan yapan.
zambilchi: tahtirevan ustası.
zamindor: toprak sahibi, arazi sahibi, mülk
sahibi.
zamonaviylik: modernlik, çağdaşlık.

zamonasoz: zamana göre davranan, zaman
adamı, süslemeci, fırsatçı.
zamonasozlik: zaman adamlığı.
zamonadosh: çağdaş kişi, aynı dönemde
yaşayan.
zapravkachi: benzin istasyon görevlisi.
zaranglik: yoğunluk, katılık.
zarangzor: açkaağaç ormanı.
zararkunandalik: zararlılık, yıkıcılık.
zararkunandachilik: zararlılık, yıkıcılık.
zararli: zararlı, muzır, incitici, zarar verici.
zararsiz: zararsız, masum.
zarbali: darbeli, vurmalı.
zarbdor: verimli işçi, insan gücünün
üstünde çalışan işçi.
zarbdorlik: verimli çalışan işçilik.
zarbli: verimli işçi, insan gücünün üstünde
çalışan işçi.
zargarlik: kuyumculuk.
zardabozlik: sinirlilik, çabuk öfkelenme.
zardali: hırçın, öfkeli.
zardoli: kayısı.
zardor: altın işlemeli.
zardushtiylik: Zerdüştlük.
zardo'zlik: yaldızlı kumaş dikme.
zardo'zchi: işlemeci.
zarracha: 1. çok küçük, ufacak. 2. küçücük
zerre.
zarurlik: gereklilik, zorunluluk.
zarshunos: kuyumcu.
zafarli: galibiyet.
zaxkash: sulak.
zaxkashlik: sulaklık.
zaxlik: nem, rutubet.
zaharli: zehirli; toksik, zararlı.
zahmatkash: emektar, zahmet çeken.
zebolik: güzellik.

zenitchi: uçaksavar topçu.

zerikarli: sıkıcı.

zehlili: akıllı, bilge.

ziddiyatli: çelişki; karşıtlık, muhalefet.

zidlilik: 1. aykırılık, çelişki; karşıtlık, zıtlık.

2. düşmanlık, muhalefet, husumet.

ziyokor: bilimci.

ziyoli: aydın, bilgin, bilge, alim; eğitilmiş,

zeki, kültürlü.

ziyonli: zararlı.

ziyonchi: zarar veren.

ziyoratchi: ziyaretçi.

ziyonatli: süslemeli.

ziyraklik: 1. keskin zekalılık, zekilik, akıllılık; idrak gücü, algılama yeteneği;

uysallık, yumuşak başlılık. 2. duyarlılık.

zirkchi: zikir çeken adam.

zilday,-dek: çok ağır.

zilzilabardosh: depreme dayanıklı.

zilzilashunoslik: deprem bilimi.

zindonbon: zindan bekçisi, zindancı.

zindonchi: zindan bekçisi, zindancı.

zinokor: zina eden kimse, zampara.

zinokorlik: zina, zina yapma.

zinqarcha: tırmık.

zirazor: kimyon tarlası.

ziroatchi: çiftçi.

ziroatchilik: çiftçilik.

zirhli: zırhlı.

ziqlilik: 1. kısıtlılık, sınırlılık. 2. boşuna tedirgin olan.

ziqnalik: cimrilik, pintilik, hasislik.

zig'irday,-dek: küçücük, ufacık,, keten tohumu kadar küçük.

zig'irkor: keten tarımcısı.

zig'ircha: küçücük, ufacık.

zig'irchalik: ufacıklık.

zovurchi: su yolu kazın kişi.

zoelik: acı çekmek.

zolimlik: zulüm, eziyet, zorbalık.

zomcha.:

zorlik: yoksulluk, muhtaçlık; gereksinim.

zotdor: safkan, soylu.

zotli: safkan, soylu; nesilli.

zotsiz: cins olmayan, melez; safkan olmayan.

zohidlik: zahitlik.

zudlik: hız, çabukluk.

zukkolik: zekilik, zeka

zullisonaynlik: iki dillilik, iki dil bilen.

zulmkor: zalim, baskıcı.

zulukday,-dek: sülük gibi.

zulfakdor: kıvrıcık, kıvrımlı.

zo'ravonlik: şiddetçilik.

zo'rlik: 1. fiziksel güç, kuvvet. 2. şiddet, adaletsizlik, haksızlık.